

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**2008 FİNANS KRİZİNİN FON AKIM TABLOLARINA
ETKİLERİNİN SEKTÖREL BAZDA ANALİZİ**

ASLI BOZKOÇ

BANKACILIK ANABİLİM DALI

TEMMUZ 2019

**2008 FİNANS KRİZİNİN FON AKIM TABLOLARINA ETKİLERİNİN
SEKTÖREL BAZDA ANALİZİ**

Aslı BOZKOÇ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
BANKACILIK ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

TEMMUZ 2019

Aslı BOZKOÇ tarafından hazırlanan “2008 Finans Krizinin Fon Akım Tablolarına Etkilerinin Sektörel Bazda Analizi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Bankacılık Anabilim Dalında Bankacılık Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Doç. Dr. Cevdet Yiğit ÖZBEK

Bankacılık Anabilim Dalı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Başkan : Prof. Dr. Ganite KURT

Bankacılık Anabilim Dalı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Üye : Prof. Dr. Kadir GÜRDAL

Muhasebe ve Finansman Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Tez Savunma Tarihi: 25/07/2019

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Figen ZALF
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Aslı Bozkoç

25.07.2019

2008 FİNANS KRİZİNİN FON AKIM TABLOLARINA ETKİLERİNİN SEKTÖREL BAZDA ANALİZİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Aslı BOZKOÇ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Temmuz 2019

ÖZET

Bu çalışmada; 2008 finans krizinin sektörel bazda fon akım tablolarına etkilerinin analizi incelenmiştir. İnşaat, metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı, ana metal, imalat, tekstil ve madencilik ve taşocakçılığı sektörlerindeki 2005-2011 yılları arasındaki konsolide fon akım tabloları kriz öncesi ve kriz sonrası olmak üzere analiz edilerek, krizin etkileri incelenmiştir. 2008 finans krizi başta Amerika Birleşik Devletleri (ABD) olmak üzere; dünya ekonomilerini derinden sarsmış ve Türkiye'yi de ciddi anlamda etkilemiştir. Analizlerde T.C. Merkez Bankası (TCMB) verileri olan; 2005-2011 yılları arasında (2005-2011 yılları dahil) incelenen sektörlerde faaliyet gösteren şirketlere ait olan mali tablolardan; bilanço, gelir tablosu, fon akım tablosu ve mali tablolardan hesaplanan oranlar, sektör oranları tabloları kullanılmıştır. Veriler ülkemiz ve incelenen sektörlerin koşulları göz önüne alınarak değerlendirilip yorumlanmaya çalışılmıştır. Çalışma sonucunda; bütün sektörlerin 2008 finans krizinden ciddi anlamda etkilendiği ve en çok etkilenen sektörlerin tekstil ve inşaat sektörleri olduğu sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak; sektörlerde faaliyet gösteren şirketlere ait konsolide tablolardan yola çıkılarak elde edilen verilerin analizinde; özellikle kriz ve sonrası dönemlerde; genel olarak kısa vadeli yabancı kaynak kullanımının çok arttığı, şirketlerin net işletme sermayelerinin yetersiz kaldığı, öz kaynak finansmanında yetersiz kaldığı, yabancı kaynak maliyetlerinin arttığı, duran varlıkların çoğunluğunun öz kaynaklar ile finanse edildiği ve finansman giderlerinin de fazlasıyla arttığı görülmüştür. Krizin etkileri krizden sonraki yıllarda da devam etmiştir.

Bilim Kodu : 118219

Anahtar Kelimeler : Finansal Kriz, Şirket Fon Akım Tabloları, Mali Analiz, Mali Tablolar

Sayfa Adedi : 170+xix

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Cevdet Yiğit ÖZBEK

**ANALYSIS OF THE EFFECTS OF THE 2008 CRISIS
ON THE SECTORS FUND FLOW TABLES**

(M.S. Thesis)

Aslı BOZKOÇ

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES

July 2019

ABSTRACT

In this study, the effects of the 2008 financial crisis, analysis of fund flow statements on a sectoral basis were investigated. The consolidated fund flows between 2005-2011 in the construction, other non-metallic mineral products, base metal, manufacturing, textile and mining and quarrying sectors were analyzed both before and after the crisis and the effects of the crisis were examined. The 2008 financial crisis deeply shoke the world economies, particularly the United States of America (USA), and it seriously affected Turkey. In the analyses, data obtained from R.T. Central Bank (CBRT); The financial statements of the companies operating in the sectors examined between 2005-2011 (including 2005-2011); The ratios, sector ratios tables calculated from balance sheet, income statement, fund flow statement and financial statements were used. The data were evaluated and interpreted considering the conditions of our country and the sectors examined. As a result of the study; it was concluded that all sectors were seriously affected by the 2008 financial crisis and the most affected sectors were the textile and construction sectors. Consequently; In the analysis of the data obtained from the consolidated tables of companies operating in the sectors; especially during and after the crisis; In general, short-term use of foreign resources increased, net operating capital of the companies remained inadequate, equity financing remained inadequate, foreign resource costs increased, the majority of fixed assets were financed by own resources and financial expenses increased too. The effects of the crisis has continued in the following years.

Science Code : 118219
Key Words : Financial Crisis, Company Fund Flow Tables, Financial Analysis,
Financial Tables
Page Number : 170+xix
Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Cevdet Yiğit ÖZBEK

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam süresince benden bilgi ve deneyimlerini esirgemeyen, çalışmalarına yön veren, bana güvenen, yüreklendiren ve geçirdiğim rahatsızlığıma rağmen bana her daim müsamaha gösteren, manevi desteğini her zaman hissettiğim sevgili danışmanım Doç. Dr. Cevdet Yiğit ÖZBEK'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Tez yazım aşamasında benden teknik anlamda bilgi ve deneyimlerini, manevi desteklerini esirgemeyen sevgili arkadaşım Cihan ERENER'e, sevgili arkadaşım Öğr. Gör. Özgül YALÇIN'a ve desteğe ihtiyaç duyduğum her zaman ve her konuda yanımda olan sevgili dostum Doç. Dr. Tuğba ACER DEMİR'e teşekkür ediyorum. Her zaman manevi desteklerini hissettiğim ve her aşamada sıkıntılarımı ve mutluluklarımı paylaşan sevgili aileme ve sevgili dostlarıma da teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ	xv
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	xviii
KISALTMALAR	xix
1. GİRİŞ.....	1
2. FON AKIM TABLOSU	5
2.1. Finansal Tablolar	5
2.1.1. Finansal Tabloların Tanımı	5
2.1.2. Finansal Tabloların Tarihi	6
2.1.3. Finansal Tabloların Amacı	7
2.1.4. Finansal Tablo Kullanıcıları.....	8
2.1.5. Finansal Tabloların Sınırları ve Kullanım Kısıtları	9
2.1.6. Finansal Tabloların Niteliksel Özellikleri	10
2.2. Fon Akım Tablosu	11
2.2.1. Fon Akım Tablosunun Tanımı	11
2.2.2. Fon Akım Tablosunun Kapsamı	12
2.2.3. Fon Akım Tablosunun Düzenlenme Amacı.....	12
2.2.4. Fon Akım Tablosunun Önemi.....	13
2.2.5. Fon Akım Tablosu İlkeleri	14
2.2.6. Fon Akım Tablosunun Biçimsel Yapısı	15

2.2.6.1. Fon Kaynakları.....	15
2.2.6.2. Fon Kullanımları	15
2.2.7. Fon Akım Tablosunun Analizi ve Önemi	16
3. 2008 FİNANS KRİZİ VE SEKTÖRLERE ETKİLERİ	19
3.1. 2008 Finans Krizi	19
3.1.1. Küreselleşme Kavramı ve Kriz	19
3.1.2. Kriz Kavramı, Tarihsel Gelişimi ve 2008 Finans Krizi'nin Ortaya Çıkışı	19
3.1.3. 2008 Finans Krizi'nin Türkiye'ye Yansımaları	23
3.2. İnşaat Sektörü	24
3.2.1. Sektörel Bilgi.....	24
3.2.1.1. Sektörün Tarihsel Seyri	24
3.2.1.2. Sektörün Durumu	25
3.2.1.3. Sektörün Dış Ticareti	26
3.2.2. İnşaat Sektörü Likidite Gelişimi	27
3.2.3. İnşaat Sektörü Finansal Yapı Gelişimi	28
3.2.4. İnşaat Sektörü Devir Hızları Gelişimi	30
3.2.5. İnşaat Sektörü Karlılık Gelişimi	31
3.2.6. İnşaat Sektörü Fon akım Tablosu Analizleri.....	32
3.2.6.1. Fon Kaynakları Analizi.....	32
3.2.6.2. Fon Kullanımları Analizi.....	35
3.3. Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünler Sektörü	37
3.3.1. Sektörel Bilgi.....	37
3.3.1.1. Sektörün Tarihsel Seyri	37
3.3.1.1.1. Çimento Sektörü	37

Sayfa

3.3.1.1.2. Cam Sektörü.....	39
3.3.1.1.3. Seramik Sektörü.....	40
3.3.1.2. Sektörün Durumu	40
3.3.1.3. Sektörün Dış Ticareti	42
3.3.2. Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünler Sektörü Likidite Gelişimi	44
3.3.3. Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünler Sektörü Finansal Yapı Gelişimi	45
3.3.4. Olmayan Diğer Mineral Ürünler Sektörü Devir Hızları Gelişimi	46
3.3.5. Olmayan Diğer Mineral Ürünler Sektörü Karlılık Gelişimi	47
3.3.6. Olmayan Diğer Mineral Ürünler Sektörü Fon akım Tablosu Analizleri..	49
3.3.6.1. Fon Kaynakları Analizi.....	49
3.3.6.2. Fon Kullanımları Analizi.....	52
3.4. Ana Metal Sanayi Sektörü	53
3.4.1. Sektörel Bilgi.....	53
3.4.1.1. Sektörün Tarihsel Seyri	54
3.4.1.2. Sektörün Durumu	56
3.4.1.3. Sektörün Dış Ticareti	57
3.4.2. Ana Metal Sanayi Sektörü Likidite Gelişimi	59
3.4.3. Ana Metal Sanayi Sektörü Finansal Yapı Gelişimi	60
3.4.4. Ana Metal Sanayi Sektörü Devir Hızları Gelişimi	61
3.4.5. Ana Metal Sanayi Sektörü Karlılık Gelişimi	62
3.4.6. Ana Metal Sanayi Sektörü Fon akım Tablosu Analizleri.....	64
3.4.6.1. Fon Kaynakları Analizi.....	64
3.4.6.2. Fon Kullanımları Analizi.....	67
3.5. İmalat Sektörü.....	69

3.5.1. Sektörel Bilgi.....	69
3.5.1.1. Sektörün Tarihsel Seyri	69
3.5.1.2. Sektörün Durumu	72
3.5.1.3. Sektörün Dış Ticareti	73
3.5.2. İmalat Sektörü Likidite Gelişimi.....	73
3.5.3. İmalat Sektörü Finansal Yapı Gelişimi.....	74
3.5.4. İmalat Sektörü Devir Hızları Gelişimi.....	75
3.5.5. İmalat Sektörü Karlılık Gelişimi.....	76
3.5.6. İmalat Sektörü Fon akım Tablosu Analizleri	78
3.5.6.1. Fon Kaynakları Analizi.....	78
3.5.6.2. Fon Kullanımları Analizi.....	80
3.6. Tekstil Sektörü.....	82
3.6.1. Sektörel Bilgi.....	82
3.6.1.1. Sektörün Tarihsel Seyri	82
3.6.1.2. Sektörün Durumu	85
3.6.1.3. Sektörün Dış Ticareti	86
3.6.2. Tekstil Sektörü Likidite Gelişimi.....	87
3.6.3. Tekstil Sektörü Finansal Yapı Gelişimi.....	88
3.6.4. Tekstil Sektörü Devir Hızları Gelişimi.....	89
3.6.5. Tekstil Sektörü Karlılık Gelişimi	90
3.5.6. Tekstil Sektörü Fon akım Tablosu Analizleri	92
3.6.6.1. Fon Kaynakları Analizi.....	92
3.6.6.2. Fon Kullanımları Analizi.....	95
3.7. Madencilik ve Taşocakçılığı Sektörü.....	97

Sayfa

3.7.1. Sektörel Bilgi.....	97
3.7.1.1. Sektörün Tarihsel Seyri	97
3.7.1.2. Sektörün Durumu	99
3.7.1.3. Sektörün Dış Ticareti	100
3.7.2. Madencilik ve Taşocakçılığı Sektörü Likidite Gelişimi.....	102
3.7.3. Madencilik ve Taşocakçılığı Sektörü Finansal Yapı Gelişimi.....	103
3.7.4. Madencilik ve Taşocakçılığı Sektörü Devir Hızları Gelişimi.....	104
3.7.5. Madencilik ve Taşocakçılığı Sektörü Karlılık Gelişimi.....	105
3.7.6. Madencilik ve Taşocakçılığı Sektörü Fon akım Tablosu Analizleri	107
3.7.6.1. Fon Kaynakları Analizi.....	107
3.7.6.2. Fon Kullanımları Analizi.....	110
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	113
KAYNAKLAR	119
EKLER	127
EK-1. Çizelge 1.1. İnşaat sektörü 2005-2011 yılları fon akım tablosu.....	128
EK-1. Çizelge 1.2. İnşaat sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu karşılaştırmalı analiz tablosu	129
EK-1. Çizelge 1.2. (devam) İnşaat sektörü 2009-2011 yılları fon akım tablosu karşılaştırmalı analiz tablosu	130
EK-1. Çizelge 1.3. İnşaat sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemi ile analiz tablosu	131
EK-1. Çizelge 1.3. (devam) İnşaat sektörü 2008-2011 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemi ile analiz tablosu	132
EK-1. Çizelge 1.4. İnşaat sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu.....	133
EK-1. Çizelge 1.4. (devam) İnşaat sektörü 2008-2011 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu.....	134

Sayfa

EK-2. Çizelge 2.1. Metalik olmayan diğer mineral ürünler sektörü 2005-2011 yılları fon akım tablosu	135
EK-2. Çizelge 2.2. Metalik olmayan diğer mineral ürünler sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu karşılaştırmalı analiz tablosu	136
EK-2. Çizelge 2.2. (devam) Metalik olmayan diğer mineral ürünler sektörü 2009-2011 yılları fon akım tablosu karşılaştırmalı analiz tablosu	137
EK-2. Çizelge 2.3. Metalik olmayan diğer mineral ürünler sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemi ile analiz tablosu	138
EK-2. Çizelge 2.3. (devam) Metalik olmayan diğer mineral ürünler sektörü 2008-2011 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemi ile analiz tablosu	139
EK-2. Çizelge 2.4. Metalik olmayan diğer mineral ürünler sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu	140
EK-2. Çizelge 2.4. (devam) Metalik olmayan diğer mineral ürünler sektörü 2008-2011 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu	141
EK-3. Çizelge 3.1. Ana metal sanayi sektörü 2005-2011 yılları fon akım tablosu	142
EK-3. Çizelge 3.2. Ana metal sanayi sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu karşılaştırmalı analiz tablosu	143
EK-3. Çizelge 3.2. (devam) Ana metal sanayi sektörü 2009-2011 yılları fon akım tablosu karşılaştırmalı analiz tablosu	144
EK-3. Çizelge 3.3. Ana metal sanayi sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemi ile analiz tablosu	145
EK-3. Çizelge 3.3. (devam) Ana metal sanayi sektörü 2008-2011 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemi ile analiz tablosu	146
EK-3. Çizelge 3.4. Ana metal sanayi sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu	147
EK-3. Çizelge 3.4. (devam) Ana metal sanayi sektörü 2008-2011 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu	148
EK-4. Çizelge 4.1. İmalat sektörü 2005-2011 yılları fon akım tablosu	149
EK-4. Çizelge 4.2. İmalat sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu karşılaştırmalı analiz tablosu	150

EK-4. Çizelge 4.2. (devam) İmalat sektörü 2009-2011 yılları fon akım tablosu karşılaştırmalı analiz tablosu	151
EK-4. Çizelge 4.3. İmalat sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemi ile analiz tablosu	152
EK-4. Çizelge 4.3. (devam) İmalat sektörü 2008-2011 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemi ile analiz tablosu	153
EK-4. Çizelge 4.4. İmalat sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu	154
EK-4. Çizelge 4.4. (devam) İmalat sektörü 2008-2011 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu EK-6. Anket formları	155
EK-5. Çizelge 5.1. Tekstil sektörü 2005-2011 yılları fon akım tablosu	156
EK-5. Çizelge 5.2. Tekstil sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu karşılaştırmalı analiz tablosu	157
EK-5. Çizelge 5.2. (devam) Tekstil sektörü 2009-2011 yılları fon akım tablosu karşılaştırmalı analiz tablosu	158
EK-5. Çizelge 5.3. Tekstil sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemi ile analiz tablosu	159
EK-5. Çizelge 5.3. (devam) Tekstil sektörü 2008-2011 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemi ile analiz tablosu	160
EK-5. Çizelge 5.4. Tekstil sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu	161
EK-5. Çizelge 5.4.. (devam) Tekstil sektörü 2008-2011 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu	162
EK-6. Çizelge 6.1. Madencilik ve taşocakçılığı sektörü 2005-2011 yılları fon akım tablosu	163
EK-6. Çizelge 6.2. Madencilik ve taşocakçılığı sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu karşılaştırmalı analiz tablosu	164
EK-6. Çizelge 6.2. (devam) Madencilik ve taşocakçılığı sektörü 2009-2011 yılları fon akım tablosu karşılaştırmalı analiz tablosu	165
EK-6. Çizelge 6.3. Madencilik ve taşocakçılığı sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemi ile analiz tablosu	166

Sayfa

EK-6. Çizelge 6.3. (devam) Madencilik ve taşocakçılığı sektörü 2008-2011 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemi ile analiz tablosu.....	167
EK-6. Çizelge 6.4. Madencilik ve taşocakçılığı sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu	168
EK-6. Çizelge 6.4. (devam) Madencilik ve taşocakçılığı sektörü 2008-2011 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu	169
ÖZGEÇMİŞ	170

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 3.1. 2008 Yılında Bazı ABD Finans Kuruluşlarının Zararları	22
Çizelge 3.2. Cari Fiyatlarla İnşaat Sektörü ve GSYH Değer ve Payları	26
Çizelge 3.3. İnşaat Sektörü 2005-2011 Yılları Likidite Oranları.....	28
Çizelge 3.4. İnşaat Sektörü 2005-2011 Yılları Finansal Yapı Oranları	29
Çizelge 3.5. İnşaat Sektörü 2005-2011 Yılları Devir Hızları	30
Çizelge 3.6. İnşaat sektörü 2005-2011 Yılları Karlılık Oranları	31
Çizelge 3.7. Dünya Çimento Üretimi ve Klinker Kapasitesi (2015-2016)	38
Çizelge 3.8. Cam Sektörünün Türkiye Dış Ticaretinde Payı (2007-2012)	40
Çizelge 3.9. Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı Sektörüne Ait 2005-2010 Yılları Arası İhracat Gelişimi	43
Çizelge 3.10. Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı Sektörüne Ait 2005-2010 Yılları Arası İthalat Gelişimi.....	43
Çizelge 3.11. Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı Sektörü 2005-2011 Yılları Likidite Oranları.....	45
Çizelge 3.12. Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı Sektörü 2005-2011 Yılları Finansal Yapı Oranları.....	46
Çizelge 3.13. Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı Sektörü 2005-2011 Yılları Devir Hızları	47
Çizelge 3.14. Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı Sektörü 2005-2011 Yılları Karlılık Oranları	48
Çizelge 3.15. Ana Metal Sanayi İhracat Rakamları (2014-2017).....	57
Çizelge 3.16. Ana Metal Sanayi Ülkelere Göre İhracat Rakamları (2015-2017).....	58
Çizelge 3.17. Ana Metal Sanayi İthalat Rakamları (2014-2017).....	58
Çizelge 3.18. Ana Metal Sanayi Ülkelere Göre İthalat Rakamları (2015-2017).....	59
Çizelge 3.19. Ana Metal Sanayi Sektörü 2005-2011 Yılları Likidite Oranları	59

Çizelge	Sayfa
Çizelge 3.20. Ana Metal Sanayi Sektörü 2005-2011 Yılları Finansal Yapı Oranları.....	60
Çizelge 3.21. Ana Metal Sanayi Sektörü 2005-2011 Yılları Devir Hızları	62
Çizelge 3.22. Ana Metal Sanayi Sektörü 2005-2011 Yılları Karlılık Oranları	63
Çizelge 3.23. İmalat Sanayi Genel Performans Göstergeleri	71
Çizelge 3.24. İmalat Sanayinin GSYH İçindeki Payı ve Yıllık Büyüme Oranları	72
Çizelge 3.25. İmalat Sanayi Aylara Göre Dış Ticaret Rakamları.....	73
Çizelge 3.26. İmalat Sanayi Sektörü 2005-2011 Yılları Likidite Oranları	74
Çizelge 3.27. İmalat Sanayi Sektörü 2005-2011 Yılları Finansal Yapı Oranları	75
Çizelge 3.28. İmalat Sanayi Sektörü 2005-2011 Yılları Devir Hızları.....	76
Çizelge 3.29. İmalat Sanayi Sektörü 2005-2011 Yılları Karlılık Oranları.....	77
Çizelge 3.30. Yıllara Göre Tekstil İhracatı (2005-2017)	87
Çizelge 3.31. Tekstil Sektörü 2005-2011 Yılları Likidite Oranları	88
Çizelge 3.32. Tekstil Sektörü 2005-2011 Yılları Finansal Yapı Oranları	89
Çizelge 3.33. Tekstil Sektörü 2005-2011 Yılları Devir Hızları.....	90
Çizelge 3.34. Tekstil Sektörü 2005-2011 Yılları Karlılık Oranları.....	91
Çizelge 3.35. Madencilik Sektörü İstihdamı	99
Çizelge 3.36. Madencilik Sektörünün GSHYH İçindeki Payı	99
Çizelge 3.37. Ülkelere Göre Maden Tüketim Oranı	99
Çizelge 3.38. Maden ve Doğal Taş İhracat Tutarları ve Değişim Oranları (2010-2019)...	100
Çizelge 3.39. Madencilik Sektörü İthalat Rakamları (2011-2019).....	101
Çizelge 3.40. Madencilik ve Taşocakçılığı Sektörü 2005-2011 Yılları Likidite Oranları..	103
Çizelge 3.41. Madencilik ve Taşocakçılığı Sektörü 2005-2011 Yılları Finansal Yapı Oranları.....	104
Çizelge 3.42. Madencilik ve Taşocakçılığı Sektörü 2005-2011 Yılları Devir Hızları.....	105

Çizelge**Sayfa**

Çizelge 3.43. Madencilik ve Taşocakçılığı Sektörü 2005-2011 Yılları Karlılık Oranları.. 106

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 3.1. ABD GSMH Büyüme Oranları	22
Şekil 3.2. Küresel Büyüme Eğilimi	23
Şekil 3.3. İnşaat Sektörü 2010-2018 Yılları Dış Ticaret Rakamları.	27
Şekil 3.4. Dünyada En Fazla Çimento İhracatı Yapan Ülkeler	38
Şekil 3.5. Türk Çimento Sektörünün Üretim ve Tüketim Miktarları.....	39
Şekil 3.6. Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı Sektörüne Ait Üretim Endeksinin Gelişimi	41
Şekil 3.7. Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı Sektörü Dış Ticaret Gelişimi (2015-2016)	44
Şekil 3.8. Türkiye'nin Ham Çelik Üretimi ve Değişimi	56
Şekil 3.9. Sanayi ve Ana Metal Sanayi Ciro Endeksi Gelişmeleri	57
Şekil 3.10. Tekstil Sektörü ithalat ve İhracat Tutarları (2005-2010).....	85
Şekil 3.11. Tekstil Sektörü Kapasite Kullanım Oranı, İstihdam-Üretim-Ciro Endeksleri (2005-2016).....	86
Şekil 3.12. Tekstil İhracatçısı Ülkeler (2017).....	87
Şekil 3.13. ABD, AB ve Türkiye'deki Kişi Başına Düşen Maden Tüketim Miktarları.	100
Şekil 3.14. Madencilik ve Taşocakçılığı Sektörü İthalat Tutarları	102

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BDDK	Bankacılık Düzenleme Denetleme Kurulu
TFRS	Türkiye Finansal Raporlama Standartları
GSYH	Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
IASB	International Accounting Standarts Board (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu)
KVYK	Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar
MSUGT	Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği
OECD	The Organisation for Economic Co-operation and Development (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü)
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCMB	Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
TL	Türk Lirası
TMS	Türkiye Muhasebe Standartları
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UFRS	Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
UMS	Uluslararası Muhasebe Standartları
UMSK	Uluslararası Muhasebe Standartları Kurumu
UVYK	Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar

1. GİRİŞ

Küreselleşmenin ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle büyüyen ekonomiler ve gelişen finansal piyasalar nedeniyle krizlerin nedenleri, etkileri gibi çoğu özelliği değişikliğe uğramıştır. 2008 Mortgage Krizi etki alanının genişliği nedeniyle 1929 büyük buhranına benzetilmektedir. Küresel boyutta olan krizlerin etkileri ve reel sektöre olan yansımaları ve yaptırımları kaçınılmazdır. 2008 küresel krizi de 21. Yüzyılın başlarında dünyaya damgasını vurmuş ve Türkiye'nin de içinde bulunduğu birçok ülkeyi etkilemiştir. Başlangıçta bankacılık krizi olarak başlayan kriz zamanla reel sektör krizine dönüşmüştür.

2008 krizinin etkilediği dünya coğrafyasında çok sayıda, hem makro hem de mikro bağlamda akademik çalışmalar yapılmış ve hala yapılmaya devam edilmektedir. Çalışmalar sonucunda araştırmacıların ortak kanısı; 2008 finansal krizinin ekonomileri ciddi anlamda etkilediği ve derinden sarstığıdır.

Türkiye ekonomisinin de 2008 krizinden ciddi anlamda yara aldığı iddia edilmektedir. Türkiye'de finans sektörünün sağlam yapıda olmasına rağmen, ekonominin işleminin gerekliliği olan reel sektör finans sektörü ilişkisi göz önüne alındığında krizin reel sektöre yansımaları Türkiye açısından kaçınılmaz olmuştur. Krizden Türk reel sektörü ciddi yara alırken; Türk bankacılık sektörü de etkilenmiş ancak Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) Basel süreci doğrultusunda almış olduğu önlemler ve yaptırımlar sonucunda ve Türk bankalarının bilançolarında özkaynak yapılarını güçlü ve kararlı tutmaları neticesinde krizin etkisi oldukça sınırlı kalmıştır. Hatta Türkiye 2008 finansal krizinde bankacılık sektöründe kamunun sermaye desteğine gerek duymayan tek Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) üyesi ülke olmuştur. Bu olgu, 2008 krizinin bu yönüyle Türkiye'de farklılaşan özelliğidir (Kuzu, 2012: 170).

Bir işletmeyle ilgili değerlendirme yapabilmek, analiz edebilmek için o işletmeye ait fon kaynakları, bunların nasıl, nerelerden sağlandığı, otofinansman kaynaklarının ne olduğu ve elde edilen kaynakların nerelerde nasıl kullanıldığı, kaynakların yerinde ve tam kapasiteyle kullanılıp kullanılmadığı gibi bazı sorulara cevap aramak gerekir. Bu soruların cevabı o işletmeye ait bilanço ve gelir tablosu analizleriyle verilemez. Çünkü bilançodaki rakamlar bilançonun düzenlendiği tarihe ait verilerdir. Bilanço dinamik bir tablo değildir, düzenlendiği tarihe ait bilgileri gösterir. Bilanço işletmenin fon kaynakları ve

kullanımlarıyla ilgili olsa da; işletmenin kaynakları ve bu kaynakların kullanımındaki sürekli, yani dinamik değişiklikleri gösteremez.

Gelir tablosunda da sadece şirketi etkileyen mali duruma ait kar ya da zarar görülebilir. Mali durum ve diğer likitideyi doğrudan ve dolaylı etkileyen mali işlemleri görebilmek mümkün değildir. Gelir tablosu bu mali yapının faaliyetlerle ilgili tarafını gösterir. Örneğin mali durumu iyi görünen, karlılığı yüksek olan bir işletmenin borçlarını ödeyebilme yeteneği zayıfladığında ve iflasın eşiğine geldiğinde o duruma nasıl geldiğini gözlemleyebilmek açısından bilanço ve gelir tablosu yeterli olmamaktadır. İşte bu yüzden işletmenin sağladığı fonu ve bunları nasıl kullanacağı, hangi yatırımlarda kullanacağı gibi dönem boyunca gerçekleşen bütün mali değişiklikleri kapsayan tablolar olan fon akım tablolarının hazırlanması gerekir.

Fon akım tablosu; işletmenin dönem içerisinde yapmış olduğu nakit ödemelerini, nakit tahsilatlarını ve kaynaklarını gösterdiği için geleceğe ışık tutmaktadır. Yönetim açısından geleceğe yönelik kararlar alınmasında etkili olduğu için, işletmenin kar payı, kredi ve borç ödeyebilme kapasitesini de gösterdiği için fon akım tablosunun düzenlenmesi normal zamanlara nazaran kriz zamanlarında oldukça önemlidir. Bu gibi nedenlerden dolayı fon akım tablolarının analiz edilip incelenmesi önemlidir.

Bu çalışmada 2008 finans krizinin sektörel bazda fon akım tablolarına etkilerinin analiz edilerek incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın ikinci bölümünde fon akım tablosunun daha iyi anlaşılabilmesi için öncelikle finansal tablolar ve finansal tablolara dair bilinmesi gerekenler; finansal bilgilerin tanımı, finansal bilgilerin tarihi, finansal bilgilerin amacı, finansal tablo kullanıcıları, finansal tabloların sınırları ve kullanım kısıtları, finansal tabloların nitelikleri gibi başlıklar altında anlatılmıştır. Daha sonra fon akım tablosunun tanımı, fon akım tablosunun kapsamı, fon akım tablosunun düzenlenme amacı, fon akım tablosunun önemi, fon akım tablosunun ilkeleri, fon akım tablosunun biçimsel yapısı başlıkları altında fon akım tablosu anlatılmış, ve sonra da fon akım tablosunun analizi ve önemine değinilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde öncelikle kriz kavramına değinilerek küreselleşme kavramıyla arasındaki ilişkiye, krizlerin tarihi gelişimi, 2008 finans krizinin ortaya çıkışı ve 2008 finans krizinin Türkiye'ye yansımaları ele alınmaktadır. Devamında; Türkiye

ekonomisine yön veren 6 sektöre dahil olan ve yıllar itibariyle (2005-2011 arası) süreklilik arzeden firmalar ve sektörler analiz edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada kullanılan veriler Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB)'nin resmi web sitesi olan "<https://www.tcmb.gov.tr>"den alınmakla birlikte, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından 7 yılı kapsayan verilerin süreklilik arz eden ve bazı yıllarda farklı sektörler dahil edilmeyen firmaların olduğu sektörler ve verileri alınmıştır. Ayrıca veriler TCMB tarafından enflasyon etkisinden arındırılarak, yıllar itibariyle konsolide olarak sektörler halinde ayrı ayrı gruplanarak raporlandırılmış halde bulunmaktadır. Veriler arasında olan mali tablolardan; bilanço, gelir tablosu, fon akım tablosu ve mali yapı oranları, sektör oranları gibi verilere ulaşabilmek mümkündür. Çalışmada kullanılan veriler 2005 - 2011 yılları arası olmakla birlikte 2005 ve 2011 yılları da çalışmaya dahil edilmiştir. 2008 krizinin etkileri inceleneceğinden sektördeki firmalara ait verilerin 2008 krizi öncesi ve sonrası verileri arasında karşılaştırma yapabilmek için 2005-2011 yılları arası bütün yıl verileri çalışmaya dahil edilmiştir. Bu sayede kriz öncesi ve kriz sonrası değişimler göz önünde bulundurularak krizin etkileri sektörler bazında belirgin bir şekilde görülmeye çalışılmış ve krizin etkileri açısından karşılaştırmalar yapılmıştır. Çalışmada kullanılmayacak olan veriler çıkarılmış, ilave olarak bazı veriler de (mali analiz oranları) hesaplanarak çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışılan bütün sektörler için fon akım tabloları analizi için; karşılaştırmalı analiz, yüzde analizi ve trend analizi gelişimleri tablolaştırılmıştır. Yalnızca fon akım tabloları verileri yeterli olmayacağı düşüncesi ile; ilgili sektörler için ve ilgili yıllara ait verilerden türetilmiş likidite, finansal yapı ve karlılık oranları gelişimleri ve devir hızları da çalışmaya dahil edilerek yorumlanmaya çalışılmıştır. Örneğin; kısa vadeli yabancı kaynaklardaki artış miktarlarını incelerken; cari oran, likidite oranı, stok devir hızı ve alacak devir hızı gibi oranlar hesaplanmadığında yapılacak inceleme ve yorumlar yetersiz olacağı gibi hatalı yorumlarda ve sonuçlarda bulunulabilir. Bu nedenle bilanço ve gelir tablosu verilerinden türetilmiş bu veriler de çalışmaya dahil edilmiştir.

Çalışmanın dördüncü bölümünü sonuç ve öneriler kısmı oluşturmaktadır.

2. FON AKIM TABLOSU

2.1. Finansal Tablolar

Finansal Tablolar tek düzen hesap planı'na göre temel ve ek finansal tablolar şeklinde ikiye ayrılmaktadır.

İşletmenin ekonomik, finansal durumu ve performansı hakkında işletme ile ilgili kişilere bilgi akışı sağlayan temel finansal tablolar; bilanço ve gelir tablosudur. İşletmeler işletme ile ilgili bilgilerini kullanıcılara sunarken temel finansal tabloların yanında ek finansal tabloları da düzenlerler.

İşletmelerin hazırladığı ek finansal tablolar; satışların maliyeti tablosu, fon akım tablosu, nakit akım tablosu, kar dağıtım tablosu, öz kaynaklar değişim tablosu ve net işletme sermayesi değişim tablosudur.

2.1.1. Finansal Tabloların Tanımı

Finansal tablolar, işletmedeki işlemekte olan muhasebe sistemi içerisinde toplanarak kaydedilen bilgilerin belirlenmiş dönemlerde karar alıcı kullanıcı gruplarına, nihai kullanıcılara rapor edilmesini olanak veren haberleşme araçlarıdır (Aysan, 1976: 215).

Finansal tablolar bilgi verme görevinin yanı sıra, ihtiyacı olan ilgili kullanıcılara, işletmenin iktisadi faaliyetleri ve mevcut finansal durumunu içeren ekonomik süreçlerin kolay bir şekilde anlaşılmasında rol oynayacak ve onlara karar vermelerinde yardımcı olacak bilgilerin iletilmesini sağlar (Tenker, 1982: 59-62).

Gill ve Chatton'a (1999) göre de finansal tablolar; yatırımcılar, bankalar ve diğer kişilerle, yönetim ve organizasyon içinde olan diğer çalışanlara finansal bilgileri aktarmanın başlıca yoludur (Gill, J.O. and Chatton, M., 1999).

Ayrıca; finansal tablo, işletmelerin varlık ve kaynaklarında değişiklik doğuran finansal niteliğe sahip tüm işlemlerin ve süreçlerin bilgiye dönüştürülmesi aşamasının son aşamasını oluşturan raporlama işleminin bir sonucudur (Sevim, 2005: 4).

2.1.2. Finansal Tabloların Tarihi

İtalya'da Luca Pacioli tarafından 1494 yılında kaleme alınan kitapta çift yanlı kayıt yöntemine rastlanmakla birlikte bunun; finansal tabloların ve bilançonun ortaya çıkmasındaki ilk adım olduğu bilinmektedir.

İlerleyen zamanlarda 1830-1870 yılları arasında İngiltere'de yaşanan Sanayi Devrimi sonucunda demir yollarındaki gelişmelerle birlikte işletmelerin oluşumları için büyük miktarlarda sermayelere ihtiyaç duyulmuştur. Bunun sonucunda bazı işletmeler hileli işlemlere başvurmuştur. Sanayi Devrimi sonucunda ortaya çıkan şirketleşme çalışmaları modern nitelikte finansal tabloların oluşturulması ihtiyacını doğurmuştur (Tanyeri, 2016: 7). Bu dönemde çoğu işletme finansman ihtiyacını işletme dışındaki kaynaklardan sağlama yoluna gitmiştir. Bu nedenle firma dışındaki gruplarla ve kişilerle ilişki kurulması finansal tabloların ilgili tüm kişilere ve gruplara faydalı ve doğru bilgiler sağlanmasını gerekli kılmıştır. Finansal anlamda bir nevi kargaşanın hakim olduğu bu dönemde en etkin çözüm yolunun bütün kullanıcıların ihtiyacını giderecek bir finansal tablo setinin hazırlanması olduğu kanısına varılmıştır. Great Western Railway Yasasının 1835 yılında yayımlanmasıyla birlikte, geçici olan finansal tabloların genel kurul toplantılarında ortaklara sunularak paylaşılması yoluna gidilmiştir. Bu yasa, finansal tabloların yasal anlamda bir yer edinmesine neden olması bakımından oldukça önemli bir adımdır (Akdoğan ve Tenker, 2010: 6).

Bu tarih itibariyle finansal tablolarla ilgili çıkarılan yasalar 1845 yılındaki yasa ile birleştirilmiştir. Bu yasaya göre de; demiryolu işletmelerinin bilançolarındaki varlık ve borçlarıyla bir sonraki yarı dönemde ortaya çıkması muhtemel kar ve zararlarının yer aldığı tam ve açık bir bilanço düzenlemeleri zorunlu olmuştur. Ayrıca bu yasayla zorunlu olan denetimle ilgili düzenlemeler ile finansal tabloların güvenilirliği kavramının ilk temelleri atılmıştır (Akdoğan ve Tenker, 2010: 6).

Demiryolu işletmesi yöneticilerinin kar dağıtımını hususunda hileli uygulamalara yönelmelerini ve karlı olmayan bir şirketi karlıymış gibi gösterme çalışmalarını önleyebilmek için 1848 yılında bir yasa çıkarılması gerekliliği doğmuştur. Bu yasa ile kar payı dağıtımını göstermek üzere, işletmelerin gelir tablosu hazırlaması da mecbur hale getirilmiştir. Daha sonra 1856 yılında yürürlüğe getirilen bir yasa ile finansal tablolar

son şeklini alırken, söz konusu tablolar 20. Yüzyılın başına değin bu yasanın gerekli gördüğü şartlara göre hazırlanmıştır (Akdoğan ve Tenker, 2010: 7).

İngiltere’de şirketleşmelere ve finansal tablolar hazırlanması ihtiyacına neden olan Sanayi Devrimi, sanayileşen diğer Avrupa ülkelerini de kısa zamanda etkisi altına almış ve diğer ülkelerde de benzer düzenlemeler yapılmıştır. 1978 yılında yürürlüğe giren Dördüncü Yönerge ile bilanço ve gelir tablolarının tek düze olmaları sağlanmıştır. Daha sonra dünya ekonomisinde yaşanan finansal serbestleşme hareketleri süreci olan 1990’lı yıllarda da finansal bilginin önemi artarak devam etmiş ve finansal tablolardaki bilgiler nihai kullanıcılar için daha önemli ve anlamlı bir şekle bürünmüştür (Tanyeri, 2016: 7).

Farklı düzenlenen raporlama standartları ve farklı olan muhasebe uygulamalarına göre hazırlanmakta olan finansal tablolar nihai kullanıcıların ihtiyacını karşılayabilecek bir şekilde değildir. 2000’li yıllarla birlikte Avrupa Birliği’nde (AB) ve birlik üyesi ülkelerdeki halka açık işletmelerin işlem hacimlerinin önemli miktarları bulmasıyla ortak kullanılan bir muhasebe dilinin gerekliliği doğmuştur. Avrupa Parlemantosunda Temmuz 2002 tarihinde kabul edilen düzenlemelerle birlikte 2005 yılı itibariyle finansal tabloların hazırlanmasında Uluslararası Muhasebe Standartları Kurumu (UMSK) tarafından yayına konulan UMS/UFRS’lerin uygulanması kararı alınmıştır. İktisadi açıdan gelişmiş çoğu ülkede, özellikle AB’ye üye olan ülkelerde finansal tablolar bu düzenlemeler göz önüne alınarak hazırlanmaktadır. Benzer şekilde Türkiye’de BIST’te işlem gören firmalar da finansal tablolarını 2005 yılından itibaren UMS/UFRS’lerle uyumlu TMS/TFRS’lere göre düzenleyip sunmaktadırlar (Tanyeri, 2016: 7).

2.1.3. Finansal Tabloların Amacı

Finansal tabloların amacı, işletme yöneticilerinin yönetmekte oldukları kaynakların hangi verimlilikte, nerelere nasıl kullanıldığını göstererek, hesapları incelemek ve mevcut yönetimin etkinliği konusunda karar alma aşamasında olan nihai kullanıcılara, işletmedeki yatırımlarına devam edip etmemek ya da satmak, işletme yönetimini revize etmek ya da değiştirmek gibi çoğu yönetsel konuda karar almada yardımcı olmaktadır. Bu açıdan bilgi ihtiyacı olan nihai kullanıcılara; “varlıklar, yükümlülükler, özkaynak, kazanç ve kayıplar dâhil, gelir ve giderler, ortakların, ortaklık sıfatıyla yaptığı katkılar ve ortaklara

yapılan dağıtımlar ile nakit akışları” gibi gruplandırılabilir firma bilgilerini sunmaktadır (TMS 1, 2018).

Isaković-Kaplan (2010) ve Müller’e (2011) göre finansal tabloların başlıca amacı, işletme ile ilgili ekonomik anlamda kararlar alan yatırımcılar ve diğer nihai finansal tablo kullanıcılarına işletmenin finansal durumu, performansı ve finansal gidişatındaki değişikliklerle ilgili bilgi sağlamaktır. Müller (2011), finansal tablo kullanıcılarının ekonomik anlamda kararlar almalarında etkili olacak bilgiyi faydası olan finansal bilgi olarak adlandırmıştır.

Türkiye’de 1992 yılında Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği’ne (MSUGT) göre finansal tabloların amaçları üç maddeden oluşmaktadır. Bu bakımdan finansal tabloların amacı (Akdoğan ve Tenker, 2010: 31-32) :

- Yatırımcılar, kredi verenler ve diğer nihai kullanıcılar için karar verme aşamasında,
- Gelecek dönemlerdeki nakit akışlarını değerlendirmede,
- Varlıklar, kaynaklar ve bunlardaki değişikliklerle şirketlerin faaliyet sonuçları hakkında faydalı bilgiler sunmaktır.

Yukarıdaki açıklamalarda da değinildiği gibi finansal tablolardaki temel amaç; işletmenin varlık yapısı, kaynak yapısı ve nakit akışları hakkında ihtiyaca uygun, kullanışlı finansal bilgileri gerçeğe en uygun şekilde sunarak kullanıcıların ekonomik kararlarına doğru şekilde yön vermektir (Tanyeri, 2016: 9).

2.1.4. Finansal Tablo Kullanıcıları

Mal veya hizmet üretmekte olan işletmelerin faaliyetleri sonucunda, işletmenin büyüklüğü ve faaliyet konusuna, işletme ortaklığının yapısına, işletmenin finansal durumuna, ülkedeki ekonomik yapılanma şekline kadar uzanan sebeplerle işletmeden fayda bekleyen işletme ile ilgili çeşitli gruplar bulunmaktadır. İşletmeden fayda bekleyen bu grupların mensupları, işletmelerin ürettiği finansal tablolar ve bu finansal tablolara ait bilgilerle ilgilidirler. İşletmelerden fayda bekleyen bu grupların kimlikleri ve nitelikleri ülkeden ülkeye ve işletmeden işletmeye değişmektedir. İşletmeden fayda beklemekte olan bu gruplar Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) tarafından finansal tablo kullanıcıları

şeklinde tanımlanır. IASB'ye göre tanımlanan finansal tablo kullanıcıları şunlardır (Türker, 2009: 10).

- Mevcut ve olası (potansiyel) ortaklar,
- Mevcut ve olası (potansiyel) yatırımcılar,
- İşletmeye borç verenler,
- Diğer tedarikçiler ve satıcılar
- Hükümetler,
- Kamuya ait işletmeler,
- Genel anlamda Kamu'dur.

2.1.5. Finansal Tabloların Sınırları ve Kullanım Kısıtları

Finansal tablo kullanıcılarının alacağı iktisadi kararlara yön veren finansal tabloların ne olduğunu, hangi bilgilere ulaşabileceklerini bilmeleri gereklidir. Çünkü finansal tablolar, ihtiyaç sahibi kullanıcıların en az düzeyde de olsa finansal tabloların özellikleriyle muhasebe terminolojisi hakkında bilgili oldukları kabul edilerek hazırlanmaktadır (Akdoğan ve Tenker, 2010: 48-49).

Akdoğan ve Tenker'e (2010) göre finansal tabloların kullanım sınırları;

- Finansal tablolar gerçek manada tarihi bilgileri içermektedir. Enflasyon ortamları haricinde finansal bilgiler tarihi maliyet yöntemine göre hazırlanıp sunulmaktadır.
- Finansal tablolar, kullanıcılarının hepsinin ihtiyacı olan bilgiler karşılamak için genel amaçlar göz önüne alınarak hazırlanırlar.
- Finansal tablolar genel amaçlar dikkate alınarak bölümlendirilir.
- Çok sayıdaki işlem finansal tablolarda özet halinde sunulur.
- Finansal tablolar düzenlendiği ülkenin para birimi baz alınarak hazırlanır.
- Finansal tablolar nakit esastan ziyade daha çok tahakkuk esasına göre hazırlanır.
- Finansal tablolarda muhasebe dili kullanılmaktadır. Bu nedenle finansal tablolar muhasebe ilke ve kavramları göz önünde alınarak hazırlanır.

Sipahi'ye (2007) göre de; İşletmelerin faaliyet sonuçlarını ve mali yapısını ortaya koyan finansal tabloların sınırları aşağıdaki gibidir:

- Nihai tablolar değildirler.
- Subjektif olabilirler.
- Gerçek tutarı göstermeyebilirler.
- Düzenlendikleri zamandan önceki durumu yansıtırlar.
- İşletmeyle ilgili bütün unsurları yansıtmazlar.
- Bilgileri özet halinde verirler ve ayrıntıları göstermezler.

2.1.6. Finansal Tabloların Niteliksel Özellikleri

Finansal tablo kullanıcılarının işletmenin işletmeyle ilgili kararlar alabilmeleri, işletmenin mevcut durumunu değerlendirerek gelecekle ilgili rasyonel nitelikte varsayımlarda bulunabilmeleri açısından finansal tablolarda olması gereken nitelikler vardır. Bunlar (Akdoğan ve Tenker, 2010: 41-48):

- Anlaşılabilir olma (anlaşılabilirlik)
- İhtiyaca uygun olma
- Güvenilir olma (güvenilirlik)
- Karşılaştırılabilir olma (karşılaştırılabilirlik)

Finansal tablolarda sunulmuş olan bilgilerin işletmenin iktisadi faaliyetleri ve faaliyet gösterdiği alan hakkında fikir sahibi olan ve bu bilgileri özenli bir şekilde inceleyip görebilen kullanıcıların net şekilde anlayabileceği şekilde olması anlaşılabilir olma şeklinde ifade edilir (Ulus, 2008). Anlaşılabilirlik finansal tablo kullanıcılarının zorlanmadan en kolay şekilde finansal tabloları anlayabilmesi anlamına gelir. Finansal tablolar ne kadar anlaşılabilir olursa kullanıcılar açısından ekonomik karar alma süreçleri o derecede başarılı ve verimli olacaktır.

Finansal tablolarda sunulan bilgilerin ortakların, yöneticilerin, yatırımcıların ve diğer finansal tablo kullanıcılarının karar alma süreçlerinde faydalı olabilmesi için ihtiyaca uygun olmaları gerekir (Ulus, 2008). Bilgi kullanıcılarının ihtiyacı olan bilgilerin karşılanabilmesi için finansal tablolarda sunulan bilgilerin zamanında sunulması ve kullanıcıların bilgilere yönelik doğru bir şekilde tahmin ve değerlendirme yapabilmeleri gerekir (Akdoğan ve Tenker, 2010: 43-45).

Finansal tablolardaki bilgilerin kullanıcıların karar almalarında faydalı olabilmesi için bu bilgilerin güvenilir olmaları gerekir. Ön yargı ve hatalardan en uygun şekilde arınmış, objektif ve temsil edilecek şeye bağlı kalarak iyi şekilde temsil edilen bilgiye güvenilir bilgi denir. Güvenilir olma bilginin özün önceliği kavramına binaen temsil edilmesinde doğruluk, kanıtlanabilmesi ve objektif olabilme özelliklerini taşıyabilmesi ve ihtiyatlılık ilkesine de uyumuyla mümkündür (Akdoğan ve Tenker, 2010: 45-46).

Finansal tabloların en önemli özelliklerinden biri karşılaştırılabilir olmasıdır. Karşılaştırma yapılabilmesi için kullanılan muhasebe politikalarının tutarlılık ilkesi açısından birbirini takip eden yıllarda farklılık göstermemesi, aynı olması gerekir (Akdoğan ve Tenker, 2010: 46-48). Ayrıca finansal tablo kullanıcılarının işletmenin ekonomik durumu hakkında tahmin edip değerlendirmelerde bulunabilmeleri için hem işletmenin içinde bulunduğu cari dönemi ve önceki dönemini hem de işletmeyi sektörde faaliyet gösteren diğer işletmelerle kıyaslayabilip karşılaştırabilmeleri gerekir.

2.2. Fon Akım Tablosu

2.2.1. Fon Akım Tablosunun Tanımı

Fon kavramı, temel olarak üç anlamda kullanılmaktadır.

Birincisi; fon, nakit ve nakit kabul edilebilecek (vadesiz, mevduat, ibrazı halinde ödenecek çek gibi) varlıkların toplamından oluşur (Akdoğan ve Tenker, 2010: 288).

İkincisi; fon, net işletme sermayesini kapsayan kalemlerden (dönen varlıklar ve bu varlıkların finansmanında kullanılan kısa vadeli borçlar) oluşmaktadır (Akdoğan ve Tenker, 2010: 288).

Üçüncüsü; fon, işletmede kullanılan bütün finansman araçları anlamında kullanılmaktadır. Fonun en kapsamlı anlamı da budur (Akdoğan ve Tenker, 2010: 288).

Fon akım tablosu da ilk defa William M. Cole tarafından 1908 yılında “Nereden Geldi-Nereye Gitti” (Where got-Where gone) tablosu şeklinde kullanılması önerilerek kullanılmıştır (Tuna, 2005: 39).

Fon akım tablosu işletmelerin elde ettikleri fonları ve bunları değerlendirdikleri yerleri gösteren bir tablodur (Yıldız, 2014: 55). Fon akım tablosunun düzenlenme amacı diğer mali tablolarda izlenemeyen fon akımlarını meydana çıkararak hem faaliyetler sonucu meydana getirilen hem de ek finansman bakımından elde edilen mali olanaklarla neler yapılabileceğinin kaynaklarının nerelere ayrılmış olduğunu net olarak ortaya çıkarmaktır. Bu yönüyle fon akım tablosu, mali bilgilerle yorum yapmayı basitleştirip gelecek açısından fon ihtiyacı tahminlerine kolaylık sağlayan faydası olan bir gereçtir (Akgüç, 1990: 235).

2.2.2. Fon Akım Tablosunun Kapsamı

Fon akım tablosu işletmenin finansal faaliyetlerini ve yatırımlarını özetleyen bir tablo olmakla birlikte net işletme sermayesi içerisinde de finansal durumdaki diğer değişiklikleri gösterirken ek olarak duran varlık, yabancı ve öz kaynaklardaki çoğalışa ve azalışa neden olan faaliyetleri de kapsar (Tuna, 2005: 41).

2.2.3. Fon Akım Tablosunun Düzenlenme Amacı

Fon akım tablolarının düzenlenmesindeki amaç bir işletmenin yatırımlarını, finansman faaliyetlerini ve dönem içindeki finansal durumundaki değişimleri gösteren bilgilerin mali tablo kullanıcılarına sunulmasıdır (Tuna, 2005: 41).

Finansal tablolar işletmenin nakitlerini veya işletme sermayesini direkt etkileyen finansman faaliyetlerinin ve yatırımlarının bütün önemli taraflarını açıklayarak, işletmenin bilanço dönemi boyunca faaliyetlerinden elde ettiği fonları, finansman ve yatırım faaliyetlerini özet halinde gösterir (Özdemir, 1999: 4).

Fon akım tablosu, meydana gelen fon hareketlerini açıklayıp bilanço ve gelir tablosu analizinden elde edilen bilgilerin açıklamalarını, yorumlarını yaparak işletmenin mevcut mali durumunu özetleyen bir tablodur. Ayrıca; işletmenin ilerleme seyri ve sorunlarının çözümü hakkında önemli ipuçları sağlar. Fon sağlama gücü, kapanmış dönemden itibaren ölçülürken, fon ihtiyacı da gelecek dönem için saptama mahiyetindedir. (Tuna, 2005: 41).

Fon akım tablosu aşağıdaki üç amacın gerçekleştirilmesine yardımcı olur (Akdoğan ve Tenker, 1998: 219)

1. İşletmenin işleyiş süresi içinde söz konusu olan dönemin finansal faaliyet hareketlerinin belirlenmesi,
2. Likidite durumu hakkında meydana çıkan değişikliklerin elde edilmesi,
3. Planlama aracı olarak kullanılması, yani gelecek dönemler için fon akım tablosu yapabilmek ve karşılaştırılabilir olanağının sağlanması için (fon akım tablosu) düzenlenmektedir.

2.2.4. Fon Akım Tablosunun Önemi

Güçenme'ye (2000) göre işletme faaliyetlerinin sonuçlarının değerlendirilmesinde (geçmiş dönemler ile faaliyet gösterilen alandaki benzer işletmeler arasındaki mukayesesi) fon akım tabloları büyük önem arz etmektedir. Bu değerlendirmenin sonucunda işletme sahip ve yöneticileriyle işletmeyle ilgili üçüncü kişilere (işletmeye kredi sağlayan kredi kuruluşları, devlet, ortaklar v.b.) yol gösterirken bazı durumlarda da (işletmeyle ilgili geleceğe yönelik planların yapılması v.b.) şirket yöneticilerini eyleme geçirir.

Fon akım tabloları Çetiner'e (1998: 7) göre; birtakım konulara açıklık getirdiği için düzenlenir ve bunlar önemlidir:

- İşletme faaliyetlerinden nasıl ve ne miktarda fon elde edilmiştir,
- İşletme kar tutarına ulaştığı halde neden temettü dağıtılmamıştır,
- Dönem içerisinde temettü dağıtımını ne kadar yapmıştır,
- İşletme durum varlık finansmanlarını nasıl elde etmiştir,
- Büyüme nasıl finanse edilmiştir,
- Genel anlamda işletmenin mali yapısı nasıldır,
- İşletmenin borç finansmanına ihtiyacı var mıdır,
- İşletmedeki işletme sermayesinin değişimi nasıldır ve bu değişimin finansmanı nasıl elde edilmiştir,

Ayrıca; vergi için tahsis edilen fon miktarının ne kadar olduğu sorusuna, ilgili dönemde diğer faaliyetlerden sağlanmış olan fonlar ile bu fonların kullanılış şekline de yanıt bulunulabilir. Akdoğan ve Tenker'e (1998: 219) göre fon akım tabloları sayesinde, işletmeyi yönetenler aşağıdaki şu konularda karar alabilirler:

- İşletmenin büyüebilmesi için gerekli olan fon tutarının öngörülebilmesi,
- İşletmenin gelecek dönemlerde kar payı, ücret ve diğer nakit akışlarını karşılama kabiliyetinin öngörülebilmesi,
- Ek çalışma sermayesine ihtiyaç duyulduğunda kolaylıkla sağlanabilmesinin mümkün kılınabilmesi,
- İşletmenin ekonomik anlamdaki istikrarının ve zayıf olan yönlerinin saptanabilmesi,

2.2.5. Fon Akım Tablosu İlkeleri

Fon akım tablosunun düzenlenebilmesinde bazı ilkelerin göz önünde bulundurulması gerekir. Bunlar (Akgüç, 2013: 415-416):

- Fon kavramının hangi anlamıyla kullanıldığı açık bir şekilde belirtilmelidir.
- Fon akım tablosunun temel mali tablolarla birlikte sunulması gerekmektedir.
- İşletmenin faaliyetlerinde ne kadar fonla çalışacağı fon akım tablosunda belirtilmelidir.
- Fon akım tablosunda, işletmenin olağan dışı işlemlerden elde etmiş olduğu fonların tutarı önemli tutarlardaysa bu fonlar ayrı bir şekilde gösterilmelidir.
- Brüt değişimler gibi bazı finansal işlemler fon akım tablosunda yer almaktadır. Bu ve benzeri hareketlerin tabloda açık bir şekilde gösterilmesi gerekmektedir.
- Her çeşit işlemin, fon akım tablosunda faydalı olması bakımından yatırım ve finansmanla ilgili yönlerinin ayrı bir şekilde belirtilmesi gerekmektedir. Örneğin bir duran varlığın satın alınması durumunda fon çıkışlarının ayrı bir şekilde, bir duran varlığın satılması halinde de fon girişlerinin de ayrı bir şekilde açıklanmaları gerekmektedir.
- Fon akım tablolarını hazırlayan bütün işletmeler, tablolarda yeterli miktarda bilgi içermesine dikkat etmelidirler.
- Olağan kardan başlanıp, nakit hareketi sağlamayan ve karı değiştiren gelir ve giderlere ait bilgilerin fon akım tablolarında açıklanarak düzenlenmeleri gerekmektedir.
- Vergi sonrası kar tutarını etkilemeyen ve nakit hareketlerine neden olmayan işlemlere fon akım tablolarında yer verilmez.

2.2.6. Fon Akım Tablosunun Biçimsel Yapısı

Fon akım tablosu; “fon kaynakları” ve “fon kullanımları” şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Fon akım tablosunda yer alan aktif azalışlarıyla pasif artışları fon kaynaklarını, aktif artışlarıyla pasif azalışları ise fon kullanımlarını oluşturur.

2.2.6.1. Fon Kaynakları

Fon Kaynakları, işletmede bulunan varlıkların finansmanı sonucu elde edilen olağan veya olağan dışı faaliyetlerden sağlanan kaynakları tanımlar. Fon kaynakları aşağıdaki kalemlerden oluşur (Yıldız, 2014: 931; Savcı, 2013: 119-120):

- Faaliyetlerden sağlanan kaynaklar: Gelir tablosundaki olağan kar tutarı bir fon kaynağı olarak kabul edilir.
- Olağan dışı faaliyetlerden sağlanan kaynaklar: Olağandışı gelirlerle karlar ve olağandışı giderlerle zararlar arasındaki olumlu anlamdaki farktan oluşmaktadır.
- Dönen varlık tutarındaki azalışlar: Bir önceki döneme nazaran dönen varlıklardaki brüt tutarların azalışlarıdır.
- Duran varlık tutarındaki azalışlar: Bir önceki döneme nazaran duran varlıklardaki brüt tutarların azalışlarıdır.
- Kısa vadeli yabancı kaynaklardaki artışlar: İşletmenin bilançosundaki borç ve gider karşılıkları dışında üçüncü kişilerden borçlanma şeklinde elde edilen yabancı kaynaklardaki artışlardır.
- Uzun vadeli yabancı kaynaklardaki artışlar: İşletmenin bilançosundaki borç ve gider karşılıkları haricinde, uzun vadeli yabancı kaynaklardaki artışlardır.
- Sermaye artırımı: İşletmenin dış kaynaklardan sağladığı sermaye artışlarıdır.
- Hisse senedi ihraç primleri: Hisse senetlerinin nominal değerlerinin üzerinde satılmaları sonucu meydana çıkar.

2.2.6.2. Fon Kullanımları

Fon kullanımları, elde edilen fonların nerelerde kullanıldığını açıklar. Fon kullanımları aşağıdaki kalemlerden meydana gelmektedir (Yıldız, 2014: 931; Savcı, 2013: 122-124):

- Faaliyetlerle ilgili kullanımlar: İşletmenin dönemini zarar tutarıyla kapatması sonucunda zarar tutarı fon kullanımudur.
- Olağan dışı faaliyetlerle ilgili kullanımlar: Olağan dışı gelirlerle olağan dışı giderler arasındaki negatif farktan oluşur.
- Ödenen vergi ve benzerleri: Bir önceki dönemdeki dönem karı tutarından ödenen kurumlar ve gelir vergileriyle diğer kesinti yapılan kalemleri ifade etmektedir.
- Ödenen temettüleri: Bir önceki dönemdeki dönem karı tutarından dönem içerisinde pay sahiplerine ve diğer kişilere ödenmiş temettüleri ve yedeklerden dağıtılmış temettüleri göstermektedir.
- Dönen varlık tutarındaki artışlar: İşletmenin bir önceki döneme göre dönen varlıklarındaki brüt tutarlardaki meydana gelen artışlarıdır.
- Duran varlık tutarındaki artışlar: İşletmenin bir önceki döneme göre duran varlıklarındaki brüt tutarlardaki meydana gelen artışlarıdır.
- Kısa vadeli yabancı kaynaklardaki azalışlar: Borç ve gider karşılıkları dışında, kısa vadeli borçlarda meydana gelen azalışlardır.
- Uzun vadeli yabancı kaynaklardaki azalışlar: Borç ve gider karşılıkları dışında, uzun vadeli borçlarda meydana gelen azalışlardır.
- Sermayedeki azalışlar: İşletmenin bir önceki yıla göre sermayesinde meydana gelen azalışlardır.

2.2.7. Fon Akım Tablosunun Analizi ve Önemi

İşletmelerin fon akım tabloları analiz edilirken, mevcut hesap döneminde sağlanan kaynakların tümü yüz kabul edilerek her bir fon kaynağının toplam kaynak içindeki yüzde olarak payı, ve yine kullanımlarının tümü yüz kabul edilerek her bir fon kullanımının toplam kullanım içindeki yüzde olarak payı hesaplanmaktadır. Böylece fon akım tablosu yüzdelerle ifade edilip ortak bir ölçüye indirgenerek her bir fon kaynağı ve fon kullanımı dikkate değer bir şekilde ortaya konur (Avcı, 1996: 82).

Yüzdeler ile ifade edilen fon akım tablosu ile işletmelerin birbirini takip eden hesap dönemlerine ait fon akım tabloları karşılaştırılabilme ve işletmeler arası karşılaştırmalar yapabilme imkanı elde edilmektedir (Avcı, 1996: 82).

İşletmelerin yıl içindeki fon hareketlerinin dönem sonundan itibaren sonuçlarını fon kaynakları ve fon kullanımları şeklinde gösteren fon akım tablosunun yorumlanmasında başta fon kaynakları, daha sonra fon kullanımları tek başına yorumlanarak daha sonra iki bölüm arasında ilişki kurmak şartıyla yorumlama yapılmaktadır (Avcı, 1996: 82).

Fon akım tablosunun analiziyle işletmeler hangi fon kaynaklarını, nerelerden ve nasıl elde ederek nerelerde kullandıklarını görebilme, ayrıca yapılan analizin sonucunda işletmenin incelenen dönemi itibariyle fon oluşturabilme kapasitesinin ne olduğu, gelecek dönem için fon ihtiyacının olup olmayacağı, eğer olursa ortaya çıkan bu ihtiyacı kendi faaliyetleri sonucunda ve kendi imkanlarıyla sağlayabilecek mi? Veyahut ihtiyacını dışarıdan sağlama yoluna mı gideceği belirlenebilir (Avcı, 1996: 152).

Bu sonuçlardan yola çıkılarak, fon akım analizi işletmeler için önem arz etmektedir. Çünkü, işletmelerin faaliyetlerini verimli ve etkin biçimde sürdürebilmesi ve karlılıklarını düşürmeden aksine artırabilmesi, fonlarını en uygun kaynaklarla oluşturabilmiş olmasına ve bunları gene en uygun yerlerde kullanmasına bağlıdır. Bunu doğru şekilde yapabilen işletmeler gelecek dönemlerde fon ihtiyacı duyulsa bile ihtiyaç duyulan fonu en iyi şekilde karşılayabilip faaliyetlerini sekteye uğratmadan sürdürebileceklerdir (Avcı, 1996: 152).

Fon akım tablosu analizinin sonuçları, ilgili kullanıcılar bakımından değerlendirmeye tabi tutulursa; bu sonuçlarla yöneticiler, işletmenin ilerleyen zamanlarda durumunun ne olabileceğini önceden saptayabilir ve bu sonuçlar sayesinde bazı hayati konularda kararlar alabilmelerine yardımcı olabilmektedir. Ortaklar da işletmenin mali bakımdan gücünü kolay bir şekilde değerlendirebilmekte ve gelecek zamana ait beklentilerini ona göre şekillendirebilmektedir. Ayrıca işletmeye kredi verenler bakımından da işletmenin borç ödeyebilme kabiliyetini saptamak konusunda yardımcı olabilmesi nedeniyle fon akım tablosunun ve yapılan analizin önemi açıktır. Bu sebeptendir ki; fon akım tablosu halen günümüzde gerek iç raporlamada gerek dış raporlamada da oldukça önemli bir mali tablo olma niteliğindedir (Avcı, 1996: 67-152-153).

3. 2008 FİNANS KRİZİ VE SEKTÖRLERE ETKİLERİ

3.1. 2008 Finans Krizi

3.1.1. Küreselleşme Kavramı ve Kriz

Küreselleşme; teknolojik, siyasal ve kültürel olduğu kadar ekonomik bir olgudur (Mancı, 2006: 6). Bu nedenle bütün dünyada kullanılan anahtar bir kavramdır (Bozkurt, 2000: 29). Yirminci yüzyılın son çeyreğinde ortaya çıkıp hızla yayılan ve farklı şekillerde tanımlanan küreselleşme sürecinin popüleritesi pek çok olgu ve olayı açıklamada merkezi konuma gelmiştir. Küreselleşme bütün etkilerinin yanında; dünyayı bir finans piyasasına dönüştürmüştür (Mancı, 2006: 6). Küreselleşmenin yıllardır süregelen farklı etkileri araştırılmaktadır. Bunların belki de en başında geleni krizlerdir.

Küreselleşmenin etkisinin yanı sıra 1970’li yıllar itibariyle finansal serbestleşmenin devreye girmesiyle; sermaye hareketlerinde değişiklikler yaşanmış ve bütün dünyayı etkisi altına alan finansal krizler ortaya çıkmaya başlamıştır. Özellikle 1990’lı yıllarda gelişmekte olan ülkelerde finansal krizlere daha çok rastlanır olmuştur. Finansal serbestleşmenin yoğunlaştığı bu yıllarda ekonomisi gelişmekte olan ülkelerin büyüme potansiyeli sıcak para akışına bağımlı olmaya başlamış ve bu nedenle ülkeler de, bu akışı kolaylaştırıcı çeşitli politikaları takip edip uygulamaya başlamışlardır. Bu nedenle 1990 yılı sonrası gelişmekte olan ülkelere yaşanan krizler birbirine benzemese de; krizlerin çıkmasında benzer noktalar görülmektedir. Bu benzerliklerden birisi de finansal serbestleşme sürecine geçmiş olmalarıdır. Türkiye’de 1994, 2000 ve 2001 yıllarında görülen krizler bunlardandır (Tufan, 2016: 1).

3.1.2. Kriz Kavramı, Tarihsel Gelişimi ve 2008 Finans Krizinin Ortaya Çıkışı

Kriz kelimesinin etimolojik kökeni Yunanca “krisis” kelimesinden gelmektedir. Sosyal bilimlerde de; “bunalım”, “buhran”, “büyük sıkıntı” ve “birden bire meydana gelen kötüye gidiş yönündeki gelişme” gibi anlamlarıyla kullanılmaktadır. Kriz günlük hayatta sık kullanılan bir terim olmakla birlikte, en belirgin özelliği önceden kestirilememesi ve çok kısa bir sürede ortaya çıkmasıdır (Aktan ve Şen, 2002: 1225-1226).

Finansal krizler tarihine bakıldığında, iktisat literatüründe panik ya da kriz olarak nitelendirilecek ilk olaylara 17. Yüzyılda rastlandığı görülür. Bu dönemin ilk paniği, “lale çılgınlığı” olarak isimlendirilen, merkezi Hollanda olan ilk spekülatif balondur. Hollanda bu dönemde; bilim, sanat ve ticaret alanında dünyada önde gelen ülkelerden biri olarak tarihe geçmiştir. Lale çılgınlığı olarak isimlendirilen ve lale soğanlarının altın fiyatlarından daha pahalı olduğu bu dönemde, finansal krizler tarihinin resmi olarak ilk krizi ortaya çıkmıştır (Balı ve Büyükşalvarcı, 2011: 27).

Daha sonra dünya tarihinde ardı arkası kesilmeyecek olan panikler, küçük ve büyük çaplı buhranlar, krizler bu günlere dek süregelmiştir. Krizlerin ortaya çıkışındaki faktörler; sosyal, ekonomik hatta siyasi olabilmektedir. Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde ortaya çıkan finansal krizlerin oluşmasında; siyasi nedenlerin etkisi büyüktür (Kaya, 2018: 4).

Finansal krizler oluşum nedenlerine göre; para/döviz krizleri, bankacılık krizleri, borç krizleri ve borsa krizleri olarak adlandırılmaktadır (Kaya, 2018: 6). Ayrıca bu krizler birbirlerini doğrudan tetikleyebilmekte ve krizin yönü ve etki alanı değişebilmektedir. Hiç şüphesiz, geçtiğimiz yıllarda meydana gelen ve etkisi geniş alanlara yayılan 2008 Mortgage Küresel Finans Krizi; gerek küreselleşme, gerek serbestleşme süreci ve bulaşıcılık etkisi nedeni ile çok büyük bir etki alanına sahiptir.

2008 Mortgage Küresel Finans Krizi'nin kaynağı ABD'deki mortgage sisteminin zamanla bozulmasıdır. Piyasa yapısı ve izlenen politikalarındaki denetim eksiklikleri nedeniyle oluşan sorunlar tahmin edilemeyecek boyutta olumsuzluklara neden olmuştur. Mortgage sistemi yıllardır gelişmiş ülkelerin en önemli gayrimenkul finanslama sistemi olarak uygulanmıştır. Kira ödüyor gibi konut sahibi olmayı garantileyen mortgage sistemi belirlenen gayrimenkulün ipotek gösterilerek kredi alınması şeklindedir (Guttentag, 2004: 100).

Mortgage kredisinin görevi gayrimenkul alımı amacıyla finansman ihtiyacı yaşayan gayrimenkul alıcılarıyla sahip olduğu fonları vadeli şekilde değerlendirip gelir sağlamak isteyen fon sahiplerini buluşturmasıdır (Kidwell vd., 2000: 293).

ABD Hükümeti dar gelirli vatandaşlara ve azınlıklara konut edindirmek için mortgage kredilerini teşvik etmiştir. 2005 ve 2006 yıllarında kredi döngüsünün maksimum seviyeye çıkmasıyla piyasadaki büyük miktarlarda likidite yatırımlarda kullanılmak yerine dar kar marjlarının oluşmasına zemin hazırlayarak kredi kullanımında artışa sebep olmuş ve bu krediler karşılığında alınan teminatlarda denetimsiz, üstünkörü politikalar izlenmesine neden olmuştur (Kuzu, 2012: 62). Bunun yanı sıra ABD’de kredilerin faiz oranlarının düşük olması ve satın alınan gayrimenkullerin değerlerinin sürekli artacak olması olasılığı ve temennisi gibi nedenler de kredi kullananlara rahatlık vermiştir. Tüketiciler ve yatırımcılar, mevcut koşulların bu şekilde uzun zaman devam edecekmiş gibi düşünüp yüksek tutarlarda borçlanıp, tekrar tekrar evlerini ipotek göstererek, almış oldukları paraları da farklı işlere harcamışlardır. 2006 ve 2007’li yıllarda ev fiyatlarında başlayan düşüşle, sonrasında faiz oranlarının da yükselmesiyle; çekilen kredi tutarlarının geri ödenememesi durumu ortaya çıkmıştır. Sabit oranlı faizle mortgage kredisi alanlar için risk düşük iken; ayarlanabilir özellikli faiz oranlı mortgagage kredisi kullanıcıları çok daha tehlikeli bir durumla karşı karşıya kalmışlardır. Nedeni ise yükselen faiz oranlarıdır (Balı ve Büyükşalvarcı, 2011: 198).

Mortgage krizi, sub-prime mortgage olarak da adlandırılmaktadır. Sub-prime mortgage geri ödeme gücü zayıf ve kredi geçmişi olumsuz olan kimselere verilen kredi anlamına gelmektedir. Sub-prime nitelikli mortgage krizi nedeniyle; ipotekli konut kredisi kullanıp ödeme güçlüğü çeken kimseler ödemelerini yerine getirememişlerdir. Ekonominin tepetaklak olmasıyla sigorta kuruluşları ve yatırımcılar zor durumda kalmışlardır. ABD’nin en büyük mortgage kuruluşlarından biri olan New Century Financial Corporation 12 Mart 2007 tarihinde iflas ettiğini kamuoyuna duyurmuştur. Daha sonra Beer Stearns adlı Yatırım Bankası da, müşterilerine hedge fonlara yatırılmış olan paraların rakip durumundaki bankalar tarafından kurtarılması girişimine müsaade etmeyeceğini duyurmuştur. Ardından Beern Stearns Bankasının iflas eden yatırım fonları JP Morgan Bankasına satılmıştır (Kutlu ve Demirci, 2011: 125). Fransız Bankası olan BNP Paribas kendisine ait olan fonlardan 9 Ağustos 2007 tarihinde mevduat çekilmesini askıya alınca; bu durum 2008 mortgage krizinin kıvılcımlanmasına neden olmuştur. Zaten 2005’den itibaren mortgage krizinin neden olduğu sancılar bütün ABD’de hissedilmeye başlamıştır (Krugman, 2010: 151-152).

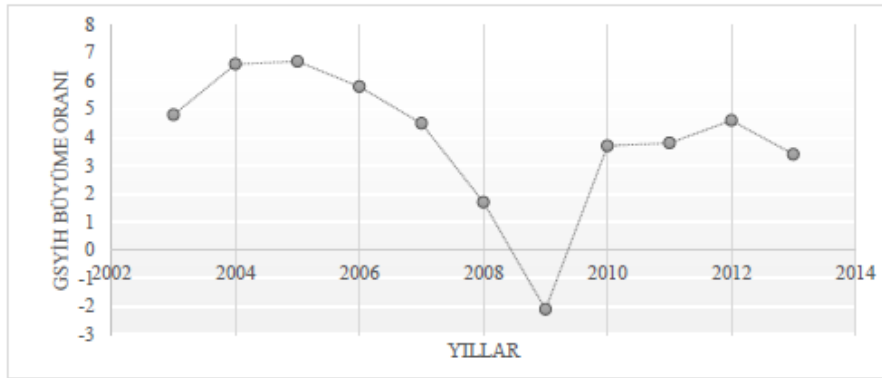
Çizelge 3.1.'de görülen ABD'nin önemli şirketleri 2008 yılında zarar açıklamak zorunda kalmıştır. Krizin; konut fiyatları, büyüme oranlarının düşmesi, işsizlik (istihdam sıkıntıları), kamu borçlarının artması vb. gibi büyük oranda ekonomik sonuçları olmuştur.

Çizelge 3.1. 2008 Yılında bazı ABD finans kuruluşlarının zararları

Finans Kuruluşu	Zarar
City Bank	42.9
Merrill Lynch	37.1
Bank of America	15.1
Morgan Stanley	14.1
JP Morgan	9.8
Washington Mutual	9.1
Lehman Brothers	8.2
Wachovia Corporation	7,0
Goldman Sachs	3.8
Well Fargo	3.8
Bear Stems	3.2
National City	3.1

Kaynak: Kutlu, H. A ve Demirci, N. S. (2011)

ABD'de büyüme oranındaki düşüş şekil 3.1.'de gösterilmiştir.

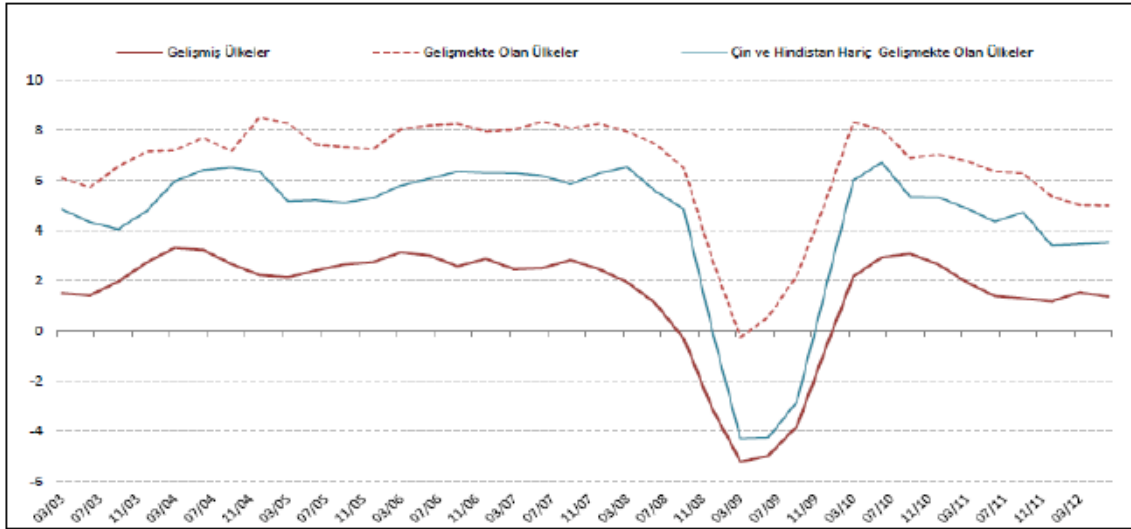
Şekil 3.1. ABD GSMH büyüme oranları

Kaynak: (IMF), (<http://www.principalglobalindicators.org/Pages/Default>)

Krizin dünya genelindeki etkileri incelendiğinde; Çin, Japonya ve Brezilya haricindeki çoğu gelişmiş ve gelişmekte olan ülkenin etkilendiği görülmüştür. Etkilenen ülkelerdeki görülen en belirgin işlem; cari dengeyi sağlamak ve ihracattaki rekabeti artırmak amacıyla yapılan ülke para birimlerinin değerlerinin düşürülmesi olduğu gözlenmiştir.

Şekil 3.2'de görüldüğü gibi 2007 yılının ikinci yarısından itibaren, başta gelişmiş ülke piyasaları olmak üzere etkisini artıran finansal krizin yarattığı yoğun belirsizlik, hane halkını, firmaları, finansal aracı kurumları ve makro bazda bütün ekonomiyi olumsuz etkileyerek küresel bir krize dönüşmüştür. Bu durum ise, küresel ölçekte büyüme,

ticaret hacmi ve sermaye hareketleri üzerinde daraltıcı bir sonuç doğurmuştur. 2008 yılı sonrası küresel ekonomi keskin bir daralma içerisinde girmiş olup krizin reel ekonomi üzerindeki olumsuz etkileri, küresel ölçekte dış ticaret hacmindeki daralma ile birlikte derinleşmiştir (BDDK, 2008: 1).

Şekil 3.2. Küresel büyüme eğilimi (yıllık % değişim)

Kaynak: (TCMB, 2013, Bloomberg), (www.tcmb.gov.tr)

3.1.3. 2008 Finans Krizi'nin Türkiye'ye Yansımaları

1980'li yıllarda ortaya çıkan finansal serbestleşme süreci; dünya ekonomik yapılarını temelinden sarsmış ve değiştirmiştir. Türkiye'de Türk Lirasının konvertibilitesi ile 1989 yılında finansal serbestleşme sürecine girilmiştir. Türkiye için adeta milat olan bu tarihten itibaren çeşitli finansal krizlerle karşı karşıya kalınmıştır. Kasım 2000'e kadar gerçekleşen krizlerin nedenleri arasında; siyasi istikrarın bozulması, cari açığın artması, yapısal kaynaklı reformların yapılmasında geç kalınması gibi nedenler oldukça etkindir. Türkiye 1990'lı yılların ilk yarısından itibaren bu özellikte pek çok kriz baş göstermiş olmakla birlikte, her zaman krizlere açık ve tetikte olması gereken bir ülke imajı sergilemiştir.

ABD'de 2007'de patlak veren ve 15 Eylül 2008'de Lehman Brothers'ın iflasıyla küreselleşen kriz, uluslararası ekonomik coğrafyayı bütünüyle değiştirmiştir. Böylece ekonomisinin dinamikleri büyük oranda dışa bağlı olan Türkiye ekonomisi de krizden ciddi anlamda yara almış ve etkileri uzun süre devam etmiştir (Kutlay, 2009). Siyasi istikrarın sağlandığı 2002 yılı itibariyle ve güven ortamının tekrar inşa edilmesinden bir süre sonra 2008'deki kriz Türkiye'yi de etkisi altına almıştır (Topoğlu, 2010: III).

Kriz sonucu daralan likiditenin negatif etkilerini ortadan kaldırmak amacıyla TCMB'nin uyguladığı para politikası ve faiz oranlarını düşürme çabalarının etkisi olsa bile yeterli olamamıştır. Çünkü sadece para politikasıyla krizin etkilerini ortadan kaldırmak mümkün görünmemiştir. Bir yandan daralan; maliyeti artan kredi sorunları, diğer yandan daralan iç ve dış talep makasında reel sektör firmaları hayatta kalmak için çabalamıştır. Bu makasa karşı koyamayan şirketler ise kapanmışlardır. Bu durum daralan ekonominin bir çıkmaza girmesine ve sonuç olarak istihdam ve iç talepte bozulmaya yol açmıştır (İnsel ve Sarıdoğan, 2009).

Türkiye'nin krizle birlikte daralan ihracat faaliyetleri sonucunda; dış ticaret açığı TCMB verilerine göre yıllık bazda %13 oranında artış göstererek 2008 yılında 53 milyar dolar rakamına ulaşmıştır.

3.2. İnşaat Sektörü

3.2.1. Sektörel Bilgi

Bu bölümde inşaat sektörünün tarihsel seyri ve yurt içi ve yurt dışındaki genel durumu ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.2.1.1. Sektörün tarihsel seyri

İnşaat sektöründeki gelişmeye; yapılan ilk demiryolları ve hayata geçirilen baraj / su inşaatlarıyla start verilmiş ve bu 2. Dünya Savaşı sonrasına kadar sürmüştür. Türkiye 1952'de Kuzey Atlantik Antlaşma Örgütü'ne (NATO) girmesiyle; yabancı piyasalarda yer almış ve daha düşük maliyetlerle makine alma imkanı elde ederek; yabancılarla çalışma tecrübesi edinmiştir (<http://www.goldyapi.com.tr>).

İzleyen dönemde Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve diğer ülkeler tarafından yapılan yatırımlar ve sağlanan desteklerle inşaat sektöründeki büyüme endeksi artmıştır. Bu yardım ve destekler; "Marshall Planı" adıyla tarihe geçmiştir. Türkiye'nin inşaatçılık anlamında başta gelen firmaları bu dönemde kurulmuş ve mevcuttaki firmalarda büyük ilerleme kaydetmiştir. Fakat aniden patlak veren Türkiye - Yunanistan arasındaki Kıbrıs sorunu nedeniyle yapılan Kıbrıs Barış Harekatı sonrasında, ABD ve Birleşik Milletler

(BM) sağladıkları destek ve yatırımları durdurmuş ve Türkiye'ye ambargo uygulamıştır. Türkiye ekonomisi bu ambargo nedeniyle büyük zarara uğramıştır (Özorhon, 2012: 20).

İlerleyen zamanda 1979 ve 1980'li yıllarda yapılan ekonomi politikalarındaki reformlar ve 1990'lı yılların devamında dağılan Sovyetler Birliği'nin yerine kurulacak olan yeni devletler ve oralarda gerçekleşmesi planlanan yatırımlara yönelen Türk firmaları açısından yeni ve gözde pazar imkanları doğmuş ve bu Türk inşaat sektörünü tekrar büyüme trendine geçirmiştir (Tavakoli ve Tülümen, 1990: 77-87).

Daha sonra 2001'deki kriz nedeniyle Türk firmaları yurtdışında daha çok faaliyette bulunmuş ve piyasanın hızlanıp büyümesine katkıda bulunmuşlardır. Bu büyüme 2008 krizine kadar devam etmiştir. Sonuç olarak; ekonomik krizler inşaat sektörünü her zaman ve direkt etkilemiştir (TMB, 2012).

Barındırdığı yan sektörler, gayri safi yurt içi hasıladaki yeri, ülke ekonomisindeki lokomotif etkisi ve istihdama olan katkısı gibi nedenlerle Türkiye ekonomisindeki ağırlığı yadsınamayacak derecede önemli olan inşaat sektörü 2008 krizinden ciddi şekilde etkilenmiştir. Krizden sonra toparlanma seyri hızlı olsa da; krizin etkileri ve sonuçları bakımından incelemeye değer bir sektördür (Çınar, 2018: 26).

3.2.1.2. Sektörün durumu

Türkiye ekonomisinin lokomotifi olarak adlandırılan inşaat sektörünün, büyük çapta istihdam yaratıp ihracatı artırması misyonlarıyla, kalkınma çabalarına katkısı önem arz etmektedir. Sektör; çimento, ahşap, cam sanayi, seramik v.b. 150 adet yan sektörü bünyesinde barındırmaktadır (TMMOB, 2007).

İnşaat sektörünün yürüttüğü bina inşaatı ve bina dışı inşaat faaliyetleri nedeniyle, üretim alanında kullandığı girdiler ve bu girdileri harekete geçirip işlemek amacıyla barındırdığı istihdam sayısı ile ülke ekonomisindeki en güçlü iktisadi çarklardan biri haline gelmiştir. Sektör ekonominin durgun olduğu dönemlerde canlandırma yeteneği ve bunun sonucunda ekonomik anlamda kalkınma ve büyüme seyri açısından liderlik rolü üstlenmektedir. Fabrika, otoyol, köprü, baraj, hastane, liman, konut ve okul gibi diğer mal ve hizmetlerin üretilmesinde kullanılan nihai yapılar; ekonomi dinamiğinde katma değer yaratması

açısından en ön sıralarda yer almaktadır. Bu nedenle inşaat sektörü, tıpkı diğer gelişmiş ülkelerdeki gibi, gelişmekte olan ülkemiz ekonomisinde yatırım mallarının üretilip büyüme hızlandıran en geniş kapsamlı ve en büyük sektörlerden birisidir (Düzyol, 1997).

Ulusal ve uluslararası projelerde büyük başarılarla sahip olan inşaat sektörü; Türkiye'nin ekonomik büyümesinde aktif rol almakta ve bu rol ile gayri safi milli hasılanın %8-9 gibi bir oranını karşılamakta olup; 2 milyona yakın kişiye iş imkanı sağlamaktadır. Diğer sektörlerle doğrudan ve dolaylı katkıları göz önüne alındığında, Türkiye ekonomisi içerisinde inşaat sektörünün payı %30'a ulaşmaktadır (TCA, 2017).

2010 yılındaki kendi içindeki payı %6,1 ve genel içindeki payı %16,1 iken zamanla ivme kazanan inşaat sektörünün 2017'de kendi içinde %8,6'ya genel içindeki değişim oranı da %19'a kadar çıkan GSYH değer ve payları Çizelge 3.2.'de görülmektedir.

Çizelge 3.2. Cari fiyatlarla inşaat sektörü ve gayri safi yurt içi hasıla 2010-2017 yılları arası değer ve payları

Yıl	İnşaat / bin TL			Genel / bin TL	
	Değer	Pay (%)	Değişim oranı (%)	Değer	Değişim oranı (%)
2010	70.701.311	6,1	25,9	1.160.013.978	16,1
2011	100.016.363	7,2	41,5	1.394.477.166	20,2
2012	117.433.142	7,5	17,4	1.569.672.115	12,6
2013	145.908.413	8,1	24,2	1.809.713.087	15,3
2014	165.654.620	8,1	13,5	2.044.465.876	13,0
2015	190.619.215	8,2	15,1	2.338.647.494	14,4
2016	223.362.831	8,6	17,2	2.608.525.749	11,5
2017	265.680.168	8,6	18,9	3.104.906.706	19,0

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, (2018)

3.2.1.3. Sektörün dış ticareti

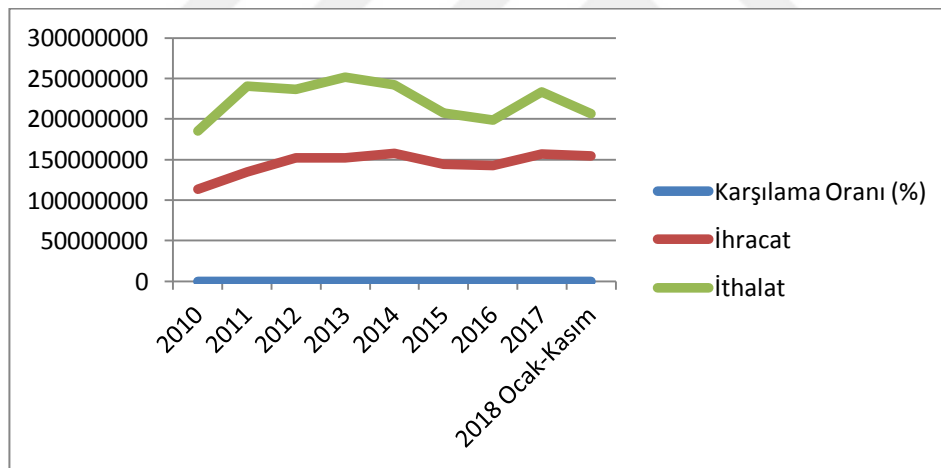
Türk inşaat sektörü yurtiçi ve yurtdışında gerçekleştirilen proje sayıları bakımından büyük önem arz etmektedir. 2015 verilerine göre; Türkiye'deki inşaat sektörü, 40 Türk inşaat şirketiyle 9 yıl boyunca dünyada en büyük inşaat projelerine imza atan inşaat şirketleri sayısı ile; Çin'den sonra ikinci sıraya oturmuştur (<http://hurriyetdailynews.com>).

Türkiye İstatistik Kurumu ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı işbirliği ile oluşturulan dış ticaret verilerine göre ihracat 2017 yılı Aralık ayında 2016 yılı Aralık ayına göre %8,6 artış

göstererek 13 milyar 878 milyon dolar tutarında seyir göstermiştir. İthalat ise %25,4 oranında artarak 23 milyar 84 milyon dolar tutarında seyir göstermiştir. Dış ticaret açığı %63,5 oranında artarak 9 milyar 206 milyon dolarda seyretmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2016 Aralık ayında %69,4 oranındayken 2017 yılının Aralık ayında oran %60,1'e gerilemiştir (INTES, 2019).

İhracat 2018 yılı Kasım ayında 2017 yılı Kasım ayına göre %9,4 oranında artış göstererek 15 milyar 529 milyon dolar tutarında seyir gösterirken ithalat ise %21,3 oranında azalarak 16 milyar 180 milyon dolar tutarına düşmüştür. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2018 yılının Kasım ayındaki oranı %96 civarında seyretmiştir (INTES, 2019).

Şekil 3.3.'de ihracat ve ithalat rakamları arasındaki farkın yıllar itibariyle dalgalı bir trend gelişimi sergilediği ve 2018 yılı kasım ayı itibariyle aradaki farkın daha da kapandığı görülmektedir.

Şekil 3.3. İnşaat sektörü 2010-2018 yılları dış ticaret rakamları
Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu Dış Ticaret İstatistikleri Bülteni. (2019)

3.2.2. İnşaat Sektörü Likidite Gelişimi

Yıllar itibariyle olması gerekenin altında seyreden oranların 2008 yılı itibariyle yükselişe geçtiği fakat 2011 yılında yaşanan olumsuz ekonomik koşulların etkisiyle oranların tekrar düştüğü Çizelge 3.3.'de görülmektedir. Cari oranın düşük olması bir anlamda net işletme sermayelerinin yeterli olmadığı anlamına gelmektedir. Çünkü bu oran işletmelerin likidite durumunu yansıtarak net çalışma sermayelerinin yeterli olup olmadığını gösterir. Likidite oranı 2008 yılı itibariyle %99,9'a kadar gerilemiş ve ilerleyen yıllarda toparlanmaya çalışsa da krizin etkisiyle azalan bir eğilim göstermiştir. Nakit oranı yıllar itibariyle dalgalanma

gösterse de 2011'deki olumsuz ekonomik koşullar nedeniyle ciddi anlamda azalışa geçmiştir. 2010 yılına kadar sürekli yükselişte olan fon akım oranı da 2011'de belirgin farkla düşüşe geçmiş ve özellikle kriz döneminde yüksek olmasının ve sonrasında da kriz öncesindeki değerine dönmemesinin nedeni kısa vadeli yabancı kaynakların fazla olmasıdır. Bunun nedeni mali borçlanmalardır ve alacak tahsilatlarında sorunlar olduğuna işaret etmektedir. Net çalışma sermayesi oranına bakıldığında ise dönen varlıkların ve K.V.Y.K.'ın 2009'a kadar sürekli artışıyla birlikte 2008 yılında krizin etkisi ve faaliyetlerden sağlanan fonun da paralel olarak artmasıyla oran tekrar yükselişe geçmiş ve süreklilik arz etmiştir.

Çizelge 3.3. İnşaat sektörü 2005-2011 yılları likidite oranları

ORANLAR (%)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Cari Oran (%)	113,7	116,1	115,9	119,4	119,7	121,1	122,3
2-Likidite (Asit Test) Oranı (%)	103,3	104,0	101,1	99,9	101,2	99,3	90,5
3-Nakit Oranı (%)	9,7	10,6	8,4	11,6	12,9	16,6	11,2
4-Stok Bağımlılık Oranı (%)	1.124,8	-	-	-	-	-	-
5-Fon Akım Oranı (%)	2,4	4,2	5,5	6,1	6,5	7,5	4,5
6-Net Çalışma Sermayesi Oranı (%)	15,0	10,9	9,1	13,9	16,2	14,2	24,1

Kaynak: T.C.M.B. (Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

3.2.3. İnşaat Sektörü Finansal Yapı Gelişimi

2008 yılına kadar artış gösteren finansal kaldıraç oranı daha sonra düşüşe geçse de ekonomik anlamda durgunluk yaşanan 2011 yılında tekrar artışa geçerek sektörlerde varlıkların fazla oranda yabancı kaynaklarla finanse edildiğini göstermektedir. Kriz dönemlerindeki yabancı kaynaklardaki ağırlığın nedeninin mali borçlanmalardan kaynaklandığı söylenebilir. Yabancı kaynak maliyetleri de artmıştır. Bu durumda mali risk artar ve yeni kaynaklar bulma olanağı da zorlaşır. Sermaye maliyeti de yüksektir. Öz kaynakların aktif içerisindeki durumuna bakıldığında düşük oranda seyrettiği, özellikle kriz dönemi olan 2008 yılında ve ekonomik anlamda durgunluk yaşanan 2011 yılında daha da düşme eğiliminde olduğu görülmektedir. Bu da başarısız olan işletme yönetimlerinin, işletmelerin uzun vadeli borçlarını ve faizlerini ödemekte zorlandıklarını ve olması gerekenin çok üstünde yabancı kaynakla finanse edildiğini ve öz kaynakların yetersiz kaldığını göstermektedir. Öz kaynakların yabancı kaynaklar toplamına oranına bakılınca; oran diğer finansman oranlarındaki gibi olması gerekenin oldukça altındadır ve kriz dönemi olan 2008 yılı ve ekonomik anlamda durgunluk yaşanan 2011'de daha da azalışa

geçmiştir. Bu sektörlerdeki işletmeler borçlarını ödemekte zorlanmışlardır ve faiz yükleri önemli ölçüde artmış, alacaklıların güvencesi de azalmıştır. K.V.Y.K.'ların pasif toplamına oranında oran bütün yıllarda olması gerekenin çok çok üstündedir. Her ne kadar kriz dönemi ve diğer ekonomik durgunluk yılı olan 2011'de düşüş gösterse de duran varlıkların çoğunun K.V.Y.K.'larla finanse edildiğini ve net çalışma sermayelerinin çok düşük olduğunu, 3. kişilerin baskısı altına girilmiş olduğunu gösterir. K.V.Y.K.'ların yabancı kaynaklar toplamına oranına bakıldığında; oran ülkemizdeki yüksek enflasyon nedeniyle genellikle %75 ve %80 dolaylarında seyretmektedir. 2005-2011 arası sürekli azalan trende geçse de uzun vadeli kaynak bulmadaki sıkıntılar ve varlık yapıları nedeniyle oranın olması gerekenin çok üstünde olduğu Çizelge 3.4.'de görülmektedir.

Çizelge 3.4. İnşaat sektörü 2005-2011 yılları finansal yapı oranları

ORANLAR (%)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Yabancı Kaynaklar Top. / Aktif Top. Oranı (%)	72,1	74,7	74,6	77,00	75,4	74,2	77,4
2-Öz Kaynaklar / Aktif Top. Oranı (%)	27,9	25,3	25,4	23,00	24,6	25,8	22,6
3-Öz Kaynaklar/Yabancı Kaynaklar Top. Oranı (%)	38,8	33,9	34,1	29,9	32,7	34,8	29,1
4-K.V.Y.K. / Pasif Toplamı Oranı (%)	61,1	63,4	62,1	58,9	56,3	53,0	51,7
5-K.V.Y.K. / Yabancı Kaynaklar Top. Oranı (%)	84,7	84,8	83,2	76,6	74,8	71,5	66,8
6- U.V.Y.K. / Pasif Toplamı Oranı (%)	11,0	11,3	12,5	18,0	19,0	21,1	25,7
7- Duran Varlıklar / Özkaynaklar Oranı (%)	109,5	104,4	110,4	128,8	132,3	138,5	162,8
8- Maddi Duran Varlıklar (Net)/Öz Kayn. Oranı (%)	47,2	40,7	40,8	56,4	59,2	77,4	89,9

Kaynak: T.C.M.B. (Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

U.V.Y.K.'ların pasif toplamı oranına bakıldığında; tıpkı K.V.Y.K.'ların oranının azalmasına paralel olarak artış eğilimi sergileyerek sürekli artmıştır. 2008 yılı ve sonraki dönemde olması gerekenden daha fazla oranda artarak varlık yapısındaki öz kaynak oranını dolayısıyla işletme sermayesini düşürmüştür. Duran varlıkların öz kaynaklara oranına bakıldığında; oran yıllar itibariyle dalgalansa da sürekli artışa geçmiştir (2006 yılı hariç). Kriz dönemindeki ve ekonomik durgunluk dönemindeki artış diğer yıllara göre çok belirgindir ve fazladır. Bu da duran varlıkların finansmanında olması gerekenin çok üstünde yabancı kaynağa başvurulduğunu gösterir. Maddi duran varlıkların öz kaynaklara oranına bakıldığında da; oranlar 2006 yılında toparlanmaya geçse de 2008 yılında tekrar ve birden artış yaşanmış ve kriz sonrası ve ilerleyen yıllarda oran çok bariz miktarda artmaya devam etmiştir. Her halükarda oran 1'den küçük olduğu için duran varlıkların çoğunluğu öz kaynaklar ile finanse edilmiştir. Fakat zamanla oranın arttığı yıllarda varlıkların finansmanında uzun vadeli kaynaklara başvurulmuştur.

3.2.4. İnşaat Sektörü Devir Hızları Gelişimi

Stok devir hızı yıllar itibariyle azalmıştır ve en az olduğu yılın 2008 olduğu Çizelge 3.5.'de görülmektedir. Daha sonra toparlanma eğiliminde olsa da zamanla tekrar düşmüştür. Bu oran düştükçe K.V.Y.K.'ların zamanında ödenmesi zorlaşmaktadır. Alacak devir hızı yıllar itibariyle sürekli düşüş göstermiş ve 2010 yılında toparlanma sürecine girse de 2011 yılında tekrar düşmüştür. Bu da yıllar itibariyle ve kriz döneminde zamanla çalışma sermayesinin alacaklara tahsisinin arttığını, alacakların tahsilinde zorluklar yaşanabileceğini ve satış vadelerinin uzadığını gösterir. Krediler, tahsil masrafları ve şüpheli alacaklardan doğan zararlar artmıştır ve cari oranın da artması gerekmektedir. Alacakların ortalama tahsilat süresi tıpkı alacak devir hızı gibi yıllar itibariyle sürekli olumsuz anlamda artış eğilimi sergilemiş ve 2008'de belirgin farkla yüksek seyretmiştir. 2010 yılında düşüşe geçse de 2011 yılında oran tekrar artışa geçmiştir. Bu da sektördeki firmaların kredili satışlarından olan alacaklarını düzensiz hatta uzun sürelerde tahsil edebildiğini ve zorlandığını gösterir. Net çalışma sermayesi devir hızı tıpkı diğer devir hızlarındaki dalgalanmalara benzemekle birlikte 2008'de büyük bir düşüş yaşamış ve sonraki yıllarda toparlanma seyrine geçmiştir. 2008 yılı ve sonraki iki yılda stok ve alacak devir hızları yavaşladığı için düşük seyretmiştir. Sektörlerdeki firmalar para ve para benzeri değerlere gereğinden fazla kaynak ayırmışlardır. Dönen varlıklar devir hızı 2008'de diğer yıllara oranla düşmüştür. Bunun nedeni cari oranın düşük olması değil kriz nedeniyle azalan karlılıktır. Maddi duran varlık devir hızı 2007 yılına kadar yükselişte iken 2008 yılında birden büyük oranda düşüş göstermiştir. Krizin etkisi 2010'a kadar görülmüş olmakla birlikte 2011'de maddi duran varlık devir hızı tekrar yükselişe geçmiştir.

Çizelge 3.5. İnşaat sektörü 2005-2011 yılları devir hızları

HIZLAR (Kez)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Stok Devir Hızı	4,9	4,8	3,6	2,3	2,6	2,5	2,5
2-Alacak Devir Hızı	4,3	4,1	3,7	2,9	2,8	3,0	2,7
3-Alacakların Ort. Tahsilat Süresi (Gün)	8,3	8,7	9,7	12,4	12,8	12,0	13,3
4-Net Çalışma Sermayesi Devir Hızı	2,8	2,6	2,7	2,1	2,2	2,3	2,8
5-Dönen Varlıklar Devir Hızı	0,3	0,3	0,4	0,3	0,4	0,4	0,5
6-Maddi Duran Varlık Devir Hızı	1,8	2,5	2,6	1,9	1,7	1,3	1,6
7-Hazır Değerler Devir Hızı	5,2	4,6	6,0	4,6	4,3	3,7	5,8
8-Aktif Devir Hızı	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3
9-Öz Kaynaklar Devir Hızı	0,8	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,4

Kaynak: T.C.M.B. (Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

Oranın düşük olduğu yıllarda maddi duran varlıklar bazında atıl kapasite oluşumu görülmüştür. Hazır değerler devir hızı dalgalı bir seyir izlemekteyken 2008 yılında düşüşe geçmiş ve etkisi 2011 yılına kadar sürmüştür. Yani eldeki nakit tutarı kriz döneminde atıl duruma geçmiş ve nakit kalanları da verimli kullanılamamıştır. Aktif devir hızı dalgalı seyir izleyerek 2008’de düşüşe geçmiştir ve varlıkların verimliliği de düşmüştür. Duran varlık yatırımı fazla miktarda gerçekleşmiştir ve sektördeki işletmeler tam kapasite çalışamaz durumdadır yorumu yapılabilir. Bu durum maddi duran varlık devir hızında da görülmektedir. Öz kaynaklar devir hızı 2006 yılında yükselişe geçerek 2011 yılına kadar kararlılığını korumuştur ve diğer devir hızlarının aksine bir duruş sergilemiştir.

3.2.5. İnşaat Sektörü Karlılık Gelişimi

Brüt satış karının net satışlara oranına baktığımızda 2008 yılına kadar yükseliş trendi sergileyen bu oran daha sonra düşüşe geçmiştir. Bunun nedeni artan finansman giderleri ve azalan satışlardır. Faaliyet karı net satışlar oranına bakıldığında 2008’e kadar dalgalı bir seyir izlemiş ve daha sonra krizin etkisiyle sürekli düşüş sergilediği Çizelge 3.6.’da görülmektedir.

Çizelge 3.6. İnşaat sektörü 2005-2011 yılları karlılık oranları

ORANLAR (%)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Kar ile Satışlar Aras. ilişkileri Gösteren Oranlar							
a)Brüt Satış Karı (Zararı) / Net Satışlar Oranı (%)	9,7	12,9	12,4	15,0	14,3	13,9	12,5
b)Faaliyet Karı (Zararı) / Net Satışlar oranı (%)	5,0	8,3	7,2	9,3	8,8	8,4	6,8
c)Faaliyet Giderleri / Net Satışlar Oranı (%)	4,7	4,6	5,2	5,8	5,5	5,5	5,7
d)Vergiden Önceki Kar / Net Satışlar Oranı(%)	6,9	12,6	12,9	17,6	14,8	15,8	8,4
e)Net Kar (Zarar) / Net Satışlar Oranı (%)	5,8	9,1	9,3	12,2	10,0	11,9	0,7
2-Kar ile Sermaye Arasındaki ilişkileri Gösteren Oranlar							
a)Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	5,7	10,8	11,2	14,5	11,9	13,5	2,7
b)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Pasif Top. Oranı (%)	2,0	3,3	3,4	4,9	4,1	4,4	1,9
3-Kar ile Finansal Yüküm. Aras. İlişkileri Gösteren Oranlar							
1-Faiz Ödeme (Karşılama) Oranı							
a)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Faiz Giderleri Oranı (%)	526,4	629,0	658,1	313,3	350,3	500,0	146,8
b)Sabit Giderleri Karşılama Oranı (%)	11,2	12,7	13,0	14,1	14,1	15,4	13,9
c)Borçları Karşılama Oranı (%)	3,7	4,7	4,2	2,4	2,9	3,7	1,8

Kaynak: T.C.M.B. (Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

Faaliyet giderleri net satışlar oranına bakıldığında 2008’e kadar artış gösteren oran düşüşe geçmiş ve 2011’de tekrar yükselmiştir. Yani kriz zamanında ve ekonomik anlamda durgunluk yaşanan zamanlarda faaliyet giderleri net satışlarla ters oranlarda artmıştır. Dönem karı oranına bakıldığında 2008 yılında diğer yıllara nazaran en yüksek değerde

seyretmesinin nedeni net satışların düşmesidir. Daha sonra dalgalı bir seyir izlemiş ve 2011’de 2008’in %50’si kadar azalmıştır. Bunun nedeni azalan net satışlara ek olarak dönem karının da önceki yıllara göre oldukça azalmasıdır. Net karın net satışlara oranına bakıldığında 2008’e kadar sürekli yükselme eğilimi gösteren oran daha sonra düşüşe geçmiştir. Oran daha sonra 2010 yılında toparlanma sürecine girse de 2011 yılında çok belirgin bir farkla ve ani şekilde düşüşe geçmiştir. 2008 yılında yükselmesinin nedeni net satışların düşmesidir. 2011’deki şok düşüşün nedeni ise çok büyük tutarda azalan net kara karşılık net satışların artmasıdır. Vergi öncesi karın öz kaynaklara oranına bakıldığında yıllar itibariyle dalgalı seyir izleyen bu oran 2008’de dönem karının yanı sıra öz kaynakların da düşük olması nedeniyle yüksek çıkmıştır. Daha sonra toparlanma eğilimi görülse de 2011 yılında dönem karının çok düşük olması nedeniyle çok belirgin bir düşüş gerçekleşmiştir. Ayrıca bu oran işletme yöneticilerinin de başarısını göstermektedir. 2008’de işletmelerdeki sermaye miktarları da yeterli gelmemiştir. Faiz ve vergi öncesi karın pasif toplamına oranına göre 2008 yılına kadar sürekli artış gösteren oran 2011 yılında en düşük seviyesine gerilemiştir. 2008’de yüksek çıkmasının nedeni pasif toplamının az olmasından kaynaklanırken, 2011’de düşük çıkmasının nedeni de dönem karının az olmasıdır. Faizleri karşılama oranına bakıldığında oran bütün yıllarda 1’in üzerinde olduğu için olumludur. Ancak oran 2008 yılında önceki yıllara nazaran önemli miktarda azalmıştır. Bu da sektördeki işletmelerin finansman giderlerini karşılayacak gelirleri elde etmede zorlandıklarını, hatta mali yönden sıkıntıya düşebileceklerini gösterir. 2011’de ise oran minimum seviyesine gerilemiştir. Sabit giderleri karşılama oranına bakıldığında 2010 yılına kadar her yıl artış gösterirken, 2011 yılında karın belirgin bir şekilde düşmesi nedeniyle düşüşe geçmiştir. Borçları karşılama oranı 2008’de önemli miktarda düşüş gösterse de borçlarını karşılama gücü açısından yeterli görünmektedir. Daha sonra yıllar itibariyle oranda artış görülse de 2011 yılında karın azalması nedeniyle oran minimum seviyesine gerilemiştir.

3.2.6. İnşaat Sektörü Fon Akım Tablosu Analizleri

3.2.6.1. Fon kaynakları analizi

Genel itibariyle fon kaynaklarındaki en yüksek artış 2007-2008 yılları arasında görülmekteyken, en yüksek azalışların da sırasıyla 2010-2011 ve sonra da 2008-2009

yılları arasında gerçekleştiği Ek-1 kısmında Çizelge 1.1., Çizelge 1.2., Çizelge 1.3. ve Çizelge 1.4.'te görülmektedir.

Faaliyetlerden sağlanan kaynaklar: Karşılaştırmalı analiz yöntemiyle yapılan analizde; 2005-2008 arası dalgalı seyrederken 2008 yılı ve sonrasında büyük ölçüde azalışa geçmiştir, hatta ekonomik anlamda durgunluk yaşanan 2011 yılında en düşük değerine ulaşmıştır. Yüzde yöntemiyle yapılan analizde de karşılaştırmalı yöntemle yapılan analize paralel bir seyir gözlenmektedir. Eğilim yüzdeleri yöntemiyle yapılan analizde de 2009 yılı ve sonrası oranlar önceki yıllara kıyasla oldukça düşük seyretmiştir. Fon kaynakları içerisindeki oranı 2007'ye kadar artış eğilimindeyken 2008'de %19,3' e gerilemiş ve 2011'de %13'e kadar düşmüştür. 2007 yılında azalan kar ve bir miktar artan finansman giderleri nedeniyle olağan kar kalemi ciddi gerileme kaydetmiş daha sonra toparlanma seyrine geçiyse de 2011 yılında grup içerisindeki yüzdesi %72,7'ye kadar gerilemiştir. Amortismanlar zamanla artış gösteren bir seyir izlemiştir. Fakat krizin ve 2011'deki olumsuz ekonomik koşulların etkisiyle 2010 ve 2011'deki artış oranları önceki yıllardaki gibi olmamıştır. Ayrıca grup içerisindeki yüzdeliği krizin etkisiyle 2008'de 2009 ve 2007'ye göre daha düşük seyretmiştir. Fon çıkışı gerektirmeyen diğer giderler 2007 yılına kadar artış kaydederken 2008 yılı itibariyle de genel toplama göre oranı düşmüştür. 2011 yılında ise tekrar gerçekleşen olumsuz ekonomik koşullar nedeniyle ilgili kalemin şişkinliği artmıştır. Bunun nedeninin TCMB'nin faizlere müdahalesinin etkisinin olduğu ve ayrılan şüpheli alacaklar karşılığı ve menkul kıymetler değer düşüklüğü karşılığı gibi hesaplardaki artışın olduğu yorumu yapılabilir. Fon girişi sağlamayan gelirler kalemi zamanla artış trendi göstermiştir ve 2007-2008-2009 dönemlerindeki artış oranları diğer yıllara nazaran daha fazladır.

Olağandışı faaliyetlerden sağlanan kaynaklar: Kriz öncesi genel toplamda %0,4 ağırlığa sahip olan olağandışı kar kalemi kriz zamanı %2'ye kadar yükselmiştir.

Dönen varlıklar tutarındaki azalışlar: Bu grupta herhangi bir hareketlilik kaydedilmemiştir.

Duran varlıklar tutarındaki azalışlar: Duran varlık satışı ise sadece 2006 yılında yapılmış ve bu tutar da faaliyetlerden sağlanan kaynakların %3,1'i kadardır.

Kısa vadeli yabancı kaynaklardaki artışlar: K.V.Y.K.'lardaki artışlar kriz dönemlerinde en yüksek oranlara ulaşmıştır. İşletmelerin kendi faaliyeti yerine yabancı kaynaklardan sağladığı fon miktarının arttığını ve borçların ödenmesinde sorun olabileceğini gösterir. Ayrıca; K.V.Y.K.'ı geri ödeme kabiliyetini gösteren likidite oranlarına bakılarak durum daha iyi anlaşılır. Cari oran, likidite (asit-test) oranı ve nakit oranlara bakıldığında cari oran üzerinde etkisi tam olarak görülmesi de likidite ve nakit oranlarındaki dalgalanmalarda etkisi daha net görülebilmektedir. Ayrıca fon akım oranı 2008 yılına kadar yüksek oranlarda artarken krizin etkisiyle daha yavaş artmaya devam etmiştir. Bunda K.V.Y.K.'lardaki artışın önceki yıllara göre daha az oranda olması ve 2009 ve 2010 yıllarında artan faaliyetler sonucu sağlanan fon kaleminin etkisi vardır. Bu oranlara ilaveten stok devir hızı ve alacak devir hızlarına da bakılabilir. Her iki devir hızı da kriz dönemlerinde düşmüştür. Burada sıfır stokla çalışmadıkça stok miktarının az da olsa olması açısından olumludur diye düşünülür.

Uzun vadeli yabancı kaynaklardaki artışlar: Buradaki artışlar K.V.Y.K.'dan büyük olmalıdır. Fakat iki yıl harici (2009 ve 2010 yılları) diğer yıllar K.V.Y.K.'dan azdır. Bu kısımda finansal kaldıraç oranı, finansman oranı ve özkaynak oranlarına bakıldığında da U.V.Y.K.'daki artışlar açısından bağlantı kurulabilir ve tablo daha iyi yorumlanabilir. Finansal yapı gelişimi bölümünde incelendiği üzere 2008 yılına kadar artış gösteren finansal kaldıraç, finansman oranı ve özkaynak oranı 2008'e doğru azalışa geçmiş, daha sonra artış gösterirken 2011'de tekrar düşüşe geçmiştir. Bu kısımda da 2006'da en düşük değerinde seyretmiştir. Daha sonra 2008'de tekrar artan oran 2009'da ve 2011'de tekrar düşüşe geçmiştir. Krizin etkisi 2009'da daha belirgin hissedilmiş ve 2011 yılında tekrar olumsuzlaşan ekonomik koşullar nedeniyle U.V.Y.K.'daki artışlar azalmıştır. K.V.Y.K.'a göre artış miktarının ve genel toplamdaki ağırlığının daha az olması istenmeyen bir durumdur. Bu durum sektördeki firmaların yabancı kaynak finansmanında kısa vadeli borçlar kullandığını, ileride borç ve faiz ödeme zorlukları ile karşılaşabileceğini, net çalışma sermayelerinin de düşük ve yetersiz olduğunu göstermektedir.

Öz kaynak artışı: 2007 yılından başlayarak sektörde sermaye artışı yaşanmıştır. Fon kaynaklarının 2007 yılında %4,7'si; 2008 yılında %1,3'ü; 2009 yılında %16,5'i; 2010 yılında %8'i ve 2011 yılında %10,2'si özkaynak artışından sağlanmıştır. Bu yıllardaki özkaynak artışları aynı yıllardaki kısa ve uzun vadeli yabancı kaynak artışlarının yanında önemsiz olmakla birlikte, sektörün kaynak ihtiyacını ortaya koyması açısından önemlidir.

2009 yılındaki önemli özkaynak artışının 2008 krizinden kaynaklandığı düşünülebilir. 2010 ve 2011 yıllarında da 2008 öncesi yıldan çok daha fazla sermaye artışı yapıldığı, sektörün fon ihtiyacı duyduğu söylenebilir.

Hisse senedi ihraç primleri: Sektörde 2007 yılından itibaren gözlem dönemi sonu olan 2011 yılına kadar her yıl sermaye artırımını yapılmıştır. Kriz öncesi sermaye artış yılı olan 2007 yılında hisse senedi ihraç primleri artırılan sermayenin %0,6'sı oranındadır. 2008 yılı sermaye artırımında ihraç primi söz konusu değildir. Daha sonraki yıllardaki artışlardan sağlanan primler 2010 yılı haricinde daha yüksek oranlardadır. 2009 yılı ihraç primleri sermaye artışının %4,4'ü; 2011 yılı ihraç primleri ise sermaye artışının yaklaşık %2'si oranındadır. Kriz sonrası yıllarda sektörde primli sermaye artışı yapılabilmesi, sektöre ilgi olduğu şeklinde yorumlanabilir.

3.2.6.2. Fon kullanımları analizi

Faaliyetlerle ilgili kullanımlar: Sektördeki firmaların gözlem konusu dönemlerdeki konsolide gelir tablolarına bakıldığında zarar rakamına ulaşmadıkları görülmüştür.

Olağandışı faaliyetlerle ilgili kullanımlar: Kriz öncesinde 2005 ve 2006 dönemlerinde kriz sonrası ise 2009, 2010 ve 2011 dönemlerinde olağandışı faaliyetlerle ilgili kullanımlar kalemine rastlanmıştır. Olağan dışı zararlardan kaynaklanan rakamlar en çok %6,1 oranıyla 2011 yılındadır. Aynı dönemde faaliyetlerden sağlanan kaynakların %13,1 olduğu düşünüldüğünde, söz konusu kaynakların neredeyse yarısının olağandışı zararların finansmanında kullanıldığı, bunun da sektörün karını düşürdüğü söylenebilir.

Ödenen vergi ve benzerleri: Bu grupta da en düşük oranların seyrettiği dönemlerin 2008 ve 2011 dönemleri olduğu görülmektedir. Karlılık oranlarına bakıldığında da buna paralel bir seyir izlediği dikkati çekmektedir. Vergiden önceki kar ve net satışlar oranı ile net kar (zarar) net satışlar oranları arasındaki fark kriz zamanı olan 2008 yılı ve sonraki durgunluk dönemi olan 2011 yılında diğer yıllara nazaran açılmıştır.

Ödenen temettüler: Kriz döneminde ve kriz olmayan dönemlerde temettü ödemesi tutarı görülmemektedir.

Dönen varlıklar tutarındaki artışlar: 2007 yılına kadar dalgalı bir seyir gösteren artışlar 2008 yılında artış trendine geçmiş ve daha sonra krizin etkisiyle 2009 yılında birden %61,7'den %38,9'a gerilemiştir. Dönen varlık tutarındaki artışlar düşükse dönen varlıklara yapılan yatırımların yeterli olmadığı düşünülebilir. Buna paralel olarak K.V.Y.K. yüksek ise K.V.Y.K.'ın dönen varlıkların finansmanının yeterli olmadığı anlamı çıkarılabilir. Hatta cari oranın ve net çalışma sermayesinin düşüklüğü de bu görüşü desteklemektedir. Nitekim bu durum likidite oranlarının analizinde görülmüştür.

Duran varlıklar tutarındaki artışlar: 2006 yılı hariç gözlemlenen tüm dönemlerde duran varlıklarda artış görülmektedir. Bu kısımda dalgalı seyir gösteren oranlar ve tutarlar faaliyet dönemi içerisinde varlıkların etkin kullanılmadığını gösterir. Devir hızları analizinin incelenmesinde maddi duran varlıklar devir hızlarının yıllar itibariyle seyrine bakıldığında bu tutarlara ve oranlara paralel bir gelişim izledikleri görülür. Bu nedenle duran varlıklar tutarındaki artışlar kısmının irdelenmesinde maddi duran varlıklar devir hızına bakılmalıdır.

Kısa vadeli yabancı kaynaklardaki azalışlar: Fon kaynakları kısmında K.V.Y.K.'da artışlar izlenmiş ve analiz edilmiştir. Her yıl artış yaşandığı için azalış olmamıştır.

Uzun vadeli yabancı kaynaklardaki azalışlar: Fon kaynakları kısmında U.V.Y.K.'da artışlar izlenmiş ve analiz edilmiştir. Her yıl artış yaşandığı için azalış olması bu kalemde de mümkün değildir.

Öz kaynak azalışı: 2005 ve 2006 yıllarında görülen öz kaynak azalışı tutarı ve oranlarının zarar edilen tutarın sermayeye aktarılması şeklinde ve amacıyla yapılmadığı bilindiği için sektörlerdeki firmalara sahip veya sahiplerinin firmalara koydukları sermayelerin bir kısmını geri alması söz konusudur denilebilir. Bu işlem fon çıkışı yaratacağı için fon kullanımı olarak raporlanacaktır. Eğer zarar olan tutardan sermaye mahsubu yapılmış olsaydı bu fon çıkışına neden olmayacağı gibi fon kullanımı kısmında da görülemeyecekti.

3.3. Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı Sektörü

3.3.1. Sektörel Bilgi

Bu bölümde metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektörünün tarihsel seyri ve yurt içi ve yurt dışındaki genel durumu ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.3.1.1. Sektörün tarihsel seyri

Metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektörü üçlü aşamada 8 alt sektöre, dörtlü aşamada da 25 alt sektöre ayrılır (Meder, 2012).

Bu sektörde çok fazla sayıda alt sektör olduğu için yalnızca çimento ile cam ve seramik alt sektörleri incelenmiştir. Bu sektörler metalik olmayan diğer mineral ürünler sektörünün en önemli alt sektörlerindedir. Bu nedenle temel teşkil etmesi ve incelenebilir olması açısından söz konusu sektörler baz alınarak grup genellenmeye çalışılmıştır.

3.3.1.1.1. Çimento sektörü

Çimento kelimesi yontularak taş kırıntısı haline getirilen latince kökenli “caementum” sözcüğünden türeyip sonraki zamanlarda kelime anlamı “bağlayıcı” olarak kullanılır hale gelmiştir (Erdoğan, 2017:52).

İlk çimento üretimi İngiltere’de bir duvarcı ustası olarak bilinen Joseph Aspdin’in yoğun çalışmaları ve bunun neticesinde ince yapıdaki kalker ve kil bileşimlerinin pişirilmesini izleyen öğütülme işlemiyle gerçekleştirilmiştir. 1845’de Isaac Johnson’un Portland çimentosunu pişirmeyerek geliştirmiş ve bunun sonucunda bugün bütün dünyaca bilinen çimento son halini almıştır (Kapkaç, 2013).

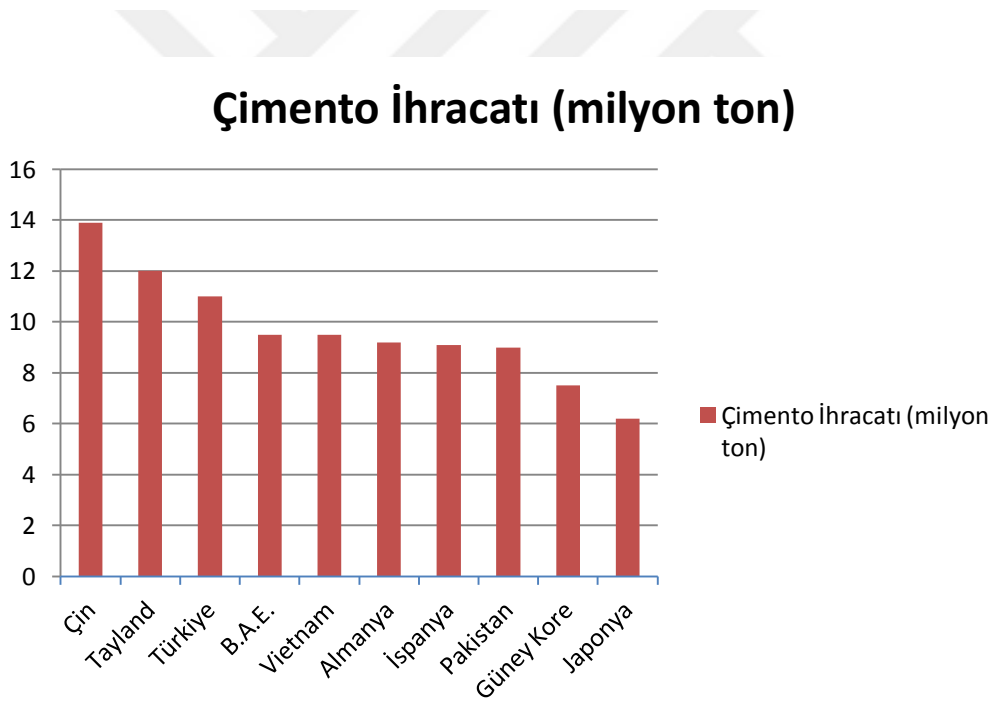
Çimentonun üretimi, son zamanlarda önceki yıllara nazaran fazla oranda artışa geçmiştir. 2008’de ara ara azalan trend sergilese de sonraki yıllar yaşanan krizin etkilerinin geçmesiyle birlikte gittikçe büyüyen inşaat sektörünün de katkısı nedeniyle çimento üretim miktarı dünya genelinde artışa geçmiştir (Orman,2017:10). Çizelge 3.7.’de görüldüğü gibi Türkiye 2016 yılında bir önceki yıla göre çimento üretimini yaklaşık %8, klinker kapasitesini ise %1,3 artırmıştır.

Çizelge 3.7. 2015-2016 yılları dünya çimento üretim miktarları ve klinker kapasiteleri (milyon ton)

Ülkeler	Çimento Üretimi		Klinker Kapasitesi	
	2015	2016	2015	2016
Çin	2.350	2.410	2.000	2.000
Hindistan	300	290	280	280
A.B.D.	84,3	85,9	107	109
Türkiye	71,3	77	76	77
Vietnam	67,4	70	80	90
Diğer	1.227	1.267	1.057	1.144
TOPLAM	4.100	4200	3.600	3.700

Kaynak: (<https://minerals.usgs.gov/minerals/pubs/commodity/cement/mcs-2017-cemen.pdf>)

Türkiye'nin çimento ihracatında Çin ve Tayland'ın ardından üçüncü sırada olduğu Şekil 3.4.'te görülmektedir.

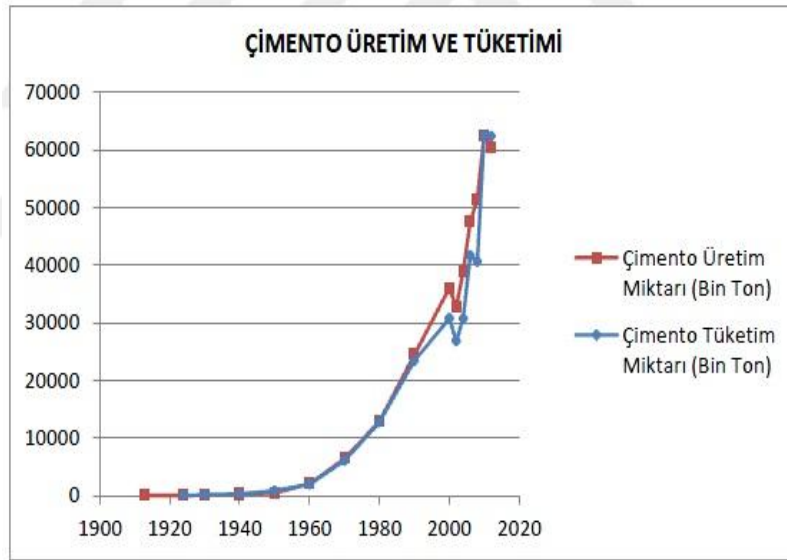
Şekil 3.4. Dünyada en fazla çimento ihracatı yapan ülkeler (milyon ton)

Kaynak: (Köleli,2015: 11)

Türkiye'de kişi başına çimento tüketimi de 1930'larda ortalama 10 kg, 1940'larda 15 kg, 1950'lerde 25 kg iken 3. Büyük Kalkınma Planı'ndan sonra 307 kg'a çıkmıştır (Topçuoğlu, 2016: 72).

Çimento sektörü üzerine yapılan talep analizlerinin sonucunda çimentonun fiyat elastikiyetinin düşük olduğu, gelir elastikiyetinin ise yüksek olduğu sonucu çıkarılmıştır. Yani gelirin sabit olduğu kabul edildiğinde çimento fiyatlarındaki %1'lik artış çimento talebini %1'den daha az oranda azaltacaktır. GSMH' deki %1'lik artış da çimento talebinde %1'in üzerinde artışa neden olacaktır (Dolunay, 1976: 56).

Şekil 3.5.'de Türk çimento sektörüne ait 1900 yılı ve sonrasında çimento üretim ve tüketim eğrilerine bakıldığında 1980'li yılların sonuna kadar birbirine paralel seyir izlediği fakat sonraki yıllarda genellikle çimento üretim miktarının çimento tüketiminin önüne geçme eğiliminde olduğu, 2000 yılını izleyen yıllarda çimento üretim ve tüketim miktarlarının eşitlendiği ve çimento tüketiminin tekrar çimento üretiminin üzerinde seyrettiği görülmektedir.

Şekil 3.5. Türk çimento sektörünün üretim ve tüketim miktarları

Kaynak: (Topçuoğlu, 2016: 72).

3.3.1.1.2. Cam Sektörü

Türk cam sanayinin temelleri İş Bankası'na Türkiye'de cam sanayinin kurulup geliştirilmesi yönünde Atatürk'ün verdiği talimatla Paşabahçe'de 3 bin ton kapasitesi olan ilk niteliğindeki cam tesisi kurularak atılmıştır. Yaklaşık olarak 80 yıllık bir tarihi olan Türk cam sanayisinin büyüme ve gelişme aşaması başarılı ve hızlı bir şekilde sürmüştür. 1960'lı yıllardan itibaren dış pazarlara açılmaya başlamış ve 1990'lı yıllardan sonra da

dünya pazarlarında yer edinip hızlı bir büyüme trendi sergilemiştir. Türk cam sanayindeki yerli hammadde kullanım oranı %98' de seyretmektedir (TOBB, 2012).

Türk cam sanayisinin cam üretim kapasitesi 3,7 milyon ton/yıl'dır (TOBB, 2012). Cam sektörü; inşaat, otomotiv, enerji, beyaz eşya, gıda-kozmetik gibi birçok sektörle etkileşim halindedir. Çizelge 3.8.'de Türkiye dış ticaretinde 2007-2012 yılları itibariyle cam sektörünün 2008 ve 2009 yıllarından sonra düşüşe geçtiği ve cam sektörünün dış ticaretteki payının 2008 krizi öncesindeki değerlerine dönemediği görülmektedir.

Çizelge 3.8. Cam sektörünün 2007-2012 yılları Türkiye dış ticaretindeki payları
(milyon USD ve %)

İHRACAT						
	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Toplam İhracat	152.560	134.915	113.979	102.139	132.002	107.272
Toplam Cam İhracatı	956	978	903	839	1.017	829
Cam Sektörü payı (%)	0,63	0,72	0,79	0,82	0,77	0,77
İTHALAT						
	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Toplam İthalat	236.537	240.839	185.541	140.869	201.861	170.063
Toplam Cam İthalatı	643	705	617	475	594	618
Cam Sektörü payı (%)	0,27	0,29	0,33	0,34	0,29	0,36
DIŞ TİCARET						
	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Toplam Dış Ticaret	389.097	375.754	299.520	243.008	333.863	277.335
Toplam Cam Dış Ticareti	1.599	1.683	1.520	1.314	1.611	1.447
Cam Sektörü Payı (%)	0,41	0,45	0,51	0,54	0,48	0,52

Kaynak: (TOBB, 2012: 44)

3.3.1.1.3. Seramik Sektörü

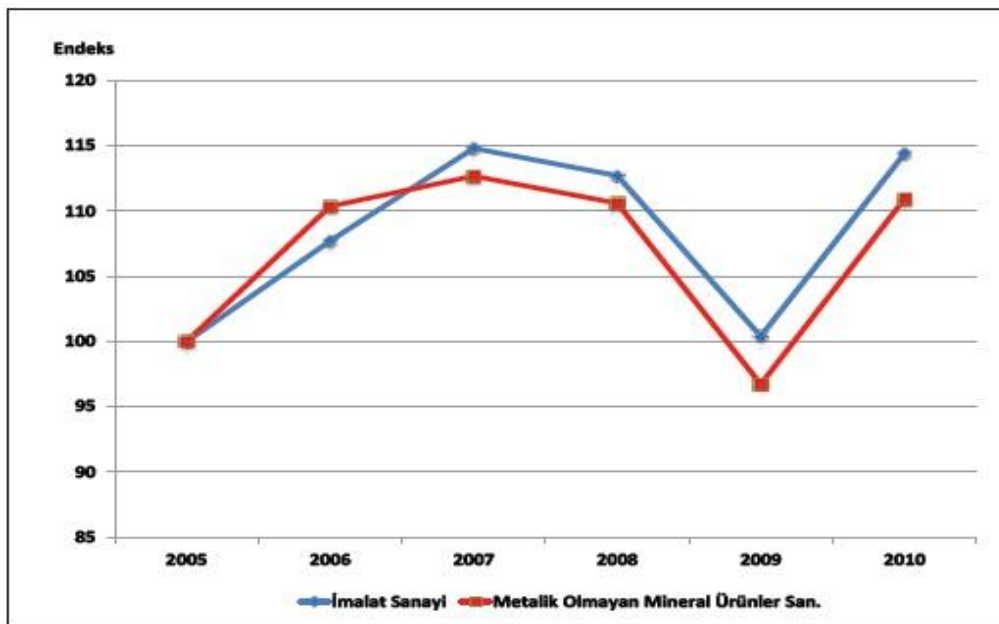
Seramik sektörü; kaplama malzemeleri, sağlık gereçleri, sofr ve mutfak eşyaları, porselen sofr ve mutfak eşyaları, teknik seramikler, refrakter harç ve tuğlalar ve seramik hammaddeleri gibi altı sektörü bünyesinde barındıran bir sanayi koludur (ISGAP, 2016). Sektör Türkiye ekonomisinde doğrudan 26 bin dolaylarında, dolaylı olarak da 220 bin dolaylarında bir istihdam yaratmıştır. Sektör altında da 6 sektör barındırmaktadır (ISGAP, 2016).

Seramik sektörü aynı zamanda ihracatta yerli kaynakları en fazla şekilde kullanan ve ithal ürünlere ihtiyacı en az olan sektörlerden biridir. Türk ekonomisine katkısı büyük olmasının yanında Avrupa'nın üçüncü, dünyanın da en büyük seramik karo ihracatçısıdır (ISGAP, 2016).

3.3.1.2. Sektörün durumu

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'in verilerine göre metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektörü bünyesinde 2003 yılında faaliyet gösteren işyeri sayısı 9.170 iken 2008 yılında %38,3 oranında artarak 12.679'a çıkmıştır (Meder, 2012). 2014 yılı itibariyle işyeri sayısı 13.913'e, ücretli çalışan kişi sayısı 236.347'ye, üretim değeri 59.746 milyon TL'ye, katma değeri 15.670 milyon TL'ye, ciro değeri 61.973 milyon TL'ye ulaşmıştır (<http://www.kalkinma.com.tr>).

Metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatında sanayi üretimine bakıldığında; 2005-2010 yılları arasında imalat sanayi üretiminin benzeri ama biraz daha altında artan bir seyir göstermiştir. Sanayi üretim endeksi 2006 yılında imalat sanayinin üzerinde seyrederken 2007 yılı itibariyle imalat sanayine paralel bir trend sergilemiştir. 2008 yılının son çeyreğinde imalat sanayi üretim endeksi 112,7'ye düşerken metalik olmayan diğer mineral ürünler imalatı sanayi üretim endeksi önceki yılın ortalama değerine göre %1,8 oranında azalarak 110,6'ya gerilemiştir. 2009 yılında imalat üretim endeksi oranında %10,9'luk gerileme görülürken metalik olmayan diğer mineral ürünler imalatı sanayinde ise %12,5 oranında azalış gerçekleşmiştir. Şekil 3.6.'da üretim endeksi eğrisinin 2005-2010 yılları arasındaki seyri görülmektedir (Medder, 2012).

Şekil 3.6. Metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektörüne ait üretim endeksinin gelişimi

Kaynak: (Medder, 2012: 571)

Metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektöründeki kapasite kullanım oranının (KKO) genel imalat sanayinin KKO'ya paralel bir seyir izlediği gözlenmiştir. 2009 yılında her iki oran da 9 puan ve üzeri düşerek %68,9 oranında bir seyir izlemiştir. 2010'da sektördeki kapasite kullanım oranı imalat sanayi KKO'ya nazaran 6,6 puan artsa da %75,5'e gerilemiş ve 2005 yılındaki değerinin de altına düşmüştür (Mede, 2012).

2016 yılının Şubat ayında da diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektöründeki kapasite kullanım oranı %73,2 dolayında bir seyir izlemiştir. Kapasite kullanım oranı önceki yılın Şubat ayına göre 1,2 puan artarken, bir önceki aya nazaran da 3,5 puanlık bir düşüş sergilemiştir (<http://www.kalkinma.com.tr>).

Metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektörüne ait üretim yapısı katma değer bakımından değerlendirildiğinde katma değerdeki oranın (katma değer/üretim değeri) 2008'deki oranı %27,4 iken katma değer oranının düşüş eğiliminde olduğu dikkat çekmektedir. 2003 yılında %30,7 olan sektör katma değer oranı 2008 yılında %27,4'e düşmüştür. İmalat sanayinde ise 2003 yılında bu oran %25,1 iken 2008 yılında %19,7 oranında seyretmiştir. Katma değer oranının büyüklüğü bazında 2003 ve 2008 yıllarında dördüncü sırada yer alan metalik olmayan diğer mineral ürünler imalatı sektörü imalat sanayinin bütün geneline göre daha fazla oranda katma değer yarattığı görülmüştür. Sektör 2008 yılında imalat sanayi içinde %7,8'lik payla katma değerinin büyüklüğü açısından altıncı sırada yer almaktadır. Metalik olmayan diğer mineral ürünler imalatı içerisinde en fazla katma değere sahip alt faaliyet alanı çimentodur. Bunu kireç ve alçı izlemektedir. Kireç ve alçıyı da cam ve cam ürünleri izlemektedir (<http://www.kalkinma.com.tr>).

3.3.1.3. Sektörün dış ticareti

Çizelge 3.9.'da 2005-2010 yılları arası metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektörüne ait ihracat tutarlarına ve oranlara bakıldığında; metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektöründe 2005 yılında 2,7 milyar dolar civarında seyreden ihracat tutarı sürekli artış trendinde bir duruş sergileyerek 2008 yılında 4,3 milyar dolar seviyesine yükseldiği görülmektedir. Fakat 2008 finans krizinin etkisiyle önceki yıla göre 2009 yılında %12,6 oranında azalış göstererek 3,8 milyar dolar civarında gerçekleşmiştir. 2005-2010 yılları itibariyle sektörün imalat sanayi içindeki payına bakıldığında 2005 yılında %3,9 civarında bir oranda seyrederken 2008 krizi döneminde %3,4'e gerilediği ve 2009'da

tekrar %4' e çıktığı görülmektedir. 2005–2010 döneminde, metalik olmayan diğer mineral ürünler imalatı sektörünün imalat sanayi ihracatı içindeki payı incelendiğinde 2005 yılında yaklaşık %3.9 paya sahip iken kriz dönemi olan 2008 yılında %3.4 seviyelerine düşmüş ve 2009 da tekrar %4'e ulaşmıştır (Mede, 2012).

Çizelge 3.9. Metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektörüne ait 2005-2010 yılları arası ihracat gelişimi

Yıllar	İmalat Sanayi		Metalik Olmayan Mineral Ürünler Sanayi		İmalat Sanayi İçindeki Payı (%)
	Bin USD	Değişim (%)	Bin USD	Değişim (%)	
2005	68,879,134	-	2,686,686	-	3.9
2006	80,406,863	16.7	2,798,482	4.2	3.5
2007	101,319,433	26.0	3,398,065	21.4	3.4
2008	125,410,325	23.8	4,320,328	27.1	3.4
2009	95,580,038	-23.8	3,776,709	-12.6	4.0
2010	105,858,220	10.8	3,995,799	5.8	3.8

Kaynak: (Mede, 2012: 587)

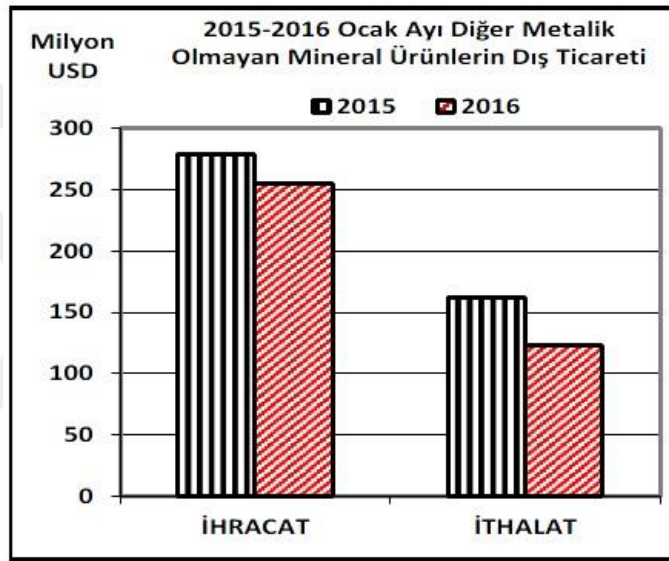
Çizelge 3.10.'da 2005-2010 yılları arası metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektörüne ait ithalat tutarlarına ve oranlara bakıldığında; metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektöründe 2005 yılında 1 milyar dolar civarında seyreden ithalat tutarı 2006 yılında %41 artış oranıyla 1,4 milyar doları geçtiği görülmektedir. 2008 ve 2009 yıllarında 1,5 milyar dolar üzerinde seyir izleyen ithalat tutarı 2009 yılında krizin etkisiyle bir önceki yıla göre %26 oranında düşüş sergilemiştir. Ancak 2010 yılında toparlanma trendi sergileyerek 1,53 milyar dolar seviyelerine çıkmıştır. 2005-2010 yılları itibariyle metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektörünün imalat sanayinin ithalatı içindeki payı %1 civarında olduğu 2006 ve 2007 yıllarında %1'in üzerinde seyrettiği görülmektedir (Mede, 2012).

Çizelge 3.10. Metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektörüne ait 2005-2010 yılları arası ithalat gelişimi

Yıllar	İmalat Sanayi		Metalik Olmayan Mineral Ürünler		İmalat Sanayi İçindeki Payı (%)
	Bin USD	Değişim (%)	Bin USD	Değişim (%)	
2005	97,382,974	-	1,006,042	-	1.0
2006	114,190,614	17.3	1,418,179	41.0	1.2
2007	139,396,174	22.1	1,541,058	8.7	1.1
2008	159,117,622	14.1	1,549,015	0.5	1.0
2009	115,137,534	-27.6	1,148,075	-25.9	1.0
2010	152,556,313	32.5	1,530,102	33.3	1.0

Kaynak: (Mede, 2012: 589)

Şekil 3.7.'ye bakıldığında; Türkiye İstatistik Kurumu ve Gümrük ve Dış Ticaret Bakanlığı işbirliğiyle ortaya konan geçici dış ticaret verilerine göre metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektöründeki 2016 yılı Ocak ayında ihracat önceki yılın Ocak ayına göre %8,5 oranında düşerek 255 milyon dolar civarında seyrederken, ithalatın da %24,2 oranında düşerek 123 milyon dolara gerilediği görülmektedir. Dış ticaret fazlası da bu dönemde %13,6 oranında artarak 132 milyon dolara çıktığı gözlenirken, 2015 yılı Ocak ayı itibariyle ihracatın ithalatı karşılama oranının da %171,6'dan 2016 yılı ocak ayında %207,4'e çıktığı görülmektedir (<http://www.kalkinma.com.tr>).

Şekil 3.7. Metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektörünün 2015-2016 yılı ocak ayları itibariyle dış ticaret gelişimi

Kaynak: (http://www.kalkinma.com.tr/data/file/raporlar/ESA/GA/2016/GA/belirli_gostergelerle_imalat_sanayindeki_aylik_gelismeler_mart_2016.pdf)

3.3.2. Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı Sektörü Likidite Gelişimi

Cari oran normal seviyede seyrederken 2008 yılında kayda değer şekilde düşmüş, sonrasında toparlanma eğilimi gösterse de 2011 yılında tekrar 2008 yılındaki seyrine döndüğü Çizelge 3.11.'de görülmektedir. Dönen varlıkların likiditesi yükselmiş ve net işletme sermayesi azalmıştır. Likidite oranı da cari oranın benzeri bir seyir göstererek 2008'de minimum seviyeye gerilemiştir. Bu durum kriz nedeniyle borç ödeme açısından kriz öncesi dönemlere göre zor durumda kaldığını ve faaliyetlerin kriz öncesi döneme göre daha çok K.V.Y.K.'la finanse edildiğini gösterir. Nakit oranı da 2008'de minimum seviyeye gerilemiş olsa da aşırı bir düşüş seyretmemiştir. Fakat sektördeki firmalar kriz döneminde diğer yıllara nazaran parasal yönden sıkıntıya düşüp krediler bulmakta zorlanmış olabilir. Oranın düşük olması tek başına olumsuz sayılmaz. Satışlar ve

alacakların tahsil kabiliyeti iyiye düşük oran çok göze batmaz. Stok bağımlılık oranı da kriz döneminde maksimum seviyeye ulaşmıştır. Bu da kısa vadeli borçları ödemede başvurulacak stok miktarının arttığını gösterir. Kriz sonrası toparlanma seyri gözlemlense de 2011'deki olumsuz ekonomik koşullar nedeniyle oran tekrar artış göstermiştir. Fon akım oranı da zamanla K.V.Y.K.'a paralel şekilde seyir göstermiştir. Mali borçlanmaların ve tahsilatı zorlaşan alacaklıların artışı gündeme gelmiş olabilir. Net çalışma sermayesi oranı da 2011 yılına kadar sürekli artış göstermiştir.

Çizelge 3.11. Metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektörü 2005-2011 yılları likidite oranları

ORANLAR (%)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Cari Oran (%)	186,1	173,3	160,7	142,1	160,2	150,1	146,3
2-Likidite (Asit Test) Oranı (%)	134,3	124,6	111,7	91,3	109,9	93,7	97,5
3-Nakit Oranı (%)	45,9	46,9	34,7	23,4	37,2	33,0	28,0
4-Stok Bağımlılık Oranı (%)	123,3	122,8	158,3	177,6	147,5	137,3	172,9
5-Fon Akım Oranı (%)	96,2	62,5	61,3	32,8	38,5	39,0	30,4
6-Net Çalışma Sermayesi Oranı (%)	29,9	35,3	57,9	93,8	105,1	130,4	140,9

Kaynak: T.C.M.B.(Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

3.3.3. Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı Sektörü Finansal Yapı Gelişimi

Yabancı kaynakların aktif toplamına oranı kriz dönemlerinde artış gösterse de genel anlamda oransal olarak durağan ve olumlu düzeydedir. Kriz dönemlerinde mali borçlanmalar ve yabancı kaynak maliyetleri artsa da sermaye maliyeti; borç ödeyebilme yeterliliği bakımından, ödeme gücü ve yeni yabancı kaynaklar bulabilme performansı açısından olumlu bir duruş sergilemektedir. Öz kaynakların aktif içerisindeki durumuna bakıldığında 2007 yılına kadar gayet yüksek olan oran 2008'de önemli ölçüde gerilemiş olsa da bu genel bütünlüğü bozmayacak seviyede kalmıştır. 2008'deki düşüşün nedeni de ağırlıklı olarak karın düşmesi ve artan finansman maliyetleridir. Ayrıca kriz dönemi ve sonrasında kredilerle borçlanma yoluna gidilmiştir. Öz kaynakların yabancı kaynaklar toplamındaki oranına bakıldığında oranın diğer sektörlere göre çok yüksek bir seyir izlediği görülmektedir. Mali olarak bağımsız olma derecesi, ödeme gücü katsayısı yüksektir yorumu yapılabilir. K.V.Y.K.'ın pasif toplamına oranına bakıldığında oran 2008 yılına kadar olması gereken düzeyde seyrederken daha sonra artışa geçmiştir. Daha sonra toparlanma seyrine geçse de 2011'de tekrar yükseldiği görülmektedir. Kriz ve durgunluk dönemlerinde net işletme sermayesi azalmıştır ve K.V.Y.K.'ın artması da vade sıkıntısı sorunu yaratabilir. K.V.Y.K.'ın yabancı kaynaklar toplamına oranına bakıldığında dalgalı

bir seyir izleyen oran 2008 yılında %65,5'e düşse de yeterli değildir. Sektörlerdeki firmaların U.V.Y.K. yerine daha çok K.V.Y.K. ile borçlanma yoluna gittiklerini ve 3. kişilere olan bağımlılıklarının arttığını göstermektedir. K.V.Y.K. sık ödenmektedir ve U.V.Y.K. yerine K.V.Y.K.'ın fazla olması tercih edilen bir durum değildir. U.V.Y.K.'ın pasif toplama oranına bakıldığında kriz öncesi oldukça düşük seyreden oran krizle birlikte olması gerektiği seviyeye gelmiş ve zamanla artış trendine geçtiği Çizelge 3.12.'de görülmektedir. Bu oranlar ideal oranlardır. Duran varlıkların öz kaynaklara oranına bakıldığında oranın kriz öncesi yıllarda normal bir seyir izlerken, kriz ve sonrasında olması gerekenden daha fazla miktara ulaşmıştır. Bu durum da duran varlık finansmanında yabancı kaynağa başvurulduğunu gösterir. Ülkemizde sermaye birikimi yetersiz olduğu için duran varlıkların bir bölümünün finansmanında yabancı kaynak kullanımı normal olsa bile yapının U.V.Y.K. ile sağlanması en optimum olanıdır. Maddi duran varlıkların öz kaynaklara oranına bakılınca da; oran 2008 krizine kadar sürekli artış gösterse de daha sonra tekrar düşüşe geçmiş ve 2011 yılında en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Maddi duran varlıkların hepsi öz kaynaklarla finanse edilmiştir. Fakat bu oranlar yeterli değildir. Çünkü yetersiz kalan kısımlar yabancı kaynaklarla finanse edilmiştir. İstenilenin aksine U.V.Y.K. değil K.V.Y.K. kullanılmıştır.

Çizelge 3.12. Metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektörü 2005-2011 yılları finansal yapı oranları

ORANLAR (%)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Yabancı Kaynaklar Top. / Aktif Top. Oranı (%)	33,5	39,4	39,1	47,1	43,7	55,5	49,0
2-Öz Kaynaklar / Aktif Top. Oranı (%)	66,5	60,6	60,9	52,9	56,3	44,5	51,0
3-Öz Kaynaklar/Yabancı Kaynaklar Top. Oranı (%)	198,6	153,5	156,1	112,3	128,8	80,0	104,1
4-K.V.Y.K. / Pasif Toplamı Oranı (%)	22,5	26,2	28,9	30,9	27,1	39,1	31,3
5-K.V.Y.K. / Yabancı Kaynaklar Top. Oranı (%)	67,2	66,3	74,0	65,5	62,0	70,5	63,9
6- U.V.Y.K. / Pasif Toplamı Oranı (%)	11,0	13,3	10,2	16,2	16,6	16,4	17,7
7- Duran Varlıklar / Özkaynaklar Oranı (%)	87,3	90,2	87,9	106,1	100,5	92,8	106,3
8- Maddi Duran Varlıklar (Net)/Öz Kayn. Oranı (%)	47,0	55,3	58,5	74,0	73,9	64,8	74,7

Kaynak: T.C.M.B.(Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

3.3.4. Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı Sektörü Devir Hızları Gelişimi

Stok devir hızı 2008 yılında düşüşe geçmiş olsa bile tekrar artma trendi sergilemiş fakat ekonomik anlamda durgunluk yaşanan 2011 yılında tekrar düşmüştür. Alacak devir hızı 2008'de düşerken 2009'da daha olumlu bir düşüş sergilemiş ve 2010'da artışa geçse de 2011'de tekrar düşerek olumlu seyrine dönmüştür. 2008 ve 2011 yıllarında düşen cari

orana paralel bir seyir izlemiştir. Alacakların ortalama tahsilat süresi sürekli artış trendinde bir görünüm sergilese de 2010 yılında düşmüş ancak 2011 yılında tekrar yükselmiştir. Yani krizle birlikte kredili alacakları tahsil etme gücü düşmüştür. Net çalışma sermayesi devir hızı stok devir hızı ve alacak devir hızlarına paralel bir seyir izlemiştir. Dönen varlıklar devir hızı kriz döneminde kararlı bir duruş sergilese de etkisi 2009 yılında hissedilmiştir. Sonraki yıllar artış eğilimi gösterse de 2011’de tekrar düşüşe geçmiştir. Dönen varlıklar devir hızının düşmesinin nedenlerinden biri cari oranın düşmesidir. Maddi duran varlık devir hızı 2008 yılında düşüş eğilimindeyken etkisi 2009 yılında daha belirgin hale gelmiş olmakla birlikte sonrasında toparlanma trendi sergilese de 2011 yılında tekrar kriz dönemindeki seyrine paralel bir oluşum kaydetmiştir. Maddi duran varlıkların verimliliği kriz nedeniyle düşmüş ve atıl kapasite oluşmuştur. Hazır değerler devir hızı diğer sektörlerle kıyasla kriz döneminde ve 2011’de artış gösterdiği Çizelge 3.13.’te görülmektedir. Bu da sektördeki şirketler için olumlu anlamdadır.

Çizelge 3.13. Metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektörü 2005-2011 yılları devir hızları

HIZLAR (Kez)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Stok Devir Hızı	5,2	5,4	5,0	4,5	4,1	5,2	4,6
2-Alacak Devir Hızı	4,9	4,9	4,5	4,3	4,1	5,1	3,8
3-Alacakların Ort. Tahsilat Süresi (Gün)	7,3	7,3	8,0	8,4	8,8	7,0	9,5
4-Net Çalışma Sermayesi Devir Hızı	3,5	4,1	4,5	5,6	4,1	5,4	5,0
5-Dönen Varlıklar Devir Hızı	1,6	1,7	1,7	1,7	1,5	1,4	1,6
6-Maddi Duran Varlık Devir Hızı	2,2	2,4	2,2	1,9	1,6	3,7	1,9
7-Hazır Değerler Devir Hızı	7,0	6,7	8,2	10,5	6,9	7,2	8,6
8-Aktif Devir Hızı	0,7	0,8	0,8	0,7	0,7	1,1	0,7
9-Öz Kaynaklar Devir Hızı	1,0	1,3	1,3	1,4	1,2	2,4	1,4

Kaynak: T.C.M.B.(Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

Aktif devir hızı kriz döneminde düşüş göstermiştir ve etkisi 2010 yılında belirgin bir şekilde görülmektedir. Sonraki yıl önceki değerine dönmüştür. Öz kaynaklar devir hızının da 2008’de artışa geçtiği ve 2010’da maksimum seviyeye ulaştığı görülmektedir. Bundan dolayı sektördeki firmalar öz kaynaklarını ekonomik ve verimli anlamda kullanabiliyorlardır ve firmaların yabancı kaynaklara ve 3. kişilere bağımlılıkları da azalmıştır yorumu yapılabilir.

3.3.5. Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı Sektörü Karlılık Gelişimi

Brüt satış karının net satışlara oranına bakıldığında 2008 yılında düşüşe geçen oranın sonraki yıllarda daha da düştüğü Çizelge 3.14.’de görülmektedir. Krizin etkisi kriz

sonrasında daha belirgin bir şekilde hissedilmiştir. 2008 yılındaki ani düşüşün nedeni önceki yıllara göre oldukça düşen kar ve yine önceki yıllara göre aşırı miktarda artan finansman giderleridir. Sabit giderler finansman giderleri kadar artmasa da önceki yıllara kıyasla bu yıl daha fazla miktarda artış göstermiştir. Faaliyet karı net satışlar oranına bakıldığında 2008 yılında net satışların düşmesi nedeniyle oran yükselişe geçmiştir. Krizin etkileri sonraki yıllarda daha belirgin şekilde görülmüş fakat 2011’de oran tekrar artma trendi sergilemiştir. Faaliyet giderleri net satışlar oranına bakıldığında 2008 yılında ve izleyen 2009 yılındaki olumlu seyrini 2010 yılında olumsuzla çevirmiştir. Bunun nedeni diğer yıllara göre çok fazla miktarda artan net satışlar ve sabit giderlerdir. Finansman giderleri 2010 yılında önceki yıla göre kararlı bir durumda iken 2011 yılında oldukça fazla miktarda artışa geçmiştir. Dönem karı oranına bakıldığında 2008’de fazlasıyla düşen oran toparlanma eğilimi sergilese de 2011’de tekrar düşüş sergilemiştir. Bu durumun nedeni bu yıllarda çok fazla azalan kar ve büyük miktarda artan net satışlardır. Net karın net satışlara oranında dönem karı oranına paralel bir seyir izlenmiştir (2010 yılı hariç). 2010 yılında dönem karı oranından farklı olmasının nedeni dönemde ödenen vergi ve yasal yükümlülükler oranının diğer yıllara göre daha yüksek olmasıdır. Vergi öncesi karın öz kaynaklara oranına bakıldığında 2008 yılı öncesi normal seyir izleyen oran 2008 yılında dönem karının çok düşük miktarda seyretmesi ve K.V.Y.K. kullanımının artışından dolayı oldukça düşük oranda gözlenmiştir. İzleyen yıllarda toparlanma eğilimi görülse de K.V.Y.K. kullanımlarının artması ve durgun ekonomik koşullar nedeniyle oran düşük seviyede seyretmiştir.

Çizelge 3.14. Metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektörü 2005-2011 yılları karlılık oranları

ORANLAR (%)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Kar ile Satışlar Aras. ilişkileri Gösteren Oranlar							
a)Brüt Satış Karı (Zararı) / Net Satışlar Oranı (%)	31,1	31,1	30,2	26,5	25,1	15,4	26,4
b)Faaliyet Karı (Zararı) / Net Satışlar oranı (%)	15,6	16,9	16,2	11,0	9,1	6,0	13,0
c)Faaliyet Giderleri / Net Satışlar Oranı (%)	15,5	14,1	14,0	15,5	16,0	9,4	13,4
d)Vergiden Önceki Kar / Net Satışlar Oranı(%)	15,8	16,5	16,4	4,9	7,4	10,2	7,9
e)Net Kar (Zarar) / Net Satışlar Oranı (%)	12,5	13,7	13,5	3,3	6,0	4,1	6,1
2-Kar ile Sermaye Arasındaki ilişkileri Gösteren Oranlar							
a)Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	16,2	21,5	21,2	6,8	8,9	11,9	11,2
b)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Pasif Top. Oranı (%)	12,1	16,4	14,9	9,6	8,1	8,1	9,9
3-Kar ile Finansal Yüküm. Aras. İlişkileri Gösteren Oranlar							
1-Faiz Ödeme (Karşılama) Oranı							
a)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Faiz Giderleri Oranı (%)	907,5	490,7	768,3	160,5	264,4	287,2	235,5
b)Sabit Giderleri Karşılama Oranı (%)	11,1	11,5	11,5	10,4	10,6	10,9	10,8
c)Borçları Karşılama Oranı (%)	12,0	4,3	6,9	2,2	3,2	9,1	2,2

Kaynak: T.C.M.B.(Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

Faiz ve vergi öncesi karın pasif toplamına oranına bakıldığında oranın 2008’de düşmesinin nedeni düşük çıkan kar tutarıdır. Finansman giderleri diğer yıllara nazaran çok fazla miktarda artsa da karın düşüklüğü oranı karşılayamamaktadır. Faizleri karşılama oranına bakıldığında 2008 yılında karın büyük miktarda azalması ve finansman giderlerinin fazlasıyla artması nedeniyle düşük çıkmıştır. İzleyen yıllarda da krizin etkisi devam etmiş ve oran toparlanma süreci kaydedememiştir. Sabit giderleri karşılama oranına bakıldığında 2008’de sabit giderlerin ve finansman giderlerinin ciddi anlamda artmasıyla oran düşüşe geçmiştir. Sonraki yıllar artmaya devam eden sabit giderler ve daha az miktarda olan finansman giderlerine rağmen oran toparlanma eğilimi gösterse de kriz öncesi dönemdeki seyrine dönememiştir. Borçları karşılama oranına bakıldığında faaliyetler sonucu sağlanan fon tutarının düşmesi, finansman giderlerinin ve ana para taksitlerinin artması nedeniyle 2008’de minimum seviyesine gerilemiştir. Daha sonra oran artış trendine geçse de 2011 yılında faaliyetler sonucu sağlanan fonların azalması, artan finansman maliyetleri ve ana para taksitleri tutarları nedeniyle ciddi anlamda düşüşe geçmiştir.

3.3.6. Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı Sektörü Fon Akım Tablosu Analizleri

Genel olarak en yüksek artış 2009-2010 yılları arasında görülmekteyken en az artış da sırasıyla 2008-2009 yıllarında sonra da 2006-2007 yılları arasında olduğu Ek-2 kısmında Çizelge 2.1., Çizelge 2.2., Çizelge 2.3, ve Çizelge 2.4’te görülmektedir.

3.3.6.1. Fon kaynakları analizi

Faaliyetlerden sağlanan kaynaklar: Karşılaştırmalı analizde en yüksek artışın 2009-2010 yılları arasında en az artışın da 2007-2008 yılları arasında olduğu görülmektedir. Yüzde yöntemiyle yapılan analizde ise grup içerisindeki oranı en yüksek olan yıl %79,1 ile 2009 yılı iken, en düşük yıl da %42,7 ile 2008 yılıdır. Eğilim yüzdeleri yöntemiyle yapılan analizde 2005 yılına göre en fazla artış 2007 yılında görülürken en az artış da 2008 yılında görülmektedir. Analizlerdeki veriler birbirlerine paralel bir duruş sergilemiştir. Olağan kar 2007’ye kadar sürekli artış trendinde iken 2008’de genel toplamdaki oranı %18,7’ye kadar gerilemiştir. 2007 yılından 2008 yılına geçilirken oran %62,39 oranında azalmıştır. Sonrasında toparlanma eğilimi görülse de 2011’de genel toplamdaki oranı tekrar düşmüştür. Grup toplamındaki en yüksek oranda seyrettiği yıl 2006 iken, en az olduğu yıl

2008'dir. 2008 yılında krizin etkisiyle net satışlar artsa da finansman giderleri %300'den fazla oranda artmıştır. Sabit giderler ve ana para taksitleri de artmıştır. Bu yüzden vergi öncesi kar da önemli miktarda azalmıştır. Amortismanlar dalgalı bir trend sergilerken 2008 yılında gerek kriz öncesi gerek kriz sonrası dönemlere göre durağan bir seyir izlemiştir. 2011 yılına gelindiğinde ise tutarlar 2006 ve 2007 yıllarındaki seyrine dönmüştür. Dikkate değer bir husus ise 2008'deki amortismanların grup toplamına oranı %49,5'dur. Bu bütün yıllar arasında kayda geçen en yüksek orandır. Fon çıkışı gerektirmeyen giderler yıllar itibariyle dalgalı bir seyir göstermiştir. 2007'den 2008'e geçildiğinde %42,26 oranında artış göstermiştir. Sonrasında da artış trendi sergilese de 2011 yılında düşüşe geçmiştir. Kriz sonrasında genelde artış trendi seyreden bu grup 2008 krizi ve sonrasında ayrılan şüpheli alacaklar ve değer düşüklüğü v.b. gider kalemlerinin krize paralel bir artış seyrettiği yorumu yapılabilir. Fon girişi sağlamayan gelirler yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izlemiştir. Kriz zamanında çok az miktarda bir artış gözlenmiştir.

Olağandışı faaliyetlerden sağlanan kaynaklar: Bu grupta herhangi bir hareketlilik olduğu görülmemektedir.

Dönen varlıklar tutarındaki azalışlar: Bu grupta herhangi bir hareketlilik kaydedilmemiştir.

Duran varlıklar tutarındaki azalışlar: Bu gruba bakıldığında herhangi bir hareketlilik olduğu gözlenmemektedir.

Kısa vadeli yabancı kaynaklardaki artışlar: En yüksek seyrinde olduğu yıllar sırasıyla 2008 ve 2011 yıllarıdır. 2008 sonrası artış oranı azaldığı halde 2011 yılında tekrar artmış ve 2008 yılından sonraki en yüksek tutarına ulaşmıştır. Cari oran, likidite (asit-test) ve nakit oranlara bakıldığında hepsi de 2008 yılında düşüşe geçmiş ve sonrasında toparlanma trendinde olsa da 2011'de tekrar azalan trend sergilemişlerdir. Fon akım oranı da 2008'de %50'ye yakın oranda azalmıştır. Daha sonra artışa geçse de 2011 yılında tekrar düşüşe geçmiştir. Stok devir hızı ve alacak devir hızları da 2008'de düşüşe geçmişlerdir. Sonrasında artışa geçmiş ancak 2011 yılında tekrar düşüşe geçtikleri gözlenmiştir. Likidite oranları ve devir hızları da K.V.Y.K.'daki artış grubunda yapılan analizleri destekler niteliktedir. Sektördeki firmalar tarafından kriz zamanı olan 2008 yılında ve ekonomik anlamda durgunluk yaşanan 2011 yılında aşırı miktarda artan K.V.Y.K. ile kendi faaliyetleri sonucu sağlayamadıkları fonları sağlama yoluna gidilmiştir yorumu yapılabilir.

Bu istenmeyen bir durumdur. Dönen varlıklarla K.V.Y.K.'ın karşılanamadığı, borç ve faiz ödemede sıkıntılar oluşabileceği, net işletme sermayesinin yeterli olmadığı, faaliyetler sonucu sağlanan fonların yetersiz olduğu yorumları yapılabilir. Ayrıca alacak devir hızının da bir miktar düştüğü görülmüştür. Ancak “fon çıkışı gerektirmeyen diğer giderler” grubunun kriz ve sonrası artış durumunda olduğu için firmaların tahsil sıkıntılarını yaşayabilecekleri yorumu yapılabilir.

Uzun vadeli yabancı kaynaklardaki artışlar: Yıllar itibariyle dalgalı bir eğilim sergileyen U.V.Y.K.'daki artışlar 2008 yılında bütün yıllar içerisindeki en yüksek değerine ulaşmış ve artış oranının en yüksek olduğu yıl 2008 yılı olarak gerçekleşmiştir. Sonraki yıllarda büyük tutarlarda düşüş gösterse de 2011 yılında tekrar yükselişe geçmiştir. Kaldıraç, finansman ve öz kaynak oranlarına bakıldığında tıpkı imalat sanayi sektöründekine benzer bir gelişim göstermiştir. Kaldıraç oranı 2008'de düşmemiş aksine 2008 ve sonraki yıllarda artış trendi sergilemiştir (2009 yılı hariç). Finansman ve öz kaynak oranları da krizin etkisiyle düşüşe geçerek sonraki yıllar dalgalı bir seyir izlemiştir. Uzun vadeli yabancı kaynakların pasif toplamına oranına bakıldığında oranın 2008'de birden artışa geçtiği ve sonraki yıllarda artmaya devam ettiği görülmüştür. U.V.Y.K.'ın pasifteki oranı her ne kadar artışa geçse de bütün yıllar açısından fon kaynakları içerisinde K.V.Y.K.'dan hep çok daha düşük miktar ve oranlarda seyrettiği için yeterli değildir. U.V.Y.K.'ın K.V.Y.K.'dan her zaman fazla olması istenir. Sonuç olarak finansal yapı oranları ve U.V.Y.K.'ın pasif toplamına oranı U.V.Y.K.'daki artışlar grubundakinin benzeri bir duruş sergilemiştir. Sektördeki firmalar U.V.Y.K. finansmanına ağırlık verseler bile yeterli olmamıştır. Kriz nedeniyle sektördeki şirketler K.V.Y.K. finansmanına daha çok yönelmek zorunda kalmışlar ve bunun sonucunda kaynak dengesi bozulmuştur. Firmalar kısa vadede de uzun vadede de ödemekte zorlanacakları borç yükü altına girmişler ve riskli bir kredi politikası tehdidiyle karşı karşıya kalmışlardır. Hatta mali anlamda da zorlanabilecekleri ve faiz ödeme sıkıntısını yaşayabilecekleri yorumu yapılabilir.

Öz kaynak artışı: Bu sektörde öz kaynak artışı yalnızca 2009 yılında gerçekleştirilmiştir. Diğer yıllarda işletmenin kaynak ihtiyacı varolan sermayenin yanı sıra yabancı kaynak artışları ile sağlanmıştır. 2009 yılında K.V.Y.K. artışına gidilmemiş, sermaye artışına yaklaşık bir oranda U.V.Y.K. teminine gidilmiştir. Sektör genelde kaynak ihtiyacını yabancı kaynak sağlayarak gidermektedir.

Hisse senedi ihraç primleri: Hisse senetleri ihraç primleri sermaye artışı ile birlikte gündeme gelmektedir. 2009 yılında yapılan sermaye artışı ile ilgili ihraç primleri artışın %34'ü oranındadır. Bu çok yüksek bir orandır.

3.3.6.2. Fon kullanımları analizi

Faaliyetlerle ilgili kullanımlar: Bu grupta herhangi bir hareketlilik kaydedilmemiştir.

Olağandışı faaliyetlerle ilgili kullanımlar: Fon kaynakları bölümünde olağan dışı kar hareketine rastlanmamıştır. Dolayısıyla olağan dışı zararlardan kaynaklanan olağan dışı faaliyetlerle ilgili kullanımlarda hareketlilik izlenmiştir. Yıllar itibariyle dalgalı seyir izlese de 2008 yılı ve sonrasında tutarlar önemli ölçüde artmış ve 2011 yılında en yüksek oran ve tutarına ulaşmıştır. En fazla artış 2010-2011 yılları arasında gerçekleşmiştir.

Ödenen vergi ve benzerleri: Yıllar itibariyle dalgalı bir trend sergilediği gözlenen ödenen vergi ve benzerleri grubu 2008 yılında tutarı ve fon kullanımları içerisindeki oranı bakımından düşüş yaşamıştır. 2008 yılındaki ani düşüşün nedeni ana hatlarıyla önemli miktarda azalan kar ve önemli ve büyük miktarlarda artan finansman giderleri, sabit giderler, ana para taksitleridir. Karlılık oranlarında vergiden önceki karın net satışlara oranı ile net kar (zarar)'ın net satışlara oranı arasındaki fark 2008 yılında azalmıştır. Sonraki yıllar arasındaki fark kriz öncesi dönemdekine benzerlik gösterse de 2011 yılında arasındaki fark tekrar azalma yönünde bir seyir izlemiştir.

Ödenen temettüler: Gözlemlenen dönemlerde temettü ödemelerine rastlanmamıştır.

Dönen varlıklar tutarındaki artışlar: Yıllar itibariyle dalgalı bir görünüm sergilemiştir. En düşük olduğu tutar ve fon kullanımları arasında en düşük olduğu oran 2009 yılında gözlenmiştir. En yüksek tutar ve oranda seyrettiği yıl da 2010 yılıdır. 2007 yılında düşüş sergilerken 2008'de artışa geçtiği görülmüştür. Ekonomik durgunluk yaşanan 2011'de ise 2010 yılına göre azalış trendi sergilemiştir. Likidite oranlarında cari oranın 2008 yılına kadar azalma eğiliminde olduğu ve sonrasında toparlanma çabasına girdiği görülse de tekrar düşüşe geçmiştir. Net çalışma sermayesine bakıldığında ise oranın her yıl artış tutumunda olduğu ve 2011'de en yüksek değerine ulaştığı görülmüştür. K.V.Y.K. 2008'de birden artışa geçmiş ve sonraki yıl azalış trendi sergilese de tekrar artma tavrı sergilediği

gözlenmiştir. K.V.Y.K.'ın yüksek olduğu yıllarda cari oran düşüğe geçse de net çalışma sermayesi sürekli artış halindedir. Bu nedenle dönen varlıklara yapılan yatırım yetersizdir denilebilir. Fakat net çalışma sermayesi artışta olduğu için dönen varlıklara yapılan yatırımın yetersiz olduğu görüşünü desteklemez. Sektördeki firmalar günlük faaliyetlerini sürdürmekte ve K.V.Y.K.'ını ödemekte çok zorluk yaşamazlar. 2008 yılında düşen dönen varlık devir hızı ve artan K.V.Y.K. nedeniyle yapılan dönen varlık artışı yeterli düzeyde değildir yorumu yapılabilir.

Duran varlıklar tutarındaki artışlar: Yıllar itibariyle dalgalı seyir izleyen duran varlıklar tutarındaki artışlarda görülen en yüksek tutar 2008 yılında kaydedilmiştir. Fon kullanımları içerisindeki en yüksek oranda seyrettiği yıl ise 2009 yılıdır. Maddi duran varlık devir hızı 2008 itibariyle düşüğe geçmiş ve 2010'a kadar düşük seyretmiştir. 2010'da ani yükselişe geçse de 2011'de tekrar ani bir düşüş sergilemiştir. Bu nedenle 2008 yılı ve sonrasında duran varlıkların etkin kullanılmadığı ve aşırı yatırım yapıldığı yorumu yapılabilir.

Kısa vadeli yabancı kaynaklardaki azalışlar: K.V.Y.K. azalışı yalnızca 2009 yılında görülmektedir. Bu sektördeki firmaların kısa vadeli borçlarını tasfiye etmeye çalıştıkları anlamına gelebilir.

Uzun vadeli yabancı kaynaklardaki azalışlar: Fon kaynakları bölümünde U.V.Y.K. artışları 2007 yılı hariç her yılda hareketlilik görülmüştür. Fon kullanımları bölümünde ise yalnızca 2007 yılında U.V.Y.K.'da bir azalış gözlenmektedir. Ancak bu azalış toplam kullanımlar içerisinde önemsiz bir orandadır.

Öz kaynak azalışı: Fon kaynakları bölümünde sadece 2009'da öz kaynak artışı kaydedilmiştir. Fon kullanımlarında her yıl öz kaynak azalışı mevcuttur (2009 hariç). En yüksek gerçekleştiği yıl 2007'dir. Zarar edilmediğinden firma sahip ya da sahiplerinin koydukları sermayelerinin bir kısmını geri çekmeleri şeklinde gerçekleşmiştir denilebilir.

3.4. Ana Metal Sanayi Sektörü

3.4.1. Sektörel Bilgi

Bu bölümde ana metal sanayi sektörünün tarihsel seyri ve yurt içi ve yurt dışı ticaretiyle, genel durumu ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.4.1.1. Sektörün tarihsel seyri

Türkiye'nin kalkınmasında önemli katkısı olan sektörlerin başında ana metal sanayi sektörü gelir. Ana metal sanayi sektörü en başta inşaat, enerji, kimya otomotiv ve alt yapı yatırımları olmasının yanında çoğu alanda önemli girdiler sağlar (Eyüboğlu ve Bayraktar, 2019).

Ana metal sanayi sektörü, sanayi devrimi ile gelişim kaydetmeye başlayan bir sektördür. Avrupa'da sanayi devrimi sonrası dünya genelinde metal ağırlıklı fabrikaların artması ve birçok metal tabanlı ürünlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır (Dirie, 2017: 3).

Ana metal sanayi sektörü üretimde kullanılan ürünler itibariyle imalat sanayinin büyük önem arz ettiği sektörlerden biri olarak bilinir. Bu nedenle sektörün sahip olduğu toplam geri bağlantı katsayısıyla ileri bağlantı katsayısının imalat sanayisinde ilk sıralarda yer alması sektörün imalat sanayisi içinde ne derecede öneme sahip olduğunun en önemli göstergelerinden birisidir (Şahinkaya, 2012).

Metalin çok değişik üstün özelliklere sahip olmasından dolayı endüstride geniş alanda uygulanabilirlik özelliği vardır. Sahip olduğu üstün mekanik özellikleri açısından da metal çok önemli bir yapı ve makine malzemesi olarak kabul edilir (Güleş, Buluş, Paksoy, Arıcıoğlu, Mercan, Mızırak ve Koraş, 2008). Demir çelik kullanım düzeyi bir ülkenin gelişmişlik durumunun en büyük varsayımıdır (<http://www.birlesikmetal.org>).

İmalat sanayinin alt grubunda yer alan ana metal sanayi üçlü düzeydeki 3 alt sektörü de içinde barındırmaktadır. Bu alt sektörler, demir-çelik ana sanayi, demir-çelik dışındaki ana metal sanayi ve metal döküm sanayidir. Genel olarak demir cevherlerinin arıtılması işlemiyle başlayan ve demir çeliğin farklı şekillerde üretilmesini ve sıcak-soğuk şekillendirilmesi yöntemiyle farklı şekillere dönüştürülmesini içine alan bir sektör olma özelliğini taşır. Dünya çapındaki ekonomik faaliyetlerin artması ve ülkelerin ekonomilerinin büyümesi sonucunda artan konut ihtiyacı, otomobil ve beyaz eşyalarda olmak üzere diğer demir çelik ürünleri ihtiyacının zamanla ve hızla artması, dünyadaki çelik üretimi faaliyetlerini de hızla arttırmıştır (Uygurtürk ve Korkmaz, 2012). Çin Halk Cumhuriyeti önderliğinde başlayan çelik üretimi 2000 yılından sonra hızla artma sürecine girmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerinde ana metal sanayi sektörü bünyesindeki işyeri sayısının 2003 yılında 2.001 iken 2005'te 2.994'e yükseldiği, 2008'de ise 2.319'a gerilediği görülmüştür. Ana metal sanayi sektörüne ait işyeri sayısı bakımından 2003 yılında imalat sanayisinde faaliyet gösteren toplam işyeri sayısı içerisindeki payının %0,8 olduğu görülürken bu oran 2008 yılı itibariyle %0,7'ye gerilemiştir (Şahinkaya, 2012).

Üretim endeksindeki gelişmeler incelendiğinde sektörün 2008 yılı krizinden etkilendiği görülmektedir. Üretim endeksinin 2005 yılındaki 100 olan değeri 2008 yılında 123,6 değerine ulaşsa da 2007 yılındaki değerine göre %-2,02 oranında azalmıştır. 2009 yılında endeks 104,8'e düşerken değişim oranı -15,17'ye çıkmıştır (Şahinkaya, 2012). Aynı şekilde 2005 yılında %82,2 olan kapasite kullanım oranı (KKO) 2008'de %82,1'e düşmüştür. 2009'da oran %71,8'e düşerek 2008'e göre -10,3 değişim göstermiştir. 2010 yılında kapasite kullanım oranı %76,8'e çıksa da kriz öncesi değerlerine dönememiştir (Şahinkaya, 2012).

Katma değer bazında değerlendirilen üretim yapısı da ana metal sanayi sektöründe imalat sanayi katma değerinin oluşumuna oranı %4,6 iken 2008'de bu oran %8,20'ye yükselmiştir. Katma değer/üretim değeri; 2003'te %25,1 iken 2008'de %19,7'ye gerilemiştir. Bu imalat sanayinde girdi maliyetlerinin arttığını, hatta üretimin ithalata bağımlılığının da arttığını göstermektedir denilebilir (Şahinkaya, 2012).

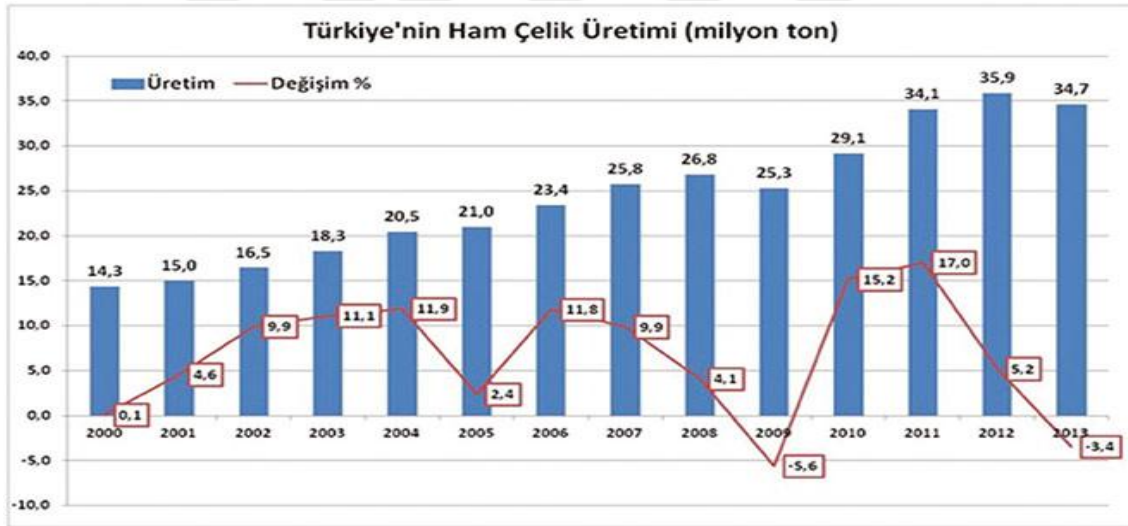
Sektörün 2005 yılı dış ticaret hacmi 23,9 milyar dolar iken, 2008 yılına kadar artarak devam etmiş ve 58,4 milyar dolar'a ulaşmıştır. Ancak 2008 krizinin etkisiyle 2009'da dış ticaret hacmi 32,8 milyar dolara gerilemiştir (Şahinkaya, 2012).

2003 yılında ana metal sanayi sektöründe istihdam sayısı 73.000 bin kişi iken 2008 yılında 102.000'e yükselmiştir (Şahinkaya, 2012). Katma değer göstergeleri, istihdam üretimde çalışan kişi başına üretim endeksleri ve fiyat endeksleri gibi faktörler açısından da 2008 krizinden etkilenme düzeyi diğer sektörlerle nazaran az olduğu ve ana metal sanayi sektörünün büyümesinde bir engel teşkil etmediği görülmüştür.

3.4.1.2. Sektörün durumu

Türkiye hem ham demir-çelik üretimi hem de ham demir-çelik tüketimi aşamasında dünyanın önde gelen ülkelerinden biridir. 2017 yılında 36 milyon tonluk tüketim ile Türkiye dünya çelik tüketicisi ülkeler arasında 8. sırada bulunmaktadır. 2017 yılında toplam çelik tüketimi yıllık bazda %5,5 artış gösterirken yassı çelik tüketimi de %8'lik artışla 17,7 milyon tonu bulmuştur (Türkmen ve Söylemez, 2019).

Şekil 3.8.'de 2000-2013 yılları arasında Türkiye'de çelik üretimi verileri görülebilir. Bu verilere göre Türkiye'de çelik üretimi 2000-2013 yılları arasında aşamalı bir şekilde artmıştır. 2008 yılında 26,8 milyon ton çelik üretirken, bu rakam 2013 yılında 34,7 milyon tona ulaşmıştır.

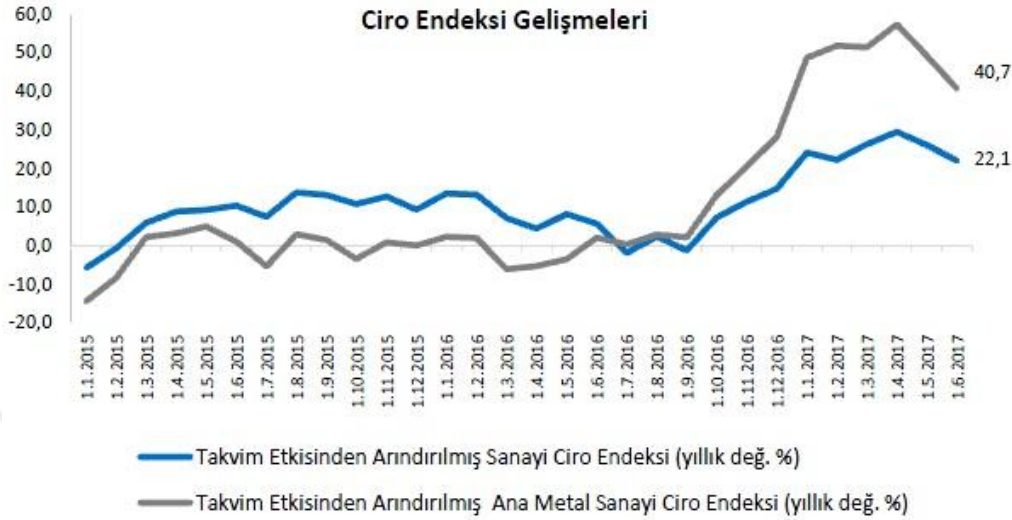
Şekil 3.8. Türkiye'nin ham çelik üretimi ve değişimi (milyon ton ve %)

Kaynak: (<http://www.demircelik.com.tr/-1-7023-celik-sektoru-13-milyar-dolar-degerinde-uretim-yapabilecek-kapasitesini-kullanamadi.html>)

Türkiye demir cevheri bakımından diğer ülkelere göre zengin bir ülke değildir. Türkiye'deki firmalar demir cevheri ihtiyacının yaklaşık %60'ını ithalat yoluyla sağlamaktadır. En fazla ithalat Brezilya, İsveç, Rusya, ve Ukrayna gibi ülkelere yapılmaktadır (Türkmen ve Söylemez, 2019)

Şekil 3.9.'da sanayi ve ana metal sanayi ciro endeksi gelişmelerinin 2016 yılının ağustos ayına kadar paralel bir trend sergilediği fakat sonraki yıllarda aralarındaki farkın gittikçe açıldığı görülmektedir. Sanayi ciro endeksindeki yıllık bazdaki kayda değer artışlar 2017 yılının ilk yarısından itibaren görülürken ana metal sanayi ciro endeksindeki artışın da

sanayi ciro endeksindeki artışın iki katına yaklaştığı görülmektedir (Özden ve Haçikoğlu, 2017).

Şekil 3.9. Sanayi ve ana metal sanayi ciro endeksi gelişmeleri
Kaynak: (Özden ve Haçikoğlu, 2017: 7)

3.4.1.3. Sektörün dış ticareti

Çizelge 3.15.'de ana metal sanayi sektöründeki ihracatın 2016 yılında önceki yıla göre %1 artış oranıyla 17,9 milyar dolar olduğu görülmektedir. 2017 yılı ocak-temmuz döneminde ise ihracatın önceki yıldaki aynı dönemine nazaran %7,4 oranındaki artışla 11,9 milyar dolara ulaşırken, aynı dönemdeki demir-çelik dışındaki ana metal sanayi ihracatı ise %10,5 oranında azalmış, demir-çelik ana sanayi ihracatında %39 oranında artış yaşanmıştır (Özden ve Haçikoğlu, 2017).

Çizelge 3.15. Ana metal sanayi ihracat rakamları (2014-2017)

Ana Metal Sanayii İhracatı (USD)					
Ürün Açıklaması	2014	2015	2016	2016 (Ocak-Temmuz)	2017 (Ocak-Temmuz)
Demir-çelik ana sanayi	10.768.566.997	7.890.122.863	7.250.787.343	4.001.220.002	5.575.622.009
Demir-çelik dışı ana metal sanayi	5.867.784.990	9.819.871.727	10.628.882.158	7.104.217.054	6.355.952.891
TOPLAM	16.636.351.987	17.709.994.590	17.879.669.501	11.105.437.056	11.931.574.900

Kaynak: (Özden ve Haçikoğlu, 2017: 10)

Çizelge 3.16.'da ana metal sanayi sektöründeki ülkeler bazında ihracat rakamlarına bakıldığında; 2016 yılında İngiltere, BAE ve İsviçre'nin ön planda olduğu görülürken, 2017 ocak-temmuz'da da BAE, ABD ve Irak'ın ilk 3 sırada yer aldığı görülmektedir. 2016 yılında sonuncu durumdaki İtalya'nın 2017 ocak-temmuz döneminde 4. sıraya yerleştiği görülmektedir.

Çizelge 3.16. Ana metal sanayi ülkelere göre ihracat rakamları (2015-2017)

Ana Metal Sanayi İhracatı Ülkelere Göre (USD) (İlk 10 Ülke)					
2015		2016		2017 (Ocak-Temmuz)	
Ülke	Değer (USD)	Ülke	Değer (USD)	Ülke	Değer (USD)
İsviçre	4.954.780.916	İngiltere	3.463.804.667	BAE	4.247.132.463
İngiltere	1.595.786.283	BAE	2.090.277.189	ABD	822.843.921
BAE	1.472.413.060	İsviçre	1.970.912.723	Irak	680.059.790
ABD	1.206.544.273	İran	1.436.215.861	İtalya	506.606.989
Irak	720.114.665	ABD	1.124.886.188	Almanya	386.951.829
Almanya	601.578.480	Almanya	617.193.792	İngiltere	348.043.468
Mısır	566.740.822	Irak	562.236.849	İsrail	343.957.759
İtalya	447.029.932	Mısır	545.086.719	İspanya	313.271.059
İsrail	403.793.674	İsrail	492.430.832	Romanya	275.644.148
Romanya	317.269.909	İtalya	450.849.441	Yemen	182.430.582
TOPLAM	17.709.994.590	TOPLAM	17.879.669.501	TOPLAM	11.931.574.900

Kaynak: (Özden ve Haçikoğlu, 2017: 10)

Çizelge 3.17.'de Ana metal sanayi sektöründe 2016 yılında ithalatın önceki yıla göre %1,7 artış oranıyla 22,3 milyar dolara ulaştığı, 2017 yılı ocak-temmuz döneminde de sektörün ithalatının %78,4 artış oranıyla 21,3 milyar dolar'a ulaştığı görülmektedir. 2016 yılında sektörün toplam ithalattaki payı %11,2 iken 2017 yılının ilk yedi ayındaki aldığı payın oranı %16,3'e çıktığı görülmektedir (Özden ve Haçikoğlu, 2017).

Çizelge 3.17. Ana metal sanayi ithalat rakamları (2014-2017)

Ana Metal Sanayii İthalatı (USD)					
Ürün Açıklaması	2014	2015	2016	2016 (Ocak- Temmuz)	2017 (Ocak- Temmuz)
Demir-çelik ana sanayi	11.302.409.050	11.394.368.160	9.469.181.714	5.705.347.663	6.243.210.510
Demir-çelik dışı ana metal sanayi	15.134.622.218	10.549.471.153	12.837.523.936	6.197.540.451	15.021.887.957
TOPLAM	26.437.031.268	21.943.839.313	22.306.705.650	11.902.888.114	21.265.098.467

Kaynak: (Özden ve Haçikoğlu, 2017: 11)

Çizelge 3.18.'de ana metal sanayi sektöründeki ülkeler bazında ithalat rakamlarına bakıldığında; 2016 yılında BAE, Çin ve Rusya'nın ön planda olduğu görülürken, 2017 ocak-temmuz'da da BAE, İsviçre ve Rusya'nın ilk 3 sırada yer aldığı görülmektedir. 2015 yılında 2. Sıradaki Çin'in 2017 ocak-temmuz döneminde son sıraya yerleştiği görülmektedir.

Çizelge 3.18. Ana metal sanayi ülkelere göre ithalat rakamları (2015-2017)

Ana Metal Sanayi İthalatı Ülkelere Göre (USD) (İlk 10 Ülke)					
2015		2016		2017 (Ocak-Temmuz)	
Ülke	Değer (USD)	Ülke	Değer (USD)	Ülke	Değer (USD)
Rusya	3.216.133.346	BAE	3.286.997.595	BAE	3.526.627.666
Çin	1.869.031.673	Rusya	2.879.139.172	İsviçre	3.150.535.752
BAE	1.684.359.538	Çin	1.350.045.336	Rusya	2.327.148.381
Ukrayna	1.377.345.545	Almanya	1.178.453.005	Avustralya	958.564.525
Almanya	1.216.825.896	Ukrayna	1.133.644.463	Kanada	839.675.587
Güney Kore	962.201.777	İsviçre	959.223.139	Irak	838.045.427
Kazakistan	843.701.315	Güney Kore	931.846.082	Almanya	733.673.737
İspanya	780.376.539	Kazakistan	842.724.853	Ukrayna	710.772.155
İsviçre	757.188.756	Irak	768.854.661	Kazakistan	649.191.062
İtalya	657.379.859	İtalya	589.999.790	Çin	641.783.574
TOPLAM	21.943.839.313	TOPLAM	22.306.705.650	TOPLAM	21.265.098.467

Kaynak: (Özden ve Haçikoğlu, 2017: 10)

3.4.2 Ana Metal Sanayi Sektörü Likidite Gelişimi

Cari oran ve likidite oranı 2008 yılında krizin etkisiyle düşüş göstermiş ve 2011 yılındaki ekonomik koşullar nedeniyle tekrar düşme eğilimi göstermiştir. Nakit oranı da gene 2008'e kadar durağan iken ani yükselme göstermiştir. Bunun nedeni sürekli artış trendinde olan K.V.Y.K.'a rağmen kriz nedeniyle %50'den fazla oranda artış gösteren hazır değerlerdir. Bu da karlılığı olumsuz etkilemiştir. Stok bağımlılık oranı da kriz döneminde birden yükselmiştir ve bu da ödeme gücünü olgularına işaret etmektedir. Fon akım oranının da 2008'de belirgin şekilde düştüğü ve 2009'da düşüş hızının arttığı Çizelge 3.19.'da görülmektedir. Bunun nedeni 2009 yılında %200 oranında azalan faaliyetler sonucu sağlanan fon miktarı ve %100'e yakın miktarda artan K.V.Y.K'dır. Net çalışma sermayesi oranına bakıldığında kriz döneminde artış gösterip kriz sonrası dönemde de artış trendi göstermesinin nedeni kriz sonrası azalan faaliyet sonucu sağlanan fonlardır.

Çizelge 3.19. Ana metal sanayi sektörü 2005-2011 yılları likidite oranları

ORANLAR (%)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Cari Oran (%)	150,0	165,5	161,6	132,2	143,0	138,2	134,4
2-Likidite (Asit Test) Oranı (%)	84,9	87,5	85,2	7,8	75,0	73,9	67,3
3-Nakit Oranı (%)	29,7	34,6	33,1	38,4	37,8	31,2	29,2
4-Stok Bağımlılık Oranı (%)	118,7	96,6	98,7	114,2	102,5	129,0	116,2
5-Fon Akım Oranı (%)	62,9	47,0	34,8	23,5	8,1	11,8	20,9
6-Net Çalışma Sermayesi Oranı (%)	55,1	133,1	196,3	297,9	693,5	693,3	371,7

Kaynak: T.C.M.B. (Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

3.4.3. Ana Metal Sanayi Sektörü Finansal Yapı Gelişimi

Finansal kaldıraç oranı kriz dönemi 2008 yılına kadar durağan ve olumlu durumdayken kriz döneminde artış eğilimine geçmiştir. Sektörde kriz sonrası toparlanmada zorlanılmıştır. Bunun nedeni de % 100'e yakın oranda artan K.V.Y.K. ve finansman giderleridir. Ayrıca alacak devir hızının %2 oranında artmış olması ve karlılığın önemli ölçüde azalmasının da toparlanma sürecinin uzamasında etkisi olmuştur. Öz kaynakların aktif içerisindeki durumuna bakıldığında 2008 krizine kadar gayet olumlu bir seviyede oranlar birden düşüşe geçmiş ve sonraki yıllarda toparlanamamıştır. Bu, diğer sektörlerle kıyaslandığında çok kötü değildir fakat önceki yıllarla kıyaslandığında öz kaynak maliyetlerinin arttığını, borç ödeme güçlüğü ile karşılaştığı anlamına gelir. K.V.Y.K.'ın ve finansman giderlerinin 2008'de tıpkı kaldıraç oranında olduğu gibi aniden yükselmesinin etkisi büyüktür. Öz kaynakların yabancı kaynaklar toplamındaki oranında 2008 yılına kadar oranlar gayet olumlu seyir sergilerken krizin etkisiyle başlayan düşüşün 2011'de %73,8'e kadar gerilediği Çizelge 3.20.'de görülmektedir.

Çizelge 3.20. Ana metal sanayi sektörü 2005-2011 yılları finansal yapı oranları

ORANLAR (%)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Yabancı Kaynaklar Top. / Aktif Top. Oranı (%)	39,3	41,0	40,5	51,0	52,6	58,8	57,5
2-Öz Kaynaklar / Aktif Top. Oranı (%)	60,7	59,0	59,5	49,0	47,4	41,2	42,5
3-Öz Kaynaklar/Yabancı Kaynaklar Top. Oranı (%)	154,4	143,9	147,1	96,0	90,3	70,1	73,8
4-K.V.Y.K. / Pasif Toplamı Oranı (%)	30,0	27,7	27,8	37,7	29,0	37,7	38,5
5-K.V.Y.K. / Yabancı Kaynaklar Top. Oranı (%)	76,2	67,6	68,6	73,9	55,1	64,1	66,9
6- U.V.Y.K. / Pasif Toplamı Oranı (%)	9,4	13,3	12,7	13,3	23,6	21,1	19,0
7- Duran Varlıklar / Özkaynaklar Oranı (%)	90,8	91,8	92,7	102,4	123,4	116,2	113,7
8- Maddi Duran Varlıklar (Net)/Öz Kayn. Oranı (%)	68,4	72,5	72,7	76,9	100,4	92,2	76,5

Kaynak: T.C.M.B. (Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

Bu zamanla artan faiz yüküyle karşılaşılacağı, borçlarını ödemekte zorlanabilecekleri ve alacaklıların güvencesinin azaldığı anlamına gelmektedir. K.V.Y.K.'ın pasif toplamına oranına bakıldığında 2008 yılı öncesi oran sınırda iken 2008 yılında birden yükselişe geçmiştir. 2009'da tekrar toparlanma çabası gösterse de 2011'de maksimum seviyeye çıkmıştır. Bunun nedeni 2011 yılında artan faiz oranları ve ana metal sektöründeki dış bağımlılıktır. Sektördeki firmaların net çalışma sermayeleri yeterli değildir ve borçlanma yoluna gitmişlerdir. K.V.Y.K.'ın yabancı kaynaklar toplamına oranına bakıldığında dalgalı bir seyir izleyen oran 2009'da düşüşe geçse de 2010'da tekrar artışa geçmiştir. Bunda kriz ve kriz sonrası artan borçların ve ana para taksitlerinin de etkisi vardır. U.V.Y.K.'ın pasif toplamına oranına bakıldığında 2008 yılına kadar genelde düşük seyreden oran daha sonra

2009 yılında yükselmiştir. Oran daha sonra düşüğe geçse de bu, kriz öncesi döneme göre daha yüksektir. Önceleri uzun vadeli kaynaklar yetersizken daha sonra atıl hale gelmiştir. Bu da varlık yapısındaki öz kaynak oranını ve işletme sermayesini düşürmüştür. Duran varlıkların öz kaynaklara oranına bakıldığında sektörde krize kadar normal seyreden oranlar izlenirken kriz ve özellikle kriz sonrası 2009 yılında duran varlıkların finansmanında öz kaynaklar yetersiz kalmış ve yabancı kaynağa başvurulmuştur. Maddi duran varlıkların öz kaynaklara oranına bakılınca, 2009 yılına kadar sürekli artan görünüm sergilemiş olsa da 2011 yılı itibariyle 2008 yılındaki seyrine geri dönmüştür. 2009 yılı hariç maddi duran varlık finansmanında öz kaynaklar yeterli olmamıştır.

3.4.4. Ana Metal Sanayi Sektörü Devir Hızları Gelişimi

Stok devir hızı diğer sektörlerin aksine 2008 yılında artış göstermiş ve sonraki yıllarda kriz öncesi değerlerine paralel bir duruş sergilemiştir. Alacak devir hızı diğer sektörlerle nazaran olumsuz bir seyir göstererek 2008’de en yüksek değerine ulaşmış ve daha sonra düşüğe geçse de kriz öncesi (2005 yılı) dönemindeki değerine geri dönememiştir. Alacakların ortalama tahsilat süresi diğer sektörlerle paralel şekilde 2008’de düşüş göstermiştir. Sonrasında toparlanma eğilimi sergilese de 2011 yılında tekrar düşüğe geçmiştir. Net çalışma sermayesi devir hızı, stok ve alacak devir hızına paralel olarak özellikle kriz döneminde ve 2011’de artma eğilimi göstermiştir. Dönen varlıklar devir hızı artan K.V.Y.K. ve azalan kar tutarına paralel olarak 2008 yılında başlayan düşme eğilimi devam etmiştir. 2011 yılında 2008 yılındaki seviyesine gerilese de kriz dönemi öncesindeki değerlerine dönememiştir. Maddi duran varlık devir hızı diğer sektörlerle nazaran 2008’e kadar sürekli artış eğiliminde olsa da 2008’in etkisi 2009’da hissedilmiştir. Daha sonra tekrar artışa geçerek 2011 yılında en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Hazır değerler devir hızı krizin etkisiyle düşüş göstermiş ve etkisi 2009’da da hissedilmiştir. Daha sonra tekrar artışa geçse de kriz öncesi dönemlerindeki hızını yakalayamamıştır. Kriz döneminde firmalar ellerindeki nakitleri ve nakit kalanlarını tam kapasite kullanamamışlardır. Aktif devir hızı sektöre göre genelde düşük olmakla birlikte kriz döneminin etkisi 2009’da görülmüş ve sonrasında tekrar toparlanma seyrine geçmiştir. Bunun nedeni 2008 yılında ve özellikle 2009 yılında azalan net satışlar, aktif toplamı ve çok belirgin şekilde azalan karlılıktır. Öz kaynaklar devir hızı 2008’e kadar artan trend gösterirken 2009’da düşüğe geçmiş daha sonra krizin etkilerinden sıyrılıp maksimum

seviyeye ulaştığı Çizelge 3.21.'de görülmektedir. Bu durumda büyük miktarda artan net satışlar ve karlılığın etkisi görülmektedir.

Çizelge 3.21. Ana metal sanayi sektörü 2005-2011 yılları devir hızları

HIZLAR (Kez)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Stok Devir Hızı	5,9	6,3	6,2	6,3	4,3	5,9	5,1
2-Alacak Devir Hızı	7,4	8,7	9,6	11,6	9,0	8,2	8,7
3-Alacakların Ort. Tahsilat Süresi (Gün)	4,8	4,1	3,7	3,1	4,0	4,4	4,1
4-Net Çalışma Sermayesi Devir Hızı	7,6	6,7	7,1	10,4	6,8	8,0	8,9
5-Dönen Varlıklar Devir Hızı	2,4	2,4	2,4	2,3	2,0	2,2	2,3
6-Maddi Duran Varlık Devir Hızı	2,7	2,8	2,8	3,4	1,8	3,0	3,6
7-Hazır Değerler Devir Hızı	12,8	12,4	12,5	8,8	7,8	9,9	10,8
8-Aktif Devir Hızı	1,1	1,2	1,2	1,3	0,9	1,2	1,2
9-Öz Kaynaklar Devir Hızı	1,9	2,0	2,0	2,6	1,8	2,8	2,8

Kaynak: T.C.M.B. (Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

3.4.5. Ana Metal Sanayi Sektörü Karlılık Gelişimi

Brüt satış karının net satışlara oranına bakıldığında 2008 yılında diğer yıllara göre en yüksek değerinde olan oranın 2009 yılında minimum değerde seyrettiği görülmektedir. Krizin etkileri ise 2009 ve sonraki yıllarda belirgin şekilde hissedilmiştir. 2008'de %400'ün üzerinde artış gösteren finansman giderleri 2011'de de çok yüksek bir seyir izlemiştir. 2008'de düşük seyretmesi beklenen kar tutarı beklendiği gibi 2009 yılında minimum seviyesine gerilemiştir. Faaliyet karı net satışlar oranına bakıldığında 2008 yılı sonrası çok keskin şekilde düşüş gösteren oran 2011'e doğru artsa da eski seyrine ulaşamamıştır. Bunun nedeni 2009 yılında çok fazla miktarda düşen net satışlar, kar, artan finansman giderleri ve sabit giderlerdir. Faaliyet giderleri net satışlar oranına bakıldığında diğer sektörlerle göre kriz döneminde ve ekonomik anlamda durgunluk yaşanan dönemlerde oldukça düşüş seyretmiştir. Bunun nedeni oldukça büyük miktarda artan net satışlar, K.V.Y.K. kullanımları ve artan finansman giderleridir. 2008 yılında düşüş gösteren dönem karı oranı sonraki yıllarda daha da düşmüş ve önceki yıllardaki seyrine dönememiştir. 2009 yılındaki keskin düşüşünün nedeni net satışların azalmasına rağmen dönem karının çok büyük miktarda azalmasıdır. Net karın net satışlara oranına bakıldığında dönem karı oranına paralel bir gelişim sergilediği görülse de, 2009'da diğer yıllara nazaran çok düşük seyreden kar miktarı nedeniyle negatif yönde bir oranla karşılaşmıştır. Sonraki yıllarda net satışlar artsa da oran kriz öncesindeki değerlerine dönememiştir. 2008 yılında %100'e yakın artış gösteren K.V.Y.K. kullanımı ve oldukça fazla tutarda artan finansman giderleri nedeniyle vergi öncesi karın öz kaynaklara oranı

düşmüştür. 2009’da çok keskin şekilde azalan dönem karı nedeniyle oran negatif bir seyir izlemiştir. Daha sonra toparlanma durumuna girse de artma eğilimindeki K.V.Y.K. nedeniyle kriz öncesinde gözlenen oranlarına geri dönemediği Çizelge 3.22.’de görülmektedir.

Çizelge 3.22. Ana metal sanayi sektörü 2005-2011 yılları karlılık oranları

ORANLAR (%)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Kar ile Satışlar Aras. ilişkileri Gösteren Oranlar							
a)Brüt Satış Karı (Zararı) / Net Satışlar Oranı (%)	9,1	14,4	10,3	13,3	5,8	9,9	10,5
b)Faaliyet Karı (Zararı) / Net Satışlar oranı (%)	3,9	10,2	6,2	9,5	0,7	2,9	7,4
c)Faaliyet Giderleri / Net Satışlar Oranı (%)	5,1	4,2	4,1	3,8	5,1	7,1	3,2
d)Vergiden Önceki Kar / Net Satışlar Oranı(%)	3,2	8,0	6,9	4,3	1,6	1,5	2,8
e)Net Kar (Zarar) / Net Satışlar Oranı (%)	2,8	7,3	6,3	3,7	(2,1)	1,3	2,1
2-Kar ile Sermaye Arasındaki ilişkileri Gösteren Oranlar							
a)Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	6,5	17,5	15,0	11,8	(3,0)	4,3	7,7
b)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Pasif Top. Oranı (%)	5,7	13,9	10,9	12,9	3,0	5,7	9,8
3-Kar ile Finansal Yüküm. Aras. İlişkileri Gösteren Oranlar							
1-Faiz Ödeme (Karşılama) Oranı							
a)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Faiz Giderleri Oranı (%)	318,6	389,7	558,6	181,8	68,0	144,5	149,5
b)Sabit Giderleri Karşılama Oranı (%)	10,4	11,1	11,1	10,8	10,2	10,3	10,6
c)Borçları Karşılama Oranı (%)	6,2	3,7	3,1	1,6	0,7	0,9	1,3

Kaynak: T.C.M.B. (Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

Faiz ve vergi öncesi karın pasif toplamına oranına bakıldığında 2008 yılı sonrasında keskin bir şekilde düşen oranın nedeni çok fazla miktarda düşen dönem karı ve %50’ye yakın oranda azalan finansman giderleridir. Faizleri karşılama oranı 2008’de %400’e yakın oranda artış gösteren finansman giderleri nedeniyle büyük oranda düşüş yaşamıştır. Oran 2009 yılında ise keskin şekilde azalan dönem karı ve önceki yıla nazaran çok fazla azalmayan finansman giderleri nedeniyle daha da düşmüştür. Sonraki yıllarda kar ve finansman giderleri artışa geçse de finansman giderlerinin karın iki katını geçmesi nedeniyle oran düşük seyretmeye devam etmiştir. Sabit giderleri karşılama oranına bakıldığında 2008 yılı ve sonrasında sabit giderler ve finansman giderleri artış kaydetmiştir. Bunlara 2008 yılı öncesine göre daha az miktarda olan kar miktarları da eklenince kriz ve kriz sonrasında oran düşüşe geçmiştir. Borçları karşılama oranı 2008’de ani şekilde ve çok fazla tutarda artan finansman giderleri ve ana para taksitleri nedeniyle keskin bir şekilde düşüşe geçmiştir. Daha sonra %400’ün üzerinde azalış gösteren fonlar ve artan ana para taksitleri nedeniyle 2009 yılında daha da azalış trendine geçmiştir. Sonraki yıllarda toparlanma eğilimi sergilese de oran yetersiz kalmıştır.

3.4.5. Ana Metal Sanayi Sektörü Fon Akım Tablosu Analizleri

3.4.5.1. Fon kaynakları analizi

Genel itibariyle en yüksek artış 2007-2008 arasında görülmekteyken, en fazla azalışlar da sırasıyla 2008-2009 ve sonra da 2006-2007 yılları arasında olduğu Ek-3 kısmında Çizelge 3.1., Çizelge 3.2., Çizelge 3.3. ve Çizelge 3.4.'te görülmektedir.

Faaliyetlerden sağlanan kaynaklar: En fazla artış 2006 ve 2008 yıllarında ve birbirine yakın tutarda gerçekleşmiştir. En büyük miktarda azalış da 2009 ve 2010 yıllarında izlenmiştir. Bu eğilim yüzdeleri ile yapılan analizde de görülebilir. Karşılaştırmalı analizde 2009 yılından sonra 2010 yılındaki büyüme de %136,67 ile en büyük değerinde gerçekleşmiştir. Yüzde yöntemiyle yapılan analizde grup içerisinde en yüksek değerinde olduğu yıl 2005 iken en düşük olduğu yıl 2008'dir. 2008 yılının etkisi 2009 yılında daha çok hissedilmiş ve zamanla artış görünümü sergilese de kriz öncesindeki değerlerine dönmemiştir. Olağan kar da 2005'e göre en fazla artış oranı 2006'da olmakla birlikte en fazla azalış da 2009'da gerçekleşmiştir. Grup içerisinde %76,8 ile en yüksek oranda olduğu yıl 2007 yılı iken en düşük olduğu yıl 2009'dur. 2009 yılındaki ani düşüşünün nedeni net satışların fazla miktarda azalmasıdır. Ayrıca 2008'deki aşırı miktarda artan finansman giderleri, K.V.Y.K., ana para taksitleri ve sürekli artış trendinde olan sabit giderler nedeniyle olağan kar, önemli ölçüde düşmüş ve etkisi 2009 yılında daha net hissedilmiştir. Amortismanlar grubunda 2005 yılına göre en fazla artış oranı 2011 yılında gerçekleşirken en az artış 2008 yılında gerçekleşmiştir. Genel toplama oranı açısından en yüksek olduğu değere 2005 yılında ulaşmış iken grup içerisinde en fazla olduğu yıl ise 2009 yılıdır. Hem genel toplama oranı, hem de grup toplamındaki oranı açısından düşük olduğu yıl da 2008 yılıdır. Bu durumun gerçekleşmesinde krizin payı büyüktür yorumu yapılabilir. Fon çıkışı gerektirmeyen diğer giderler grubunda 2005'e göre en fazla artış oranı 2008'de gerçekleşirken en fazla artış tutarı da 2007'de gerçekleşmiştir. Genel toplama göre en fazla orana sahip olunan yıl 2008 iken, grup toplamına göre en fazla olduğu yıl da 2009'dur. 2009 yılından sonra en fazla olduğu yıl 2008 yılıdır. 2008'de yüksek olmasının nedeni krizin etkileri nedeniyle ayrılan karşılıkların artmasıdır (menkul kıymet değer düşüklüğü, şüpheli ticari alacaklar karşılığı, stok değer düşüklüğü, kıdem tazminatı v.b. karşılıklar). Fon girişi sağlamayan gelirler grubunun en fazla tutarda seyrettiği yıl 2007 iken bunu 2009 ve 2008 yılları izlemiştir. En fazla artış 2006-2007

yılları arasında gerçekleşmiştir. Genel toplamda en yüksek değerde olduğu oran 2007 yılında gerçekleşirken, grup toplamında ise 2009 yılında gerçekleşmiştir.

Olağandışı faaliyetlerden sağlanan kaynaklar: Bu grupta herhangi bir hareketlilik gözlenmemiştir.

Dönen varlıklar tutarındaki azalışlar: Sadece 2009 yılında hareket gözlenmiştir. Genel toplamdaki oranı %30,1 olmakla birlikte fon kaynakları bölümünün %30,1'i kadar işletmede kullanılabilir nitelikte mali varlık sağlandığının yorumu yapılabilir.

Duran varlıklar tutarındaki azalışlar: Bu kısımda herhangi bir değişiklik kaydedilmemiştir.

Kısa vadeli yabancı kaynaklardaki artışlar: En fazla artış tutarı 2008 yılında gözlenirken, 2005 yılına göre %872,8 oranında artış gerçekleşmiştir. En fazla olduğu oran 2005 yılında iken en az artış oranı da 2007 yılında gerçekleşmiştir. Genel toplamda 2008'de %50,5'e kadar çıkarken, kriz sonrası 2009 yılında hareketlilik gözlenmemiştir. 2010 yılında oran %31,8'e yükselirken, 2011 yılında ise %41,8'e kadar yükselmiştir. Yani kriz dönemi olan 2008 yılı ve ekonomik anlamda durgunluk yaşanan 2011 yılında K.V.Y.K. kullanımları, fon kullanımları bölümünün yarısını ve yarısına yakınına kapsamaktadır. Buradan kriz dönemlerinde ve ekonomik durgunluk dönemlerinde sektördeki firmaların faaliyetlerini yabancı kaynaklarla finanse ettiği, borç ödemelerinde sıkıntıya düşüp 3. kişilere bağımlı hale gelebilme ihtimallerinin arttığı yorumu yapılabilir. Net işletme sermayeleri de yeterli değildir. Sektördeki firmaların kredilibiteleri yüksek olsa da K.V.Y.K.'ı geri ödemede borç ve faiz sıkıntısıyla karşı karşıya kalma ihtimalleri yüksektir. Cari oran, likidite (asit-test) oranı ve nakit oranlara bakıldığında cari oran ve likidite oranının 2008 krizi etkisiyle düştükleri ve daha sonra yükseldiler de; 2011 itibariyle tekrar düşüşe geçtikleri gözlenmiştir. Oranların seyri K.V.Y.K. artışlarının gösterdiği seyirle benzerlik göstermektedir. Nakit oran ise kriz zamanında artış göstermiştir. Bunun nedeni de K.V.Y.K.'a rağmen kriz nedeniyle artan hazır değerler hesabındaki artış miktarıdır. Fon akım oranı da kriz dönemine kadar sürekli düşmüş hatta etkisi 2009 yılında daha çok hissedilmiş ve sonra düşüş trendine geçmiştir. Bunun nedeni kriz dönemine kadar K.V.Y.K.'ın sürekli artmasıdır. K.V.Y.K.'ın önemli ölçüde azalmasına rağmen 2009'daki düşüşlerinin nedeni faaliyetlerden sağlanan fon toplamının keskin bir şekilde düşüş sergilemesidir. 2011'de ise hem faaliyetlerden sağlanan fonların toplamı hem de K.V.Y.K.

2008 kriziyle paralellik göstermektedir. Bunlara ilave olarak stok devir hızı ve alacak devir hızı diğer sektörlere paralellik göstermemekle birlikte herhangi bir düşüş kaydedilmemiştir. Halbuki kriz dönemlerinde bu devir hızlarının düşmesi beklenmektedir. Bu, ana metal sanayi sektörünün lehine bir durumdur. Ama çizelgenin bütününe bakıldığında genel olarak K.V.Y.K.'daki artışları ana metal sanayi sektör oranları desteklemektedir yorumu yapılabilir.

Uzun vadeli yabancı kaynaklardaki artışlar: En fazla artış 2006 yılında yaşanmıştır. En düşük olduğu değer 2005 yılında gözlenmekte iken, en yüksek olduğu değer de 2009 yılında gözlenmektedir. İki yıl haricinde diğer yıllar K.V.Y.K.'dan düşük seyretmiştir ve bu istenmeyen bir durumdur. Kısa vadeli borçları ödemek kısa vade gerektirdiği için uzun vadeli yabancı kaynak finansmanının kısa vadeli yabancı kaynaklardan fazla olması her zaman için olması gerektirir. Fakat bu sektörde de diğer sektörlerde olduğu gibi U.V.Y.K. genellikle K.V.Y.K.'dan azdır. 2009 yılında 2008 krizinin etkileri 2008 yılına göre daha yoğun şekilde hissedilmiştir. 2009 yılında %49,3 gibi bir oranda olan U.V.Y.K. artışı ise diğer sektörlerle kıyasla farklı bir duruş sergilemiştir. Faaliyetlerden sağlanan fonların yaklaşık yarısı U.V.Y.K.'dan oluşmaktadır yorumu yapılabilir. Sonraki yıl itibariyle düşen oran 2011 yılında kriz öncesindeki değerlerine paralel bir duruş sergilemiştir. Kaldıraç oranı, finansman oranı ve öz kaynak oranlarına bakıldığında kaldıraç oranı 2008'de kriz öncesi yıllara göre yüksektir. Sonrasında artış trendine geçmiştir. Sektör firmaları kriz döneminin tersine bir duruş sergilemiştir. Finansman oranı, 2008 yılında birden düşüşe geçmiş ve sonrasında daha da azalmıştır. Yani öz kaynakların yabancı kaynaklarla karşılanma oranı gittikçe düşmüştür. Bu istenmeyen bir durumdur. Öz kaynak yabancı kaynak dengesi gittikçe bozulmuştur. Bunun nedeni normalin üzerinde artan yabancı kaynaklardır. Bu öz kaynak oranında da görülebilir. Yıllar itibariyle genellikle azalan bir eğilim sergilemiştir. Aktifteki oranı azdır ve denge sağlanamamıştır. Bu oranların düşüklüğü sektördeki firmaların riskli kredi politikası izlediklerini, ileride mali yükümlülüklerini gerçekleştirmede zorlanacaklarını gösterir. Yetersiz olan öz kaynaklarla firmaların U.V.Y.K.'ını ödemekte zorlanacağını gösterir. U.V.Y.K.'daki artışlar krizden sonra 2011 yılında kriz öncesine benzer bir seyir izlemiştir. Bu sonuçlar, diğer oranlar ve analizlere paralel bir gelişim sergilemiştir.

Öz kaynak artışı: Sektörde 2006 ilâ 2010 yılları arasında her yıl özkaynak artışı olmuştur. 2005 ve 2011 yıllarında artış olmamıştır. En az artış 2010 yılında gerçekleşmiştir. En fazla

artış oranı ve tutarı 2009'da görülmüş olup diğer sektörlere benzer bir gelişim sergilemiştir. Sektörde kaynak ihtiyacı özkaynaklardan ziyade yabancı kaynak artışı ile sağlanmaktadır. Sektör kriz yılına kadar kaynak ihtiyacını özellikle K.V.Y.K. ile sağlarken, 2008 yılında faaliyetlerden sağlanan karın %50,5'inin K.V.Y.K. ile sağlandığı görülmektedir. Kriz sonrası yıllarda (2011 yılı hariç) finansman politikasında değişiklik yapılmış, daha çok U.V.Y.K. ile finansman tercih edilmiştir. Değerlendirilen tüm yıllarda öz kaynaklardaki artış, yabancı kaynaklardaki artışın çok gerisindedir.

Hisse senedi ihraç primleri: Sektörde 2006, 2007 ve 2009 yıllarında özkaynak artışı yapılmasına rağmen hisse senedi ihraç primi bulunmamaktadır. 2010 yılında yapılan sermaye artışı önemsiz tutarda ve oranda (fon kaynaklarının yaklaşık %04'ü) olmasına rağmen ihraç primleri artışın %28'i kadardır.

3.4.5.2. Fon kullanımları analizi

Faaliyetlerle ilgili kullanımlar: Bu grupta herhangi bir hareketlilik görülmemektedir.

Olağandışı faaliyetlerle ilgili kullanımlar: Bu grupta her yıl hareketlilik gözlenmiştir. Nedeni olağan dışı zarar hesabıdır. Fon kaynakları bölümünde olağan dışı kar grubunda herhangi bir hareket gözlenmemiştir. Dolayısıyla olağan dışı zarar grubunda bütün yıllarda hareketlilik vardır. 2008 yılına kadar normal değerlerde seyreden tutarlar görülmekteyken 2008 yılında olağan dışı zarar tutarı birden 286.368,60 TL tutarına çıkmıştır. (2007 yılı tutarı 10.636,10 TL' dir.) Etkisi sonraki yılda da hissedilirken bir sonraki yıl olan 2010 yılında biraz düşüşe geçmesine rağmen 2011 yılında tekrar ani şekilde artışa geçerek 543.628,70 TL'ye kadar çıkmıştır. Fon kullanımları içerisindeki ağırlığı 2008'de %1,9'a kadar çıkmış ve 2011'deki ağırlığı %5,0'e ulaşmıştır. Kriz öncesi dönemlerdeki ağırlığı %0,3; %1,4; %0,2 iken kriz ve kriz sonrası dönemlerdeki ani artışının nedeninin kriz olduğu açıktır.

Ödenen vergi ve benzerleri: 2008 yılına kadar dalgalı bir seyir izlerken 2008 yılında % 50'den fazla miktarda azaldığı ve sonrasında azalışının 2011 yılına kadar devam ettiği gözlenmiştir. Kriz ve kriz sonrasında düşmesinin nedeni 2008 yılında ve sonrasında keskin bir şekilde düşüp dalgalı bir değişim sergileyen kar tutarlarıdır. Kar tutarlarının düşmesinin nedeni kriz ve kriz nedeniyle artan finansman giderleri ve sabit giderlerdir. Karlılık

oranlarına bakıldığında da buna benzer bir seyir gözlenmektedir. Vergiden önceki kar ve net satışlar ile net kar (zarar)'ın net satışlara oranları arasındaki fark kriz ve kriz sonrasındaki yılda artarak toparlanma sürecine geçse de 2011 yılında yaşanan ekonomik durgunluk nedeniyle aralarındaki fark tekrar açılmıştır.

Ödenen temettüler: Bu grupta herhangi bir değişiklik gözlenmemiştir.

Dönen varlıklar tutarındaki artışlar: 2007 yılına kadar dalgalı bir seyir izleyen dönen varlık artışları 2008 yılında çok fazla oranda artmıştır. Sonraki yıllarda dalgalı bir seyir izlese de çok yüksek oranlarda devamlılığını sürdürmüştür. K.V.Y.K.'a bakıldığında da 2008 yılındaki ani artışı sonrasında ve sonraki yıllarda (2009 yılı hariç) durağan kaldığı görülmüştür. Dönen varlıklara yapılan yatırımlar yeterlidir denebilir ve bu nedenle kriz döneminde cari oranın düşme eğiliminde olduğu gözlenmiştir. Fakat bu düşüş aşırı ve keskin görünümde değildir. Net çalışma sermayesi de kriz ve kriz sonrası dönemlerde artış göstermiştir. Bu oranlar dönen varlıklar tutarındaki gelişimleri destekler niteliktedir yorumu yapılabilir.

Duran varlıklar tutarındaki artışlar: Dalgalı bir görünüm sergilerken 2008 yılında birden düşüşe geçmiştir. İzleyen yılda tekrar yükselse de dalgalı bir eğilim sürecine girmiştir. Maddi duran varlık devir hızına bakıldığında 2008 yılında oranın yüksek olduğu ve sonraki yıllarda dalgalı bir seyir izlediği gözlenirse de, bundan kriz ve kriz sonrası dönemde varlıkların optimum seviyede etkin kullanıldığı sonucu çıkarılabilir (2010 yılı hariç).

Kısa vadeli yabancı kaynaklardaki azalışlar: Fon kaynakları kısmında kısa vadeli yabancı kaynaklar grubunda her yıl (2009 yılı hariç) artış kaydedilmiştir. Bu bölümde de 2009 yılında K.V.Y.K.'daki azalışlar grubunun genel toplam içerisindeki payının %33,5 olduğu görülmektedir. 2008 krizi sonrası K.V.Y.K. finansmanından yararlanılmadığı, hatta tersi yönde U.V.Y.K.'da artışın kaydedildiği gözlenmiştir.

Uzun vadeli yabancı kaynaklardaki azalışlar: Bu kısımda kayda değer bir hareketliliğe rastlanmamıştır.

Öz kaynak azalışı: Fon kaynakları grubunda 2005 ve 2011 yıllarında öz kaynak artışı görülmemiştir. Bunun paralelinde bu grupta 2005 ve 2011 yıllarında öz kaynak azalışları görülmektedir. Yani sektördeki firma sahip ya da sahiplerinin firmalara koydukları

sermayelerin bir kısmını geri çekmesi biçiminde öz kaynak azalışlarının gerçekleştiği görülmektedir. Zarar tutarı kaydedilmediği için zarar tutarı kadar öz kaynaklardan mahsup edilmesi de söz konusu olmamıştır. Sermaye ihtiyacı duyulan 2005 ve 2011 yıllarındaki hisse senedi ihraç primleri grubuyla paralel bir gelişim seyrettiği görülmüştür (özellikle 2005 yılında bu çok belirgindir).

3.5. İmalat Sektörü

3.5.1. Sektörel Bilgi

Bu kısımda tekstil ürünleri imalatı sektörünün tarihsel seyri ve yurt içi ve yurt dışındaki genel durumu ile ilgili bilgi verilmiştir.

3.5.1.1. Sektörün tarihsel seyri

Ekonomik geçmişlerine bakılan gelişmiş ülkelerde sanayi sektörünün temel anlamda katalizör görevi üstlendiği görülmektedir. Kalkınmış ekonomilerde gelişmişlik trendi başta tarım sektöründe, daha sonra ise hizmet ve sanayi sektörünün üretim, istihdam ve dış ticaret benzeri diğer alanlardaki katkısının zamanla çoğaldığını göstermektedir (Özen, 2015).

Osmanlı ekonomisindeki sanayileşme anlamındaki en büyük girişimlere ilk defa 18.yy'da Lale Devri'nde rastlanmıştır. Bu dönemdeki yaşam tarzında tarıma bağımlılık ön planda olsa da gerçek anlamda kağıt, kumaş, çini ve matbaa gibi atölye tarzındaki küçük sanayi kuruluşlarının kurulması hız kazanmıştır. Bunu Tanzimat Dönemi'ndeki tersane, dökümhane ve tophane tarzı kuruluşların kurulması izlemiştir (Emre, 2017: 6). Sözü edilen sanayileşme hareketleri savaşlar ve rekabet alanındaki zorluklar gibi siyasal ve ekonomik olumsuzluklar nedeniyle cumhuriyetin ilk dönemlerine kadar süreklilik arz edememiştir (Emre, 2017: 6).

İzmir'de 1923 yılında yapılan I. İktisat Kongresi'nde sanayi ekonomisinin güçlendirilmesine yönelik ilk adım atılmıştır. Daha sonra 1927'de yürürlüğe giren Teşvik-i Sanayi Kanunu'nu 1930 yılında yapılan Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı izlemiştir (Akçoraoğlu, 2010).

1939 yılında kurulmuş olan İzmit kağıt ve selülöz kağıt fabrikasını, Nazilli'de 1933 yılında kurulmuş olan Sümerbank basma fabrikası ve 1934 yılında İstanbul'da kurulmuş olan Paşabahçe şişe ve cam fabrikası izlemiştir. Sonrasında da 1936 yılında İkinci Beş Yıllık Sanayi Planını hazırlanmıştır. Fakat bu plan II. Dünya savaşının patlak vermesiyle uygulanamamıştır. Daha sonra özel girişimler desteklenmeye devam edilmiş ve buna ilaveten özel sektör ve devlet girişimleriyle birlikte faaliyet gösteren ve daha çok Marmara, Ege ve Akdeniz Bölgelerinde yoğunlaşan sanayi kuruluşlarının sayısı zamanla çoğalmıştır (Emre, 2017: 6-7).

Büyük çaptaki sanayi yatırımları 1950'li yıllara kadar devlet tarafından yapılmıştır. Sonraki yıllarda da bu sanayi yatırımlarının devam edip yaygınlaştırılması amacıyla teşvikler artırılmasına yönelinmiştir. Daha sonraki yıllarda kurulan kamu iktisadi kuruluşlarını, ekonomiye yön veren beş yıllık kalkınma planlarının hazırlanması izlemiştir. 1929 ekonomik buhranı sonrasında Türkiye'de dışa kapalı yani korumacı bir yapıda olan iktisat politikası benimsenmiştir (Emre, 2017: 7).

Daha sonra ithal ikameci politikanın sonucu olarak 1977-1979 yıllarında döviz krizi meydana gelmiş ve sonrasında 24 Ocak 1980 yılında alınan karar ve önlemlerle izlenen politikaya son verilerek ihracat ağırlıklı bir politika izlenmeye başlanmıştır (Küçükkiretmitçi, Karaca ve Eşiyok, 2010). Bu kararlar neticesinde paranın değerinde düşüklüğe gidilmesi, ihracatın artması amacıyla destek sağlanması, işgücü maliyetlerindeki düşürülme yapılması ve iç talep miktarının azaltılması talep edilmiştir. 1990' lı yılların sonlarına kadar ülke sanayisi daha etkin kullanılarak ihracat fiyatları azaltılmıştır. Ve bunun sonucunda da ihracatta artış gözlenmiştir. 1980 yılında imalat sanayideki ihracat payı %36 oranında seyrederken 1999 yılında bu oran %90'lara kadar çıkmıştır (Emre, 2017: 8). 2001 yılı sonrasında imalat sanayi, ihracat tabanlı üretim yapan ve uluslararası bağlantılara sahip olan, genişleyip çeşitlenerek hızlı bir büyüme sürecini başlatmış olma özelliklerini taşır (Özen, 2015).

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 2011-2014 yıllarını kapsayan strateji raporunda Türk imalat sanayinin yapısındaki olumlu gelişmeler vurgulanmıştır. Bu rapora göre Türk imalat sanayideki alt sektörler açısından oluşumunda 1996 yılından 2008 yılına kadar önemli derecede niteliksel anlamda dönüşüm kaydedildiği görülür (Özen, 2015).

Çizelge 3.23.'te 2005-2010 yılları arası İmalat sanayi genel performans göstergeleri ve değişim oranları görülmektedir.

Çizelge 3.23. İmalat sanayi genel performans göstergeleri

Yıllar	Üretim Endeksi	KKO (%)	Çalışanlar Endeksi	Çalışılan Saat Endeksi	Çalışanlar Verimlilik Endeksi	Çalışılan Saat Verimlilik Endeksi	İhracat (Milyon USD)	İthalat (Milyon USD)	Dış Ticaret X+M (Milyon USD)	X-M (Milyon USD)	X/M (%)	Fiyat Değişimi (%)
2005	100.0	80.3	100.0	100.0	100.0	100.0	68,879	97,383	166,262	-28,504	70.7	3.2
2006	107.7	81.0	102.2	101.8	105.3	105.8	80,407	114,191	194,597	-33,784	70.4	12.3
2007	114.8	81.8	106.3	106.4	108.1	108.0	101,319	139,396	240,716	-38,077	72.7	4.3
2008	112.7	78.1	105.9	105.5	106.5	106.9	125,410	159,118	284,528	-33,707	78.8	6.4
2009	100.4	68.9	95.3	93.4	105.5	107.5	95,580	115,138	210,718	-19,557	83.0	5.2
2010	114.4	72.5	99.9	98.1	114.5	116.6	105,858	152,556	258,415	-46,698	69.4	6.6
2005-2010 Ortalama	108.3	77.1	101.6	100.9	106.6	107.5	96,242	129,630	225,873	-33,388	74.2	-
2005-2010 Değişim (%)	14.4	-	-0.1	-1.9	14.5	16.6	53.7	56.7	55.4	-	-	7.6 ¹⁾

Kaynak: (<http://www.kalkinma.com.tr/data/file/raporlar/ESA/ga/2012-GA/esamkitap/pdf/imalat.pdf>)

2005-2010 yılları arası genel performans göstergeleri incelendiğinde; 2008'de üretim endeksinin 112,7'ye düştüğü, bu miktarın 209'da daha da düşerek 100,4'e gerilediği görülmektedir. Aynı şekilde 2008'de K.K.O. (kapasite kullanım oranı) da %78,1'e düşmüş, 2009'da daha da düşerek %68,9'a gerilemiştir. Çalışanlar endeksi 2007'de 106,3 iken 2008'de 105,9'a, 2009'da da %95,3'e gerilemiştir. İhracat rakamlarına bakıldığında 2007'de 101,319 milyon dolar iken, 2008'de 125,410 milyon dolara yükselmiş ancak 2009'da 95,580 milyon dolara düşmüştür. İthalat rakamlarına bakıldığında ise 2007'de 139,396 milyon dolar olan tutar 2008'de 159,118 milyon dolara ulaşmış, 2009'da ise 115,138 milyon dolara düşmüştür. İmalat sanayi dış ticaret açığı da 2007'de 38,1 milyar dolar iken 2008'de 33,7 milyar dolara düşmüş ve 2009'da 19,1 milyar dolara kadar gerilemiştir (Küçükkiremitçi, 2012).

Türkiye imalat sanayinin GSYH içindeki payı, sanayi sektörünün GSYH payındaki değişimlere benzer özellikler gösterdiği görülmektedir. Bunun nedeni de imalat sanayinin sanayi sektörü içindeki en önemli bileşen olmasıdır. Sanayi sektöründeki GSYH içerisindeki oranında görülen değişimlerin asıl nedeni imalat sanayindeki değişikliklerdir (Özen, 2015). Çizelge 3.24.'de İmalat sanayinin 1980-2013 yılları arasında imalat

sanayinin GSYH payındaki büyüme oranlarına bakıldığında; 2000-2001 yılındaki ve 2008-2009 yıllarındaki önemli düşüş oranları dikkat çekmektedir. Bunun nedeni o tarihlerde yaşanan ekonomik krizlerdir.

Çizelge 3.24. İmalat sanayinin GSYH içindeki payı ve yıllık büyüme oranları (1987=100)

Yıllar	GSYH İçindeki Payı	Yıllık Büyüme Oranı
1980	18,3	-3,9
1985	21,0	5,7
1990	22,1	9,7
1995	23,5	13,9
2000	13,1	7,5
2001	11,7	-16,1
2002	11,8	6,9
2003	12,5	11,4
2004	13,0	13,8
2005	13,1	9,5
2006	13,0	6,3
2007	13,2	5,7
2008	12,9	-1,5
2009	12,1	-10,4
2010	12,6	13,6
2011	12,9	11,2
2012	12,6	0,0
2013	12,7	4,9

Kaynak: (Özen, 2015: 146)

Ayrıca; imalat sanayiinde kapasite kullanım oranı 2007'de %88,38 iken 2008'de %86,72'ye 2009'da %78,53'e gerilemiştir. Buna ilaveten sabit sermaye yatırımları 2005'te %36,90 iken 2010'da %29,70'e gerilemiştir (Özen, 2015). İmalat sanayi katma değer yüzdesi de 2007'de %18,97 iken 2009'da %17,04'e gerilemiştir. İmalat sanayi üretim endeksi de 2007'de %99,99 iken 2009'da %87,34'e gerilemiştir. Yatırım harcamaları ise 2007'de 441 milyon TL iken 2008'de 373 milyon TL' ye, 2009'da 234 milyon TL'ye kadar düşmüştür. İmalat sanayi istihdam sayısı 2007'de 4.088 bin kişi iken 2008'de 4.235 bin kişiye çıkmış ancak 2009'da sayı 3.949 bin kişi'ye düşmüştür. İmalat sanayiinde işyeri sayısı 2007'de 313.467 iken 2008'de 318.176'ya çıkmış ve 2009'da 320.815'e ulaşmıştır (Özen, 2015). İmalat sanayinin de 2008 krizinden etkilendiği görülmüştür.

3.5.1.2. Sektörün durumu

Üretim endeksi 2016 yılı ocak ayında 2010 yılına göre 115,4 endeksinde seyretmiştir. (2010:100 baz alınmıştır.) Takvim etkisinden arındırılan imalat sanayi üretim endeksinin önceki yılın aynı ayına göre %5,8 oranında artarken hem mevsim hem de takvim etkisinden arındırılmış endeks de önceki aya göre %1,5 oranında artmıştır. İmalat sanayi

genelinde KKO 2016 yılı şubat ayında önceki yılın şubat ayına göre 0,7 puan artış gösterirken önceki aya göre de 1,4 puan düşerek %73,5 dolayında seyretmiştir (<http://www.kalkinma.com.tr>).

3.5.1.3. Sektörün dış ticareti

Çizelge 3.25.'de imalat sanayi dış ticaretinin aylara göre değer ve değişimlerine bakıldığında; Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı işbirliğiyle oluşturulmuş olan geçici dış ticaret rakamlarında imalat sanayi sektöründeki 2016 yılının ocak ayında 2015 yılının ocak ayına göre ihracatın %21,8 oranında düşerek 9,1 milyar dolara, ithalatın ise %14 oranında düşerek 10,8 milyar dolar civarında seyrettiği görülmektedir. 2015 yılının ocak ayında da %92,3 olan ihracatın ithalatı karşılama oranının 2016 yılının ocak ayında %83,8 dolaylarında seyrettiği görülmektedir (<http://www.kalkinma.com.tr>).

Çizelge.3.25. İmalat sanayi dış ticaret verilerinin 2015 ve 2016 yılının ocak aylarındaki değeri ve değişim oranları (Değer: 1,000 USD, Değişim: %)

	Yıl	İhracat (X)		İthalat (M)		X-M		X/M (%)	
		Değer	Değişim	Değer	Değişim	Değer	Değişim		
İMALAT	Ocak	2015	11,589,866	-	12,557,958	-	-968,092	-	92.3
		2016	9,059,092	-21.8	10,804,783	-14.0	-1,745,691	80.3	83.8
SANAYİ	Ocak	2015	11,798,214	-	15,483,977	-	-3,685,763	-	76.2
		2016	9,233,198	-21.7	12,602,810	-18.6	-3,369,612	-8.6	73.3

Kaynak: (http://www.kalkinma.com.tr/data/file/raporlar/ESA/GA/2016-GA/belirli_gostergelerle_imalat_sanayindeki_aylik_gelismeler_mart_2016.pdf)

3.5.2 İmalat Sektörü Likidite Gelişimi

Genel olarak bütün imalat sektörünün likidite oranlarına bakıldığında cari oran, likidite oranı ve nakit oranının 2008 yılında düştüğü sonraki yıllarda tekrar artış seyrine geçtiği Çizelge 3.26.'da görülmektedir. Fakat 2011 yılında yaşanan ekonomik durgunluk nedeniyle tekrar düşme eğilimi sergilemiştir. Stok bağımlılık oranı da 2008 krizine ve 2011 yılına paralel olarak artsa da bu artış ve azalışlar diğer sektörlerdeki kadar keskin olmamıştır. Bunun nedeni incelenen bu sektörün bütün imalat alt sektörlerini kapsamaması ve imalat sektörünün dünya payı içerisindeki başarılı tutumundan kaynaklanmaktadır yorumu yapılabilir. Fon akım oranı da diğer sektörlerdeki gibi kriz döneminde ve ekonomik

durgunluk döneminde düşüş yaşamış, buna paralel olarak net çalışma sermayesi oranı da kriz dönemlerinde fonların düşük olması, K.V.Y.K.'ın yüksek olması nedeniyle yükselme eğilimi sergilemiştir.

Çizelge 3.26. İmalat sektörü 2005-2011 yılları likidite oranları

ORANLAR (%)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Cari Oran (%)	157,9	158,8	159,0	143,1	151,6	150,1	146,3
2-Likidite (Asit Test) Oranı (%)	94,1	94,0	95,3	84,5	95,2	93,7	87,8
3-Nakit Oranı (%)	28,2	27,0	27,8	26,7	32,1	33,0	25,9
4-Stok Bağımlılık Oranı (%)	124,6	132,2	127,8	141,9	137,0	137,3	144,6
5-Fon Akım Oranı (%)	33,3	29,1	33,2	17,7	22,5	22,0	20,1
6-Net Çalışma Sermayesi Oranı (%)	961,0	1438,3	1416,3	2619,4	2439,7	2787,0	3443,1

Kaynak: T.C.M.B. (Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

3.5.3. İmalat Sektörü Finansal Yapı Gelişimi

İmalat sektöründeki finansal kaldıraç oranı 2007 yılına kadar kararlı bir tutum sergilemekteyken 2008 yılında artış eğilimi seyrine geçerek genel olarak yükselmeye devam etmiştir. Kriz döneminde K.V.Y.K.'daki ve finansman giderlerindeki artış ve kar tutarındaki azalışın çok keskin ve yüksek miktarda olmasının bunda katkısı büyüktür. Öz kaynakların aktif içerisindeki durumuna bakıldığında tıpkı diğer sektörlerdeki gibi 2008 yılı öncesine kadar olumlu şekilde seyredirken ani bir düşüş sergilemiş ve sonraki yıllarda toparlanma gerçekleşmemiştir. 2005 yılında %52,9 olan oran 2011 yılında %42'ye kadar gerilemiş ve sektörlerdeki firmaların öz kaynak yapıları değişmiştir. Öz kaynakların yabancı kaynaklar toplamındaki oranında 2007'ye kadar iyi durumda olan oran 2008'de ani bir düşüş sergilemiş ve sonrasında toparlanma çabası gösterse de 2011'de minimum seviyesine gerilemiştir. Kriz nedeniyle artan faiz yükü, alacakların tahsilinin gecikmesi, artan K.V.Y.K. ve finansman giderleri bunun nedenidir. K.V.Y.K.'ın pasif toplamına oranında dalgalı seyir izleyen bu sektördeki oranlar kriz nedeniyle yükselmiş ve izleyen yıllarda toparlanma çabası görülse de incelenen diğer sektörlerdeki gibi 2011'de maksimum seviyesine çıkmıştır. K.V.Y.K.'ın yabancı kaynaklar toplamına oranına bakıldığında 2009 yılına kadar (2007 yılı hariç) sürekli azalma eğiliminde olsa da oran olması gerekenin çok üstündedir. Yabancı kaynak finansmanının çoğunu K.V.Y.K. oluşturmaktadır. U.V.Y.K.'ın pasif toplamı oranına bakıldığında dalgalı bir seyir gösterse de olumlu anlamda artış yaşanmıştır. Finansman giderlerinin de büyük ölçüde artması U.V.Y.K.'daki artışı desteklemektedir. Duran varlıkların öz kaynaklara oranında 2008

yılına kadar sürekli artış tavrı sergilese de sonrasında düşüşe geçtiği Çizelge 3.27.'de görülmektedir. En yüksek olduğu 2008 yılında %98,7 ile optimum seviyede seyretmektedir ve bu durum genel itibariyle bir anormal bir durum arz etmemiştir. Maddi duran varlıkların öz kaynaklara oranına bakıldığında da yıllar itibariyle sürekli dalgalı bir seyir izlemekle birlikte hiçbir yılda istenilen seviyeye ulaşamamıştır. Yani maddi duran varlıkların finansmanında öz kaynaklar hiçbir zaman yeterli gelmemiştir ve yabancı kaynaklara yönelme ihtiyacı doğmuştur. Önceki oranlarda yabancı kaynakların çoğunluğunu K.V.Y.K.' in oluşturduğu görülmüştür.

Çizelge 3.27. İmalat sektörü 2005-2011 yılları finansal yapı oranları

ORANLAR (%)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Yabancı Kaynaklar Top. / Aktif Top. Oranı (%)	47,1	49,6	48,3	55,5	53,1	55,5	58,0
2-Öz Kaynaklar / Aktif Top. Oranı (%)	52,9	50,4	51,7	44,5	46,9	44,5	42,0
3-Öz Kaynaklar/Yabancı Kaynaklar Top. Oranı (%)	112,4	101,6	107,0	80,3	88,3	80,0	72,4
4-K.V.Y.K. / Pasif Toplamı Oranı (%)	34,8	36,3	35,4	39,2	36,1	39,1	41,0
5-K.V.Y.K. / Yabancı Kaynaklar Top. Oranı (%)	74,0	73,2	73,3	70,6	67,9	70,5	70,7
6- U.V.Y.K. / Pasif Toplamı Oranı (%)	12,2	13,3	12,9	16,3	17,0	16,4	17,0
7- Duran Varlıklar / Özkaynaklar Oranı (%)	85,0	86,2	84,6	98,7	96,6	92,8	95,1
8- Maddi Duran Varlıklar (Net)/Öz Kayn. Oranı (%)	61,3	61,3	59,9	69,3	69,3	64,8	64,0

Kaynak: T.C.M.B. (Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

3.5.4. İmalat Sektörü Devir Hızları Gelişimi

Stok devir hızında 2008 krizinin etkisi 2009 yılında daha çok hissedilmekle birlikte 2011 yılında tekrar kriz öncesi dönemlere paralel bir şekilde artış kaydetmiştir. Alacak devir hızı 2008 yılında azalmasa da ekonomik anlamda durgunluk yaşanan 2011 yılında düşüş eğilimi sergileyerek olumlu seyrine dönmüştür. Alacakların ortalama tahsilat süresinde incelenen bütün sektörlerle benzer şekilde kriz dönemlerinde düşüş görülmüştür. Net çalışma sermayesi devir hızı bu sektörde de incelenen diğer sektörlerdeki gibi stok ve alacak devir hızlarına paralel bir tutum sergilemiştir. Dönen varlıklar devir hızı cari orana paralel bir gelişim sergilemiştir. 2008 yılının etkisi 2009 yılında hissedilmiş ve 2011 yılında artmış olsa da kriz dönemi öncesindeki seyrine geri dönememiştir. Maddi duran varlık devir hızı ana metal sanayi sektöründekine paralel bir gelişim sergileyerek kriz dönemine kadar sürekli düşerken etkisi 2009'da da hissedilmiş ve sonra tekrar artarak 2011'de en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Hazır değerler devir hızı kriz döneminde azalırken etkisi incelenen diğer sektörlerdeki gibi 2009 yılında kendisini bariz şekilde hissettirmiş ve 2011'de tekrar yükselişe geçmiştir. Aktif devir hızı sektördeki krizden 2009

ve 2010 yıllarında etkilenmiş olsa da 2011 yılında önceki değerine döndüğü Çizelge 3.28.'de görülmektedir. Burada imalat sektöründeki firmaların bütün firmaları kapsıyor olmasının etkisi de söz konusudur. Öz kaynaklar devir hızında krizden sonra büyük miktarlarda artan net satışların etkisi görülmektedir.

Çizelge 3.28. İmalat sektörü 2005-2011 yılları devir hızları

HIZLAR (Kez)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Stok Devir Hızı	5,1	5,5	5,3	5,2	4,5	5,2	5,4
2-Alacak Devir Hızı	5,6	5,5	5,6	5,9	5,0	5,1	5,2
3-Alacakların Ort. Tahsilat Süresi (Gün)	6,4	6,5	6,4	6,1	7,2	7,0	6,9
4-Net Çalışma Sermayesi Devir Hızı	5,8	6,0	5,8	6,9	5,3	5,4	6,2
5-Dönen Varlıklar Devir Hızı	2,1	2,2	2,1	2,1	1,8	1,8	2,0
6-Maddi Duran Varlık Devir Hızı	3,6	4,0	3,9	3,8	3,1	3,7	4,4
7-Hazır Değerler Devir Hızı	12,6	13,2	12,7	11,6	8,8	8,4	11,5
8-Aktif Devir Hızı	1,2	1,2	1,2	1,2	1,0	1,1	1,2
9-Öz Kaynaklar Devir Hızı	2,2	2,4	2,3	2,6	2,1	2,4	2,8

Kaynak: T.C.M.B. (Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

3.5.5. İmalat Sektörü Karlılık Gelişimi

Brüt satış karının net satışlara oranında 2008 krizinin etkisi 2010 yılında etkisini biraz hissettirmiş ve 2011 yılında toparlanma eğilimine geçse de yaşanan ekonomik durgunluk nedeniyle çok başarılı olamamıştır. 2008 ve 2011 yıllarında diğer yıllara göre çok yüksek miktarda artan finansman giderleri, K.V.Y.K., net satışlar ve sabit giderler kayda değer tutarlarda seyretmiştir. Faaliyet karı net satışlar oranına bakıldığında diğer sektörlerde olduğu gibi 2008'de krizin etkisi direkt hissedilmese de sonraki yıllarda belirgin şekilde hissedilmiştir. Faaliyet giderleri net satışlar oranında 2008 ve 2011 yıllarında krizin etkisiyle düşen oranlar görülmektedir. Bunun nedeni de diğer sektörlerde de gözlenen artan net satışlar, azalan kar kalemleri, çok fazla artan finansman giderleri ve sabit giderlere ek olarak artan ana para taksit giderleridir. Dönem karı oranında 2008 yılında çok fazla miktarda düşen dönem karına paralel olarak çok fazla miktarda artan net satışlar ve bunları destekleyen finansman giderleri, sabit giderler ve K.V.Y.K. artışları dikkat çekmektedir. Kriz sonrası toparlanma çabası görüldü de 2011'de net satışların, finansman giderlerinin ve sabit giderlerin azalmasına paralel olarak oran tekrar düşüşe geçmiştir. Net karın net satışlara oranında dönem karı oranına paralel bir seyir izlemiştir. Vergi öncesi karın öz kaynaklara oranına bakıldığında 2008'de çok düşen dönem karı ve aşırı artış gösteren K.V.Y.K. nedeniyle oran fazlasıyla düşmüştür. Sonrasında toparlanma çabasında olduğu görüldü de 2011 yılında 2010 yılına göre oranın tekrar düşmeye başlamasının nedeni

azalan dönem karı değil, aşırı miktarda K.V.Y.K. kullanımına ağırlık verilmesidir. Faiz ve vergi öncesi karın pasif toplamına oranında kriz döneminde düşüş göstermiştir. Oran sonraki yıllarda sürekli artan dönem karı tutarı ve kriz öncesi yıllara nazaran çok artmasa da kayda değer bir azalış göstermeyen finansman giderleri nedeniyle durağan kalmaya devam etmiştir. Faizleri karşılama oranına bakıldığında 2008 yılı öncesi düşük olan finansman giderlerine göre fazla olan kar tutarı nedeniyle yüksek seyrettiği Çizelge 3.29.'da görülmektedir.

Çizelge 3.29. İmalat sektörü 2005-2011 yılları karlılık oranları

ORANLAR (%)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Kar ile Satışlar Aras. ilişkileri Gösteren Oranlar							
a)Brüt Satış Karı (Zararı) / Net Satışlar Oranı (%)	14,9	17,0	15,8	16,9	16,9	15,4	15,7
b)Faaliyet Karı (Zararı) / Net Satışlar oranı (%)	4,6	7,3	6,3	7,8	6,6	6,0	7,6
c)Faaliyet Giderleri / Net Satışlar Oranı (%)	10,3	9,6	9,4	9,1	10,3	9,4	8,1
d)Vergiden Önceki Kar / Net Satışlar Oranı(%)	4,2	5,5	6,8	2,7	4,5	5,0	4,1
e)Net Kar (Zarar) / Net Satışlar Oranı (%)	3,2	4,4	5,6	1,9	3,5	4,1	3,1
2-Kar ile Sermaye Arasındaki ilişkileri Gösteren Oranlar							
a)Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	9,4	13,4	15,8	7,2	9,5	11,9	11,5
b)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Pasif Top. Oranı (%)	7,1	10,8	10,6	9,8	8,0	8,1	9,2
3-Kar ile Finansal Yüküm. Aras. İlişkileri Gösteren Oranlar							
1-Faiz Ödeme (Karşılama) Oranı							
a)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Faiz Giderleri Oranı (%)	336,2	269,4	441,0	148,3	226,9	287,2	209,5
b)Sabit Giderleri Karşılama Oranı (%)	10,6	10,8	11,0	10,4	10,7	10,9	10,8
c)Borçları Karşılama Oranı (%)	4,2	2,8	3,6	1,6	2,0	2,3	1,9

Kaynak: T.C.M.B. (Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

Oran sonraki yıllarda sürekli artan dönem karı tutarı ve kriz öncesi yıllara nazaran çok artmasa da kayda değer bir azalış göstermeyen finansman giderleri nedeniyle durağan kalmaya devam etmiştir. Faizleri karşılama oranına bakıldığında 2008 yılı öncesi düşük olan finansman giderlerine göre fazla olan kar tutarı nedeniyle yüksek seyretmiştir. 2008 yılı ve izleyen yıllarda düşen kar tutarı ve artan finansman giderleri pay ve paydasal bağlamda yer değiştirdiği için oranlar düşmüştür. Sabit giderleri karşılama oranında 2008 yılında azalan dönem karı nedeniyle oran düşmüştür. Sonraki yıllarda kar tutarlarının toparlanmış seyri kaydetmesi ve sabit giderlerin artış halinde olması nedeniyle oran 2007 yılındaki değerine dönememiştir. Borçları karşılama oranında incelenen diğer sektörlere paralel bir duruş sergilendiği gözlenmektedir. 2008 yılında azalan fonlar, artan finansman giderleri ve ana para taksitleri tutarları nedeniyle oran düşüşe geçmiştir. Daha sonra artışa geçse de ekonomik anlamda durgunluk yaşanan 2011 yılında tekrar düşüşe geçmiştir.

3.5.6. İmalat Sektörü Fon Akım Tablosu Analizleri

3.5.6.1. Fon kaynakları analizi

Genel olarak en yüksek artış 2009-2010 yılları arasında görülmekteyken en çok azalışın da 2008-2009 yılları ve 2006-2007 yıllarında gerçekleştiği Ek-4 kısmında Çizelge 4.1., Çizelge 4.2., Çizelge 4.3. ve Çizelge 4.4.'te görülmektedir.

Faaliyetlerden sağlanan kaynaklar: Karşılaştırmalı analizde en yüksek artışın 2008-2009 yılları arasında, en düşük artışın da 2007-2008 yılları arasında olduğu gözlenmektedir. Yüzde yöntemiyle yapılan analizde grup içerisindeki oranı en yüksek olan yıl %76,3 ile 2007 yılı iken, en düşük olduğu yıl da %34,4 ile 2008 yılıdır. Eğilim yüzdeleri yöntemiyle yapılan analizde de 2005'e göre en fazla artış 2011'de gerçekleşirken en az artış da 2008'de gerçekleşmiştir. Olağan kar grubunda en fazla artış 2005-2006 yılları arasında kaydedilmiştir. 2008 yılında 2007 yılına göre %46,96'lık bir azalma kaydedilmiştir. Genel toplamı içerisindeki oranları yıllar itibariyle dalgalı bir trend gösterse de 2008'de %17,8'e kadar gerilemiştir. Sonrasında toparlanma tutumu sergilese de 2011 yılı itibariyle tekrar düşerek %28,1'e kadar gerilemiştir. 2008 yılındaki ani düşüşün nedeni krizin etkisiyle %300'ün üzerinde artan finansman giderleri, sürekli artış halinde olan sabit giderler ve anapara taksitleri tutarlarının etkisi fazladır. Sonraki yıllardaki toparlanma seyrinde olan olağan kar grubundaki artışları, az miktarda artış gösteren finansman giderleri, sabit giderler ve ana para taksitleri tutarları da desteklemektedir. Ancak 2011'de 2008'e benzer bir tutum sergilemiştir. Amortismanlar genellikle dalgalı bir seyir izlerken 2007-2008 yılları arasında sadece %0,92 oranında artış kaydederek krizden ne kadar etkilenildiğini ortaya koymuştur. Genel toplamdaki oranı 2008 yılında %12,3 ile 2011 yılında %10,6 ile hem kriz öncesi hem de kriz sonrası en düşük değerlerinde bir seyir izlemiştir. Fon çıkışı gerektirmeyen diğer giderler 2008 yılında en yüksek değerine ulaşmış olmakla birlikte 2008 yılına kadar artış halindeyken (2007 yılı hariç) sonraki yıl (2009 yılı) düşüşe geçse de tekrar artış eğilimine dönerek kriz döneminde ve ekonomik anlamda durgunluk yaşanan 2011 yılında yüksek değerde seyretmiştir. Hatta 2008 yılında genel toplama oranı %7,7 olmakla birlikte bu bütün yıllar arasındaki en yüksek değerdir. Nedeni de kriz döneminde ve ekonomik durgunluk yaşanan 2011 yılında ayrılmış olan şüpheli alacaklar karşılığı, menkul kıymetler değer düşüş karşılığı gibi kalemlerde görülen artış tutarlarıdır. Fon girişi sağlamayan gelirler yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izlemiştir. Bu grupta dikkat çeken

husus ise kriz öncesi ve kriz sonrası gerek genel toplamdaki gerekse de grup toplamındaki oranları diğer yıllara nazaran yüksektir.

Olağandışı faaliyetlerden sağlanan kaynaklar: Bu grupta herhangi bir hareketliliğe rastlanmamıştır.

Dönen varlıklar tutarındaki azalışlar: Bu grupta herhangi bir hareketlilik gözlenmemektedir.

Duran varlıklar tutarındaki azalışlar: Bu grupta herhangi bir hareket izlenmemiştir.

Kısa vadeli yabancı kaynaklardaki artışlar: Kriz dönemi 2008 yılında ve ekonomik olarak durgunluk gösteren 2011 yılında en yüksek değerlerine ulaşmıştır. En fazla artış hızı 2007-2008 yıllarında gerçekleşirken genel toplamdaki oranı bakımından en yüksek seyrettiği yıllar da sırasıyla 2008 ve 2011 yıllarıdır. Cari oran, likidite (asit-test) oranı ve nakit oranlara bakıldığında da paralel bir seyir izledikleri gözlenmektedir. Cari oran, likidite oranı ve nakit oran 2008 ve 2011 yıllarında diğer yıllardan daha düşük değerde seyretmiştir. Buradan kriz zamanında ve 2011’de net işletme sermayesinin düştüğü, sektördeki firmaların günlük faaliyetlerini sürdürebilmek için ihtiyacı olan dönen varlıkların yeterli olmadığı, maddi duran varlık finansmanında ağırlıklı olarak K.V.Y.K. kullanıldığı, borçlarını ödemekte zorlanabilecekleri, hazır değerlerin de K.V.Y.K.’ı karşılamada yetersiz kaldığı sonuçları çıkarılabilir. Fon akım oranı da diğer yıllara nazaran 2008 ve 2011 yıllarında daha düşük seyretmiştir. Faaliyetler sonucu sağlanan fonlar da yetersiz kalmıştır yorumu yapılabilir. Stok ve alacak devir hızlarına bakıldığında 2008’de ve sonrasında stok devir hızının düştüğü görülürken alacak devir hızı 2008’de diğer yıllardan yüksek seyretmiştir. 2008’ de “fon çıkışı gerektirmeyen diğer giderler” bölümünde bu sektörde %56,34 oranında artış gözlenmiştir. Yani şüpheli alacaklar ve değer düşüş karşılıkları önemli miktarda artmıştır.

Uzun vadeli yabancı kaynaklardaki artışlar: Farklı bir seyir izlemekleyen 2008 yılında birden ve fazla oranda artış gözlenmiştir (%433,51). Sonraki yıllarda azalış trendine geçse de 2008 krizi öncesindeki değerlerine dönememiştir. Kaldıraç, finansman ve öz kaynak oranlarına bakıldığında kaldıraç oranı 2008 yılında artmış ve izleyen yılda azalışa geçse de daha sonra tekrar artış eğilimi sergilemiştir. Öz kaynak ve finansman oranları 2008 yılı

itibariyle düşüşe geçmiş ve sonraki yıllar toparlanma tutumu sergilemiş olsalar da 2011’de tekrar düşüşe geçtikleri gözlenmiştir. U.V.Y.K.’ın pasif toplamındaki oranına bakıldığında da 2008’de birden artışa geçtiği ve sonraki yıllar kararlı seviyede kaldığı gözlenmiştir.

Sonuç olarak U.V.Y.K.’daki artışlar grubu verileriyle finansal yapı oranları ve U.V.Y.K.’ın pasif toplamına oranı verileriyle paralellik göstermektedir (kaldıraç oranı hariç). Bu durum aynı zamanda öz kaynak yabancı kaynak dengesi olmadığı için sektördeki firmaların riskli bir kredi politikası izlediklerini, ileriki zamanlarda mali anlamda yükümlülüklerini gerçekleştirmekte zorlanabileceklerini ifade eder. Ayrıca sektördeki şirketlerin öz kaynaklarının yetersiz olduğu ve uzun vadeli sorumluluklarını yerine getirememesi riskiyle karşı karşıya oldukları yorumu da yapılabilir.

Öz kaynak artışı: Bu sektörde öz kaynak artışı sadece 2009 yılında ve kayda değer bir tutarda gerçekleşmiştir. Aynı zamanda 2009 yılında öz kaynak artışı olması diğer sektörlerde de olduğu göz önüne alındığında benzerlik göstermektedir. 2009 yılında sektörde K.V.Y.K.’da artış yaratılmadığı gibi, U.V.Y.K.’daki artış da özkaynaklardaki artışın gerisinde kalmıştır. 2009 yılında öz kaynak artışı fon kaynakları içerisinde ikinci derecede öneme sahiptir. Cari oran 2008 yılında düşmüş, K.V.Y.K. yüksek oranda artmış ve sermaye yetersiz kalmıştır. Dönen varlık devir hızı 2008 yılı sonrası düşmüştür. Bu, dönen varlıkların verimliliğinin de düştüğünün göstergesidir. İhtiyaç duyulan fonlar dönen varlıklarla sağlanamadığından sermaye artırımına gerek duyulmuştur. Öz kaynak artışı yoluna gidilse de bu yetersizdir. Likidite ve öz kaynak oranları da buna paralel bir seyir izlemiştir.

Hisse senedi ihraç primleri: Özkaynak artışının yaşandığı 2009 yılında hisse senedi ihraç primleri özkaynak artışının %1,5’i oranındadır ve toplam fon kaynakları içerisinde az bir öneme sahiptir.

3.5.6.2. Fon kullanımları analizi

Faaliyetlerle ilgili kullanımlar: Bu grupta herhangi bir hareketliliğe rastlanmamıştır.

Olağandışı faaliyetlerle ilgili kullanımlar: Fon kaynakları bölümünde herhangi bir olağan dışı kar hareketi gözlenmemiştir. Dolayısıyla olağan dışı zararlardan kaynaklanan

olağandışı faaliyetlerle ilgili kullanımlarda hareketlilik izlenmektedir. Yıllar bazında dalgalı bir seyir izlese de 2008 yılı ve sonrasında tutarlar önemli ölçüde artmış ve 2011 yılında en yüksek oran ve tutarına ulaşmıştır. En fazla artış 2007-2008 yılları arasında gerçekleşmiştir.

Ödenen vergi ve benzerleri: Genel olarak yıllar açısından farklı bir görünüm arz etmekle birlikte tutar olarak 2007 yılı ve önceki yıllara göre artış yaşansa da fon kullanımları içerisindeki oranı düşmüştür. Sonraki yıllarda da dalgalı bir seyir izlemiştir. 2008 yılındaki ani düşüşünün nedeni aşırı miktarda azalan olağan kar tutarı ve aşırı şekilde artan finansman giderleri, sabit giderler ve ana para taksit tutarlarıdır. Karlılık oranlarına bakıldığında vergiden önceki kar ve net kar (zarar)'ın net satışlara oranı arasındaki fark 2008 yılında azalmıştır. Sonraki yıllar 2008 krizi öncesi dönemdeki değerlerine dönseler de 2008 yılında karlılığın düştüğü ve ödenen vergi ve benzerleri kalemlerinin de azaldığı yorumu yapılabilir.

Ödenen temettüler: Bu grupta herhangi bir değişiklik gözlenmemektedir.

Dönen varlıklar tutarındaki artışlar: Dönen varlıklar tutarındaki artışlar grubu yıllar itibariyle değişkenlik arz ederek 2008 yılında hem tutarı hem de fon kullanımları içerisindeki oranı bakımından büyük oranda artışa geçmiştir. İzleyen yıl 2009'da birden düşüşe geçmiş olsa da 2010 yılında tekrar artışa geçerek en yüksek tutar ve oranlarına ulaşarak artışa devam etmiştir. K.V.Y.K.'ın yıllar itibariyle seyrine bakıldığında özellikle 2006 yılı ve sonrasında büyük tutarlarda artış yaşandığı gözlenmektedir. Ayrıca K.V.Y.K. en fazla 2008 yılında artış göstermiş ve 2009 yılı haricinde sonraki yıllarda da yüksek tutarlarda artışlar devam etmiştir. K.V.Y.K.'ın çok fazla tutarda seyrettiği ve dönen varlıklar tutarındaki azalışların diğer yıllara göre az olduğu yıllarda K.V.Y.K. finansmanı yetersizdir denilebilir. Sadece 2009 yılında bu duruma yönelik hareketlilik gözlenmiştir. Cari oran dalgalı seyir izlese de aşırı artış ve azalışlar gözlenmemiştir. Net çalışma sermayesinde de sadece 2009 yılında düşüş kaydetmiştir. Likidite oranları da dönen varlıklar tutarındaki artışlar grubundaki analiz sonuçlarına paralel bir durum sergilemiştir.

Duran varlıklar tutarındaki artışlar: Bu grupta zaman içerisinde değişkenlik hakimdir. Fon kullanımları içerisindeki oranı bakımından en yüksek seyrettiği yıl 2009 iken, tutar olarak en yüksek seyrettiği yıl da 2008 yılıdır. Duran varlık devir hızına bakıldığında 2007-2009

arası düşüş yaşandığı görülmüştür. 2010 ve 2011 yılında tekrar artışa geçmiştir. Bu 3 yıl zarfında maddi duran varlık devir hızı düştüğü için varlıklar etkin kullanılamamıştır ve aşırı yatırım söz konusudur yorumu yapılabilir.

Kısa vadeli yabancı kaynaklardaki azalışlar: Fon kaynakları bölümünde 2009 yılı hariç K.V.Y.K.'da artışlar gözlenmiştir. Sadece 2009 yılında olan bu azalış sektördeki firmaların lehine yani istenen bir durumdur.

Uzun vadeli yabancı kaynaklardaki azalışlar: Bu grupta herhangi bir gelişim gözlenmemiştir.

Öz kaynak azalışı: Fon kaynakları bölümünde sadece 2009 yılında öz kaynak artışı kaydedilmiştir. Fon kullanımlarında 2009 yılı haricinde her yıl öz kaynak azalışı mevcuttur. En yüksek tutarda gerçekleştiği yıl 2010'dur. Zarar tutarı kaydedilmediği için sektördeki firmaların sahip ya da sahiplerinin koydukları sermayelerin bir kısmını geri çekmeleri suretiyle öz kaynak azalışlarının gerçekleştiği yorumu yapılabilir.

3.56. Tekstil Sektörü

3.6.1. Sektörel Bilgi

Bu bölümde tekstil ürünleri imalatı sektörünün tarihsel seyri ve yurt içi ve yurt dışındaki genel durumu ile ilgili bilgi verilmiştir.

3.6.1.1. Sektörün tarihsel seyri

Dünyada tarih boyunca en fazla gelir getirici sektörlerin başında tekstil ve hazır giyim sanayinin geldiği bilinmektedir. Bugün sanayileşmiş olan ülkelere Kuzey Amerika, Japonya ve İngiltere'de sektörün erken sanayileşme dönemlerinde tekstil sektörünün büyük oranda payı vardır. Tekstil ürünleri üretiminin ve ihracatının 1970'lerden itibaren bugüne dek gelişmiş ülkelere doğru yer değiştirdiği görülmüştür. İstihdamda görülen kısıtlar ve üretim maliyetlerinin artması gibi engeller sebebiyle Japon tekstil firmalarının üretimle ilgili yatırımlarını 1970'li yıllarda Asya ülkelerine devredip onları yönlendirdikleri bilinir. Bu ekolün etkisiyle Güney Kore, Hong Kong ve Tayvan'ın dünyada Japonya'dan sonra tekstil ve hazır giyim sanayisinin ana ihracat kalemi olma

özelliğini kazanmışlar ve Asya'nın yeni sanayileşme hareketi kaydeden ülkeleri konumuna gelmişlerdir. Endonezya, Bangladeş gibi az gelişmiş olan ülkeler de bu ülkelerden sonra düşük miktarda işgücü maliyetlerini fırsata ve rekabet gücüne çevirerek küresel çaptaki pazarlarda boy göstermeye başladılar (Aydoğdu, 2012).

Arkeolojik kazılardan Antik Çağ'dan beri Anadolu'da dokuma yapıldığına dair bilgiler mevcuttur. Avrupa'da tekstil sektörü gelişmiş, Osmanlı'nın yükselme dönemine girmesiyle Anadolu tekstil ve tekstil üretiminin merkezi olmaya başlamıştır. Ancak Avrupa'da başlayan Sanayi Devrimi ile sanayi ülkelerinde teknoloji Osmanlı'nın sektörde hızla yavaşlamasına sebep olmuştur (Yılmaz, 2015: 80).

Defterdar Fabrikası Cumhuriyet öncesi dönemde kurulan ilk fabrikadır. Bu fabrikanın kurulma amacı ordunun ihtiyacı olan fesleri üretmektir. Daha sonra Bakırköy'de bez fabrikasının kurulmasıyla ilk zamanlarda çadır ve Amerikan bezi üretilirken daha sonra Avrupa'dan getirilen yeni makinelerle alanında uzman ustalarla fabrikanın kapsamı genişletilerek basma üretimine geçilmiştir (Erden, 2006: 20). Daha sonra artan fabrikalaşma ve yünlü dokumaya başlanmasıyla gelecekte Türk sanayinin lokomotiflerinden biri haline gelecek olan tekstil sektörünün altyapısı atılmıştır.

Tekstil endüstrisi Cumhuriyet Dönemi'nde devlet politikası kapsamında ele alınarak desteklenmiştir. 1923 yılında İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlar Türkiye'de tekstil sanayinin kurulup gelişmesi anlamında öncü ve yardımcı olmuştur (Gürdal, 2000: 47-48). 1924 yılında Sanayi Teşvik Yasası ve 1933-1937 yılları arasında uygulamada olan Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı'nın amaçlarını gerçekleştirmek için Sümerbank kurulmuştur (Erden, 2006: 21).

1940 sonrası Sümerbank'a bağlı üretim birimleri kurulmuştur. 1950'li yıllardaki uygulanan teşvik tedbirleri sayesinde tekstil sektöründeki özel firmaların faaliyetleri gelişmeye başlamıştır (Gürdal, 2000: 48). Daha sonra planlı kalkınma döneminde, 1960'lı yıllardan sonra tekstil sanayinde başlayan yatırım çalışmalarının büyük işletmelere dönüşmesi içinde bulunan süreci daha da hızlandırmıştır. Türk tekstil sektörü 1970 ve 1980'li yıllarda büyük yatırımlar ve ilerlemeler kaydetmiştir. Tekstil ürünlerinin dış satımı da 1980'lerde ilk defa başlamıştır (Gürdal, 2000: 49).

Türkiye, uluslararası ekonomik kriterler doğrultusunda gelişmekte olan ülkeler kategorisinde değerlendirilmektedir. Fakat tekstil sektörü açısından düşünüldüğünde Türk tekstil sektörü birçok gelişmiş ülkenin önündedir. Tekstil ve hazır giyim sektörü en fazla dış ticaret fazlası olan sektörlerden birisidir. İstihdam sağladığı için toplumun refah düzeyinin artması konusunda ekonomiye ciddi anlamda katkısı bulunmaktadır. Tekstil sektörünün GSYH içindeki payı, yerli girdi kullanımı gibi parametreler açısından ilk sıralarda yer almaktadır. Bu, küresel pazarlarda da söz sahibi olmamız konusunda etkindir (Yılmaz, 2015: 82).

Tekstil sektöründe Avrupa Birliği ülkeleri lider olarak başı çekmekle beraber, Türkiye, Tayvan, Çin ve Güney Kore gibi ülkeler dünyada önde gelen tekstil ihracatçısı ülkelerdendir (Yılmaz, 2015: 82).

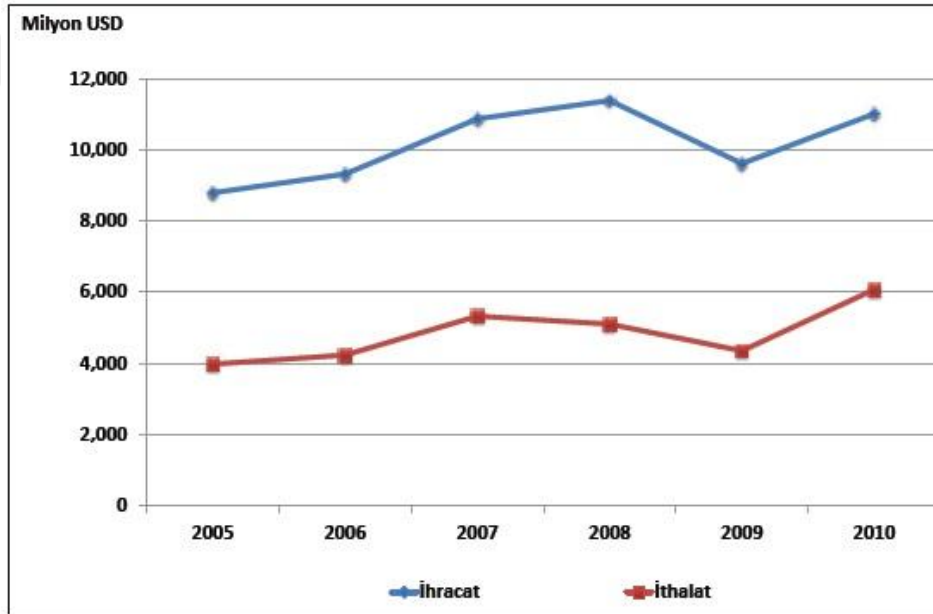
Türkiye İstatistik Kurumu' nun (TÜİK) verilerine göre tekstil sektöründe en fazla işyerinin faaliyet gösterdiği yıl 26.148 adet ile 2005 yılı iken sonraki iki yılda düşüşe geçen işyeri sayısı 2008 yılında 24.056'ya düşmüştür. Tekstil ürünleri sanayindeki faaliyet gösteren işyeri sayısı bakımından 2003'de imalat sanayine ait toplam işyeri sayısı içerisindeki payı %8,9 oranında iken, oran 2008'de %7,5'e kadar gerileme kaydetmiştir (Keskin, 2012).

Üretim endeksindeki gelişmeler incelendiğinde sektörün 2008 yılı krizinden ciddi şekilde etkilendiği görülmektedir. Üretim endeksinin 100 olduğu 2005 yılındaki değeri 2008 yılında %10,7 oranında azalarak 2009 yılında 82,8'e gerilemiştir. Toparlanma yılı olan 2010'da üretim endeksinin %12,8 oranında artarak 93,4'e yükselmesine rağmen bu artış 2005 yılındaki değerine dönememiştir (Keskin, 2012).

Aynı şekilde 2005 yılında 80,8 olan kapasite kullanım oranı 2008'de 75,6'ya gerilemiştir. 2010'da 76,9'a çıkarsa da 2005'deki değerine dönememiştir. Üretim yapısı katma değerine bakıldığında tekstil ürünleri imalatı sektörünün katma değer oranı (katma değer/üretim) 2003'de %25,5 iken 2008'de %21,9'a gerilediği görülmüştür. Aynı zamanda 2005 yılında tekstil sektöründe istihdam sayısı 409.128 iken 2008 yılında 373.617'ye düşmüştür (Keskin, 2012).

Katma değer göstergeleri; istihdam, üretimde çalışan kişi başına üretim endeksleri ve fiyat endeksleri gibi faktörler açısından da tekstil sektörü 2008 krizinden ciddi şekilde yara almıştır.

Şekil 3.10.'da sektörün dış ticaret hacminin 2005 yılında 12,8 milyar dolar olduğu, 2008 yılında da 16,5 milyar dolara çıktığı görülmektedir. Ancak 2008 krizinin etkisiyle 2009'da 13,9 milyar dolara gerilemiştir. 2008 krizi nedeniyle sektörün ihracattaki payı %15,6 oranında iken ithalattaki payı da %14,7 oranında gerileme trendi sergilemiştir (Keskin, 2012).

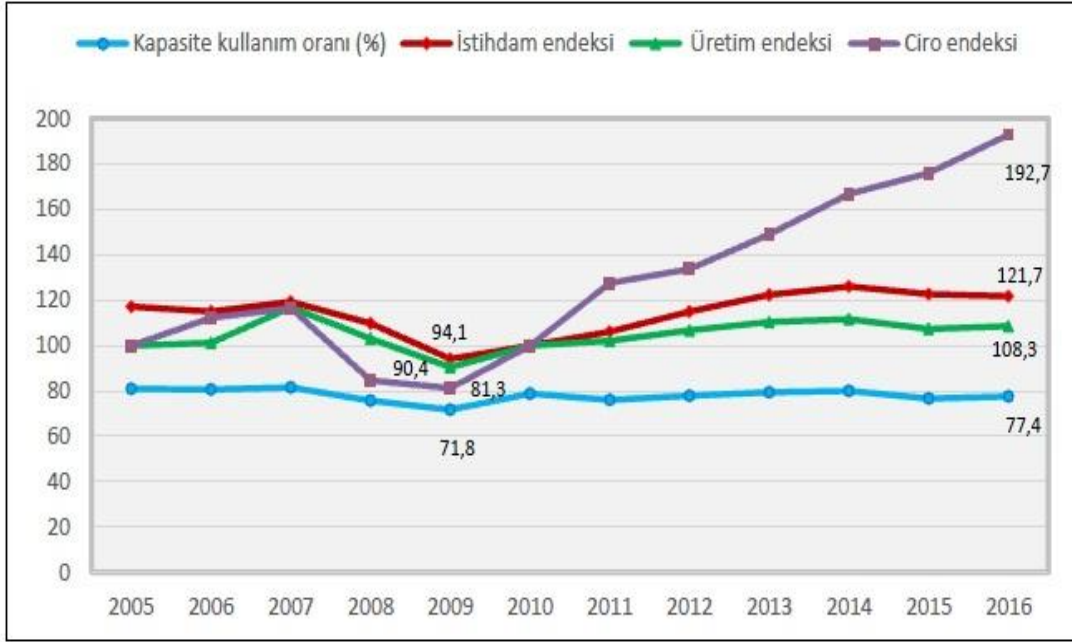

Şekil 3.10. Tekstil sektörü 2005-2010 yılları arası ithalat ve ihracat tutarları (milyon USD),
Kaynak: (Keskin, 2012: 160)

3.6.1.2. Sektörün durumu

Tekstil sektörü istihdama katkısı, yapılmış olan yatırımlar ve yüksek miktardaki ihracat rakamları ile Türkiye'nin lokomotif sektörlerinin arasına girmiştir. Ülke içinde tekstil sektörünün ticaretteki payı 2001 yılında %12,7 oranında seyrederken 2017 yılı ekim ayı itibariyle %8,4'e gerilediği görülmüştür. Ülke genelinde özellikle İstanbul, Gaziantep, Tekirdağ, Bursa, Adana, Denizli, Kayseri, İzmir, Uşak ve Kahramanmaraş gibi illerde tekstil sektöründe iplik, dokuma, lif ve örme kumaş gibi alt sektörlerdeki üretim faaliyetleri devam etmektedir (Uyanık ve Çelikel 2019).

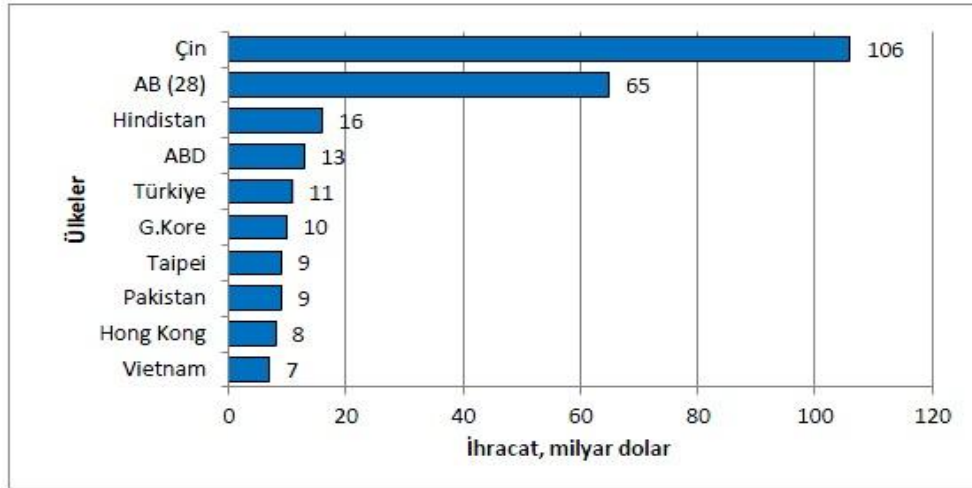
Şekil 3.11.'de 2005-2016 yılları arası tekstil sektöründe kapasite kullanım oranı, istihdam ve ciro endeksi değişimlerine bakıldığında 2008 krizinde sektörde gerileme kaydedildiği görülmektedir. 2010 yılından sonra toparlanma sürecine geçilmiş ve 2010'a kadar genelde birbirine yakın ve paralel seyir gösteren kapasite kullanım oranı, istihdam etkisi, üretim endeksi ve ciro endeksi 2010'dan sonra farklılaşarak birbirinden bağımsız bir gelişim sergilemişlerdir.

Şekil 3.11. 2005-2016 Yılları arası tekstil sektörü kapasite kullanım oranı ve istihdam-
üretim-ciro endeksleri
Kaynak: (Uyanık ve Çelikel 2019: 35)

3.6.1.3. Sektörün dış ticareti

Türkiye 2016 yılında bütün sektörlerde 142 milyar dolar ihracat gerçekleştirmiştir. Tekstil sektörünün 2016 yılında ihracat payı %6,9 oranında seyretmektedir. Şekil 3.12.'de Çin'in tekstil ve hazır giyim ihracatında başı çektiği, onu Avrupa Birliği'nin (İtalya, Almanya, Fransa, İspanya en başta olmak kaydıyla) izlediği, Hindistan, ABD, Türkiye, Pakistan, Vietnam gibi ülkelerin de dünyada ilk 10 ülke içerisinde yer aldıkları görülmektedir (Uyanık ve Çelikel 2019).

Şekil 3.12. Tekstil ihracatçısı ülkeler (2017)

Kaynak: (Uyanık ve Çelikel 2019: 36)

Çizelge 3.30.'da 2008 krizinin etkisinin 2009 yılında Türkiye'de ve diğer ülkelerde ciddi şekilde hissedildiği, 2010 yılında da toparlanma sürecine girildiği görülmektedir.

Çizelge 3.30. 2005-2017 yılları arası tekstil İhracatı (milyar dolar)

Yıl	Türkiye Tekstil İhracatı	Türkiye Toplam İhracatı	İhracat Payı/Türkiye (%)	Dünya Tekstil İhracatı	İhracat Payı/Dünya (%)
2005	7	73,5	9,6	215,4	3,2
2006	7,6	85,5	8,9	230	3,3
2007	9,01	107,3	8,4	249,6	3,6
2008	9,6	132,0	7,3	259,6	3,7
2009	7,6	102,1	7,4	219,2	3,5
2010	8,8	113,9	7,7	260,3	3,4
2011	10,6	134,9	7,9	302,9	3,5
2012	10,9	152,5	7,2	292,6	3,7
2013	12,0	151,8	7,9	315,8	3,8
2014	12,5	157,6	7,9	323,4	3,9
2015	11,0	143,8	7,6	290,5	3,8
2016	10,9	142,5	7,6	284,0	3,8
2017	10,1	157,0	6,4	246,0	4,1

Kaynak: (Uyanık ve Çelikel 2019: 37)

3.6.2. Tekstil Sektörü Likidite Gelişimi

Tekstil ürünleri sektörü krizden en çok etkilenen ve yıllar itibariyle sürekli dalgalanmanın yaşandığı sektör olmakla birlikte cari oran incelenen diğer sektörlerdeki gibi düşerken, likidite oranı ve nakit oran da diğer sektörlerle kıyasla yükselmiştir. Cari orandaki düşmenin nedeni K.V.Y.K.'ın dönen varlıklara göre daha fazla artış göstermesidir. Likidite oranının çok az düşmesinin ve nakit oranının düşmemesinin nedeni de kar yerine zarar edilmiş olması, artan finansman giderleri ve azalan net satışlara rağmen 2008 yılında hazır değerlerde ve dönen varlıklardaki artıştır. Stok bağımlılık oranı da incelenen diğer

sektörlerdeki gibi kriz döneminde yükselmiş hatta 2008 yılının etkisi 2009 yılında daha belirgin hissedilmiştir. Fon akım oranı da 2007 yılında %24,8 iken 2008 yılında birden %0,2'ye düşmüştür. Kriz sonrası artış eğilimine geçse de 2011'de tekrar düştüğü gözlenmiştir. Net çalışma sermayesi oranı da incelenen diğer sektörlerle paralel bir şekilde kriz zamanında ve ekonomik koşulların durgun olduğu dönem olan 2011 yılında yükselme trendi sergilemiştir. 2008 yılında fon akım oranının fazla düşüş göstermesi nedeniyle daha sonra sergilediği artış eğilimine bakıldığında genel olarak diğer oranlara paralel bir seyir izlediği Çizelge 3.31.'de görülmektedir.

Çizelge 3.31. Tekstil sektörü 2005-2011 yılları likidite oranları

ORANLAR (%)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Cari Oran (%)	137,8	150,3	170,2	158,1	157,2	150,1	162,0
2-Likidite (Asit Test) Oranı (%)	78,6	92,1	103,2	102,1	104,9	93,7	104,1
3-Nakit Oranı (%)	18,5	22,6	22,7	25,6	26,5	33,0	29,8
4-Stok Bağımlılık Oranı (%)	145,0	142,3	124,5	145,6	155,7	137,3	136,0
5-Fon Akım Oranı (%)	10,7	9,1	24,8	0,2	16,1	22,4	17,8
6-Net Çalışma Sermayesi Oranı (%)	254,7	477,2	224,7	2075,5	332,5	270,2	408,0

Kaynak: T.C.M.B. (Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

3.6.3. Tekstil Sektörü Finansal Yapı Gelişimi

İncelenen diğer sektörlerle nazaran daha kararlı ve olumlu bir duruş sergileyen finansal kaldıraç oranı 2008 yılında artış göstermiş daha sonra tekrar dalgalanma seyrine girerek 2011 yılında 2008 yılına benzer bir oranda seyretmiştir. Diğer sektörlerle nazaran farklılık göstermesinin nedeni; 2005 ve 2008 yıllarında zarar edilmiş olması, K.V.Y.K.'la borçlanma miktarının diğer sektörlerle göre düşük olmasıdır yorumu yapılabilir. Öz kaynakların aktif içerisindeki durumuna bakıldığında 2008 öncesine kadar %53,9 oranında öz kaynak yapısına sahip olan sektörde 2008'de oran %48,3'e gerilemiştir. Daha sonraki yıllarda dalgalı bir duruş sergilese de incelenen diğer sektörlerle nazaran öz kaynak yeterliliği anlamında daha olumlu bir tablo sergilemiştir. Öz kaynakların yabancı kaynaklar toplamındaki oranı da 2007 yılına kadar artış eğilimindeyken, oran krizle birlikte düşmüş ve sonrasında da farklı şekilde bir dalgalanma seyrine geçmiştir. Artan finansman giderleri, azalan fonlar ve kar yerine zarar edilmesi bunun nedenlerinden biridir. K.V.Y.K.'ın pasif toplamına oranına bakıldığında 2007'de azalıp daha sonra düzelme seyri izlese de 2008'de krizin etkisiyle artmış ve sonraki yıllarda da dalgalı şekilde artmaya devam etmiştir. K.V.Y.K. incelenen diğer sektörlerle nazaran aşırı tutarda artmasa da, edilen zarar tutarının

ve artan finansman maliyetlerinin de bunda katkısı büyüktür. K.V.Y.K.'ın yabancı kaynaklar toplamının oranında 2008 yılına kadar sürekli azalan bir duruş sergilese de daha sonra tekrar artışa geçtiği Çizelge 3.32.'de görülmektedir. Bu oranın azalmasının nedeni; zarar tutarı elde edilmesi, azalan sabit giderler ve kriz dönemi nedeniyle K.V.Y.K. borçlanmalarının tedbir amaçlı azaltılmasıdır yorumu yapılabilir. U.V.Y.K.'ın pasif toplamına oranında yıllar itibariyle oldukça kararlı bir seyir izlemiştir (2008 yılı hariç). Oran 2008 yılında krizin etkisiyle artmış olsa da daha sonra normale dönmüştür. Duran varlıkların öz kaynaklara oranına bakıldığında 2005'de normal seviyede iken 2006'da azalışa geçmiş ve 2008'de optimum seviyeye yaklaştığı halde bu yeterli olmamış ve sonrasında tekrar azalma seyrine geçmiştir. Duran varlıkların finansmanında öz kaynaklar yetersiz kalmış ve bunu 2008 yılında U.V.Y.K.'la, diğer yıllarda ise K.V.Y.K.'la telafi etme yoluna gidilmiştir. Bu hususa likidite gelişiminin analizinde de değinilmiştir. Maddi duran varlıkların öz kaynaklara oranına bakıldığında, 2005'de oran istenilen seviyede olmasa da sonraki yıllar daha da azalmış ve 2011'de minimum olduğu seviyeye gerilemiştir. İncelenen diğer sektörlerle paralel şekilde maddi duran varlıkların finansmanında yabancı kaynaklara ağırlık verilmiş ve çoğunluğunu K.V.Y.K. oluşturmuştur.

Çizelge 3.32. Tekstil sektörü 2005-2011 yılları finansal yapı oranları

ORANLAR (%)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Yabancı Kaynaklar Top. / Aktif Top. Oranı (%)	51,4	51,2	46,1	51,7	48,7	55,5	51,0
2-Öz Kaynaklar / Aktif Top. Oranı (%)	48,6	48,8	53,9	48,3	51,3	44,5	49,0
3-Öz Kaynaklar/Yabancı Kaynaklar Top. Oranı (%)	94,7	95,2	116,9	93,3	105,4	80,0	96,2
4-K.V.Y.K. / Pasif Toplamı Oranı (%)	35,1	34,5	30,0	33,1	32,7	39,1	35,0
5-K.V.Y.K. / Yabancı Kaynaklar Top. Oranı (%)	68,3	67,4	65,0	63,9	67,1	70,5	68,6
6- U.V.Y.K. / Pasif Toplamı Oranı (%)	16,3	16,7	16,1	18,7	16,0	16,4	16,0
7- Duran Varlıklar / Özkaynaklar Oranı (%)	106,2	98,6	90,8	98,9	94,8	92,8	88,5
8- Maddi Duran Varlıklar (Net)/Öz Kayn. Oranı (%)	83,9	74,5	66,7	71,2	69,0	64,8	57,7

Kaynak: T.C.M.B. (Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

3.6.4. Tekstil Sektörü Devir Hızları Gelişimi

Stok devir hızında 2008 yılında azalma görülse de sonrasında toparlanmaya geçmiştir. Alacak devir hızı incelenen diğer sektörlerle paralel bir şekilde 2008 yılında düşüş göstermiştir. Sonraki yıl etkisi daha yoğunken 2010'da artış eğilimi sergilese de 2011'de tekrar düşerek olumlu seyrine geri dönmüştür. Alacakların ortalama tahsilat süresi diğer sektörlerle kıyasla daha farklı bir seyir izlemiştir. Kriz döneminde artışa geçerek sonrasında

düşmüştür. 2011 yılında da önceki yıllardaki değerine dönmüştür. Net çalışma sermayesi devir hızı stok ve alacak devir hızlarına paralel bir tutum sergilemiştir. Dönen varlıklar devir hızı 2008 yılında düşüşe geçerek azalan karlılığa ve artan yabancı kaynaklara paralel bir oluşum sergilemiştir. Maddi duran varlık devir hızı 2008’de sabit iken 2009’da düşüşe geçmiştir. 2010 yılında tekrar yükselişe geçse de 2011 yılında yaşanan ekonomik durgunluk nedeniyle tekrar düşmüştür. Hazır değerler devir hızı 2008’de aniden düşmüştür. Etkisi sonraki yıllarda da devam etmiş ve 2011’de en düşük değerinde seyretmiştir. Aktif devir hızı 2008’e kadar kararlı bir duruş sergilerken 2009’da düşüşe geçmiş ve 2010’da maksimum seviyesine ulaşmıştır. Bunda yüksek miktarda artan karlılığın ve azalan finansman giderlerinin etkisi olduğu yorumu yapılabilir. Öz kaynaklar devir hızında 2008 yılında maruz kalınan zarar tutarının etkisi 2009 yılında görülmekle birlikte daha sonra yükselişe geçmiştir. 2011 yılında öz kaynaklar devir hızının tekrar kriz öncesi dönemlere paralel bir gelişim sergilediği Çizelge 3.33.’de görülmektedir.

Çizelge 3.33. Tekstil sektörü 2005-2011 yılları devir hızları

HIZLAR (Kez)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Stok Devir Hızı	3,6	3,9	3,9	3,8	4,0	5,2	4,3
2-Alacak Devir Hızı	4,0	3,8	3,9	3,5	3,4	5,1	3,8
3-Alacakların Ort. Tahsilat Süresi (Gün)	9,0	9,5	9,2	10,3	10,6	7,0	9,5
4-Net Çalışma Sermayesi Devir Hızı	5,8	4,7	3,9	4,0	4,0	5,4	3,8
5-Dönen Varlıklar Devir Hızı	1,6	1,6	1,6	1,5	1,4	1,4	1,5
6-Maddi Duran Varlık Devir Hızı	1,9	2,3	2,3	2,3	2,1	3,7	2,9
7-Hazır Değerler Devir Hızı	12,8	11,2	12,8	9,7	9,0	8,3	8,2
8-Aktif Devir Hızı	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	1,1	0,8
9-Öz Kaynaklar Devir Hızı	1,6	1,7	1,5	1,6	1,5	2,4	1,7

Kaynak: T.C.M.B. (Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

3.6.5. Tekstil Sektörü Karlılık Gelişimi

Brüt satış karının net satışlara oranına bakıldığında bu oran diğer oranlar gibi dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. 2008 krizi sonrası ve 2011 yılında düşmesi beklenen oran tam tersi şekilde kararlılık duruşu sergilemiştir. 2005 ve 2008 yıllarında gözlenen zarar kalemleri, 2008 ve 2011 yıllarında çok fazla miktarda artan finansman giderleri, 2011 yılında çok belirgin şekilde artan K.V.Y.K. kullanımı ve net satışlar görülmektedir. Faaliyet karı net satışlar oranına bakıldığında incelenen diğer sektörlere nazaran dalgalı bir seyir izleyen sektörde bu oran farklı bir seyir izlemiştir. 2008 ve 2011 yıllarında artan finansman giderleri ve 2008 yılında kaydedilen zarar tutarına rağmen oran aşırı bir düşüş sergilememiştir. Daha sonra 2011 yılında yaşanan ekonomik durgunluğa rağmen yine de

artıya geçmiştir. Faaliyet giderleri net satışlar oranında 2008’de diğer yıllara göre düşmeyen oran 2011’de belirgin şekilde düşmüştür. Bunun nedeni irdelendiğinde çok fazla miktarda artan net satışlar ve finansman giderleri olmakla birlikte TCMB’nin müdahale ettiği faiz oranlarının da etkisi vardır yorumu yapılabilir. Dönem karı oranına bakıldığında net satışlar 2007’ye göre fazla miktarda azalış sergilemese de 2008’deki zarar tutarı nedeniyle oran negatif yönde seyretmiştir. Daha sonra toparlanma eğilimi görülse de 2011 yılında yaşanan ekonomik durgunluk dönemi ve artan net satışlar nedeniyle oran tekrar düşüşe geçmiştir. Net karın net satışlara oranına bakıldığında bu sektörde de oran dönem karı oranına paralel bir gelişim sergilemiştir. Vergi öncesi karın öz kaynaklara oranına bakıldığında 2008’de görülen dönem zararı nedeniyle oran negatif bir seyir sergilemiştir. Sonrasında toparlanma duruşu sergilese de 2011’de K.V.Y.K. kullanımının artması nedeniyle oran tekrar düşüşe geçmiştir. Faiz ve vergi öncesi karın pasif toplamına oranında, 2008’de oranın düşmesinin nedeni çok yüksek seyreden finansman giderlerine rağmen zarar tutarı elde edilmesidir. Sonraki yıllarda artan dönem karı ve çok fazla dalgalanma seyri gözlenmeyen finansman giderleri nedeniyle oranın azalması beklenirken artış durumuna geçmiştir. Faizleri karşılama oranına bakıldığında 2008 yılındaki zarar toplamı ve artan finansman giderleri nedeniyle şok şekilde düşüşe geçtiği Çizelge 3.34.’te görülmektedir.

Çizelge 3.34. Tekstil sektörü 2005-2011 yılları karlılık oranları

ORANLAR (%)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Kar ile Satışlar Aras. ilişkileri Gösteren Oranlar							
a)Brüt Satış Karı (Zararı) / Net Satışlar Oranı (%)	8,3	12,7	11,5	14,4	15,1	15,4	16,0
b)Faaliyet Karı (Zararı) / Net Satışlar oranı (%)	(0,8)	4,5	3,0	5,7	7,3	6,0	9,6
c)Faaliyet Giderleri / Net Satışlar Oranı (%)	9,2	8,2	8,5	8,7	7,8	9,4	6,4
d)Vergiden Önceki Kar / Net Satışlar Oranı(%)	(1,5)	0,9	3,8	(2,5)	4,2	5,8	4,6
e)Net Kar (Zarar) / Net Satışlar Oranı (%)	(1,8)	0,5	3,3	(3,0)	3,6	4,1	3,8
2-Kar ile Sermaye Arasındaki ilişkileri Gösteren Oranlar							
a)Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	(2,4)	1,6	5,8	(4,1)	6,3	11,9	7,9
b)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Pasif Top. Oranı (%)	1,4	5,9	5,7	5,2	6,8	8,1	8,1
3-Kar ile Finansal Yüküm. Aras. İlişkileri Gösteren Oranlar							
1-Faiz Ödeme (Karşılama) Oranı							
a)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Faiz Giderleri Oranı (%)	54,4	115,3	221,3	72,7	189,4	287,2	191,6
b)Sabit Giderleri Karşılama Oranı (%)	9,9	10,1	10,3	9,8	10,4	10,7	10,6
c)Borçları Karşılama Oranı (%)	1,9	1,2	2,5	0,8	1,7	2,4	1,7

Kaynak: T.C.M.B. (Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

Sonraki yılda karın toparlanması ve önceki yıla göre biraz azalan finansman giderlerinin etkisiyle oran yükselişe geçmiştir. 2010 yılında dönem karı ve finansman giderleri

dengesinin değişmesi nedeniyle oran en yüksek seviyesine ulaşmış fakat 2011 yılında finansman giderlerinin tekrar yükselmesi ve kar tutarının önceki yıla nazaran azalması nedeniyle tekrar düşüşe geçmiştir. Sabit giderleri karşılama oranına bakıldığında 2008’de zarar tutarı olduğu için azalan oran daha sonra kar toplamı anlamında artışa geçmiş ve yükselmiştir. Hatta 2009 yılı kar toplamları 2008 yılı öncesine göre aşırı miktarda fazla olduğu için oran artış trendi sergilemiştir. Borçları karşılama oranına bakıldığında 2008’de ciddi anlamda azalan fonlar ve büyük miktarda artış gösteren finansman giderleri nedeniyle oran en düşük seviyesine gerilemiştir. Daha sonra fonlar ve finansman giderleri dalgalı bir trend seyretmiş ve bunun paralelinde oranda da dalgalı bir seyir gözlenmiştir.

3.6.6. Tekstil Sektörü Fon Akım Tablosu Analizleri

3.6.6.1. Fon kaynakları analizi

Genel olarak en yüksek artış 2009-2010 yılları arasında görölmekteyken en az artışın da 2006-2007 yıllarında olduğu Ek-5 kısmında Çizelge 5.1., Çizelge 5.2., Çizelge 5.3., ve Çizelge 5.4.’de görölmektedir.

Faaliyetlerden sağlanan kaynaklar: Karşılaştırmalı analizde en fazla artışın 2008-2009 yılları arasında, en az artışın da 2007-2008 yılları arasında olduğu görölmektedir. Yüzde yöntemiyle yapılan analizde ise grup içerisindeki oranı en yüksek olan yıl %70,9 ile 2007 yılı iken, en düşük olduğu yıl da %0,9 ile 2008 yılıdır. Eğilim yüzdeleri yöntemiyle yapılan analizde 2005’e göre en fazla artış 2010 yılında görölürken en az artış da 2008 yılında görölmektedir. Analizlerdeki veriler birbirine paralel seyir izlemişlerdir. Olağan kar bölümünde 2005 ve 2008 yıllarında kar tutarı gözlenmemiş aksine zarar tutarı kaydedildiği görölmüştür ve en düşük olduğu yıl 2008 olmakla birlikte daha sonraki yıllarda artış trendine geçmiştir. 2007 yılından 2008 yılına geçişte %163,26 oranında azalarak zarar tutarına ulaşılmıştır ve 2008’de genel toplamdaki oranı -%21,1 oranındadır. 2008 yılında net satışlar biraz düşerken finansman giderleri %300 civarında artmış, sabit giderler ve anapara taksitleri artmasa da yüksek tutarda seyretmişlerdir. Benzer durum 2011’de de gözlenmektedir. Fakat 2011 yılında zarar değil kar tutarı kaydedilmiştir. Amortismanlar grubu 2007’ye kadar dalgalı bir seyir izlemektedir, 2008’de 2007’ye göre ani şekilde %57,38 oranında azalmıştır. Sonraki yıl amortismanlar daha da düşerken 2010 yılında toparlanma duruşu sergilese de 2011’de tekrar düşüşe geçmiştir. 2008 ve sonraki yıllarda

kriz öncesindeki değerlerine dönmesi mümkün olmamıştır. Fon çıkışı gerektirmeyen diğer giderler bölümünde yıllar itibariyle gözlenen dalgalı seyir, diğer sektörlerle göre biraz daha farklı yapıdadır. 2008'e kadar fon çıkışı gerektirmeyen giderler artış trendindeyken (2007 yılı hariç) sonrasında daha da artmaya devam etmiş ve 2011'de daha fazla tutarda artması gerekirken düşüşe geçmiştir. Buradan krizin etkisinin krizi izleyen yıllarda uzun süre hissedildiğini ve bunun 2011 yılına kadar keskin bir şekilde sürdüğü anlamı çıkarılabilir. Diğer sektörlerde ifade edildiği gibi kriz ve kriz sonrası dönemde karşılıklar ve değer düşüklüğü karşılıkları v.b. karşılıklar artmıştır. Fon girişi sağlamayan gelirler 2008 yılına kadar sürekli artış halindeyken 2008 yılı sonrası düşüş eğilimine geçerek 2011 yılında tekrar artış kaydetmiştir.

Olağandışı faaliyetlerden sağlanan kaynaklar: Bazı yıllarda hareket gözlenmez iken bazı yıllarda olağan dışı kar tutarında gözlenen hareketlilikten kaynaklanan tutarlar elde edilmiştir. Yıllar itibariyle dalgalı bir duruş sergilemiştir.

Dönen varlıklar tutarındaki azalışlar: Bu grupta herhangi bir hareket izlenmemiştir.

Duran varlıklar tutarındaki azalışlar: Bu grupta herhangi bir hareket izlenmemiştir.

Kısa vadeli yabancı kaynaklardaki artışlar: K.V.Y.K. 2008 yılında en yüksek değerine ulaşsa da yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izlemiştir. Sonraki yıllarda düşüşe geçse bile hiçbir yılda %35'in altına düşmemiş yani hiçbir zaman kriz öncesindeki seyrine dönmemiştir. Cari oran, likidite (asit-test) oranı ve nakit oranlara bakıldığında 2008 yılında oran düşerken likidite oranı kararlı kalmış, nakit oran da fazla olmamak kaydıyla artışa geçmiştir. 2011 yılına kadar dalgalı seyir izleyen oranlarda krizin etkisinin olduğu ancak incelenen diğer sektörlerle nazaran daha yumuşak olmakla birlikte etkilerinin yıllara yaygın bir şekilde hissedildiği yorumu yapılabilir. Fon akım oranı 2008'de çok fazla miktarda düşerek en küçük değerine gerilemiş sonrasında toparlanma eğilimine geçmiştir. 2008'deki aşırı düşüşün nedeni çok fazla ve ani bir şekilde düşen faaliyetler sonucu sağlanan fon tutarlarıdır. Stok devir hızı ve alacak devir hızlarının her ikisinin de düştüğü ancak likidite oranlarına paralel bir şekilde artış ve azalışlarının seyri yumuşak kalarak ve yıllara yaygın bir gelişim kaydetmiştir. Özet olarak tekstil sektöründe de krizin etkileri hissedilmiştir. Fakat etkilenme şekli ve süreci bakımından yıllara yayılmıştır.

Uzun vadeli yabancı kaynaklardaki artışlar: Yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izleyen U.V.Y.K.'daki artışlar 2008 yılında ani bir şekilde artışa geçtiyse de sonraki yıllardaki seyri gene düşüş eğiliminde gerçekleşmiştir. 2011 yılında ise tekrar artışa geçmiş ancak genel toplamda fon kaynakları içerisindeki oranı K.V.Y.K.'a göre çok düşük ve yetersiz kalmıştır. Kaldıraç oranı, finansman ve öz kaynak oranlarına bakıldığında kaldıraç oranı 2007'ye kadar sürekli düşüş halindeyken 2008'de yükselişe geçmiş ve sonrasında değişken bir seyir izlese de kriz öncesi durumuna yakın değerlerde kararlılığını sürdürmüştür. Finansman ve öz kaynak oranları da yükseliş sergilemekteyken 2008 yılında düşüşe geçmiş ve sonrasında toparlanma seyrine girmiş olsalar da 2011 yılında tekrar düşmüştür. U.V.Y.K.'ın pasif toplamına oranında 2008'e kadar artış halindeyken 2008'de en yüksek değerine ulaşmış fakat sonrasında tekrar düşüşe geçerek 2011'de kriz öncesindeki değerlerinin altında seyretmiştir. Kriz zamanı öz kaynak yabancı kaynak oranı dengede seyretmiştir. Sonrasında düşüşe geçse de 2011 yılında oran tekrar dengeli bir seyir izlemiştir. Finansman ve öz kaynak oranları düştüğü için sektördeki firmalar kredi riskiyle karşı karşıya kalabilirler. Firmalar mali yükümlülüklerini yerine getirirken zorlanabilir, borç ve faiz ödeme sıkıntısı yaşayabilirler. U.V.Y.K. ne kadar artmış olsa da bu K.V.Y.K.'la kıyaslandığında düşük ve yetersiz kalmaktadır. U.V.Y.K.'ın K.V.Y.K.'dan az olması istenmeyen bir durumdur. Ancak özellikle kriz zamanlarında firmalar genellikle K.V.Y.K. finansmanına yönelmeyi çare olarak görmektedirler. Sonrasında zamanla artan borç ve faiz yüküyle 3. kişilere bağımlı hale gelmektedirler. K.V.Y.K. borçları U.V.Y.K.'a göre daha kısa vadede ödendiği için bu durum firmaları ve firma yöneticilerini dar boğaza sürükleyerek sıkıntıya sokabilmektedir. Diğer taraftan firmaların K.V.Y.K.'la bile olsa borçlanabilmesi kredi itibarlarının olduğu anlamına da gelir. Ancak bu tür kaynak finansmanı istenmeyen bir finansman yöntemidir.

Öz kaynak artışı: Tekstil sektöründe diğer sektörlerin aksine her yıl öz kaynak artışı yaşanmıştır. Artışlar yıllar itibariyle dalgalı seyir izlemiş ve 2009 yılında %183,41 oranıyla en yüksek değerine ulaşmıştır. 2008 yılına kadar özkaynaklardaki artış oranı kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklardaki artış oranlarından fazladır. 2009 yılı hariç, 2008 yılından itibaren bu yapı tersine dönmüştür. 2008 yılında sektörde yüksek oranda K.V.Y.K. ile finansman söz konusudur. 2009 yılında ise hiç yabancı kaynak artışı olmamış, önemli oranda özkaynak artışı olmuştur. Bu durum sektörde yabancı kaynak bulma sıkıntısı yaşandığı şeklinde yorumlanabilir. Sonraki iki yılda öz kaynak artışlarının

sınırlı yabancı kaynak artışlarının ise önemli oranda olduğu görülmektedir. Bu durum sektörü gelecekte ağır faiz yükü altına alacak, karlılığında azalmaya sebep olabilecektir.

Hisse senedi ihraç primleri: Bu sektörde de incelenen diğer sektörlerde görüldüğü gibi kriz ve kriz sonrası dönemlerde hisse senedi ihracı yoluyla sermaye artırımını yoluna gidilmiştir. Öz kaynak artışıyla birlikte düşünülen hisse senedi ihraç primlerindeki artış 2008 yılına kadar söz konusu değildir. 2008 yılında öz kaynaklardaki artışın %1,7'si kadar bir artış söz konusudur. Hisse senedi ihraç primlerinde en önemli artış 2011 yılında yaşanmıştır. 2011 yılında artış oranı özkaynaklardaki artışın %5,1'i kadardır.

3.6.6.2. Fon kullanımları analizi

Faaliyetlerle ilgili kullanımlar: Bu grupta herhangi bir hareketlilik gözlenmemektedir.

Olağandışı faaliyetlerle ilgili kullanımlar: Olağandışı faaliyetlerle ilgili kullanımlarda gözlemlenen her dönemde hareketlilik gözlenmiştir. 2008 yılında mutlak değer olarak önemli bir tutardadır. 2009 yılında da mutlak değer ve oransal olarak önemli bir değişim gözlenmekle birlikte 2011 yılında olağandışı zararlar sıçrama yapmış ve gözlemlenen dönemlerin tepe değerine yükselmiştir.

Ödenen vergi ve benzerleri: Yıllar itibariyle dalgalı bir duruş sergileyen ödenen vergi ve benzerleri grubu 2008 yılında düşüşe geçmiştir. Sonraki yıllar sürekli artış trendinde olsa da fon kullanımlarındaki oranı açısından kriz ve kriz öncesi dönemlerindeki oranına dönmemiştir. Karlılık oranlarına bakıldığında, zarar rakamları elde edilen 2005 ve 2008 yıllarında vergiden önceki karın net satışlara oranı ile net kar (zarar)'ın net satışlara oranı arasındaki fark az iken toparlanma dönemlerinde artışa geçmiştir. Özellikle önceki yıllara nazaran yüksek karlılık gözlenen 2010 yılında aradaki fark %1,7'ye kadar çıkmıştır. Yıllar itibariyle diğer karlılık tutarlarına, finansman giderlerine, sabit giderlere ve ana para taksitlerine bakıldığında paralel bir seyir gözlenmektedir.

Ödenen temettüler: Bu grupta herhangi bir hareketliliğe rastlanmamıştır.

Dönen varlıklar tutarındaki artışlar: Yıllar itibariyle dalgalı seyir izlerken en yüksek tutar 2011 yılında görülmüştür. Fon kullanımları içerisindeki oranına göre de en fazla olduğu oran 2010 yılıdır. Dönen varlık devir hızı 2008 yılı itibariyle düşüşe geçmiş ve sonraki

yıllarda da düşmeye devam etmiştir. Cari oran da 2008 yılında düşüşe geçmiş ve 2011 yılına kadar düşük seyretmiştir. Bu nedenle K.V.Y.K.'la yapılan dönen varlık yatırımlarının yetersiz olduğu söylenebilir. Cari orana paralel olarak net çalışma sermayesi oranı da benzer yıllarda düşüş göstermiştir (2009 yılı hariç). Bu oranların birlikte düşük olması K.V.Y.K. finansmanının yetersiz olduğu yorumunu destekler. Firmalar K.V.Y.K.'ı geri ödeme ve günlük faaliyetlerini devam ettirmekte zorluk yaşayabilirler. Tekstil sektöründe dönen varlıklarla yapılan yatırımlara ağırlık verilse de bu yeterli olmamıştır yorumu yapılabilir.

Duran varlıklar tutarındaki artışlar: Yıllar bazında değişken bir seyir izleyerek 2011 yılında tutar olarak en yüksek değerine ulaşmıştır. Fon kullanımları içerisinde oran olarak en yüksek olduğu yıl 2005 yılıdır. Maddi duran varlık devir hızına bakıldığında 2008 yılına kadar genellikle durağan bir seyir izlediği, sonrasında ise dalgalı bir sürece girdiği görülmüştür. Kriz sonrası duran varlıklar etkin kullanılmadığı gibi aşırı yatırım vardır denilebilir. Ancak 2010'da hızın yükselmesiyle maddi duran varlıkların verimliliği artmıştır.

Kısa vadeli yabancı kaynaklardaki azalışlar: Fon kaynakları bölümünde K.V.Y.K. artışları 2007 ve 2009 yılları haricinde her yıl kaydedilmiştir. Fon kullanımlarında K.V.Y.K. azalışları bölümünde yalnızca 2009 yıllarında azalma gözlenmiştir. Sektörün bu yılda kısa vadeli borçlarını ödediği yorumu yapılabilir. Aynı yıl dönen varlıklarda yaklaşık üç katı artış olduğu düşünüldüğünde sektörün 2009 yılında iyi bir net çalışma sermayesine sahip olduğu söylenebilir.

Uzun vadeli yabancı kaynaklardaki azalışlar: Gözlemlenen dönemlerde sektörde uzun vadeli yabancı kaynak azalışı yaşanmamıştır.

Öz kaynak azalışı: Bu grupta 2009 yılı hariç incelenen tüm dönemlerde özkaynak azaltılmasına gidilmiştir. Özkaynak azalışlarının en yüksek olduğu yıllar mutlak değer olarak 2005, oransal olarak 2010 yıllarıdır.

3.7. Madencilik ve Taşocakçılığı Sektörü

3.7.1. Sektörel Bilgi

Bu bölümde madencilik ve taşocakçılığı sektörünün tarihsel seyri ve yurt içi ve yurt dışındaki genel durumu ile ilgili bilgi verilmiştir.

3.7.1.1. Sektörün tarihsel seyri

Elementler fiziksel ve kimyasal şartlar altında bir araya gelerek minerallerin oluşumunu sağlarlar. Bir ya da birçok mineralin yer kabuğunda oluşturduğu birikimler maden yatağını oluşturur. Zamanın koşullarına göre sahip olunup kullanılan teknolojilerle birlikte insanlığın yararına, kullanımına sunulan ve ekonomik anlamda değeri olan mineral, mineral grupları ya da kayaçlar maden olarak tanımlanır (Altınbaş, 2013: 49).

Madencilik de madenlerin araştırılıp çıkarılması ve işlenmesini kapsayan ilgili teknik işlemlerin genel adıdır. Madencilik yer kabuğunda bulunan her türlü değerli mineralin aranıp bulunması ve kullanılabilir aşamaya getirilmesini kapsar (Aytekin, 1992: 2).

Madenin yeryüzündeki dağılımı eşit değildir. Ülkenin bazıları çok fazla ve sanayi değeri açısından oldukça değerli maden rezervlerine sahip iken çoğu ülke de maden fakiridir ve diğer ülkelerin kaynaklarına ihtiyaç duyar. Ülke ekonomileri açısından maden kaynakları ve bu kaynakların işlenmiş ya da işlenmemiş halde diğer ülkelere satılması önde gelen ekonomik getirilerden biridir. Yeraltı ve yer üstündeki kaynaklarını doğru şekilde değerlendirebilen ülkeler kalkınmışlık ve refah düzeylerini belli bir seviyeye çıkarabilmektedirler (Dikmen, 2011: 3).

Madencilik faaliyetleri genellikle ait olunan ülkenin kanunlarına göre yürütülür. Ülkemizde de madencilik faaliyetleri ilgili kanun hükümlerine tabidir. 1935 yılında 2804 sayılı Kanun ile Maden Tetkik Arama (MTA) Enstitüsü kurulmuştur. Bunu izleyen 2805 sayılı Kanun ile de Etibank kurulmuştur. Madenin aranıp araştırılması, bulunması ve gerekli maden haritalarının çıkarılıp analiz edilmesi için laboratuvarların kurulup gerekli personelin yetiştirilmesi görevleri MTA'ya verilirken, arama faaliyetleri sonucu ulaşılan maden kaynağının işletilmesi görevi de Etibank'a verilmiştir (Dikmen, 2011: 7-8).

5821 sayılı Sermaye Yatırımları Teşvik Kanununu 1951 yılında yürürlüğe girmiştir. Madenlerin aranması ve işlenmesi faaliyetlerinin devletin elinde olması yatırımcıların ve yatırım faaliyetlerinin oluşmasını engellemiştir. 6309 sayılı Maden ve 6326 sayılı Petrol kanunlarının 1954 yılında yürürlüğe girmesiyle devletin uygun gördüğü tüzel kişi ve devlet teşebbüslerine maden arayıp işletebilme hakkı verilmiştir. 6309 sayılı Maden Kanunu 1985 yılına kadar yürürlükte kalırken 1985 yılından itibaren çıkarılan 3213 sayılı Maden Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır. 3213 sayılı Maden Kanunu, 2004 yılında yapılmış olan çeşitli çalışmalar ve reformlarla günümüzde hala yürürlükte kalmaya devam etmektedir (Dikmen, 2011: 8)

Madenler, bulunduğu bölgede işletilmek zorunda olduğundan dolayı iş imkanı olmayan bölgelere istihdam yaratmaktadır. Bu şekilde iç göçün de önüne geçilmiş olmaktadır. Ayrıca madencilik sektörünün madenin çıkarıldığı bölgelerde yapılıyor olması nedeniyle bu bölgelerdeki ulaşım önde gelmek üzere diğer alt yapı tarzındaki yatırımların da gelişmesine katkıda bulunmaktadır (Altınbaş, 2013: 69). Madencilik ülkeler için ciddi bir gelir ve döviz kaynaklarından biri durumundadır. Dünyada yaklaşık 30 milyon kişi madenlerde istihdam edilmektedir (Daş, 2015: 35).

Türkiye ekonomisi için madencilik sektörü önemi büyüktür. Ulusal sanayide ve tarım sektöründe ana girdiler açısından madencilik sektöründe bağımlılığın olduğu bir yapı hakimdir. Ülkemizin çok çeşitli ve zengin maden rezervlerine sahip olduğu bilinirken, bu kaynakların büyük çoğunluğu hala işletilememektedir. Madencilik sektörü milli gelir içinde %1,5 gibi oldukça düşük bir oranda seyretmektedir. Türkiye ciddi anlamda maden ihraç edebilecek kapasiteye sahip olmakla birlikte aksine bazı maden türlerini ithal etmektedir (Altınbaş, 2013: 60).

Madencilik sektörü yoğun emek açısından yüksek miktarda istihdam sağlayan bir sektördür. İşyeri sayısı çoğu sektöre göre az olsa da çalışan kişi sayısı bakımından oldukça fazladır (TMMOB, 2011). Çizelge 3.35.'te madencilik sektöründeki istihdam beş yıllık periyotlarla gösterilmiştir. 1990'lı yıllardan sonra düşüş gözlenmekle birlikte, düşmenin sebebi olarak esnek ve kayıt dışı çalışma gösterilmektedir. 2008 krizine rağmen 2005'te 83 bin kişi iken 2010'da 92 bin kişiye, maden mühendisi sayısı da; 2005'te 8.557 kişi iken 2010'da 12.282 kişiye çıkmıştır (TMMOB, 2011).

Çizelge 3.35. Madencilik sektörü istihdamı (Bin kişi)

Yıllar	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010
Madencilik	197	224	193	154	82	83	92
Maden Müh. Sayısı	2.375	3.500	4.353	5.476	6.749	8.557	12.282

Kaynak: (TBMMOB, 2011), (http://www.maden.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=6863&tipi=5&sube=0)

3.7.1.2. Sektörün durumu

Sanayileşme ve ulusal kalkınma açısından büyük önemi olan madencilik sektörünün ekonomiye olan katkısı gayri safi yurt içindeki payı ile ölçülür. Gelişmiş ülkelerde ABD’de %42, Kanada’da %7,5 ve Avustralya’da %8,7’dir. Çizelge 3.36.’da ülkemizde madenciliğin GSYH içindeki payı 2001 yılında %0,98 oranında iken 2010’da %1,43’e kadar yükseldiği görülmektedir (Ökten, 2012: 27).

Çizelge 3.36. Madencilik sektörünün GSYH içindeki payı

Yıllar	GSYH (Milyar TL)	Madencilik (Milyar TL)	Madencilik/GSYH (%)
2001	240.224,083	2.353,927	0,98
2002	350.476,089	3.225,992	0,92
2003	454.780,659	4.538,250	1,00
2004	559.033,026	5.898,572	1,06
2005	648.931,712	7.628,517	1,18
2006	758.390,785	8.952,359	1,18
2007	843.177,653	10.530,592	1,25
2008	950.144,254	13.029,626	1,37
2009	952.558,579	14.235,361	1,49
2010	1.105.101,110	15.785,419	1,43

Kaynak: (Ökten, 2012: 28)

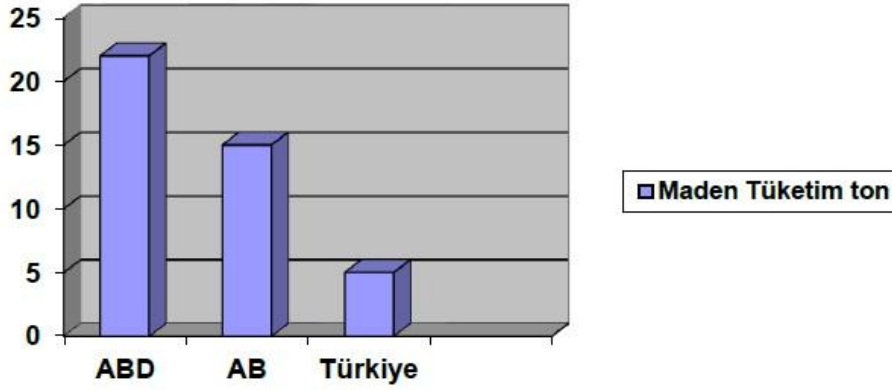
Çizelge 3.37.’de ülkelerin gelişmişlik durumlarıyla maden tüketimi arasında orantı olduğu görülmektedir. Yaşam standardındaki kaliteyle kişi başına düşen maden tüketimi miktarı arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Tüketim miktarıyla birlikte toplumun refah düzeyinin de arttığı bilinmektedir (TBMM, 2010).

Çizelge 3.37. Ülkelere Göre Maden Tüketim Oranı

Ülkeler	Dünya Nüfus Oranı (%)	Alüminyum (%)	Bakır (%)	Kurşun (%)	Çelik (%)
Gelişmiş Ülkeler	14,6	17,8	10,3	4,4	438,4
Gelişmekte Olan Ülkeler	25,2	3,1	2,5	1	128,4
Çin, Hindistan, Orta Doğu ve diğer Asya Ülkeleri	22,4	0,7	0,3	0,2	9,3
Türkiye	1,1	0,3	3,7	0,9	188,8

Kaynak: (TBMM, 2010: 229)

TBMM Mayıs 2010 tarihli Araştırma Komisyonu Raporu'nda; Şekil 3.13.'te görüldüğü üzere, Türkiye'deki kişi başına maden tüketim miktarının AB' nin üçte biri, ABD' nin ise dörtte birinden daha az olduğu görülmektedir.

Şekil 3.13. ABD, AB ve Türkiye'deki kişi başına düşen maden tüketim miktarları (ton)
Kaynak: (TBMM, 2010: 228)

3.7.1.3. Sektörün dış ticareti

Çizelge 3.38.'de 2010-2019 yılları arasındaki maden ve doğal taş ihracat tutarları ve değişim oranlarına bakıldığında en fazla değişimin %45,86 ile 2010 yılında olduğu en az değişimin de %5,97 ile 2011 yılında olduğu görülmektedir. 2010 yılındaki büyük orandaki değişimin nedeni 2008 krizinin 2009 yılındaki etkisinin devam etmesidir. Yıllar itibariyle bakıldığında doğaltaş ihracatının maden ihracatının yaklaşık olarak yarısı kadar olduğu ve birbirlerine paralel bir seyir izledikleri görülmektedir.

Çizelge 3.38. Maden ve doğal taş ihracat tutarları ve değişim oranları (2010-2019)

İHRACAT (x1000\$)	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Maden İhracatının Önceki Yıla Göre Değişim Oranı (%)	% -8,10	% -2,66	% 23,77	% -9,22	% -15,92	% -8,84	% 20,46	% 8,19	% 5,97	% 45,86
MADEN	1.242.371	4.220.649	4.336.154	3.503.401	3.859.029	4.589.961	5.034.887	4.179.553	3.863.312	3.645.844
DOĞALTAŞ	537.046	1.908.075	2.047.554	1.805.525	1.892.152	2.107.132	2.222.387	1.901.206	1.674.118	1.571.095

Kaynak: (MAPEG, Nisan 2019), (http://www.mapeg.gov.tr/maden_istatistik.aspx)

Çizelge 3.39.'da 2011-2019 yılları arasındaki genel olarak madencilik sektörü ithalat tutarlarına bakıldığında en fazla ithalat tutarlarının madencilik ve taşocakçılığı sektöründe

olduğu ve yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. Sektörde uranyum ve toryum madenlerinin de en az ithalat rakamlarına sahip olmakla birlikte 2015 ve 2011 yılları haricinde herhangi bir ithalat hareketi gözlenmemektedir. Aynı şekilde ham petrol ve doğalgaz ithalat rakamlarında da bazı yıllar hiç hareketlilik gözlenmemekle birlikte yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izlediği gözlenmektedir. Bu tablodan hareketle çoğu maden türünde dışarıya bağımlı olduğumuz sonucu da çıkarılabilir.

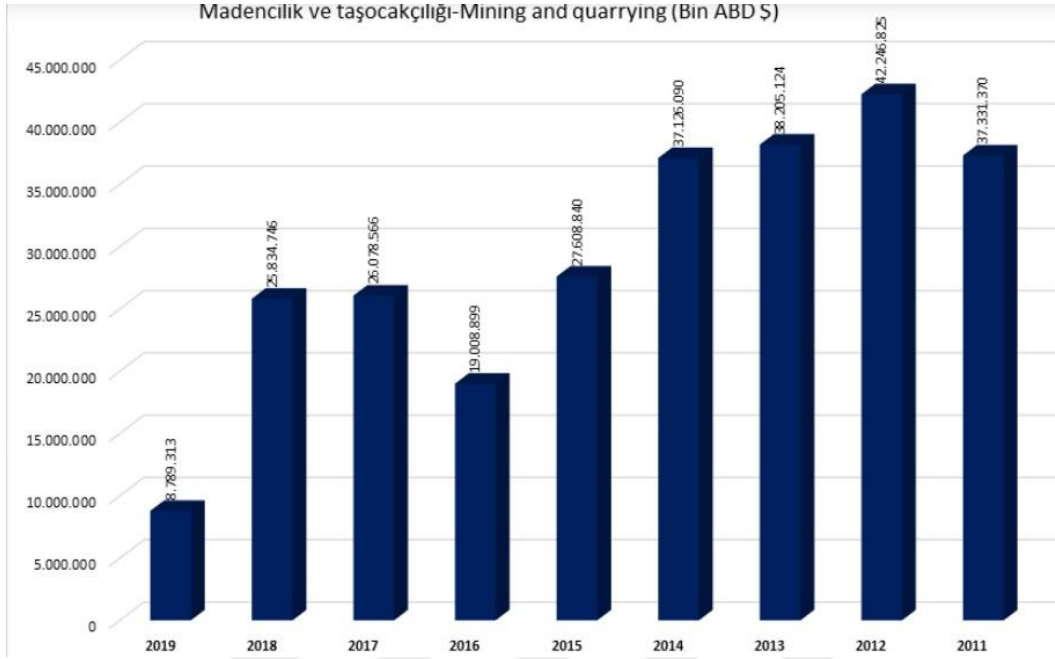
Çizelge 3.39. Madencilik sektörü ithalat rakamları (2011-2019)

YILLAR (x1000\$)	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Madencilik ve Taşocakçılığı	8.789,313	25.834.745,97	26.078.566,29	19.008.898,95	27.608.839,52	37.126.089,94	38.205.123,99	42.246.824,75	37.331.370,04
Maden Kömürü, Linyit ve Turba	975,835	3.978.421,00	3.923.819,05	2.643.118,53	2.971.738,46	846.252,08	920.984,75	1.149.031,77	1.290.125,96
Ham petrol ve Doğalgaz	-	6,33	-	-	84,91	0,57	-	10,75	15,21
Uranyum ve Toryum Madeni	-	-	-	-	2,21	-	-	-	0,18
Metal Cevherleri	294,829	1.138.904,79	1.097.339,89	747.141,81	866.586,18	1.129.907,92	1.240.473,86	1.242.605,77	1.247.270,53
Taşocakçılığı ve Diğer Madencilik	86,719	376.847,59	360.849,06	333.766,51	345.728,53	384.360,80	364.039,76	384.633,30	401.666,12
Gizli Veri	7.431.930	20.340.745,97	20.696.558,30	15.284.872,11	23.424.699,24	34.765.568,57	35.679.625,63	39.470.543,16	34.392.292,04

Kaynak: (MAPEG, Nisan 2019), (http://www.mapeg.gov.tr/maden_istatistik.aspx)

Şekil 3.14.'te 2011-2019 yılları arasındaki madencilik ve taşocakçılığı sektörü ithalat değişim grafiğinde 2011-2014 yıllarında ithalat tutarları yüksek seyretmekteyken 2015'ten itibaren düşüşe geçmiştir. En düşük olduğu değeri 2016 yılında gözlenirken 2017 ve 2018'de tekrar artışa geçse de ithalat tutarları 2015 ve öncesindeki yıllardaki seyrine geri dönmemiştir. İthalatın dışa bağımlılığın göstergesi olduğunu düşünürsek madencilik ve

taşocakçılığı sektöründeki dışa bağımlılığımız devam etse de yıllar itibariyle azalması bakımından olumlu bir tavır sergilemektedir.

Şekil 3.14. Madencilik ve taşocakçılığı sektörü ithalat tutarları (bin dolar)
Kaynak: (MAPEG, Nisan 2019), (http://www.mapeg.gov.tr/maden_istatistik.aspx)

3.7.2. Madencilik ve Taşocakçılığı Sektörü Likidite Gelişimi

Cari oran 2005 yılından 2011 yılına kadar sürekli artan bir duruş sergilemiştir. Kriz dönemi olan 2008 yılı ve ekonomik anlamda durgunluk yaşanan 2011 yılında incelenen diğer sektörlerle kıyasla düşüş gözlenmemekle birlikte beklenenden farklı bir şekilde artış kaydedilmiştir. Bu da sektördeki işletmelerde olumlu anlamda borç ödeme gücünün yüksek olduğunu göstermekle birlikte olumsuz anlamda atıl fon bulunduğunu ve kaynakların etkin kullanılmadığını gösterir. Net işletme sermayesi de yeterlidir denilebilir. Likidite ve nakit oranları da diğer sektörlerle kıyasla artış göstermiştir (tekstil ürünleri sektörü hariç). Stok bağımlılık oranı diğer bütün sektörlerle nazaran tam tersi şekilde sürekli azalan bir eğilim sergileyerek 2010 yılında -%13,1'e kadar düşmüştür. Fon akım oranı incelenen diğer sektörlerle göre K.V.Y.K.'daki artışa rağmen ani şekilde yükselmiştir. Hatta 2011 itibariyle maksimum seviyesine ulaşmıştır. Bunun nedeni ise 2008'deki ve 2011'deki %100'ün üzerinde artış gösteren faaliyet sonucu sağlanan fonlardır. Net çalışma sermayesi oranında yine incelenen diğer sektörlerdekiyle aynı yönde ve kriz dönemlerinde azalmak yerine artış gösterdiği, hatta 2008 yılının etkisinin 2009

yılında daha belirgin şekilde hissedildiği Çizelge 3.40.'da görülmektedir. Bunun nedeni de fon akım oranının incelenen diğer sektörlerle kıyasla ters yönde artış göstermesidir.

Çizelge 3.40. Madencilik ve taşocakçılığı sektörü 2005-2011 yılları likidite oranları

ORANLAR (%)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Cari Oran (%)	105,6	143,1	184,3	210,6	216,8	219,3	270,0
2-Likidite (Asit Test) Oranı (%)	64,0	89,5	129,5	156,1	159,5	171,9	190,0
3-Nakit Oranı (%)	12,6	25,7	54,9	75,0	80,7	105,4	92,0
4-Stok Bağımlılık Oranı (%)	232,8	157,9	90,6	53,8	39,5	(13,1)	10,8
5-Fon Akım Oranı (%)	41,5	67,4	72,0	119,9	77,9	102,6	142,3
6-Net Çalışma Sermayesi Oranı (%)	25,5	13,7	30,4	31,7	57,6	47,8	57,5

Kaynak: T.C.M.B.(Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

3.7.3. Madencilik ve Taşocakçılığı Sektörü Finansal Yapı Gelişimi

Bu sektördeki finansal kaldıraç oranı tıpkı likidite oranları gibi incelenen diğer sektörlerle göre daha farklı bir duruş sergilemiştir. Oranın durağan kalması ve olumlu bir seyir göstermesinin nedeni olarak vergi öncesi kar tutarının çok belirgin bir seviyede artış göstermesi, önceki yıllara göre sabit giderlerin artmaması ve faaliyet sonucu sağlanan fonun da %100'ün üzerinde seyir göstermesidir. Sermaye maliyeti oldukça yeterlidir ve sektördeki firmaların ortalama olarak borç ödeme güçleri iyi durumdadır yorumu yapılabilir. Öz kaynakların aktif içerisindeki durumuna bakıldığında tıpkı likidite oranları, finansal kaldıraç oranlarındaki gibi diğer sektörlerin aksine sürekli artış gösteren bir trend sergilemiştir. 2006 yılı ve sonrasında başlayan aşırı öz kaynak yapısı olumlu olduğu kadar olumsuz kabul edilir. Bu durum sektördeki firmaların uzun vadeli ve düşük maliyetli kredilerden yeterince yararlanmadığını gösterir. Öz kaynakların yabancı kaynaklar toplamına oranında tıpkı diğer oranlardaki gibi incelenen diğer sektörlerin aksine sürekli artış trendindedir ve oran olması gerekenin üstündedir. Bu durum ödeme gücü ve mali anlamda bağımsızlık göstergesi olsa da öz kaynak ve yabancı kaynaklar açısından değerlendirildiğinde dengenin sağlanması gerektiğinin işaretidir. K.V.Y.K.'ın pasif toplamına oranında diğer oranlardaki gibi 2005 yılında fazla olmasına rağmen zamanla azalan bir eğilim sergilemiş ve 2011'de %20,2'ye kadar gerilemiştir. Bu da atıl durumdaki öz kaynak ve U.V.Y.K. yapısı anlamına gelmektedir. K.V.Y.K.'ın yabancı kaynaklar toplamına oranında incelenen diğer sektörlerle nazaran oranda genel olarak olumluluk anlamında kararlı bir duruş görülse de yabancı kaynak yapısında bu sektörde de incelenen diğer sektörlerdeki gibi çoğunluğu K.V.Y.K.'ın oluşturduğu görülmektedir. Bu, Ülkemizde genel olarak görülen bir kaynak yaratma şekli olsa da istenmeyen bir durumdur.

U.V.Y.K.'ın pasif toplamı oranında 2005'de azalışa geçerek kriz sonrası toparlanma eğilimi gösterse de sonrasında kırılmanın arttığı ve oranın daha da düştüğü Çizelge 3.41.'de görülmektedir. Bu istenmeyen bir durumdur. Bu sektör diğer oranlarda gayet iyi bir tutum sergilemesine rağmen yabancı kaynaklar finansmanı konusundaki yönetim politikası zayıf kalmıştır. Duran varlıkların öz kaynaklara oranına bakıldığında, 2005 yılında normalin biraz üzerinde bir seyir izlerken sonrasında sürekli düşen bir trende geçmiştir ve 2011 yılında minimum olduğu seviyeye gerilemiştir. Duran varlıkların finansmanından zamanla yabancı kaynaklara yönelimin arttığı ve bunun çoğunluğunun da U.V.Y.K.'la değil de K.V.Y.K.'la gerçekleştirildiği görülmüştür. Maddi duran varlıkların öz kaynaklara oranına bakıldığında incelenen bazı sektörlerdekine paralel şekilde 2005 yılında optimuma en yakın seviyede seyretmekteyken zamanla dalgalanma sürecine girdiği ve maddi duran varlık finansmanında öz kaynakların yetersiz kaldığı görülmüştür. Bunun sonucunda yabancı kaynak kullanımına gerek duyulmuş ve kaynakların çoğunun K.V.Y.K.'dan sağlanması yoluna gidilmiştir (2005 yılı hariç).

Çizelge 3.41. Madencilik ve taşocakçılığı sektörü 2005-2011 yılları finansal yapı oranları

ORANLAR (%)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Yabancı Kaynaklar Top. / Aktif Top. Oranı (%)	46,2	37,5	34,0	33,6	32,8	31,1	28,5
2-Öz Kaynaklar / Aktif Top. Oranı (%)	53,8	62,5	66,0	66,4	67,2	68,9	71,5
3-Öz Kaynaklar/Yabancı Kaynaklar Top. Oranı (%)	116,6	166,4	193,9	197,4	205,3	222,0	250,3
4-K.V.Y.K. / Pasif Toplamı Oranı (%)	30,2	27,4	24,6	22,3	21,7	22,3	20,2
5-K.V.Y.K. / Yabancı Kaynaklar Top. Oranı (%)	65,4	73,0	72,2	66,2	66,3	71,9	70,8
6- U.V.Y.K. / Pasif Toplamı Oranı (%)	16,0	10,1	9,5	11,4	11,0	8,7	8,3
7- Duran Varlıklar / Özkaynaklar Oranı (%)	126,6	97,3	82,9	80,0	78,7	74,1	63,6
8- Maddi Duran Varlıklar (Net)/Öz Kayn. Oranı (%)	44,9	36,4	40,7	39,7	41,9	39,4	32,3

Kaynak: T.C.M.B.(Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

3.7.4. Madencilik ve Taşocakçılığı Sektörü Devir Hızları Gelişimi

Stok devir hızında 2008 yılının etkisi 2009 yılında görülmüştür. Sonraki yıllar tekrar artış eğilimine geçse de 2011 yılında yaşanan ekonomik durgunluk nedeniyle tekrar ve en düşük olduğu oranına gerilemiştir. Alacak devir hızı diğer sektörlerle kıyasla 2008'de aksine artış trendi göstermiştir. Ancak 2011 yılında da en düşük oranda seyrederek olumlu anlamdaki seyrine geri dönmüştür. Alacakların ortalama tahsilat süresinde 2008 yılında düşüş görülmekle birlikte 2011 yılındaki olumsuzluklardan etkilenmemiştir. Net çalışma sermayesi devir hızı incelenen diğer sektörlerle kıyasla stok ve alacak devir hızına paralel bir tutum sergilemekten ziyade daha farklı bir eğilim göstermiştir. 2008 yılına doğru giderek düşmüş ve 2011 yılına kadar kararlılığını sürmüştür. Dönen varlıklar devir hızı

2009 yılına kadar sürekli azalan bir tutum sergilemiştir. 2010 yılında toparlanma seyrinde olsa da 2011’de tekrar düşmüştür. Burada cari orana nazaran diğer oranların da etkili olduğu söylenebilir. Maddi duran varlık devir hızı diğer oranlarda olduğu gibi dalgalı bir seyir gerçekleştirerek 2010’da tekrar yükselişe geçmiştir. Hazır değerler devir hızı 2005 yılından 2010 yılına kadar sürekli azalan bir tavır sergilemiş ve 2011 yılı artışa geçtiği tek yıl olmuştur. Aktif devir hızı 2007 ve 2008’de gerileme kaydederken daha sonra hızla toparlanmıştır. Öz kaynaklar devir hızı 2009 yılına kadar sürekli azalan bir seyir kaydederken 2009 yılında krizin etkilerini hissettirdiği ve sonrasında toparlanma sürecine girdiği Çizelge 3.42.’de görülmektedir.

Çizelge 3.42. Madencilik ve taşocakçılığı sektörü 2005-2011 yılları devir hızları

HIZLAR (Kez)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Stok Devir Hızı	4,8	4,6	4,0	4,1	3,6	4,4	3,2
2-Alacak Devir Hızı	5,4	6,4	6,0	8,0	7,4	7,8	5,0
3-Alacakların Ort. Tahsilat Süresi (Gün)	6,7	5,6	6,0	4,5	4,9	4,6	7,2
4-Net Çalışma Sermayesi Devir Hızı	38,7	6,1	3,1	2,5	2,1	2,3	1,8
5-Dönen Varlıklar Devir Hızı	2,0	1,8	1,4	1,3	1,1	1,2	1,1
6-Maddi Duran Varlık Devir Hızı	2,7	3,1	2,4	2,3	1,9	2,3	2,7
7-Hazır Değerler Devir Hızı	18,4	10,2	5,0	3,7	3,1	2,6	3,5
8-Aktif Devir Hızı	0,7	0,7	0,6	0,6	0,5	0,6	0,6
9-Öz Kaynaklar Devir Hızı	1,2	1,1	1,0	0,9	0,8	0,9	0,9

Kaynak: T.C.M.B.(Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

3.7.5. Madencilik ve Taşocakçılığı Sektörü Karlılık Gelişimi

Brüt satış karının net satışlara oranına bakıldığında incelenen diğer sektörlerin tersi şekilde sürekli artış kaydeden bir tutum sergilediği görülmektedir. İşletme faaliyetleri yüksek maliyetli değildir ve fiyat baskısı yoktur denilebilir. Ayrıca 2008 ve 2011 yıllarında belirgin şekilde artan net satışlar, dönem karı ve finansman giderleri kalemleri kayda değer özelliktedir. Faaliyet karı net satışlar oranına bakıldığında diğer oranlarda olduğu gibi artış eğilimi göstermiş ve olumlu bir seyir izlemiştir. Faaliyet giderleri net satışlar oranında 2008’de keskin şekilde bir azalma olduğu görülmüştür. Oran daha sonraki yıllarda artma eğiliminde olsa da kriz öncesi yıllardaki seyrine dönememiştir. 2010 ve 2011 yıllarında net satışlar tutarı çok belirgin şekilde artmıştır. Dönem karı oranına bakıldığında diğer sektörlere nazaran farklı seyir gösterdiği görülmektedir. 2008 ve 2011’de artış gösteren net satışlara rağmen dönem karı incelenen diğer sektörlerdekinin tersine bir şekilde artış göstermiştir. Bu aslında her firma için istenen bir durumdur. Net karın net satışlara oranına bakıldığında dönem karı oranına benzer bir gelişim seyretse de zamanla aradaki fark

açılmıştır. Bunun nedeni 2008 yılında ve sonraki yıllarda daha fazla tutarda artan net satışlardır. Vergi öncesi karın öz kaynaklara oranına bakıldığında diğer sektörlerle ve önceki yıllara kıyasla 2008 ve 2011 yıllarında belirgin şekilde artan dönem karı ve fazla olmayan yabancı kaynak kullanımı nedeniyle oranlar yüksek seyretmiştir. Bu işletmelerdeki yöneticilerin öz kaynakları verimli kullandıklarını ve işletmedeki sermayenin yeterliliğinin makul seviyede olduğunu gösterir. Faiz ve vergi öncesi karın pasif toplamına oranına bakıldığında 2008’de oldukça yüksek tutarda olan dönem karı ve finansman giderlerinin sonraki yıllarda (özellikle 2009 yılında) azalması nedeniyle oran düşmüştür. Daha sonra 2011 yılında tekrar yükseliş kaydetmiştir. Faizleri karşılama oranına bakıldığında 2008’de artış gösteren dönem karıyla birlikte yükseldiği Çizelge 3.43.’de görülmektedir.

Çizelge 3.43. Madencilik ve taşocakçılığı sektörü 2005-2011 yılları karlılık oranları

ORANLAR (%)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1-Kar ile Satışlar Aras. ilişkileri Gösteren Oranlar							
a)Brüt Satış Karı (Zararı) / Net Satışlar Oranı (%)	27,0	28,9	29,6	34,3	34,3	37,8	42,9
b)Faaliyet Karı (Zararı) / Net Satışlar oranı (%)	6,3	8,4	8,5	18,3	15,8	21,4	25,7
c)Faaliyet Giderleri / Net Satışlar Oranı (%)	20,7	20,5	21,1	16,0	18,5	16,4	17,2
d)Vergiden Önceki Kar / Net Satışlar Oranı(%)	8,7	15,5	14,5	33,4	19,5	29,3	34,4
e)Net Kar (Zarar) / Net Satışlar Oranı (%)	5,6	13,1	12,1	28,1	15,5	23,9	27,9
2-Kar ile Sermaye Arasındaki ilişkileri Gösteren Oranlar							
a)Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	10,6	17,8	14,1	30,6	15,6	26,1	30,0
b)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Pasif Top. Oranı (%)	6,9	12,7	11,2	23,0	12,2	19,3	22,7
3-Kar ile Finansal Yüküm. Aras. İlişkileri Gösteren Oranlar							
1-Faiz Ödeme (Karşılama) Oranı							
a)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Faiz Giderleri Oranı (%)	591,3	812,3	608,8	856,4	715,9	1566,2	1691,2
b)Sabit Giderleri Karşılama Oranı (%)	10,4	11,0	11,0	13,0	11,7	13,1	14,2
c)Borçları Karşılama Oranı (%)	10,0	12,1	9,6	10,5	9,5	17,4	16,8

Kaynak: T.C.M.B.(Bazı veriler yazar tarafından hesaplanarak eklenmiştir.)

İzleyen yıllarda da karın yüksek olması, finansman giderlerinin de stabile yakın bir seyir izlemesi, oranı daha da yükseltmiştir (2009 yılı hariç). 2009 yılında ise dönem karı birden %50’ye yakın oranda düşmüş ve finansman giderleri önceki yıla göre daha az miktarda düşüş sergilemiştir. Bu yüzden oran diğer yıllara göre düşüktür (2006, 2008, 2010 ve 2011 yılları). Sabit giderleri karşılama oranında 2008’deki yüksek miktarda artış gösteren kar toplamından dolayı artış trendine geçse de 2009’da azalan kar tutarlarının etkisiyle düşüşe geçmiştir. Sonraki yıllarda kar tutarlarının tekrar artışa geçmesi, sabit giderlerin artmaması ve finansman giderlerinin de azalması sonucunda oran maksimum olduğu seviyesine ulaşmıştır. Borçları karşılama oranında 2008 yılı ve sonrasında genellikle artma eğiliminde

olan finansman giderleri ve ana para taksitlerine rağmen faaliyet sonucu sağlanan fonlardaki ciddi miktardaki artış tutarları nedeniyle oran incelenen diğer sektörlerdeki gibi düşüşten ziyade yükselme eğilimi sergilemiştir.

3.7.6. Madencilik ve Taşocakçılığı Sektörü Fon Akım Tablosu Analizleri

3.7.6.1. Fon kaynakları analizi

Genel olarak en yüksek artış 2007-2008 yılları arasında görülmekteyken en az artışın da 2008-2009 yılında olduğu Ek-6 bölümünde Çizelge 6.1., Çizelge 6.2., Çizelge 6.3., ve Çizelge 6.4.' de görülmektedir.

Faaliyetlerden sağlanan kaynaklar: Karşılaştırmalı analizde en fazla artışın 2007-2008 yılları arasında, en az artışın da 2008-2009 yılları arasında olduğu görülmektedir. Yüzde yöntemiyle yapılan analizde ise grup içerisinde oranı en yüksek olan yıl %97,4 ile 2009 yılı iken, en düşük yılın da %53,9 ile 2005 olduğu görülmektedir. Eğilim yüzdeleri yöntemiyle yapılan analizde 2005 yılına göre en fazla artış 2011 yılında görülürken en az artış da 2006 yılında görülmektedir. Analizlerdeki veriler birbirine paralel bir seyir izlemiştir. Olağan kar 2008'e kadar sürekli artış trendi sergilemekteyken 2009'da birden %36,22 oranında düşüş sergilemiş ve sonrasında toparlanma tavrı gösterse de 2011'de tekrar düşüşe geçmiştir. Genel toplamdaki oranı bakımından en fazla olduğu yıl 2011 iken, grup toplamında en fazla olduğu yıl 2010'dur. Genel toplamda en az olduğu yıl 2005 yılı iken, grup toplamında da en fazla olduğu yıl 2005 yılıdır. 2009 yılındaki ani düşüşün nedeni 2008 yılında artan finansman giderleri ve ana para taksitleridir. Net satışlar artsa dahi kar düşmüştür. 2008'in etkisi 2009'da daha çok hissedilmiştir. 2009 yılında finansman giderlerinin artışı azalsa da diğer giderler sürekli artış eğiliminde olduğu için vergi öncesi kar düşmüştür. 2008'e kadar artış durumunda olan amortismanlar grubu kriz sonrası düşüşe geçse de 2011'de tekrar artışa geçmiştir. İncelenen diğer sektörlerle nazaran kriz ve ekonomik anlamda durgunluk yaşanan 2011 yılında düşüş seyri göstermemiştir. Fakat göze çarpan bir husus da şudur ki; 2008 yılı ve izleyen yıllarda genel toplamdaki ve grup toplamındaki oranlar, kriz öncesindeki kadar kararlı ve yüksek değildir. Fon çıkışı gerektirmeyen diğer giderler dalgalı bir seyir göstermekle birlikte 2008 yılında fazla bir değişim göstermemiştir. 2008'in etkisi sonradan görülmüş olmakla birlikte 2010'da azalan bir tavır sergilese de 2011'de tekrar artışa geçmiştir. Kriz sonrası dönemde krizin etkilerini görmek mümkündür. Özetle krizin etkileri nedeniyle kriz sonrası dönemde ayrılan

karşılıklar ve değer düşüklüğü v.b. karşılıklar artmıştır yorumu yapılabilir. Fon girişi sağlamayan gelirler grubunun 2005 yılından sonra en az olduğu yıl 2008 yılıdır. Bu durumdan kriz zamanı ayrılan şüpheli alacakların ve değer düşüklüğü karşılıklarının azaldığı anlamı çıkarılabilir. Ayrıca oran kriz sonrası %165,94 dolaylarında artmıştır. Burada da kriz sonrası yıllarda ayrılan karşılıkların azaldığı yorumunu yapılabilir.

Olağandışı faaliyetlerden sağlanan kaynaklar: 2006 ve 2008 yıllarında bir miktar olağan dışı kar hareketleri gözlenmiştir. Bu tutarlar fon çıkışı gerektirmediği için fon kaynaklarına eklenmiştir.

Dönen varlıklar tutarındaki azalışlar: Bu grupta herhangi bir hareketlilik gözlenmemektedir.

Duran varlıklar tutarındaki azalışlar: Bu grupta herhangi bir hareketliliğe rastlanmamıştır.

Kısa vadeli yabancı kaynaklardaki artışlar: 2008 yılında artmış olsa da kriz öncesi dönemlerle kıyaslandığında bu artış aşırı miktarda değildir (2008'de U.V.Y.K. K.V.Y.K.'dan daha fazla tutarda, %100'e yakın oranda artmıştır ve buna sonraki grup olan U.V.Y.K.'daki artışlar bölümünde değinilecektir). Bu sektördeki firmalar kriz döneminde K.V.Y.K. finansmanına ağırlık vermemişlerdir yorumu yapılabilir. Sonraki yıllarda K.V.Y.K. artışı gözlenmiş olsa da bu artışlar kriz dönemine özel olmadığı için kriz anlamında etkisi çok bir şey ifade etmemektedir. Cari oran, likidite (asit-test) oranı ve nakit oranlara bakıldığında gözlenmekte olan sonuçlara paralel verilerle karşılaşılmaktadır. Oranlar 2008 yılında azalan bir tutum sergilememekle birlikte tersi şekilde artma özelliği göstermektedir. Hatta oranların hepsi 2008 yılı sonrası sürekli artış trendi sergilemişlerdir (2011 yılındaki nakit oranı hariç). Fon akım oranı da sonuçları destekler niteliktedir ve kriz sonrası düşüşe geçse de 2011'de tekrar arttığı görülmektedir. Stok devir hızı ve alacak devir hızları 2008'de artarak sonuçlara paralel bir seyir izlemişlerdir. Ancak 2011 yılında likidite oranlarının tersi şekilde düşüşe geçmişlerdir. Bu noktada fon akım tablolarındaki K.V.Y.K.'daki artışlar bölümündeki 2010 ve 2011 yılındaki artış verilerini destekler niteliktedir. Bu sektörde farklılık arz eden husustur.

Madencilik sektöründeki firmalar incelenen diğer sektörlerle nazaran kriz döneminde çok daha az miktarda K.V.Y.K. finansmanına başvurmuşlardır. Hatta 2008 yılında U.V.Y.K.

artış miktarı K.V.Y.K. artışının yaklaşık olarak iki katıdır. Bu firmaların lehine bir durum arz etmektedir. Alacak devir hızı ise 2008 yılında dikkate değer bir şekilde çok fazla artmıştır. Yapılan analizlerde fon çıkışı gerektirmeyen diğer giderler bölümünde kriz zamanı genel toplamda %3 oranında bulunan karşılık ve değer düşüklüğü karşılığı gibi tutarlar gözlenmiştir. Alacak devir hızının yükselmesi bu açıdan bakıldığında sıkıntı yaratabilir yorumu yapılabilir.

Uzun vadeli yabancı kaynaklardaki artışlar: Dalgalı bir duruş sergileyen U.V.Y.K.'daki artışlar 2008 yılında birden yükselerek bütün yıllar arasındaki en yüksek gerçekleştiği tutara ve fon kaynakları arasındaki en yüksek oranına ulaşmıştır. İzleyen yıllarda da tekrar dalgalı bir tavır sergilemiştir. 2008 yılındaki artış tutarı K.V.Y.K.'ın artış tutarının yaklaşık iki katı olsa da genel toplamdaki yüzdeliğine bakıldığında bu yeterli değildir. Kaldıraç oranı, finansman ve öz kaynak oranlarına bakıldığında, kaldıraç oranı 2008'de azalış trendine geçmiştir ve 2011'e kadar sürekli azalmıştır. Finansman ve öz kaynak oranları da 2005-2011 yılları arasında sürekli artış eğilimi sergilemişlerdir. U.V.Y.K.'ın pasif toplamına oranına bakıldığında 2005-2008 yılları arası düşüş eğilimi sergilerken 2008 yılında artış durumuna geçmiştir ve sonra tekrar azalış seyrine dönmüştür.

Sonuç olarak sektördeki işletmelerin aktiflerinin çoğunun yabancı kaynaklarla finanse edildiği, sadece kalan kısmın öz kaynaklarla finanse edildiği söylenebilir. Öz kaynak yabancı kaynak oranı incelenen diğer sektörlerle ve krize rağmen daha dengeli ve tutarlıdır. Firmaların kredi politikaları riskli değildir. Mali sorumluluklarını yerine getirirken zorlanmaları diğer sektörlerle nazaran daha az olacağı gibi, hiç olmayabileceği bile söylenebilir. Öz kaynaklar yetersizdir denilemez fakat tutar olarak artırılmalıdır. U.V.Y.K.'daki artış 2008 yılında en yüksek değerinde seyretmekteyken bu ve izleyen yıllar yapılacak olan artışlar çok yetersiz kalmıştır.

Öz kaynak artışı: Sektörde gözlemlenen dönemler içerisinde 2010 ve 2011 yılları haricinde özkaynak artışı yaşanmıştır. Sektördeki özkaynak artışları farklı tutarlarda ve dalgalı bir seyir izlemesi nedeniyle diğer sektörlerden farklılaşır. En önemli artış %24,8 ile 2006 yılındadır. Diğer yıllardaki artışlar önemsiz seviyededir. 2009 yılında yalnızca öz kaynak artışı kaydedilmiş, K.V.Y.K. ve U.V.Y.K. artışı kaydedilmemiştir. Öz kaynak oranları sürekli artış eğilimi sergilemiştir. Bu nedenle öz kaynak yabancı kaynak oranları da dengededir.

Hisse senedi ihraç primleri: Yalnızca 2009 yılı ve sonrasında ihraç primi hareketi gözlemlenmektedir. 2009 yılı artışı özkaynak artışının %4,8'i oranındadır.

3.7.6.2. Fon kullanımları analizi

Faaliyetlerle ilgili kullanımlar: Bu grupta herhangi bir hareketliliğe rastlanmamıştır.

Olağandışı faaliyetlerle ilgili kullanımlar: Fon kaynakları bölümünde olağan dışı kar hareketlerine rastlanmamıştır. Dolayısıyla olağan dışı zararlardan kaynaklanan olağan dışı faaliyetlerle ilgili kullanımlar grubunda hareketlilik izlenmektedir. Yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izlense de 2008 yılı sonrası 2009 yılında önemli ölçüde artış yaşanmış ve 2011 yılında en yüksek oran ve tutara ulaşmıştır. En fazla artış 2010-2011 yılları arasında gerçekleşmiştir.

Ödenen vergi ve benzerleri: Genel anlamda değişken bir tavır sergileyen ödenen vergi ve benzerleri grubunda 2008 yılında önemli tutarda ve fon kullanımları içerisinde önemli bir oranda artış gözlenmiştir. Sonraki yıllar artış seyrine devam etmiştir. Karlılık oranlarına bakıldığında vergiden önceki karın net satışlara oranı ve vergiden sonraki kar (zarar)'ın net satışlara oranı arasındaki farklara bakıldığında aradaki fark yıllar itibariyle artmış ve 2011'de en yüksek değerine ulaşmıştır. 2008 yılında dönem karı %300'ün üzerinde artmış sonraki yıl azalışa geçmişse de 2010'da tekrar artış trendi sergilemiştir. Finansman giderleri de %100'ün üzerinde artmış ve sonraki yıllar azalışa geçmiştir. Sabit giderler ve ana para taksitleri belli bir hızda artmış ve 2010 yılında azalışa geçmiş olsa da 2011 yılında tekrar artış seyrine dönmüştür.

Ödenen temettüler: Bu grupta herhangi bir hareketlilik kaydedilmemiştir.

Dönen varlıklar tutarındaki artışlar: Yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izleyen bu grup 2011 yılında en yüksek tutarıma ulaşırken fon kullanımları içerisindeki en yüksek oranına da 2008 yılında ulaşmıştır. Dönen varlık devir hızı 2008 yılı itibariyle düşüşe geçmiş ve sonraki yıllarda da düşük seyretmiştir. Likidite oranlarından cari oran da 2005-2011 yılları arasında sürekli yüksek seyretmiştir. Eğer cari oran sürekli düşüş halinde olsaydı ya da kriz zamanında ve ekonomik durgunluk dönemlerinde düşüş sergileseydi K.V.Y.K.'la yapılan dönen varlık yatırımları yetersiz kalmıştır yorumu yapılabilirdi. Cari oran düşmediği gibi

K.V.Y.K. yüksek tutarda artmamış ve oldukça kararlılık sergilemiştir. Net çalışma sermayesi de sürekli artış eğiliminde olduğu için dönen varlıklar tutarındaki artışlar yapılan diğer analizlere paralellik göstermektedir. Sonuç olarak sektörde genel olarak yıllar itibariyle borç ödeme ve günlük faaliyetleri yerine getirip sürekliliği sürdürebilmede herhangi bir zorluk yaşanmamıştır yorumu yapılabilir. Ayrıca K.V.Y.K.'la yapılan dönen varlık finansmanları yeterlidir.

Duran varlıklar tutarındaki artışlar: Yıllar bazında değerlendirildiğinde değişken bir tutum sergileyen bu grubun tutar olarak en yüksek olduğu yıl 2011 yılıdır. Fon kullanımları içerisinde oran olarak en yüksek olduğu yıl ise 2005 yılıdır. Maddi duran varlık devir hızı 2006-2009 yılları arası sürekli azalmış ve 2010 yılında tekrar artışa geçmiştir. Devir hızı ve duran varlıklar tutarındaki artışlar grubundaki hareketlerde paralellik söz konusudur. 2006-2009 yılları arası duran varlıkların verimliliği azalmış ve etkin kullanılamamışlardır. Bu aynı zamanda atıl olan fazla yatırımın da göstergesidir.

Kısa vadeli yabancı kaynaklardaki azalışlar: Fon kaynakları bölümünde K.V.Y.K.'da 2009 yılı haricinde her yıl artışlar gözlenmiştir. Sadece 2009 yılında olan bu azalış firmaların lehine yani istenen bir durumdur.

Uzun vadeli yabancı kaynaklardaki azalışlar: Fon kaynakları bölümünde U.V.Y.K. artışları 2006 ve 2009 yılları haricinde her yıl hareketlilik gözlenmiştir. Bu yıllarda ise U.V.Y.K.'da azalışlar söz konusudur. Azalışların borç geri ödemesinden kaynaklandığı ifade edilebilir.

Öz kaynak azalışı: Fon kaynakları bölümünde sadece 2010 ve 2011 yılları haricinde bütün yıllarda öz kaynak artışı kaydedilmiştir. Fon kullanımları bölümünde ise 2010 ve 2011 yıllarında her yıl öz kaynak azalışı mevcuttur. Oldukça yüksek oranlarda gerçekleşen azalışların en yüksek tutarda gerçekleştiği yıl 2010 yılıdır. 2010 yılında faaliyetlerden sağlanan fonların yaklaşık dörtte biri ile öz kaynak azalışının finanse edildiği söylenebilir. Özkaynaklardaki azalış sektördeki firmaların sahip ya da sahiplerinin koydukları sermayelerinin bir kısmını geri çekmeleri şeklinde gerçekleştiği yorumu yapılabilir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

2008 yılında Mortgage krizinin Amerika Birleşik Devletleri'nde başlayarak etkisinin zamanla bütün dünyaya yayılması nedeniyle mali piyasalardaki küreselleşmenin ne derecede önem arz ettiği anlaşılmıştır. Özellikle kaynak fazlası olmayan, dış ticaret açığını kısa vadeli yabancı fonlarla kapatmaya çalışan gelişmekte olan ülkeler için küreselleşme daha önemli hale gelmektedir. 2008 kriziyle birlikte yabancı kısa vadeli kaynakların ülkeyi terk etmesi sonucunda oluşan döviz kuru açığı, faiz oranlarındaki dalgalanmalar ve enflasyon reel sektörde kendisini kısa süre içerisinde hissettirmektedir. Bunun sonucunda yaşanan olumsuzluklar da iç pazara, üretici ve üretici hareketlerine yansiyarak daralmaya neden olmaktadır.

Yapılan çalışmada;

Likidite oranları gelişimlerinde: Cari oran, likidite oranı, nakit oran, fon akım oranı; 2008'de ve ekonomik anlamda durgunluk yaşanan 2011'de bütün sektörlerde düşmüştür (Madencilik ve Taşocakçılığı hariç).

Stok bağımlılık oranı, net çalışma sermayesi oranı; 2008'de ve 2011'de genellikle artmıştır. (Madencilik ve Taşocakçılığı hariç).

Finansal yapı oranları gelişimlerinde: Öz Kaynaklar/Aktif Toplamı Oranı, Öz Kaynaklar/Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı; 2008'de ve 2011'de Madencilik ve Taşocakçılığı sektörü hariç bütün sektörlerde düşmüştür.

K.V.Y.K./Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı; 2008 ve 2009'a kadar sürekli düşerken, sonrasında genelde artışa geçmiştir.

Yabancı Kaynaklar/Aktif Toplamı Oranı, K.V.Y.K./Pasif Toplamı Oranı, U.V.Y.K./Pasif Toplamı Oranı, Duran Varlıklar/Öz Kaynaklar Oranı, Maddi Duran Varlıklar/Öz Kaynaklar Oranı; 2008'de ve 2011'de genellikle bütün sektörlerde artmıştır (Madencilik ve Taşocakçılığı hariç).

Devir hızları gelişimlerinde: Stok Devir Hızı, Alacak Devir Hızı, Hazır Değerler Devir Hızı; 2008, 2009 ve 2011'de Ana Metal Sektörü haricinde genellikle bütün sektörlerde düşmüştür.

Alacakların Ort. Tahsilat Süresi; 2008 ve 2011'de İnşaat ve Tekstil Sektörü haricinde genellikle bütün sektörlerde düşmüştür.

Net Çalışma Sermayesi Devir Hızı; 2008, 2009 ve 2011'de genellikle bütün sektörlerde düşmüştür (Madencilik ve Taşocakçılığı hariç).

Dönen Varlık Devir Hızı; 2008 ve 2011'de İmalat Sanayi Sektörü haricinde bütün sektörlerde düşmüştür. Bu haliyle cari orana paralel bir seyir izlemiştir.

Maddi Duran Varlık Devir Hızı, Aktif Devir Hızı; 2008 ve 2011'de genellikle düşme eğilimi olsa da bütün sektörlerde dalgalı bir seyir izlemiştir (Ana Metal hariç).

Hazır Değerler Devir Hızı; 2008 ve 2009'da genellikle düşmüş, daha sonraki yıllarda artışa geçmiştir (Metalik Olmayan Diğ. Min. Ürün. İm. hariç).

Öz Kaynaklar Devir Hızı; 2008 ve sonraki yıllarda artmıştır (Madencilik ve Taşocakçılığı hariç).

Karlılık oranları gelişimlerinde: Brüt Satış Karı(Zararı)/Net Satışlar Oranı, Faaliyet Giderleri/Net Satışlar Oranı; 2008'de Tekstil ve Madencilik ve Taşocakçılığı haricinde genellikle düşmüştür.

Faaliyet Karı(Zararı)/Net Satışlar Oranı; 2008'de genellikle düşmüştür (Metalik Olm. Diğ. Min. Ürün. İm. ve Madencilik ve Taşocakçılığı hariç).

Vergiden Önceki Kar/Net Satışlar Oranı, Net Kar(Zarar)/Net Satışlar Oranı, Vergiden Öncesi Kar(Zarar)/Öz Kaynaklar Oranı, Faiz ve Vergi Öncesi Kar(Zarar)/Pasif Toplamı Oranı, Faiz ve Vergi Öncesi Kar(Zarar)/Faiz Giderleri Oranı, Sabit Giderleri Karşılama Oranı, Borçları Karşılama Oranı; 2008 ve 2008 sonrası ile 2011'de genellikle bütün sektörlerde düşmüştür (Madencilik ve Taşocakçılığı hariç).

Fon Akım Tablosu Analizlerinde;

Fon kaynakları analizinde: Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar; 2008 ve 2011'de Madencilik ve Taşocakçılığı sektörü haricinde genellikle düşmüştür.

K.V.Y.K. Artışlar; 2008 yılında bütün sektörlerde yüksek artışlar mevcuttur. Bütün sektörlerde artışlar fazla iken sadece Madencilik ve Taşocakçılığı sektöründe K.V.Y.K. artışları U.V.Y.K.'dan yarısı kadar daha azdır.

U.V.Y.K. Artışlar; 2008 yılında İnşaat sektörü haricinde yüksek oranda artışlar mevcuttur. Fakat artışlar genellikle K.V.Y.K. Artışlarının gölgesinde kalmıştır (Madencilik ve Taşocakçılığı haricinde). Genellikle bütün sektörlerde yetersiz kalmıştır.

Öz Kaynak Artışı; Bütün sektörlerde dalgalı bir şekilde ve farklı yıllarda olsa da ortak nokta bağlamında 2009 yılında öz kaynak artışları her sektörde yüksek oranlarda yapılmıştır. Madencilik ve Taşocakçılığı sektöründe 2009 yılında yabancı kaynak kullanılmadan, sadece öz kaynak kullanılmıştır.

Hisse Senedi İhraç Primleri; Bütün sektörlerde farklı yıllarda olsa da; öz kaynak artışında görüldüğü gibi her sektörde 2009 yılında yüksek oranda seyretmektedir (Ana Metal hariç).

Fon kullanımları analizinde: Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar; 2008 ve 2011 yıllarında Madencilik ve Taşocakçılığı haricinde her sektörde yüksek artış ve hareketlilik görülmektedir.

Ödenen Vergi ve Benzerleri; 2008 ve 2011 yıllarında en düşük değerlerinde seyretmektedir (Madencilik ve Taşocakçılığı hariç).

Dönen Varlık Tutarındaki Artışlar; Her sektörde dalgalı ve farklı seyir izlemiştir. Madencilik ve Taşocakçılığı sektörü dışında bütün sektörlerde yetersiz kalmıştır.

Duran Varlık Tutarındaki Artışlar; 2008 yılında her sektörde en yüksek değerinde seyretmiştir. Ancak duran varlık devir hızının düşük olduğu sektörlerde duran varlıklar verimli kullanılamamıştır ve atıl kapasite vardır.

K.V.Y.K. Azalışlar; Bütün sektörlerde sadece 2009 yılında mevcuttur. Çünkü sektörlerdeki firmalar 2009 yılında K.V.'li borçlarını ödemişlerdir. Dönen varlıklar ve net çalışma sermayeleri de artmıştır.

Öz Kaynak Azalışı; Genellikle bütün sektörlerde 2009 yılı hariç her yıl azalış vardır (Ana Metal ve Madencilik ve Taşocakçılığı hariç). Sektörlerdeki firmalarda genellikle zarar tutarları gerçekleşmediğine göre, ortakların koydukları sermayenin bir kısmını geri çekmiş olmaları muhtemeldir.

Çalışmada; incelenen sektörlerdeki firmaların özellikle kriz ve kriz sonrası dönemlerde; genel olarak kısa vadeli yabancı kaynak kullanımının çok arttığı, öz kaynak finansmanın yetersiz olduğu, çok belirgin şekilde azalan net işletme sermayelerinin yeterli olmadığı, duran varlıkların genellikle öz kaynaklar ile finanse edilmeye çalışıldığı, fazlasıyla artan finansman giderleri, ana para taksitleri ve sabit giderlerin karlılığı önemli derecede düşürdüğü, yabancı kaynak maliyetlerinin aşırı şekilde arttığı görülen en belirgin ve genel özelliklerdir.

Sektörlerde kriz nedeniyle satışların azalmasından dolayı firmaların peşin yerine vadeli satışa yönelmeleri alacak ve devir hızlarının düşmesine neden olmuştur. Bunun sonucunda devir hızı süreleri de artmış ve nakit döngüsünün uzun sürelerde gerçekleşmesi sonucunu doğurmuştur. Bu durum likidite sıkışıklığına ve sermaye maliyetinin artmasına neden olmuştur. Bazı sektörlerin üretimde kullanılan ana maddeleri ithal olduğu için (tekstil, inşaat gibi) gereğinden fazla dövize endeksli borçlanma, kriz zamanında ihracat ve satışlar azaldığı için riskli hale gelmiştir. Genel olarak bakıldığında; 2008 yılında zarar rakamı görülen sektör tekstil sektörüdür. Çünkü sektör genelinde sabit giderlerin, finansman giderlerinin yanısıra kambiyo giderlerinin de çok yüksek olması nedeniyle genellikle firmalar zarar etmiştir. İncelenen sektörlerde düşük çıkan kar marjlarındaki en büyük etken; faaliyet giderlerinin, finansman giderlerinin ve kredi maliyetlerinin artmış olmasıdır. Ayrıca; kriz sonrası ihracatın azalması, yurtdışı pazarlarındaki daralma, enerji ve hammadde maliyetlerindeki artışlar nedeniyle de kar marjları düşmüştür. Krizin etkileri kriz sonrası yıllarda da etkisini hissettirmiş ve firmalar daha yüksek mali borçlanma, daha düşük karlılık ve sermaye yapısıyla ayakta kalmaya çalışmışlardır.

Çalışmada; 2008 krizinden bütün sektörlerin önemli derecede etkilendiği görülmüştür. 2008 krizinden en çok etkilenen sektörler tekstil ve inşaat sektörüdür. Kriz sonrasında krizin etkileri sonraki yıllarda da önemli şekilde devam etmiştir. Sektörlerdeki firmalar daha çok mali borç yükü altına girerek, daha az sermaye yapısı ile faaliyet göstermek zorunda kalmışlardır. Uzun vadeli yabancı kaynak bulmakta zorlanılmış ve büyük ölçüde kısa vadeli yabancı kaynaklara başvurulmak zorunda kalınmıştır. Krizin etkilerinin sonraki yıllarda devam ettiği göz önüne bulundurulduğunda kriz sonrası toparlanma olmadan yaşanabilecek kriz benzeri olumsuz ekonomik koşulların etkilerinin daha büyük olabileceği aşıkardır.

Küreselleşme sonucunda dünyanın küçük bir köy haline gelmiş olması finansal piyasaların ve reel sektörün oraya çıkabilecek bir krizden her an etkileneceği hususu göz önünde bulundurulmalıdır. Özellikle işletmelerin ayakta kalıp, devamlı olabilmeleri için karlılık ve verimliliklerini optimum seviyeye getirebilecek tutarda çalışma sermayesi sağlama yoluna gitmeleri gerekmektedir. Eğer işletme sermayesi yeterli değilse kar işletmede alıkonulacaktır. Ayrıca işletmelerin mevcut likiditeyi koruyup karlılığı en tepeye çıkaracak ve riski azaltacak şekilde yatırımlarını ayarlamaları gerekmektedir. Satışların en baştaki amacı da karlılığın artırılması olmalıdır ve işletmelerin dönen varlıklarını da en kararlı seviyede tutmaları gerekmektedir. Çalışmada sektörlerde genel olarak varlık kullanımının etkinliği konusunda sıkıntılar olduğu görülmüştür. İşletmeler faaliyetlerini uzun süre devam ettirip fon yaratabilmek için duran varlık yatırımlarını da artırmalıdır. Çalışmada bazı sektörlerde duran varlık yatırımlarının fazla olduğu görülmüştür. Gereğinden fazla yapılan duran varlık yatırımı işletmeler için atıl kapasite ve varlıkların verimli kullanılmadığı anlamına gelirken, gereğinden az yapılan duran varlık yatırımı da işletmenin karlılığının ve verimliliğinin düşmesi anlamına gelmektedir. Çalışmada kriz zamanı kısa vadeli borçlanmanın aşırı şekilde gerçekleştiği görülmüştür. Kısa vadeli borçlanma şirketleri borç ve faiz yükü ile karşı karşıya getirerek zor durumda bırakmaktadır. Kısa vadeli borçlar arttığında ödeme süresi kısaldığı için şirketlerin zorlanmaları kaçınılmazdır. Bunun yerine her zaman uzun vadeli yabancı kaynak kullanımı en uygun olanıdır. İşletmelerin bu husuları dikkate alarak verimlilik ve karlılıklarını artıracakları şekilde yatırımlarını uygun ve uzun vadeli kaynaklarla finanse etmeleri gerekmektedir. Ayrıca kriz dönemlerinde firmaların vadeli satışlardan ziyade peşin satışlara ağırlık vermeleri gerekir. Mümkün olduğunda uzun vadeli borçlanma yoluna gidilerek nakit döngüsü ve faaliyet döngüsü kısa süreye düşürülmeli ve alacaklar en erken

zamanda tahsil edilmeye çalışılmalıdır. Öz kaynak ve yabancı kaynak oranı dengede tutulmalı, kısa vadeli yabancı kaynakların uzun vadeli yabancı kaynaklardan fazla olmamasına özen gösterilmelidir. Firmaların kriz zamanında peşin satışları düşeceği için var olan kapasiteyi kullanmak da yeni yatırımlar yapmaktan daha avantajlıdır.

Ticaretinin çoğunluğu ithalata ve ihracata dayalı olan, döviz girdisi olan firmalar dövizle borçlanmalı, ayrıca; firma yöneticileri dövizli borçlanmalarda risk taşıyan taahhütlerde bulunmamalı ve ihracat sözleşmelerini de akredifli ve banka garantörlü şekilde yapmalıdırlar. Firma yöneticileri döviz kurunun dalgalanmasından oluşabilecek farkların maliyetlerini riskli satışlara girmeden başarılı istihbarat yönetimi ile minimize etmelidirler.

Yapılan satış işlemleri mümkün olduğunca nakte yakın şekilde gerçekleşmesi için hukuki sözleşmelerle teminat altına alınmalıdır. Ayrıca firmaların sabit kıymetlerinin tam kapasite üretir halde olması, uzmanlaşmış şekilde faaliyet göstererek verimli işgücü ile çalışması ve butik ticaret şeklini çoğaltma yoluna gitmesi likit kalması için gereklilik arz etmektedir.

Kriz dönemlerinde oluşan dalgalanmalara karşı ayakta kalabilmek için gerekli sermaye yapısının ve karlılığın ne kadar önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Firmaların ayakta kalabilmek faaliyetlerine devam edebilmeleri için en gerekli argüman ise karlılıktır. Ayrıca; kriz nedeniyle bozulan ekonomik denge sonucunda karlılığı azalıp iflasın eşiğine gelen firmaların oluşturduğu olumsuz istihdam v.b. etkenlerin hane halkları üzerindeki olumsuz toplumsal etkileri bulunmaktadır.

Artan teknolojik gelişmeler ve küreselleşme ile dünya küçük bir Pazar haline gelmiştir. Ülkemizin gelişmekte olan bir ülke konumunda olduğu ve bu nedenle küresel anlamda finansal piyasalarda seyreden her türlü dalgalanmalardan ve olgulardan hızlı bir şekilde etkilenebileceği açıktır. Bununla birlikte değişmekte olan rekabet koşullarına, gelişmelere ve yeniliklere açık ve uyum çabası içinde olunmalıdır. 1990'lı yıllardan beri kriz oluşumuna karşı çok hassas bir ülke görünümü sergilediği husus unutulmamalı ve bu bağlamda bütün reel sektördeki firmalar karlılıktan finansmana kadar her açıdan kararlar alırken ileriye dönük, akılcı ve somut adımlar atmalıdırlar.

KAYNAKLAR

- Akçoraoğlu, A. (2010). "Employment, Economic Growth And Labor Market Performance: The Case Of Turkey". *Ekonomik Yaklaşım Dergisi*, 21(77), 101-114, 105.
- Akdoğan, N. ve Tenker, N. (1998). *Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri*. (Genişletilmiş 6. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 219.
- Akdoğan, N. ve Tenker, N. (2010). *Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri*. (Gözden Geçirilmiş 13. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 6-7, 31-32, 48-49, 41-43-45-46, 48-49, 288.
- Akgüç Ö. (1990). *Mali Tablolar Analizi*. İstanbul: Avcıol Matbaacılık, 235.
- Akgüç, Ö. (2013). *Mali Tablolar Analizi*. 15.Baskı, İstanbul: Avcıol Yayınları, 415-416.
- Aktan, C. C. ve Şen, H. (2002). "Ekonomik Kriz: Nedenler ve Çözüm Önerileri". *Yeni Türkiye*, II(42), 1225-1230, 1225-1226.
- Altınbaş, L. (2013). *Türkiye'deki Yabancı Sermaye Yatırımları ve Madencilik Sektörü Üzerine Uygulama*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Aydoğdu, G. (2012). "Hazır Giyim ve Konfeksiyon Araştırma Raporu". *Çukurova Kalkınma Ajansı*, 4.
- Aysan, M. (1976). *Finansal Tablolar Analizi ve Diğer Muhasebe Konuları*. İstanbul: Sermet Matbaası, 215.
- Aytekin, Y. (1992). *Maden Mühendisliğine Giriş*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Yayınları, 2.
- Balı, S. ve Büyüksalvarcı, A. (2011). *1630'dan 2010'a Finansal Krizler Tarihi, Balonlar, Panikler, Buhranlar ve Küresel Finans Krizi*. İstanbul: Çatı Kitapları, 198.
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) (2008). Finansal Piyasalar Raporu, Ankara.
- Bozkurt, V. (2000). *Küreselleşmenin İnsani Yüzü*. İstanbul: Alfa Yayınları, 29.
- Çetiner, S. (1998). *Mali Tablolardan Fon ve Nakit Akım Tabloları ve Bunların Vergi Denetiminde Uygulanması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gebze Teknoloji Üniversitesi Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.
- Çınar, M. C. (2018). *Türk İnşaat Sektörü ve Türk İnşaat Sektörünün Ülke Ekonomisine Etkileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

- Daş, S. (2015). *Firmalarda Sermaye Yapısının Belirleyicileri: Bist'te İşlem gören Madencilik Sektörü Firmaları Üzerine Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dikmen, B. (2011). *Finansal Raporlama Standartları Çerçevesinde Özel Tükenmeye Tabi Varlıkların İncelenmesi ve Madencilik Sektöründe Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum.
- Dirie, M.A. (2017). *Finansal Performansın Topsis Çok Kriterli Karar Verme Yöntemi İle Belirlenmesi; Ana Metal Sanayi İşletmeleri üzerine Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Dolunay, N. (1976). *Talep Analizi Metotlarıyla Türkiye'de Çimento Tüketimi Üzerine Bir İstatistik Araştırması*. İstanbul: Matematik Araştırma Enstitüsü, 56.
- Düzyol, M. C. (1997). *Türkiye'de Bina İnşaatı Sektörü ve 1990-2010 Dönemi Bölgesel İhtiyaç Tahmini*. Yayınlanmamış DPT Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Emre, T. (2017). *İmalat Sektöründeki İleri Teknoloji Kullanım Düzeyleri: Malatya Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Erden, S. (2006). *Türk tekstil işletmelerinin küresel rekabetteki yeri ve Aydın ilindeki tekstil işletmelerinde bir uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Erdoğan, E. (2017). *Petrol Fiyatlarının Çimento Sektörüne Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Avcı, F. (1996). *İşletmelerde Borçlanma Kararlarının Alınmasında Fon Akım Analizinin Önemi ve Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Gill, J.O. and Chatton, M. (1999). *Understanding financial statements: A primer of usefull information (Revised Edition)*. Crisp Publications.
- Guttentag, J., (2004). *The Mortgage Encyclopedia*. New York: McGraw-Hill, 100.
- Gücenme, Ü. (2000). *Mali Tablolar Analizi*. Bursa: Marmara Kitabevi, 32.
- Güleş, H., Buluş, A., Paksoy, T., Arıcioğlu, A., Mercan, B., Mızırak, Z., ve Koraş, M. (2008). "Konya Ana Metal Sanayi Sektörel Analiz Raporu". *Konya Sanayi Odası*, 5.
- Gürdal, O. (2000). *Tekstil Endüstrisinde Enformasyon Olgusu*. (34). Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Merkezi, 47-48.
- Isaković-Kaplan, Š. (2010). "Consolidated Financial Statements Means and Purpose Of Preparation: Reasons Of Not Announcing Of Consolidated Financial Statements In Bosnia and Herzegovina". *Ekonomika istraživanja*, 23(4), 162-171.

- İnternet: Köleli, Y. (2015). “TR63 Bölgesi Çimento Sektör Raporu”. *Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı*, Web: http://www.dogaka.gov.tr/Icerik/Dosya/www.dogaka.gov.tr_626_KN2F58CG_cimento-Sektor-Raporu-2015.pdf. Erişim Tarihi: 18 Nisan 2019’da alınmıştır.
- İnternet: MAPEG, (2019). Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, Web: http://www.mapeg.gov.tr/maden_istatistik.aspx. Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2019’da alınmıştır.
- İnternet: “Çelik Sektörü 13 Milyar Dolar Değerinde Üretim Yapabilecek Kapasitesini Kullanamadı”. (2014, Mart). *Türkiye Çelik Üreticileri Derneği*, Web: <http://www.demircelik.com.tr/-1-7023-celik-sektoru-13-milyar-dolar-degerinde-uretim-yapabilecek-kapasitesini-kullanadi.html>. Erişim Tarihi: 12 Nisan 2019’da alınmıştır.
- İnternet: “Cement Statistics and Information”. (2017). *National Minerals Information Center*, Web: <https://minerals.usgs.gov/minerals/pubs/commodity/cement/mcs-2017-cemen.pdf>. Erişim Tarihi: 13 Ocak 2019’da alınmıştır.
- İnternet: Web: <http://www.hurriyetdailynews.com>. Erişim Tarihi: 24.03.2019’da alınmıştır.
- İnternet: “İnsel, A. ve Sarıdoğan E. (2009), “Krizin Türkiye’ye Etkileri”. Web: <http://www.virahaber.com/haber/krizin-turkiyeye-etkileri-9649.htm>. Erişim Tarihi: adresinden 17 Mart 2019’da alınmıştır.
- İnternet: IMF, Web: <http://www.principalglobalindicators.org/Pages/Default>. Erişim Tarihi: 04.12.2018’de alınmıştır.
- İnternet: Web: <http://www.goldyapi.com.tr>. Erişim Tarihi: 21 Şubat 2019’da alınmıştır.
- İnternet: “Belirli Göstergelerle İmalat Sanayindeki Gelişmeler”.(2016, Mart). *Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü*, Web: http://www.kalkinma.com.tr/data/file/raporlar/ESA/GA/2016-GA/belirli_gostergelerle_imalat_sanayindeki_aylik_gelismeler_mart_2016.pdf. Erişim Tarihi: 2 Ocak 2019’da alınmıştır.
- İnternet: TCMB, (2013). Bloomberg, Web: <http://www.tcmb.gov.tr>. Erişim Tarihi: 10 Ocak 2019’da alınmıştır.
- İnternet: Kutlay, M. (2009). “Küresel Finansal Krizin Türk Ekonomisine Etkileri: Türkiye’nin Kalkınması Önünde Engel mi, Fırsat mı?”. Web: <http://www.usak.org.tr/haber.asp?id=210>. Erişim Tarihi: 13 Şubat 2019’da alınmıştır.
- İnternet: “Dünyada ve Türkiye’de Demir Çelik Sektörü”. (2003). Birleşik Metal İşçiler Sendikası Demir-Çelik Sektörü Raporu, Birleşik Metal İş Yayınları, 2, 6. Web: http://www.birlesikmetal.org/kitap/kitap_03/2003-2.pdf. Erişim Tarihi: 17 Mart 2019’da alınmıştır.

İnternet: “Maden Mühendisliği Alanındaki İşsizlik ve Taleplerimiz”. (Eylül,2011). *TMMOB Maden Mühendisleri Odası Genel Merkez Raporu*, Web: http://www.maden.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=6863&tipi=5&sube=0. Erişim Tarihi: 21 Nisan 2019’da alınmıştır.

İnternet: TMS 1, (2018). “Türkiye Muhasebe Standardı 1 Finansal Tabloların Sunuluşu”. Web:<https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%B Crkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2019Seti/TMS/TMS%201.pdf> 2. Erişim Tarihi:Mayıs 2019’da alınmıştır.

İnşaat Sektörü Raporu. (30 Eylül 2016). Türkiye İnşaat Sanayicileri İşveren Sendikası, 1.

Kaya, R. (2018). *Finansal Krizler Sonrası Uygulanan Ekonomi Politikalarının Makro Ekonomik Değişkenler Üzerine Etkisi: 2008 Küresel Finansal Krizi ve Türkiye Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Kapkaç, F. (2013). “Çimento Çeşitleri, Özellikleri, Hammaddeleri ve Üretim Aşamaları”. *MTA Doğal Kaynaklar ve Ekonomi Bülteni*, 16, 223.

Keskin, F. (2012). “Tekstil Ürünleri İmalatı”. *T.C. Kalkınma Bakanlığı Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü 17 Nolu Raporu*, 137-183, 141-160.

Kidwell D.S., Peterson R.L. and Blackwell D.W. (2000). *Financial Institutions Markest and Money*. Orlando: Harcourt College Publishers, 293.

Krugman, P. (2010). *Bunalım Ekonomisine Geri Dönüşü ve Küresel Kriz*. (Çev. N. Domaniç). İstanbul: Literatür Yayıncılık. (Eserin orijinali 2000’de yayımlandı), 151-152.

Kutlu, A. ve Demirci, N. S. (2011). “Küresel Finans Krizi (2007-?) Ortaya Çıkaran Nedenler, Krizin Etkileri, Krizden Kısmi Çıkış ve Mevcut Durum”. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (52), 121-136, 125.

Kuzu, V. (2012). *Finansal Krizler, 2008 ABD Mortgage Krizi ve Basel Sürecindeki Türk Bankacılık Sektörüne Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Küçükiremitçi, O., Karaca, M.E., ve Eşiyok, B.A. (2010). “Türkiye’nin İhracatında Öne Çıkan Sektörlerde Temel Pazar Ülkeler, Rakipler ve Rekabet Gücü”. *Türkiye Kalkınma Bankası Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü*, 2.

Küçükiremitçi, O. (2012). “İmalat Sanayi ve Ana Sektörlerinin Performans, Yapısal ve Mekânsal Özellikleri Açısından Değerlendirilmesi”. *T.C. Kalkınma Bakanlığı Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü*, 7.

Mancı, A. R. (2006). *Küreselleşme, Türkiye’nin Ekonomik Küreselleşmesi ve Krizler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa.

- Meder, Y. (2012). “Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı”. T.C. **Kalkınma Bakanlığı Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü**, 26 Sayılı Rapor, 571-589.
- Müller, V.O. (2011). “Value relevance of consolidated versus parent company financial statements: Evidence from the largest three European Capital Markets”. **Accounting and Management Information Systems**, 10(3), 326-350.
- Orman, F. (2017). *Türkiye’de Çimento Sektöründe Finansal Tablo Analizi ve Büyüme Trendleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ökten, U. (2012). *Madencilik Sektörünün Türkiye’de Sürdürülebilir Kalkınmaya Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, M. (1999). **Finansal Yönetim**. İstanbul: Türkmen Kitabevi, 4.
- Özden, A. ve Haçikoğlu, M. (2017). “Ana Metal Sanayi Sektörü”. **A&T Bank Ekonomik Araştırmalar Departmanı**, 7-11.
- Özen, A.E. (2015). “Seçilmiş Göstergelerle Türkiye İmalat sanayiinin Analizi”. **Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, (5), 140-162, 141-146.
- Özorhon, B. (2012). *Türkiye’de İnşaat Sektörü ve Dünyadaki Yeri*. İstanbul: İTO Yayınları, 20.
- Savcı, M. (2013). **Mali Tablolar Analizi**. 6. Baskı, Bursa: Ekin Yayınları, 119-120-122-123-124.
- Seramik Sektörü Raporu. (30 Eylül 2016). T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 1.
- Sevim, Ş. (2005). **Mali Tablolar Analizi**. Kütahya: Ekspres Matbaası, 4.
- Sipahi, B. (2007). “İstihbarat ve Mali Tahlil”, **Bank Asya Mali Tahlil Eğitim Notları**, İstanbul: 3.
- Şahinkaya, S. (2012). “Ana Metal Sanayi”. **Kalkınma Bakanlığı Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü 27 Nolu Raporu**, 614.
- Şener, Ş. (2016). *Küresel Finans Krizinin Türkiye’deki Şirketlerin Finansal Yapılarına Etkisi: BİST 30 Endeksindeki Şirketlerin Finansal Rasyolarının Karşılaştırmalı Analizi (2004-2012)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tanyeri, A. (2016). *Konsolide Finansal Tabloların Firma Performansı Üzerine Etkisi: Türkiye’deki Firmalar Üzerine Uygulamalı Bir Çalışma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

- Tavakoli, A. ve Tülümen, S. C. (1990). "Construction Industry in Turkey". *Construction Management and Economics*, 8(1), 77-87, 79.
- Tenker, N. (1982). *Şirketlerin Halka Açılmasında Finansal Tabloların ve Dış Denetimlerinin Önemi*. Ankara: 59-62.
- Topçuoğlu, Ö. (2016). *Özelleştirmenin Etkinlik ve Verimliliğe Yansımaları: Çimento Sektörü Üzerine Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Topoğlu, E. (2010). *1990 Sonrası Dönemde Yaşanan Finansal Krizlerin Türkiye Ekonomisine Etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Tufan, Ç. H. (2016). *Gelişmekte Olan Ülkelerde Finansal Krizlere Neden Olan Faktörler: Türkiye Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Tuna, V.E. (2005). *Fon Akım ve Nakit Akım Tablosunun Vergi Denetiminde Kullanılması ve Bir Örnek Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Turkish Constructors Association (TCA) (2017). *Turkish Contracting In The International Market, Annual Report*, Ankara.
- Türk Mühendis ve Mimarlar Odaları Birliği (TMMOB) (2007). *BilgiNotuYapıArastirmaDerneği.doc*
- Türker, İ. (2009). *Türkiye'de Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) Paralelinde Yapılan Düzenlemelerin Finansal Tablo Kullanıcıları Üzerindeki Muhtemel Etkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Araştırma Komisyonu Raporu. (Mayıs 2010). TBMM Araştırma Komisyonu, 228-229.
- Türkiye Cam ve Cam Ürünleri Sanayi Meclisi Sektör Raporu. (2012). *Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği*, 36-44.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2019). *Türkiye İstatistik Kurumu Dış Ticaret İstatistikleri Bülteni*.
- Türkiye Müteahhitler Birliği (TMB) (2012). *Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri*.
- Türkmen, S.Y. ve Söylemez, Y. (2019). "İşletme Sermayesi Unsurlarının Firma Karlılığı Üzerindeki Etkisi: BİST Demir çelik Metal Ana Sanayi Sektörü Örneği". *Maliye ve Finans Yazıları*, (111), 11-32, 14.

- Ulusan, H. (2008). “Değerleme Esasları ve Finansal Tabloların Niteliksel Özellikleri Açısından İncelenmesi”. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 129-154.
- Uyanık, S. ve Çelikel, D.C. (2019). “Türk Tekstil Endüstrisi Genel Durumu”. *Gaziantep Üniversitesi Teknik Bilimleri Dergisi*, 9(1), 32-41, 32-37.
- Uygurtürk, H. ve Korkmaz, T. (2012). “Finansal Performansın TOPSIS Çok Kriterli Karar Verme Yöntemi İle Belirlenmesi: Ana Metal Sanayi İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama”. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İBBF Dergisi*, 7(2), 95-115, 97.
- Yıldız, F. (2014). *Numerus: Özgün Muhasebe Soruları*. 6.Baskı, İstanbul: İkinci Sayfa Yayınları, 55-931-932.
- Yılmaz, N. (2015). *Türkiye’de Tekstil Sektöründe Dağıtım Kanalı Seçiminde Karşılaşılan Problemler ve Adıyaman’da Tekstil Firmaları Üzerinde Bir Uygulama*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

EKLER

EK-1. İnşaat sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-1. Çizelge 1.1. İnşaat sektörü 2005-2011 yılları fon akım tablosu

FON AKIM TABLOSU	31.12.2005 (%)	31.12.2006 (%)	31.12.2007 (%)	31.12.2008 (%)	31.12.2009 (%)	31.12.2010 (%)	31.12.2011 (%)
FON KAYNAKLARI							
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	3.143.251,2	3.549.691,4	5.182.299,7	14.012.619,0	9.134.070,6	13.533.371,0	16.463.588,8
Olağan Kar	639.124,7	1.229.825,4	1.768.548,1	2.700.656,2	3.455.916,6	3.813.627,4	2.156.119,6
Amortismanlar (+)	827.489,0	1.257.362,4	1.446.929,5	2.224.827,6	2.818.308,6	3.355.667,3	1.567.762,6
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)	-67.052,2	13.492,7	186.117,1	247.150,4	406.916,9	453.134,1	540.313,1
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	81.568,9	78.816,9	256.916,9	429.458,1	515.969,2	463.707,0	573.730,0
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynak	-202.881,0	-119.846,6	-121.415,3	-200.780,0	-285.278,1	-458.881,0	-525.686,1
Olağan Dışı Kar	0,0	0,0	21.308,3	276.827,9	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	110.112,2	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	1.400.080,1	1.818.859,1	2.206.843,9	6.963.660,1	2.048.566,6	2.764.858,7	7.078.749,6
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	1.104.046,4	390.894,8	938.729,7	3.884.878,7	2.056.989,6	5.866.020,1	5.511.792,7
Öz Kaynak Artışı	0,0	0,0	245.352,1	186.596,3	1.505.202,0	1.088.660,3	1.676.902,8
Hisse Senedi İhraç Primleri	0,0	0,0	1.517,6	0,0	67.395,8	204,6	40.024,0
FON KULLANIMLARI	3.143.251,2	3.549.691,4	5.182.299,7	14.012.619,0	9.134.070,6	13.533.371,0	16.463.588,8
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağan Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	133.064,0	4.796,8	0,0	0,0	43.565,5	14.389,9	1.005.749,0
Olağan Dışı Zarar	133.064,0	4.796,8	0,0	0,0	43.565,5	14.389,9	1.005.749,0
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	113.854,5	147.744,6	169.640,5	307.328,0	418.800,2	458.577,1	329.222,6
Ödenen Temettüleri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	1.973.522,8	3.271.347,5	2.658.965,4	8.642.239,2	3.554.439,9	6.603.519,8	9.471.718,3
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	902.752,0	0,0	2.353.693,7	5.063.051,9	5.117.265,1	6.456.884,2	5.656.898,9
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışla	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışla	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Öz Kaynak Azalışı	20.058,0	125.802,5	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0

EK-1.(devam) İnşaat sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-1. Çizelge 1.2. (devam) inşaat sektörü 2008-2011 yılları fon akım tablosu karşılaştırmalı analiz tablosu

FON AKIM TABLOSU	ARTIŞ VEYA AZALIŞLAR												
	2008-2009		2009-2010		2010-2011		2008-2009		2009-2010		2010-2011		
	(TL)	(%)	(TL)	(%)	(TL)	(%)	(TL)	(%)	(TL)	(%)	(TL)	(%)	
FON KAYNAKLARI													
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	14.012.619,0	9.134.070,6	13.533.371,0	16.463.588,8	16.463.588,8	-4.878.548,4	-34,82	4.399.300,4	48,16	2.930.217,7	21,65	2.930.217,7	21,65
Olağan Kar	2.700.656,2	3.455.916,6	3.813.627,4	2.156.119,6	2.156.119,6	755.260,4	27,97	357.710,8	10,35	-1.657.507,7	-43,46	-1.657.507,7	-43,46
Amortismanlar (+)	2.224.827,6	2.818.308,6	3.355.667,3	1.567.762,6	1.567.762,6	593.480,9	26,68	537.358,7	19,07	-1.787.904,6	-53,28	-1.787.904,6	-53,28
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	247.150,4	406.916,9	453.134,1	540.313,1	540.313,1	159.766,5	64,64	46.217,1	11,36	87.179,0	19,24	87.179,0	19,24
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	429.458,1	515.969,2	463.707,0	573.730,0	573.730,0	86.511,1	20,14	-52.262,2	-10,13	110.023,0	23,73	110.023,0	23,73
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynak													
Olağan Dışı Kar	276.827,9	0,0	0,0	0,0	0,0	-276.827,9	-100,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	276.827,9	0,0	0,0	0,0	0,0	-276.827,9	-100,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar													
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar													
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artış	6.963.660,1	2.048.566,6	2.764.858,7	7.078.749,6	7.078.749,6	-4.915.093,5	-70,58	716.292,1	34,97	4.313.891,0	156,03	4.313.891,0	156,03
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artış	3.884.878,7	2.056.989,6	5.866.020,1	5.511.792,7	5.511.792,7	-1.827.889,0	-47,05	3.809.030,5	185,17	-354.227,5	-6,04	-354.227,5	-6,04
Öz Kaynak Artışı	186.596,3	1.505.202,0	1.088.660,3	1.676.902,8	1.676.902,8	1.318.605,7	706,66	-416.541,7	-27,67	588.242,6	54,03	588.242,6	54,03
Hisse Senedi İhraç Primleri	0,0	67.395,8	204,6	40.024,0	40.024,0	67.395,8	0,00	-67.191,2	-99,70	39.819,4	19459,30	39.819,4	19459,30
FON KULLANIMLARI													
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	14.012.619,0	9.134.070,6	13.533.371,0	16.463.588,8	16.463.588,8	-4.878.548,4	-34,82	4.399.300,4	48,16	2.930.217,7	21,65	2.930.217,7	21,65
Olağan Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımla													
Olağan Dışı Zarar	0,0	43.565,5	14.389,9	1.005.749,0	1.005.749,0	43.565,5	0,00	-29.175,6	-66,97	991.359,1	6889,26	991.359,1	6889,26
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	43.565,5	14.389,9	1.005.749,0	1.005.749,0	43.565,5	0,00	-29.175,6	-66,97	991.359,1	6889,26	991.359,1	6889,26
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Ödenen Vergi Ve Benzerleri													
Ödenen Temettümler	307.328,0	418.800,2	458.577,1	329.222,6	329.222,6	111.472,2	36,27	39.777,0	9,50	-129.354,5	-28,21	-129.354,5	-28,21
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	8.642.239,2	3.554.439,9	6.603.519,8	9.471.718,3	9.471.718,3	-5.087.799,3	-58,87	3.049.079,9	85,78	2.868.198,5	43,43	2.868.198,5	43,43
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	5.063.051,9	5.117.265,1	6.456.884,2	5.656.898,9	5.656.898,9	54.213,2	1,07	1.339.619,1	26,18	-799.985,3	-12,39	-799.985,3	-12,39
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalış	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalış	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Öz Kaynak Azalışı	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00

EK-1.(devam) İnşaat sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-1. Çizelge 1.3. İnşaat sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemiyle analiz tablosu

FON AKIM TABLOSU	(TL)		GRUP TOP. ORANI (%)		GENEL TOP. ORANI (%)		(TL)		GRUP TOP. ORANI (%)		GENEL TOP. ORANI (%)	
	31.12.2005	31.12.2006	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI	31.12.2007	31.12.2008	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI
FON KAYNAKLARI	3.143.251,2	3.549.691,4	100	100	100	100	5.182.299,7	14.012.619,0	100	100	100	100
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	639.124,7	1.229.825,4	100	20,3	100	34,6	1.768.548,1	2.700.656,2	100	34,1	100	19,3
Olağan Kar	827.489,0	1.257.362,4	129,5	26,3	102,2	35,4	1.446.929,5	2.224.827,6	81,8	27,9	82,4	15,9
Amortismanlar (+)	-67.052,2	13.492,7	-10,5	-2,1	1,1	0,4	186.117,1	247.150,4	10,5	3,6	9,2	1,8
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)	81.568,9	78.816,9	12,8	2,6	6,4	2,2	256.916,9	429.458,1	14,5	5,0	15,9	3,1
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	-202.881,0	-119.846,6	-31,7	-6,5	-9,7	-3,4	-121.415,3	-200.780,0	-6,9	-2,3	-7,4	-1,4
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynak	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	21.308,3	276.827,9	100	0,4	100	2,0
Olağan Dışı Kar	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	21.308,3	276.827,9	100	0,4	100	2,0
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	110.112,2	100	3,1	100	3,1	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	1.400.080,1	1.818.859,1	100	44,5	100	51,2	2.206.843,9	6.963.660,1	100	42,6	100	49,7
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	1.104.046,4	390.894,8	100	35,1	100	11,0	938.729,7	3.884.878,7	100	18,1	100	27,7
Öz Kaynak Artışı	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	245.352,1	186.596,3	100	4,7	100	1,3
Hisse Senedi İhraç Primleri	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	1.517,6	0,0	100	0,0	100	0,0
FON KULLANIMLARI	3.143.251,2	3.549.691,4	100	100	100	100	5.182.299,7	14.012.619,0	100	100	100	100
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0
Olağan Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	133.064,0	4.796,8	100	4,2	100	0,1	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0
Olağan Dışı Zarar	133.064,0	4.796,8	100	4,2	100	0,1	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	113.854,5	147.744,6	100	3,6	100	4,2	169.640,5	307.328,0	100	3,3	100	2,2
Ödenen Temettüfler	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	1.973.522,8	3.271.347,5	100	62,8	100	92,2	2.658.965,4	8.642.239,2	100	51,3	100	61,7
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	902.752,0	0,0	100	28,7	100	0,0	2.353.693,7	5.063.051,9	100	45,4	100	36,1
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0
Öz Kaynak Azalışı	20.058,0	125.802,5	100	0,6	100	3,5	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0

EK-1.(devam) inşaat sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-1. Çizelge 1.3. (devam) inşaat sektörü 2009-2011 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemiyle analiz tablosu

FON AKIM TABLOSU	(TL)	(%)		(TL)	(%)		(TL)	(%)	
	31.12.2009	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI	31.12.2010	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI	31.12.2011	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI
FON KAYNAKLARI	9.134.070,6	100	100	13.533.371,0	100	100	16.463.588,8	100	100
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	3.455.916,6	100,0	37,8	3.813.627,4	100,0	28,2	2.156.119,6	100,0	13,1
Olağan Kar	2.818.308,6	81,6	30,9	3.355.667,3	88,0	37,8	1.567.762,6	72,7	37,8
Amortismanlar (+)	406.916,9	11,8	4,5	453.134,1	11,9	5,1	540.313,1	25,1	13,0
Fon Çıkışı Geciktirmeyen Diğer Giderler (+)	515.969,2	14,9	5,6	463.707,0	12,2	5,2	573.730,0	26,6	13,8
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	-285.278,1	-8,3	-3,1	-458.881,0	-12,0	-5,2	-525.686,1	-24,4	-12,7
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	0,0	100	0,0	0,0	100	43,0	0,0	100	52,0
Olağan Dışı Kar	0,0			0,0			0,0		
Fon Çıkışı Geciktirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0			0,0			0,0		
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0			0,0			0,0		
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	2.048.566,6	100	22,4	2.764.858,7	100	20,4	7.078.749,6	100	43,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	2.056.989,6	100	22,5	5.866.020,1	100	43,3	5.511.792,7	100	33,5
Öz Kaynak Artışı	1.505.202,0	100	16,5	1.088.660,3	100	8,0	1.676.902,8	100	10,2
Hisse Senedi İhraç Primleri	67.395,8	100	0,7	204,6	100	0,0	40.024,0	100	0,2
FON KULLANIMLARI	9.134.070,6	100	100	13.533.371,0	100	100	16.463.588,8	100	100
Faaliyetlerde İlgili Kullanımlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Olağan Zarar	0,0			0,0			0,0		
Amortismanlar (-)	0,0			0,0			0,0		
Fon Çıkışı Geciktirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0			0,0			0,0		
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0			0,0			0,0		
Olağandışı Faaliyetlerde İlgili Kullanımlar	43.565,5	100	0,5	14.389,9	100	0,1	1.005.749,0	100	6,1
Olağan Dışı Zarar	43.565,5	100	0,5	14.389,9	100	0,1	1.005.749,0	100	6,1
Fon Çıkışı Geciktirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0			0,0			0,0		
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0			0,0			0,0		
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	418.800,2	100	4,6	458.577,1	100	3,4	329.222,6	100	2,0
Ödenen Temettümler	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	3.554.439,9	100	38,9	6.603.519,8	100	48,8	9.471.718,3	100	57,5
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	5.117.265,1	100	56,0	6.456.884,2	100	47,7	5.656.898,9	100	34,4
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Öz Kaynak Azalışı	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0

EK-1.(devam) İnşaat sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-1. Çizelge 1.4. İnşaat sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu

FON AKIM TABLOSU	EĞİLİM YÜZDELERİ							
	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008
FON KAYNAKLARI								
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	3.143.251,2	3.549.691,4	5.182.299,7	14.012.619,0	100	112,9	164,9	445,8
Olagan Kar	639.124,7	1.229.825,4	1.768.548,1	2.700.656,2	100	192,4	276,7	422,6
Amortismanlar (+)	827.489,0	1.257.362,4	1.446.929,5	2.224.827,6	100	151,9	174,9	268,9
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)	-67.052,2	13.492,7	186.117,1	247.150,4	100	-20,1	-277,6	-368,6
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	81.568,9	78.816,9	256.916,9	429.458,1	100	96,6	315,0	526,5
Olğandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	0,0	0,0	21.308,3	276.827,9	100	0,0	0,0	0,0
Olğandışı Kar	0,0	0,0	21.308,3	276.827,9	100	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	110.112,2	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	1.400.080,1	1.818.859,1	2.206.843,9	6.963.660,1	100	129,9	157,6	497,4
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	1.104.046,4	390.894,8	938.729,7	3.884.878,7	100	35,4	85,0	351,9
Öz Kaynak Artışı	0,0	0,0	245.352,1	186.596,3	100	0,0	0,0	0,0
Hisse Senedi İhraç Primleri	0,0	0,0	1.517,6	0,0	100	0,0	0,0	0,0
FON KULLANIMLARI	3.143.251,2	3.549.691,4	5.182.299,7	14.012.619,0	100	112,9	164,9	445,8
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Olğandışı Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Olğandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	133.064,0	4.796,8	0,0	0,0	100	3,6	0,0	0,0
Olğandışı Zarar	133.064,0	4.796,8	0,0	0,0	100	3,6	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	113.854,5	147.744,6	169.640,5	307.328,0	100	129,8	149,0	269,9
Ödenen Temettümler	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	1.973.522,8	3.271.347,5	2.658.965,4	8.642.239,2	100	165,8	134,7	437,9
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	902.752,0	0,0	2.353.693,7	5.063.051,9	100	0,0	260,7	560,8
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Öz Kaynak Azalışı	20.058,0	125.802,5	0,0	0,0	100	627,2	0,0	0,0

EK-1.(devam) inşaat sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-1. Çizelge 1.4. (devam) inşaat sektörü 2009-2001 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu

FON AKIM TABLOSU	EĞİLİM YÜZDELERİ									
	31.12.2005	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2005	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2005	31.12.2011
FON KAYNAKLARI										
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar										
Olağan Kar	3.143.251,2	9.134.070,6	13.533.371,0	16.463.588,8	100	290,6	430,6	523,8		
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	639.124,7	3.455.916,6	3.813.627,4	2.156.119,6	100	540,7	596,7	337,4		
Olağan Kar	827.489,0	2.818.308,6	3.355.667,3	1.567.762,6	100	340,6	405,5	189,5		
Amortismanlar (+)	-67.052,2	406.916,9	453.134,1	540.313,1	100	-606,9	-675,8	-805,8		
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	81.568,9	515.969,2	463.707,0	573.730,0	100	632,6	568,5	703,4		
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	-202.881,0	-285.278,1	-458.881,0	-525.686,1	100	140,6	226,2	259,1		
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklı										
Olağan Dışı Kar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0		
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0		
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0		
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar										
Dümen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0		
Dümen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0		
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar										
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	1.400.080,1	2.048.566,6	2.764.858,7	7.078.749,6	100	146,3	197,5	505,6		
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	1.104.046,4	2.056.989,6	5.866.020,1	5.511.792,7	100	186,3	531,3	499,2		
Öz Kaynak Artışı	0,0	1.505.202,0	1.088.660,3	1.676.902,8	100	0,0	0,0	0,0		
Hisse Senedi İhraç Primleri	0,0	67.395,8	204,6	40.024,0	100	0,0	0,0	0,0		
FON KULLANIMLARI										
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar										
Olağan Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0		
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0		
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0		
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0		
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar										
Olağan Dışı Zarar	133.064,0	43.565,5	14.389,9	1.005.749,0	100	32,7	10,8	755,8		
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	133.064,0	43.565,5	14.389,9	1.005.749,0	100	32,7	10,8	755,8		
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0		
Ödenen Vergi Ve Benzerleri										
Ödenen Temettümler	113.854,5	418.800,2	458.577,1	329.222,6	100	367,8	402,8	289,2		
Ödenen Temettümler	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0		
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar										
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	1.973.522,8	3.554.439,9	6.603.519,8	9.471.718,3	100	180,1	334,6	479,9		
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	902.752,0	5.117.265,1	6.456.884,2	5.656.898,9	100	566,9	715,2	626,6		
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar										
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0		
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar										
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0		
Öz Kaynak Azalışı										
Öz Kaynak Azalışı	20.058,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0		

EK-2. Metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektörü fon akım tabloları ve analizleri
EK-2. Çizelge 2.1. Metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektörü 2005-2011 yılları fon akım tablosu

FON AKIM TABLOSU	31.12.2005 (%)	31.12.2006 (%)	31.12.2007 (%)	31.12.2008 (%)	31.12.2009 (%)	31.12.2010 (%)	31.12.2011 (%)
FON KAYNAKLARI	4.406.519,5	5.032.391,7	4.691.785,8	5.597.370,6	3.285.141,0	4.816.623,4	5.186.399,7
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	3.218.193,7	3.009.682,9	3.590.608,5	2.387.747,6	2.597.388,5	3.477.345,0	2.808.874,2
Olagan Kar	1.687.394,4	2.427.194,6	2.787.532,4	1.048.442,1	1.310.297,9	2.108.254,2	1.995.010,0
Amortismanlar (+)	1.278.728,5	486.707,8	703.042,1	1.182.895,7	1.106.693,4	1.160.855,8	630.069,2
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	263.044,1	132.973,6	135.592,7	192.888,7	215.572,2	240.295,4	214.499,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	-10.973,3	-37.193,1	-35.558,7	-36.478,9	-35.175,0	-32.060,4	-30.704,1
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olagan Dışı Kar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	556.491,2	1.092.913,1	1.101.150,0	1.842.694,5	32,9	963.966,6	20,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	631.834,6	721.641,6	0,0	1.329.527,5	23,8	356.476,7	7,4
Öz Kaynak Artışı	0,0	0,0	0,0	0,0	275.058,2	0,0	0,0
Hisse Senedi İhraç Primleri	0,0	208.154,1	27,3	37.400,9	0,7	18.835,1	0,4
FON KULLANIMLARI	4.406.519,5	5.032.391,7	4.691.785,8	5.597.370,6	3.285.141,0	4.816.623,4	5.186.399,7
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olagan Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	90.766,8	30.427,0	162.820,6	195.609,7	63.320,4	79.867,9	310.157,1
Olagan Dışı Zarar	90.766,8	30.427,0	162.820,6	195.609,7	63.320,4	79.867,9	310.157,1
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	326.221,8	428.790,8	473.580,9	298.650,2	233.674,9	337.236,6	377.133,9
Ödenen Temettümler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	1.503.180,4	1.670.319,7	1.106.602,7	1.520.873,3	558.466,8	2.201.742,3	1.878.402,3
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	2.032.496,9	2.449.336,2	2.042.068,2	3.090.063,9	55,4	1.883.131,0	39,1
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	608.128,3	0,0	0,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	66.319,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Öz Kaynak Azalışı	453.853,7	453.517,9	840.393,6	492.173,5	0,0	314.645,5	258.095,7

EK-2.(devam) metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-2. Çizelge 2.3. Metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemiyle analiz tablosu

	(TL)		GRUP TOP. ORANI (%)		GENEL TOP. ORANI (%)		(TL)		GRUP TOP. ORANI (%)		GENEL TOP. ORANI (%)	
	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2008
FON AKIM TABLOSU												
FON KAYNAKLARI	4.406.519,5	5.032.391,7	100	100	100	100	4.691.785,8	5.597.370,6	100	100	100	100
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	3.218.193,7	3.009.682,9	100	59,8	3.590.608,5	100	76,5	2.387.747,6	100	42,7	2.387.747,6	43,9
Olağan Kar	1.687.394,4	2.427.194,6	52,4	38,3	2.787.532,4	80,6	59,4	1.048.442,1	43,9	18,7	1.048.442,1	21,1
Amortismanlar (+)	1.278.728,5	486.707,8	39,7	29,0	703.042,1	19,6	15,0	1.182.895,7	49,5	21,1	1.182.895,7	21,1
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)	263.044,1	132.973,6	8,2	6,0	135.592,7	3,8	2,9	192.888,7	8,1	3,4	192.888,7	4,1
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	-10.973,3	-37.193,1	-0,3	-0,2	-35.558,7	-1,0	-0,8	-36.478,9	-1,5	-0,7	-36.478,9	-0,7
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağan Dışı Kar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Düzen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	556.491,2	1.092.913,1	100	21,7	1.101.150,0	100	23,5	1.842.694,5	100	32,9	1.842.694,5	32,9
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	631.834,6	721.641,6	100	14,3	721.641,6	100	14,3	1.329.527,5	100	23,8	1.329.527,5	23,8
Öz Kaynak Artışı	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hisse Senedi İhraç Primleri	0,0	208.154,1	0,0	4,1	208.154,1	100	4,1	27,3	0,0	0,0	37.400,9	0,7
FON KULLANIMLARI	4.406.519,5	5.032.391,7	100	100	4.691.785,8	100	100	5.597.370,6	100	100	5.597.370,6	100
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağan Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	90.766,8	30.427,0	100	2,1	162.820,6	100	3,5	195.609,7	100	3,5	195.609,7	3,5
Olağan Dışı Zarar	90.766,8	30.427,0	100	2,1	162.820,6	100	3,5	195.609,7	100	3,5	195.609,7	3,5
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	326.221,8	428.790,8	100	7,4	473.580,9	100	10,1	298.650,2	100	5,3	298.650,2	5,3
Ödenen Temettümler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	1.503.180,4	1.670.319,7	100	34,1	1.106.602,7	100	23,6	1.520.873,3	100	27,2	1.520.873,3	27,2
Düzen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	2.032.496,9	2.449.336,2	100	46,1	2.042.068,2	100	43,5	3.090.063,9	100	55,2	3.090.063,9	55,2
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Öz Kaynak Azalışı	453.853,7	453.517,9	100	10,3	840.393,6	100	17,9	492.173,5	100	8,8	492.173,5	8,8

EK-2. (devam) metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-2. Çizelge 2.3. (devam) metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektörü 2009-2011 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemiyle analiz tablosu

	(TL)		(%)		(TL)		(%)		(TL)		(%)	
	31.12.2009	GRUP TOP. ORANI	GENEL TO P. ORANI	31.12.2010	GRUP TOP. ORANI	GENEL TO P. ORANI	31.12.2011	GRUP TOP. ORANI	GENEL TO P. ORANI	31.12.2011	GRUP TOP. ORANI	GENEL TO P. ORANI
FON AKIM TABLOSU												
FON KAYNAKLARI	3.285.141,0	100	100	4.816.623,4	100	5.186.399,7	100	5.186.399,7	100	5.186.399,7	100	100
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	2.597.388,5	100,0	79,1	3.477.345,0	100,0	2.808.874,2	100,0	2.808.874,2	100,0	2.808.874,2	100,0	54,2
Olağan Kar	1.310.297,9	50,4	39,9	2.108.254,2	60,6	1.995.010,0	43,8	1.995.010,0	71,0	1.995.010,0	71,0	38,5
Amortismanlar (+)	1.106.693,4	42,6	33,7	1.160.855,8	33,4	630.069,2	24,1	630.069,2	22,4	630.069,2	22,4	12,1
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	215.572,2	8,3	6,6	240.295,4	6,9	214.499,0	5,0	214.499,0	7,6	214.499,0	7,6	4,1
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	-35.175,0	-1,4	-1,1	-32.060,4	-0,9	-30.704,1	-0,7	-30.704,1	-1,1	-30.704,1	-1,1	-0,6
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynak	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	100	0,0	100	0,0
Olağan Dışı Kar	0,0			0,0		0,0		0,0		0,0		
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0			0,0		0,0		0,0		0,0		
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0			0,0		0,0		0,0		0,0		
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	100	0,0	100	0,0
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	100	0,0	100	0,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	0,0	100	0,0	963.966,6	100	20,0	2,0	1.537.898,9	100	1.537.898,9	100	29,7
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	318.899,1	100	9,7	356.476,7	100	7,4	7,4	718.604,3	100	718.604,3	100	13,9
Öz Kaynak Artışı	275.058,2	100	8,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hisse Senedi İhraç Primleri	93.795,2	100	2,9	18.835,1	100	0,4	0,4	121.022,4	100	121.022,4	100	2,3
FON KULLANIMLARI	3.285.141,0	100	100	4.816.623,4	100	5.186.399,7	100	5.186.399,7	100	5.186.399,7	100	100
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	100	0,0	100	0,0
Olağan Zarar	0,0			0,0		0,0		0,0		0,0		
Amortismanlar (-)	0,0			0,0		0,0		0,0		0,0		
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0			0,0		0,0		0,0		0,0		
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0			0,0		0,0		0,0		0,0		
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	63.320,4	100	1,9	79.867,9	100	1,7	1,7	310.157,1	100	310.157,1	100	6,0
Olağan Dışı Zarar	63.320,4	100	1,9	79.867,9	100	1,7	1,7	310.157,1	100	310.157,1	100	6,0
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0			0,0		0,0		0,0		0,0		
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0			0,0		0,0		0,0		0,0		
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	233.674,9	100	7,1	337.236,6	100	7,0	7,0	377.133,9	100	377.133,9	100	7,3
Ödenen Temettümler	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	100	0,0	100	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	558.466,8	100	17,0	2.201.742,3	100	45,7	45,7	1.878.402,3	100	1.878.402,3	100	36,2
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	1.821.550,5	100	55,4	1.883.131,0	100	39,1	39,1	2.362.610,7	100	2.362.610,7	100	45,6
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	608.128,3	100	18,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	100	0,0	100	0,0
Öz Kaynak Azalışı	0,0	100	0,0	314.645,5	100	6,5	6,5	258.095,7	100	258.095,7	100	5,0

EK-3. Ana metal sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-3. Çizelge 3.1. Ana metal sektörü 2005-2011 yılları fon akım tablosu

FON AKIM TABLOSU	31.12.2005 (%)	31.12.2006 (%)	31.12.2007 (%)	31.12.2008 (%)	31.12.2009 (%)	31.12.2010 (%)	31.12.2011 (%)	
FON KAYNAKLARI								
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	6.052.261,2	100	8.445.477,1	100	15.166.026,6	100	8.823.671,5	100
Olağan Kar	4.637.872,1	76,6	4.859.179,8	57,5	4.120.235,0	63,0	4.937.813,7	32,6
Amortismanlar (+)	874.785,6	3,367.052,1	3.164.926,9	1.113.172,5	1.322.292,0	3.111.215,5	1.042.438,4	11,1
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	3.636.774,3	1.336.555,1	207.194,2	749.532,0	277.293,6	1.278.003,8	1.925.977,3	1,1
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	158.311,3	209.270,7	-365.058,5	-245.225,9	-269.740,5	291.682,0	441.544,6	2,7
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	-31.999,1	-53.698,1				-102.564,5	-97.684,6	0,0
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağan Dışı Kar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Düzen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	877.231,3	14,5	1.909.698,6	22,6	1.546.008,6	23,6	7.656.725,9	50,5
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	311.844,9	5,2	1.390.678,1	16,5	569.457,9	8,7	2.313.434,2	15,3
Öz Kaynak Artışı	0,0	0,0	285.920,7	3,4	304.877,1	4,7	257.029,5	1,7
Hisse Senedi İhraç Primleri	225.312,9	3,7	0,0	0,0	1.023,3	0,0	10.491,6	0,1
FON KULLANIMLARI	6.052.261,2	100	8.445.477,1	100	15.166.026,6	100	8.823.671,5	100
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağan Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	20.777,9	0,3	117.407,3	1,4	10.636,1	0,2	286.368,6	1,9
Olağan Dışı Zarar	20.777,9	117.407,3	10.636,1	286.368,6	108.458,8	40.097,2	543.628,7	5,0
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	360.696,2	6,0	324.657,2	3,8	549.659,8	8,4	620.894,0	4,1
Ödenen Temettümler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	985.041,0	16,3	4.538.624,3	53,7	2.002.689,1	30,6	8.400.118,8	55,4
Düzen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	4.342.353,2	71,7	3.464.788,3	41,0	3.977.593,7	60,8	5.858.645,1	38,6
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Öz Kaynak Azalışı	343.393,0	5,7	0,0	0,0	0,0	0,0	283.674,4	2,6

EK-3.(devam) ana metal fon akım tabloları ve analizleri

EK-3. Çizelge 3.2. (devam) ana metal 2008-2011 yılları fon akım tablosu karşılaştırmalı analiz tablosu

FON AKIM TABLOSU	ARTIŞ VEYA AZALIŞLAR											
	2008-2009		2009-2010		2010-2011		2008-2009		2009-2010		2010-2011	
	(TL)	(%)	(TL)	(%)	(TL)	(%)	(TL)	(%)	(TL)	(%)	(TL)	(%)
FON KAYNAKLARI	15.166.026,6	9.587.361,4	8.823.671,5	10.948.083,4	4.719.432,9	-36,78	-5.578.665,2	-7,97	-763.689,9	-7,97	2.124.411,9	24,08
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	4.937.813,7	1.060.374,4	2.509.559,7	4.719.432,9	-3.877.439,3	-78,53	-3.877.439,3	136,67	1.449.185,4	136,67	2.209.873,2	88,06
Olağan Kar	3.111.215,5	-527.953,8	1.042.438,4	2.449.595,6	-3.639.169,3	-116,97	-3.639.169,3	-297,45	1.570.392,2	-297,45	1.407.157,2	134,99
Amortismanlar (+)	1.322.292,0	1.580.775,1	1.278.003,8	1.925.977,3	258.483,1	19,55	-302.771,3	-19,15	647.973,5	-19,15	647.973,5	50,70
Fon Çıkışı Gekirtmeyen Diğer Giderler (+)	749.532,0	277.293,6	291.682,0	441.544,6	-472.238,4	-63,00	-472.238,4	5,19	14.388,4	5,19	149.862,6	51,38
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	-245.225,9	-269.740,5	-102.564,5	-97.684,6	-24.514,6	10,00	-24.514,6	-61,98	167.176,0	-61,98	4.879,9	-4,76
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kayn	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Olağan Dışı Kar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Fon Çıkışı Gekirtmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	2.881.806,3	0,0	0,0	0,0	0,00	2.881.806,3	0,00	-2.881.806,3	-100,00	0,0	0,00
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artış	7.656.725,9	0,0	2.809.703,7	4.571.584,9	-7.656.725,9	-100,00	-7.656.725,9	0,00	2.809.703,7	0,00	1.761.881,2	62,71
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artış	2.313.434,2	4.724.820,5	3.456.804,9	1.644.081,9	2.411.386,3	104,23	2.411.386,3	-26,84	-1.268.015,5	-26,84	-1.812.723,0	-52,44
Öz Kaynak Artışı	257.029,5	920.360,2	37.111,5	12.983,6	663.330,7	258,08	663.330,7	-95,97	-883.248,7	-95,97	-37.111,5	-100,00
Hisse Sene Di İhraç Primleri	1.023,3	0,0	10.491,6	12.983,6	-1.023,3	-100,00	-1.023,3	0,00	10.491,6	0,00	2.492,1	23,75
FON KULLANIMLARI	15.166.026,6	9.587.361,4	8.823.671,5	10.948.083,4	4.719.432,9	-36,78	-5.578.665,2	-7,97	-763.689,9	-7,97	2.124.411,9	24,08
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Olağan Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Fon Çıkışı Gekirtmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımla	286.368,6	108.458,8	40.097,2	543.628,7	543.628,7	-62,13	-177.909,8	-63,03	-68.361,6	-63,03	503.531,5	125,78
Olağan Dışı Zarar	286.368,6	108.458,8	40.097,2	543.628,7	543.628,7	-62,13	-177.909,8	-63,03	-68.361,6	-63,03	503.531,5	125,78
Fon Çıkışı Gekirtmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	620.894,0	240.060,4	161.809,9	299.225,0	299.225,0	-61,34	-380.833,6	-32,60	-78.250,6	-32,60	137.415,2	84,92
Ödenen Temettümler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	8.400.118,8	0,0	6.001.176,3	5.964.286,4	-8.400.118,8	-100,00	-8.400.118,8	0,00	6.001.176,3	0,00	-36.889,9	-0,61
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	5.858.645,1	6.029.670,0	2.620.588,2	3.857.268,8	171.024,8	2,92	-3.409.081,8	-56,54	1.236.680,6	-56,54	1.236.680,6	47,19
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalış	0,0	3.209.172,2	0,0	0,0	3.209.172,2	0,00	3.209.172,2	-100,00	0,0	-100,00	0,0	0,00
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalış	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Öz Kaynak Azalışı	0,0	0,0	0,0	283.674,4	283.674,4	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	283.674,4	0,00

EK-3. (devam) ana metal fon akım tabloları ve analizleri

EK-3. Çizelge 3.3. Ana metal 2005-2008 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemiyle analiz tablosu

	(TL)		(%)		(TL)		(%)		(TL)		(%)	
	31.12.2005	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI	31.12.2006	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI	31.12.2007	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI	31.12.2008	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI
FON AKIM TABLOSU												
FON KAYNAKLARI	6.052.261,2	100	100	8.445.477,1	100	100	6.540.578,6	100	15.166.026,6	100	100	100
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	4.637.872,1	100	76,6	4.859.179,8	100	57,5	4.120.235,0	100	4.937.813,7	100	32,6	
Olağan Kar	874.785,6	18,9	14,5	3.367.052,1	69,3	39,9	3.164.926,9	76,8	3.111.215,5	63,0	20,5	
Amortismanlar (+)	3.636.774,3	78,4	60,1	1.336.555,1	27,5	15,8	1.113.172,5	27,0	1.322.292,0	26,8	8,7	
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)	158.311,3	3,4	2,6	209.270,7	4,3	2,5	207.194,2	5,0	749.532,0	15,2	4,9	
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	-31.999,1	-0,7	-0,5	-53.698,1	-1,1	-0,6	-365.058,5	-8,9	-245.225,9	-5,0	-1,6	
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	
Olağan Dışı Kar	0,0			0,0			0,0		0,0			
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0			0,0			0,0		0,0			
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0			0,0			0,0		0,0			
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	877.231,3	100	14,5	1.909.698,6	100	22,6	1.546.008,6	100	7.656.725,9	100	50,5	
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	311.844,9	100	5,2	1.390.678,1	100	16,5	569.457,9	100	2.313.434,2	100	15,3	
Öz Kaynak Artışı	0,0	100	0,0	285.920,7	100	3,4	304.877,1	100	257.029,5	100	1,7	
Hisse Senedi İhraç Primleri	225.312,9	100	3,7	0,0	100	0,0	0,0	100	1.023,3	100	0,0	
FON KULLANIMLARI	6.052.261,2	100	100	8.445.477,1	100	100	6.540.578,6	100	15.166.026,6	100	100	100
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	
Olağan Zarar	0,0			0,0			0,0		0,0			
Amortismanlar (-)	0,0			0,0			0,0		0,0			
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0			0,0			0,0		0,0			
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0			0,0			0,0		0,0			
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	20.777,9	100	0,3	117.407,3	100	1,4	10.636,1	100	286.368,6	100	1,9	
Olağan Dışı Zarar	20.777,9	100	0,3	117.407,3	100	1,4	10.636,1	100	286.368,6	100	1,9	
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0			0,0			0,0		0,0			
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0			0,0			0,0		0,0			
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	360.696,2	100	6,0	324.657,2	100	3,8	549.659,8	100	620.894,0	100	4,1	
Ödenen Temettümler	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	985.041,0	100	16,3	4.538.624,3	100	53,7	2.002.689,1	100	8.400.118,8	100	55,4	
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	4.342.353,2	100	71,7	3.464.788,3	100	41,0	3.977.593,7	100	5.858.645,1	100	38,6	
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	
Öz Kaynak Azalışı	343.393,0	100	5,7	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	

EK-3. (devam) ana metal fon akım tabloları ve analizleri

EK-3. Çizelge 3.3. (devam) ana metal 2009-2011 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemiyle analiz tablosu

	(TL)		(%)		(TL)		(%)		(TL)		(%)	
	31.12.2009	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI	31.12.2010	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI	31.12.2011	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI	31.12.2011	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI
FON AKIM TABLOSU												
FON KAYNAKLARI	9.587.361,4	100	8.823.671,5	100	10.948.083,4	100						
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	1.060.374,4	100,0	2.509.559,7	100,0	4.719.432,9	100,0						
Olağan Kar	-527.953,8	-49,8	1.042.438,4	41,5	2.449.595,6	51,9						
Amortismanlar (+)	1.580.775,1	149,1	1.278.003,8	50,9	1.925.977,3	40,8						
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)	277.293,6	26,2	291.682,0	11,6	441.544,6	9,4						
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	-269.740,5	-25,4	-102.564,5	-4,1	-97.684,6	-2,1						
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynak	0,0	100	0,0	100	0,0	100						
Olağan Dışı Kar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0						
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0						
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0						
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	2.881.806,3	100	30,1	100	0,0	100						
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	100	0,0	100	0,0	100						
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	0,0	100	0,0	100	2.809.703,7	100						
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	4.724.820,5	100	49,3	3.456.804,9	100	39,2						
Öz Kaynak Artışı	920.360,2	100	9,6	37.111,5	100	0,4						
Hisse Senedi İhraç Primleri	0,0	100	0,0	10.491,6	100	0,1						
FON KULLANIMLARI	9.587.361,4	100	8.823.671,5	100	10.948.083,4	100						
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	0,0	100	0,0	100	0,0	100						
Olağan Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0						
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0						
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0						
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0						
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	108.458,8	100	1,1	40.097,2	100	0,5						
Olağan Dışı Zarar	108.458,8	100	1,1	40.097,2	100	0,5						
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0						
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0						
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	240.060,4	100	2,5	161.809,9	100	1,8						
Ödenen Temettüleri	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0						
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	0,0	100	0,0	6.001.176,3	100	68,0						
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	6.029.670,0	100	62,9	2.620.588,2	100	29,7						
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	3.209.172,2	100	33,5	0,0	100	0,0						
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0						
Öz Kaynak Azalışı	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0						

EK-3.(devam) ana metal fon akım tabloları ve analizleri

EK-3. Çizelge 3.4. Ana metal 2005-2008 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu

FON AKIM TABLOSU	EĞİLİM YÜZDELERİ							
	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008
FON KAYNAKLARI								
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar								
Olağan Kar	6.052.261,2	8.445.477,1	6.540.578,6	15.166.026,6	100	139,5	108,1	250,6
Amortismanlar (+)	4.637.872,1	4.859.179,8	4.120.235,0	4.937.813,7	100	104,8	88,8	106,5
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	874.785,6	3.367.052,1	3.164.926,9	3.111.215,5	100	384,9	361,8	355,7
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	3.636.774,3	1.336.555,1	1.113.172,5	1.322.292,0	100	36,8	30,6	36,4
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar								
Olağan Dışı Kar	158.311,3	209.270,7	207.194,2	749.532,0	100	132,2	130,9	473,5
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	-31.999,1	-53.698,1	-365.058,5	-245.225,9	100	167,8	1.140,8	766,4
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar								
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar								
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	877.231,3	1.909.698,6	1.546.008,6	7.656.725,9	100	217,7	176,2	872,8
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	311.844,9	1.390.678,1	569.457,9	2.313.434,2	100	446,0	182,6	741,9
Öz Kaynak Artışı	0,0	285.920,7	304.877,1	257.029,5	100	0,0	0,0	0,0
Hisse Senedi İhraç Primleri	225.312,9	0,0	0,0	1.023,3	100	0,0	0,0	0,5
FON KULLANIMLARI								
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar								
Olağan Zarar	6.052.261,2	8.445.477,1	6.540.578,6	15.166.026,6	100	139,5	108,1	250,6
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar								
Olağan Dışı Zarar	20.777,9	117.407,3	10.636,1	286.368,6	100	565,1	51,2	1.378,2
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Ödenen Vergi Ve Benzerleri								
Ödenen Temettümler	360.696,2	324.657,2	549.659,8	620.894,0	100	90,0	152,4	172,1
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	985.041,0	4.538.624,3	2.002.689,1	8.400.118,8	100	460,8	203,3	852,8
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	4.342.353,2	3.464.788,3	3.977.593,7	5.858.645,1	100	79,8	91,6	134,9
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Öz Kaynak Azalışı	343.393,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0

EK-3. (devam) ana metal fon akım tabloları ve analizleri

EK-3. Çizelge 3.4. (devam) ana metal 2009-2001 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu

FON AKIM TABLOSU	EĞİLİM YÜZDELERİ									
	31.12.2005	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2005	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2010	31.12.2011
FON KAYNAKLARI										
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar										
Olağan Kar	6.052.261,2	9.587.361,4	8.823.671,5	10.948.083,4	100	158,4	145,8	180,9	145,8	180,9
Amortismanlar (+)	4.637.872,1	1.060.374,4	2.509.559,7	4.719.432,9	100	22,9	54,1	101,8	54,1	101,8
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	874.785,6	-527.953,8	1.042.438,4	2.449.595,6	100	-60,4	119,2	280,0	119,2	280,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	3.636.774,3	1.580.775,1	1.278.003,8	1.925.977,3	100	43,5	35,1	53,0	35,1	53,0
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar										
Olağan Dışı Kar	158.311,3	277.293,6	291.682,0	441.544,6	100	175,2	184,2	278,9	184,2	278,9
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	-31.999,1	-2.69.740,5	-102.564,5	-97.684,6	100	843,0	320,5	305,3	320,5	305,3
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar										
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	2.881.806,3	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	877.231,3	0,0	2.809.703,7	4.571.584,9	100	0,0	320,3	521,1	320,3	521,1
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	311.844,9	4.724.820,5	3.456.804,9	1.644.081,9	100	1.515,1	1.108,5	527,2	1.108,5	527,2
Öz Kaynak Artışı	0,0	920.360,2	37.111,5	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hisse Senedi İhraç Primleri	225.312,9	0,0	10.491,6	12.983,6	100	0,0	4,7	5,8	4,7	5,8
FON KULLANIMLARI										
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar										
Olağan Zarar	6.052.261,2	9.587.361,4	8.823.671,5	10.948.083,4	100	158,4	145,8	180,9	145,8	180,9
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar										
Olağan Dışı Zarar	20.777,9	108.458,8	40.097,2	543.628,7	100	522,0	193,0	2.616,4	193,0	2.616,4
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ödenen Vergi Ve Benzerleri										
Ödenen Temettümler	360.696,2	240.060,4	161.809,9	299.225,0	100	66,6	44,9	83,0	44,9	83,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	985.041,0	0,0	6.001.176,3	5.964.286,4	100	0,0	609,2	605,5	609,2	605,5
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	4.342.353,2	6.029.670,0	2.620.588,2	3.857.268,8	100	138,9	60,3	88,8	60,3	88,8
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	3.209.172,2	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Öz Kaynak Azalışı	343.393,0	0,0	0,0	283.674,4	100	0,0	0,0	82,6	0,0	82,6

EK-4. İmalat sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-4. Çizelge 4.1. İmalat sektörü 2005-2011 yılları fon akım tablosu

FON AKIM TABLOSU	31.12.2005 (%)	31.12.2006 (%)	31.12.2007 (%)	31.12.2008 (%)	31.12.2009 (%)	31.12.2010 (%)	31.12.2011 (%)
FON KAYNAKLARI							
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	26.412.863,3	39.052.672,9	34.774.730,5	55.321.829,9	32.487.601,0	55.184.940,0	71.833.309,4
Olağan Kar	18.445.056,8	21.805.145,6	26.527.679,3	19.032.273,6	23.928.539,7	26.840.627,2	29.987.438,9
Amortismanlar (+)	8.459.862,8	14.060.886,3	18.538.060,5	9.832.690,5	14.345.883,5	17.147.959,0	20.208.390,4
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	9.014.240,7	5.744.473,8	6.761.235,6	6.823.156,4	7.971.215,7	7.333.141,1	7.637.054,2
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	1.331.786,5	2.370.610,5	2.017.714,2	3.154.483,6	2.506.467,5	2.848.888,5	2.855.968,2
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynak	-360.833,2	-370.825,0	-789.331,0	-778.056,8	-895.026,9	-489.361,4	-713.973,9
Olağan Dışı Kar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	5.561.043,0	10.897.806,4	5.748.285,0	23.190.302,2	0,0	18.753.570,0	29.470.973,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	2.058.362,7	5.421.117,8	2.427.350,1	12.950.265,8	3.748.169,3	9.575.814,6	12.138.041,4
Öz Kaynak Artışı	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hisse Senedi İhraç Primleri	348.400,8	928.603,1	71.416,1	148.988,3	72.355,6	14.928,2	236.856,2
FON KULLANIMLARI	26.412.863,3	39.052.672,9	34.774.730,5	55.321.829,9	32.487.601,0	55.184.940,0	71.833.309,4
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağan Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	522.121,2	88.854,9	111.449,1	1.087.126,2	1.232.485,7	572.469,0	2.639.353,4
Olağan Dışı Zarar	522.121,2	88.854,9	111.449,1	1.087.126,2	1.232.485,7	572.469,0	2.639.353,4
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	2.582.477,1	2.578.786,7	3.091.052,6	3.161.521,6	2.732.723,3	2.817.234,6	3.772.806,3
Ödenen Temettümler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	9.328.217,9	19.465.276,0	13.095.286,8	24.376.778,4	7.022.592,6	33.543.353,6	40.030.853,4
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	12.837.588,6	16.571.036,3	17.607.884,2	24.996.919,9	18.922.028,4	16.402.904,7	24.684.800,1
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Öz Kaynak Azalışı	1.142.458,6	348.719,0	869.057,9	1.699.483,8	0,0	1.848.978,2	705.496,3

EK-4. (devam) imalat sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-4. Çizelge 4.2. (devam) imalat sektörü 2008-2011 yılları fon akım tablosu karşılaştırmalı analiz tablosu

FON AKIM TABLOSU	ARTIŞ VEYA AZALIŞLAR										
	2008-2009		2009-2010		2010-2011		2010-2011				
	(TL)	(%)	(TL)	(%)	(TL)	(%)	(TL)	(%)			
FON KAYNAKLARI											
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	55.321.829,9	32.487.601,0	55.184.940,0	71.833.309,4	71.833.309,4	-22.834.228,9	-41,28	22.697.339,0	69,86	16.648.369,4	30,17
Olağan Kar	19.032.273,6	23.928.539,7	26.840.627,2	29.987.438,9	29.987.438,9	4.896.266,1	25,73	2.912.087,5	12,17	3.146.811,6	11,72
Amortismanlar (+)	9.832.690,5	14.345.883,5	17.147.959,0	20.208.390,4	20.208.390,4	4.513.193,0	45,90	2.802.075,5	19,53	3.060.431,4	17,85
Fon Çıkışı Gekirtmeyen Diğer Giderler (+)	6.823.156,4	7.971.215,7	7.333.141,1	7.637.054,2	7.637.054,2	1.148.059,3	16,83	-638.074,6	-8,00	303.913,0	4,14
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	3.154.483,6	2.506.467,5	2.848.888,5	2.855.968,2	2.855.968,2	-648.016,1	-20,54	342.421,1	13,66	7.079,6	0,25
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kayn	-778.056,8	-895.026,9	-489.361,4	-713.973,9	-713.973,9	-116.970,1	15,03	405.665,5	-45,32	-224.612,5	45,90
Olağan Dışı Kar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Fon Çıkışı Gekirtmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artış	23.190.302,2	0,0	18.753.570,0	29.470.973,0	29.470.973,0	-23.190.302,2	-100,00	18.753.570,0	0,00	10.717.403,0	57,15
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artış	12.950.265,8	3.748.169,3	9.575.814,6	12.138.041,4	12.138.041,4	-9.202.096,4	-71,06	5.827.645,2	155,48	2.562.226,9	26,76
Öz Kaynak Artışı	148.988,3	4.738.536,3	14.928,2	236.856,2	236.856,2	4.738.536,3	0,00	-4.738.536,3	-100,00	0,0	0,00
Hisse Senedi İhraç Primleri	148.988,3	72.355,6	14.928,2	236.856,2	236.856,2	-76.632,7	-51,44	-57.427,4	-79,37	221.928,0	1486,64
FON KULLANIMLARI	55.321.829,9	32.487.601,0	55.184.940,0	71.833.309,4	71.833.309,4	-22.834.228,9	-41,28	22.697.339,0	69,86	16.648.369,4	30,17
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Olağan Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Fon Çıkışı Gekirtmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	1.087.126,2	1.232.485,7	572.469,0	2.639.353,4	2.639.353,4	145.359,5	13,37	-660.016,7	-53,55	2.066.884,4	361,05
Olağan Dışı Zarar	1.087.126,2	1.232.485,7	572.469,0	2.639.353,4	2.639.353,4	145.359,5	13,37	-660.016,7	-53,55	2.066.884,4	361,05
Fon Çıkışı Gekirtmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	3.161.521,6	2.732.723,3	2.817.234,6	3.772.806,3	3.772.806,3	-428.798,3	-13,56	84.511,2	3,09	955.571,8	33,92
Ödenen Temettüller	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	24.376.778,4	7.022.592,6	33.543.353,6	40.030.853,4	40.030.853,4	-17.354.185,8	-71,19	26.520.761,0	377,65	6.487.499,8	19,34
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	24.996.919,9	18.922.028,4	16.402.904,7	24.684.800,1	24.684.800,1	-6.074.891,5	-24,30	-2.519.123,6	-13,31	8.281.895,4	50,49
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalış	0,0	2.577.771,0	0,0	0,0	0,0	2.577.771,0	0,00	-2.577.771,0	-100,00	0,0	0,00
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalış	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Öz Kaynak Azalışı	1.699.483,8	0,0	1.848.978,2	705.496,3	705.496,3	-1.699.483,8	-100,00	1.848.978,2	0,00	-1.143.481,9	-61,84

EK-4. (devam) imalat sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-4. Çizelge 4.3. İmalat sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemiyle analiz tablosu

	(TL)		(%)		(TL)		(%)		(TL)		(%)	
	31.12.2005	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI	31.12.2006	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI	31.12.2007	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI	31.12.2008	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI
FON AKIM TABLOSU												
FON KAYNAKLARI	26.412.863,3	100	100	39.052.672,9	100	100	34.774.730,5	100	55.321.829,9	100	100	100
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	18.445.056,8	100	69,8	21.805.145,6	100	55,8	26.527.679,3	100	19.032.273,6	100	34,4	34,4
Olağan Kar	8.459.862,8	45,9	32,0	14.060.886,3	64,5	36,0	18.538.060,5	69,9	9.832.690,5	51,7	17,8	17,8
Amortismanlar (+)	9.014.240,7	48,9	34,1	5.744.473,8	26,3	14,7	6.761.235,6	25,5	6.823.156,4	35,9	12,3	12,3
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)	1.331.786,5	7,2	5,0	2.370.610,5	10,9	6,1	2.017.714,2	7,6	3.154.483,6	16,6	5,7	5,7
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	-360.833,2	-2,0	-1,4	-370.825,0	-1,7	-0,9	-789.331,0	-3,0	-778.056,8	-4,1	-1,4	-1,4
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynak	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0
Olağan Dışı Kar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	5.561.043,0	100	21,1	10.897.806,4	100	27,9	5.748.285,0	100	16,5	23.190.302,2	100	41,9
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	2.058.362,7	100	7,8	5.421.117,8	100	13,9	2.427.350,1	100	7,0	12.950.265,8	100	23,4
Öz Kaynak Artışı	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Hisse Senedi İhraç Primleri	348.400,8	100	1,3	928.603,1	100	2,4	71.416,1	100	0,2	148.988,3	100	0,3
FON KULLANIMLARI	26.412.863,3	100	100	39.052.672,9	100	100	34.774.730,5	100	55.321.829,9	100	100	100
Faaliyetlere İlgili Kullanımlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Olağan Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağandışı Faaliyetlere İlgili Kullanımlar	522.121,2	100	2,0	88.854,9	100	0,2	111.449,1	100	0,3	1.087.126,2	100	2,0
Olağan Dışı Zarar	522.121,2	100	2,0	88.854,9	100	0,2	111.449,1	100	0,3	1.087.126,2	100	2,0
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	2.582.477,1	100	9,8	2.578.786,7	100	6,6	3.091.052,6	100	8,9	3.161.521,6	100	5,7
Ödenen Temettümler	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	9.328.217,9	100	35,3	19.465.276,0	100	49,8	13.095.286,8	100	37,7	24.376.778,4	100	44,1
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	12.837.588,6	100	48,6	16.571.036,3	100	42,4	17.607.884,2	100	50,6	24.996.919,9	100	45,2
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Öz Kaynak Azalışı	1.142.458,6	100	4,3	348.719,0	100	0,9	869.057,9	100	2,5	1.699.483,8	100	3,1

EK-4. (devam) İmalat sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-4. Çizelge 4.3. (devam) imalat sektörü 2009-2011 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemiyle analiz tablosu

FON AKIM TABLOSU	(TL)		GRUP TOP. ORANI (%)		GENEL TOP. ORANI (%)		(TL)		GRUP TOP. ORANI (%)		GENEL TOP. ORANI (%)	
	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2009	31.12.2010
	GENEL TOP. ORANI (%)	GENEL TOP. ORANI (%)	GRUP TOP. ORANI (%)	GRUP TOP. ORANI (%)	GENEL TOP. ORANI (%)	GENEL TOP. ORANI (%)	GRUP TOP. ORANI (%)	GRUP TOP. ORANI (%)	GENEL TOP. ORANI (%)	GENEL TOP. ORANI (%)	GRUP TOP. ORANI (%)	GENEL TOP. ORANI (%)
FON KAYNAKLARI	32.487.601,0	55.184.940,0	100	100	100	100	71.833.309,4	100	100	100	100	
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	23.928.539,7	26.840.627,2	100,0	100,0	48,6	48,6	29.987.438,9	100,0	100,0	41,7	41,7	
Olağan Kar	14.345.883,5	17.147.959,0	60,0	44,2	63,9	31,1	20.208.390,4	67,4	67,4	28,1	28,1	
Amortismanlar (+)	7.971.215,7	7.333.141,1	33,3	24,5	27,3	13,3	7.637.054,2	25,5	25,5	10,6	10,6	
Fon Çıkışı Gekirtmeyen Diğer Giderler (+)	2.506.467,5	2.848.888,5	10,5	7,7	10,6	5,2	2.855.968,2	9,5	9,5	4,0	4,0	
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	-895.026,9	-489.361,4	-3,7	-2,8	-1,8	-0,9	-713.973,9	-2,4	-2,4	-1,0	-1,0	
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	
Olağan Dışı Kar	0,0	0,0					0,0					
Fon Çıkışı Gekirtmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0					0,0					
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0					0,0					
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	0,0	18.753.570,0	100	0,0	100	34,0	29.470.973,0	100	41,0	41,0	41,0	
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	3.748.169,3	9.575.814,6	100	11,5	100	17,4	12.138.041,4	100	16,9	16,9	16,9	
Öz Kaynak Artışı	4.738.536,3	14,6	100	14,6	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	
Hisse Senedi İhraç Primleri	72.355,6	14.928,2	100	0,2	100	0,0	236.856,2	100	0,3	0,3	0,3	
FON KULLANIMLARI	32.487.601,0	55.184.940,0	100	100	100	100	71.833.309,4	100	100	100	100	
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	
Olağan Zarar	0,0	0,0					0,0					
Amortismanlar (-)	0,0	0,0					0,0					
Fon Çıkışı Gekirtmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0					0,0					
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0					0,0					
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	1.232.485,7	572.469,0	100	3,8	100	1,0	2.639.353,4	100	3,7	100	3,7	
Olağan Dışı Zarar	1.232.485,7	572.469,0	100	3,8	100	1,0	2.639.353,4	100	3,7	100	3,7	
Fon Çıkışı Gekirtmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0					0,0					
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0					0,0					
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	2.732.723,3	2.817.234,6	100	8,4	100	5,1	3.772.806,3	100	5,3	100	5,3	
Ödenen Temettümler	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	7.022.592,6	33.543.353,6	100	21,6	100	60,8	40.030.853,4	100	55,7	100	55,7	
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	18.922.028,4	16.402.904,7	100	58,2	100	29,7	24.684.800,1	100	34,4	100	34,4	
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	2.577.771,0	0,0	100	7,9	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	
Öz Kaynak Azalışı	0,0	1.848.978,2	100	0,0	100	3,4	705.496,3	100	1,0	100	1,0	

EK-4. (devam) imalat sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-4. Çizelge 4.4. İmalat sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu

FON AKIM TABLOSU	EĞİLİM YÜZDELERİ									
	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2008
FON KAYNAKLARI										
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	26.412.863,3	39.052.672,9	34.774.730,5	55.321.829,9	100	147,9	131,7	209,5	131,7	209,5
Olağan Kar	18.445.056,8	21.805.145,6	26.527.679,3	19.032.273,6	100	118,2	143,8	103,2	143,8	103,2
Amortismanlar (+)	8.459.862,8	14.060.886,3	18.538.060,5	9.832.690,5	100	166,2	219,1	116,2	219,1	116,2
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	9.014.240,7	5.744.473,8	6.761.235,6	6.823.156,4	100	63,7	75,0	75,7	75,0	75,7
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	1.331.786,5	2.370.610,5	2.017.714,2	3.154.483,6	100	178,0	151,5	236,9	151,5	236,9
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	-360.833,2	-370.825,0	-789.331,0	-778.056,8	100	102,8	218,8	215,6	218,8	215,6
Olağan Dışı Kar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	5.561.043,0	10.897.806,4	5.748.285,0	23.190.302,2	100	196,0	103,4	417,0	103,4	417,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	2.058.362,7	5.421.117,8	2.427.350,1	12.950.265,8	100	263,4	117,9	629,2	117,9	629,2
Öz Kaynak Artışı	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hisse Senedi İhraç Primleri	348.400,8	928.603,1	71.416,1	148.988,3	100	266,5	20,5	42,8	20,5	42,8
FON KULLANIMLARI										
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	26.412.863,3	39.052.672,9	34.774.730,5	55.321.829,9	100	147,9	131,7	209,5	131,7	209,5
Olağan Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	522.121,2	88.854,9	111.449,1	1.087.126,2	100	17,0	21,3	208,2	21,3	208,2
Olağan Dışı Zarar	522.121,2	88.854,9	111.449,1	1.087.126,2	100	17,0	21,3	208,2	21,3	208,2
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	2.582.477,1	2.578.786,7	3.091.052,6	3.161.521,6	100	99,9	119,7	122,4	119,7	122,4
Ödenen Temettüleri	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	9.328.217,9	19.465.276,0	13.095.286,8	24.376.778,4	100	208,7	140,4	261,3	140,4	261,3
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	12.837.588,6	16.571.036,3	17.607.884,2	24.996.919,9	100	129,1	137,2	194,7	137,2	194,7
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Öz Kaynak Azalışı	1.142.458,6	348.719,0	869.057,9	1.699.483,8	100	30,5	76,1	148,8	76,1	148,8

EK-5. (devam) tekstil sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-5. Çizelge 5.2. (devam) tekstil sektörü 2008-2011 yılları fon akım tablosu karşılaştırmalı analiz tablosu

FON AKIM TABLOSU	ARTIŞ VEYA AZALIŞLAR													
	2008-2009		2009-2010		2010-2011		2008-2009		2009-2010		2010-2011			
	(TL)	(%)	(TL)	(%)	(TL)	(%)	(TL)	(%)	(TL)	(%)	(TL)	(%)		
FON KAYNAKLARI														
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	2.526.840,0	2.415.018,2	5.264.239,5	7.006.129,0	2.526.840,0	2.415.018,2	5.264.239,5	7.006.129,0	-111.821,8	-4,43	2.849.221,3	117,98	1.741.889,5	33,09
Olağan Kar	22.291,5	1.509.622,9	2.222.734,4	2.104.063,6	22.291,5	1.509.622,9	2.222.734,4	2.104.063,6	1.487.331,4	6672,20	713.111,5	47,24	-118.670,8	-5,34
Amortismanlar (+)	533.297,4	856.721,3	1.157.032,3	1.408.619,6	533.297,4	856.721,3	1.157.032,3	1.408.619,6	1.390.018,8	-260,65	300.311,0	35,05	251.587,3	21,74
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)	433.575,1	404.900,3	734.943,6	542.304,4	433.575,1	404.900,3	734.943,6	542.304,4	-28.674,8	-6,61	330.043,3	81,51	-192.639,2	-26,21
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	238.675,9	286.908,6	366.842,4	202.144,8	238.675,9	286.908,6	366.842,4	202.144,8	48.232,7	20,21	79.933,8	27,86	-164.697,6	-44,90
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar														
Olağan Dışı Kar	1.872,6	63.262,6	181.136,9	0,0	1.872,6	63.262,6	181.136,9	0,0	61.390,0	3278,25	117.874,3	186,33	-181.136,9	-100,00
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar														
Düzenli Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Düzenli Dışı Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar														
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	1.353.303,2	0,0	2.089.621,1	2.480.260,9	1.353.303,2	0,0	2.089.621,1	2.480.260,9	-1.353.303,2	-100,00	2.089.621,1	0,00	390.639,8	18,69
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar														
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	849.039,5	0,0	632.134,6	1.516.232,1	849.039,5	0,0	632.134,6	1.516.232,1	-849.039,5	-100,00	632.134,6	0,00	884.097,4	139,86
Öz Kaynak Artışı														
Hisse Senedi İhraç Primleri	5.060,7	5.291,1	0,0	44.557,6	5.060,7	5.291,1	0,0	44.557,6	230,4	4,55	-5.291,1	-100,00	44.557,6	0,00
FON KULLANIMLARI														
Faaliyetlerde İlgili Kullanımlar	2.526.840,0	2.415.018,2	5.264.239,5	7.006.129,0	2.526.840,0	2.415.018,2	5.264.239,5	7.006.129,0	-111.821,8	-4,43	2.849.221,3	117,98	1.741.889,5	33,09
Olağan Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Olağandışı Faaliyetlerde İlgili Kullanımlar														
Olağan Dışı Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00
Ödenen Vergi Ve Benzerleri														
Ödenen Temettümler	105.087,1	149.704,3	157.833,9	240.638,5	105.087,1	149.704,3	157.833,9	240.638,5	44.617,2	42,46	8.129,6	5,43	82.804,5	52,46
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar														
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	1.217.435,6	330.154,3	3.505.596,6	3.952.496,4	1.217.435,6	330.154,3	3.505.596,6	3.952.496,4	-887.281,4	-72,88	3.175.442,3	961,81	446.899,8	12,75
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar														
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	1.204.317,2	699.061,7	1.600.809,0	2.701.629,0	1.204.317,2	699.061,7	1.600.809,0	2.701.629,0	-505.255,5	-41,95	901.747,3	128,99	1.100.820,0	68,77
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar														
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	277.358,8	0,0	0,0	0,0	277.358,8	0,0	0,0	277.358,8	0,00	-277.358,8	-100,00	0,0	0,00
Öz Kaynak Azalışı														
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	958.739,0	0,0	0,0	0,0	958.739,0	0,0	0,0	958.739,0	0,00	-958.739,0	-100,00	0,0	0,00
Öz Kaynak Azalışı	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00

EK-5. (devam) tekstil sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-5. Çizelge 5.3. (devam) tekstil sektörü 2009-2011 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemiyle analiz tablosu

	(Iİ)		(%)		(Iİ)		(%)		(Iİ)		(%)	
	31.12.2009	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI	31.12.2010	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI	31.12.2011	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI	31.12.2011	GRUP TOP. ORANI	GENEL TOP. ORANI
FON AKIM TABLOSU												
FON KAYNAKLARI	2.415.018,2	100	100	5.264.239,5	100	7.006.129,0	100	7.006.129,0	100	7.006.129,0	100	100
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	1.509.622,9	100	62,5	2.222.734,4	100	42,2	2.104.063,6	100	42,2	2.104.063,6	100	30,0
Olağan Kar	856.721,3	56,8	35,5	1.157.032,3	52,1	22,0	1.408.619,6	66,9	22,0	1.408.619,6	66,9	20,1
Amortismanlar (+)	404.900,3	26,8	16,8	734.943,6	33,1	14,0	542.304,4	25,8	14,0	542.304,4	25,8	7,7
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)	286.908,6	19,0	11,9	366.842,4	16,5	7,0	202.144,8	9,6	7,0	202.144,8	9,6	2,9
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	-38.907,4	-2,6	-1,6	-36.084,0	-1,6	-0,7	-49.005,2	-2,3	-0,7	-49.005,2	-2,3	-0,7
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	63.262,6	100	2,6	181.136,9	100	3,4	0,0	100	3,4	0,0	100	0,0
Olağan Dışı Kar	63.262,6	100	2,6	181.136,9	100	3,4	0,0	100	3,4	0,0	100	0,0
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	0,0	100	0,0	2.089.621,1	100	39,7	2.480.260,9	100	39,7	2.480.260,9	100	35,4
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	0,0	100	0,0	632.134,6	100	12,0	1.516.232,1	100	12,0	1.516.232,1	100	21,6
Öz Kaynak Artışı	836.841,6	100	34,7	138.612,6	100	2,6	861.014,9	100	2,6	861.014,9	100	12,3
Hisse Senedi İhraç Primleri	5.291,1	100	0,2	0,0	100	0,0	44.557,6	100	0,6	44.557,6	100	0,6
FON KULLANIMLARI	2.415.018,2	100	100	5.264.239,5	100	7.006.129,0	100	7.006.129,0	100	7.006.129,0	100	100
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Olağan Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	111.365,2	100	1,6	111.365,2	100	1,6
Olağan Dışı Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	111.365,2	100	1,6	111.365,2	100	1,6
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	149.704,3	100	6,2	157.833,9	100	3,0	240.638,5	100	3,4	240.638,5	100	3,4
Ödenen Temettümler	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	330.154,3	100	13,7	3.505.596,6	100	66,6	3.952.496,4	100	66,6	3.952.496,4	100	56,4
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	699.061,7	100	28,9	1.600.809,0	100	30,4	2.701.629,0	100	30,4	2.701.629,0	100	38,6
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	277.358,8	100	11,5	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	958.739,0	100	39,7	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Öz Kaynak Azalışı	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0

EK-5. (devam) tekstil sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-5. Çizelge 5.4. Tekstil sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu

FON AKIM TABLOSU	EĞİLİM YÜZDELERİ									
	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2005	31.12.2008
FON KAYNAKLARI	1.557.764,7	3.141.008,6	2.785.329,0	2.526.840,0	100	201,6	178,8	162,2	100	162,2
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	775.315,2	799.493,8	1.975.085,0	22.291,5	100	103,1	254,7	2,9	100	2,9
Olağan Kar	-173.512,8	106.730,0	842.970,3	-533.297,4	100	-61,5	-485,8	307,4	100	307,4
Amortismanlar (+)	818.792,2	525.012,0	1.017.422,5	433.575,1	100	64,1	124,3	53,0	100	53,0
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	175.131,7	214.952,7	206.479,7	238.675,9	100	122,7	117,9	136,3	100	136,3
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	-45.095,9	-47.200,9	-91.787,6	-116.662,1	100	104,7	203,5	258,7	100	258,7
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklı	0,0	89.558,8	0,0	1.872,6	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Olağan Dışı Kar	0,0	89.558,8	0,0	1.872,6	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	274.712,3	792.410,4	0,0	1.353.303,2	100	288,5	0,0	492,6	100	492,6
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	146.482,3	586.983,6	44.853,6	849.039,5	100	400,7	30,6	579,6	100	579,6
Öz Kaynak Artışı	361.254,8	872.562,1	765.390,4	295.272,5	100	241,5	211,9	81,7	100	81,7
Hisse Senedi İhraç Primleri	0,0	0,0	0,0	5.060,7	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
FON KULLANIMLARI	1.557.764,7	3.141.008,6	2.785.329,0	2.526.840,0	100	201,6	178,8	162,2	100	162,2
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Olağan Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	65.905,4	0,0	11.720,3	0,0	100	0,0	17,8	0,0	100	0,0
Olağan Dışı Zarar	65.905,4	0,0	11.720,3	0,0	100	0,0	17,8	0,0	100	0,0
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	65.125,6	76.162,0	120.022,9	105.087,1	100	116,9	184,3	161,4	100	161,4
Ödenen Temettümler	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	301.789,7	1.818.617,0	324.176,5	1.217.435,6	100	602,6	107,4	403,4	100	403,4
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	1.124.944,0	1.246.229,6	1.775.712,8	1.204.317,2	100	110,8	157,8	107,1	100	107,1
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	553.696,4	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Öz Kaynak Azalışı	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0

EK-5.(devam) tekstil sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-5. Çizelge 5.4. (devam) tekstil sektörü 2009-2011 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu

FON AKIM TABLOSU	EĞİLİM YÜZDELERİ									
	31.12.2005	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2005	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2005	31.12.2011
FON KAYNAKLARI	1.557.764,7	2.415.018,2	5.264.239,5	7.006.129,0	100	155,0	337,9	449,8	100	449,8
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	775.315,2	1.509.622,9	2.222.734,4	2.104.063,6	100	194,7	286,7	271,4	100	271,4
Olağan Kar	-173.512,8	856.721,3	1.157.032,3	1.408.619,6	100	-493,8	-666,8	-811,8	100	-811,8
Amortismanlar (+)	818.792,2	404.900,3	734.943,6	542.304,4	100	49,5	89,8	66,2	100	66,2
Fon Çıkışı Gekirtmeyen Diğer Giderler (+)	175.131,7	286.908,6	366.842,4	202.144,8	100	163,8	209,5	115,4	100	115,4
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	-45.095,9	-38.907,4	-36.084,0	-49.005,2	100	86,3	80,0	108,7	100	108,7
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklı	0,0	63.262,6	181.136,9	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Olağan Dışı Kar	0,0	63.262,6	181.136,9	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Fon Çıkışı Gekirtmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	274.712,3	0,0	2.089.621,1	2.480.260,9	100	0,0	760,7	902,9	100	902,9
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	146.482,3	0,0	632.134,6	1.516.232,1	100	0,0	431,5	1.035,1	100	1.035,1
Öz Kaynak Artışı	361.254,8	836.841,6	138.612,6	861.014,9	100	231,6	38,4	238,3	100	238,3
Hisse Sene di İhraç Primleri	0,0	5.291,1	0,0	44.557,6	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
FON KULLANIMLARI	1.557.764,7	2.415.018,2	5.264.239,5	7.006.129,0	100	155,0	337,9	449,8	100	449,8
Faaliyetlerde İgili Kullanımlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Olağan Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Fon Çıkışı Gekirtmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Olağandışı Faaliyetlerde İgili Kullanımlar	65.905,4	0,0	0,0	111.365,2	100	0,0	0,0	169,0	100	169,0
Olağan Dışı Zarar	65.905,4	0,0	0,0	111.365,2	100	0,0	0,0	169,0	100	169,0
Fon Çıkışı Gekirtmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	65.125,6	149.704,3	157.833,9	240.638,5	100	229,9	242,4	369,5	100	369,5
Ödenen Temettümler	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	301.789,7	330.154,3	3.505.596,6	3.952.496,4	100	109,4	1.161,6	1.309,7	100	1.309,7
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	1.124.944,0	699.061,7	1.600.809,0	2.701.629,0	100	62,1	142,3	240,2	100	240,2
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	277.358,8	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışla	0,0	958.739,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0
Öz Kaynak Azalışı	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0

EK-6. Madencilik ve Taşocakçılığı sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-6. Çizelge 6.1. Madencilik ve Taşocakçılığı sektörü 2005-2011 yılları fon akım tablosu

FON AKIM TABLOSU		31.12.2005 (%)	31.12.2006 (%)	31.12.2007 (%)	31.12.2008 (%)	31.12.2009 (%)	31.12.2010 (%)	31.12.2011 (%)	
FON KAYNAKLARI		1.464.924,4	100	2.382.491,2	100	2.226.740,2	100	7.668.597,2	100
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar		789.667,7	53,9	1.870.555,1	84,0	1.870.555,1	84,0	6.854.071,2	89,4
Olağan Kar		366.045,3		1.000.367,6		1.000.367,6		5.369.869,1	
Amortismanlar (+)		321.231,5		752.250,2		752.250,2		1.319.718,4	
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)		108.182,3		151.765,6		151.765,6		395.853,9	
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)		-5.791,5		-33.828,3		-33.828,3		-231.370,2	
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar		0,0	0,0	52.114,7	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağan Dışı Kar		0,0		52.114,7		0,0		0,0	
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)		0,0		0,0		0,0		0,0	
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)		0,0		0,0		0,0		0,0	
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar		0,0		0,0		0,0		0,0	
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar		450.293,8	30,7	294.545,2	12,4	191.891,5	8,6	785.108,1	10,3
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar		138.077,6	9,4	0,0	0,0	149.836,0	6,7	80.481,5	1,0
Öz Kaynak Artışı		86.885,3	5,9	590.213,8	24,8	14.457,5	0,6	241.487,4	3,1
Hisse Senedi İhraç Primleri		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	120,0	0,0
FON KULLANIMLARI		1.464.924,4	100	2.382.491,2	100	2.226.740,2	100	7.668.597,2	100
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağan Zarar		0,0		0,0		0,0		0,0	
Amortismanlar (-)		0,0		0,0		0,0		0,0	
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)		0,0		0,0		0,0		0,0	
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)		0,0		0,0		0,0		0,0	
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar		5.662,0	0,4	0,0	0,0	13.188,0	0,6	267.815,0	3,5
Olağan Dışı Zarar		5.662,0		0,0		13.188,0		267.815,0	
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)		0,0		0,0		0,0		0,0	
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)		0,0		0,0		0,0		0,0	
Ödenen Vergi Ve Benzerleri		144.849,4	9,9	149.046,6	6,3	149.900,7	6,7	842.602,7	11,0
Ödenen Temettümler		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar		238.555,9	16,3	989.124,3	41,5	1.161.005,5	52,1	3.003.618,3	39,2
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar		1.075.857,2	73,4	863.582,1	36,2	902.646,0	40,5	2.508.959,1	32,7
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Öz Kaynak Azalışı		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1.045.602,1	13,6

EK-6. (devam) madencilik ve Taşocakçılığı sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-6 Çizelge 6.3. Madencilik ve Taşocakçılığı sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemiyle analiz tablosu

FON AKIM TABLOSU	(TL)		GRUP TOP. ORANI (%)		GENEL TOP. ORANI (%)		(TL)		GRUP TOP. ORANI (%)		GENEL TOP. ORANI (%)	
	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2008
FON KAYNAKLARI	1.464.924,4	2.382.491,2	100	100	100	100	2.226.740,2	5.102.156,6	100	100	5.102.156,6	100
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	789.667,7	1.445.617,4	53,9	60,7	100	60,7	1.870.555,1	4.125.862,3	100	84,0	4.125.862,3	100
Olağan Kar	366.045,3	820.484,6	46,4	34,4	56,8	34,4	1.000.367,6	3.056.227,9	53,5	44,9	3.056.227,9	74,1
Amortismanlar (+)	321.231,5	462.285,2	40,7	19,4	32,0	19,4	752.250,2	933.723,2	40,2	33,8	933.723,2	22,6
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	108.182,3	243.296,9	13,7	10,2	16,8	10,2	151.765,6	153.647,0	8,1	6,8	153.647,0	3,7
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	-5.791,5	-80.449,3	-0,7	-3,4	-5,6	-3,4	-33.828,3	-17.735,8	-1,8	-1,5	-17.735,8	-0,4
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynak	0,0	52.114,7	100	2,2	100	2,2	0,0	76.141,2	100	0,0	76.141,2	100
Olağan Dışı Kar	0,0	52.114,7	100	2,2	100	2,2	0,0	76.141,2	100	0,0	76.141,2	100
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	450.293,8	294.545,2	100	30,7	100	12,4	191.891,5	267.049,1	100	8,6	267.049,1	100
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	138.077,6	590.213,8	100	9,4	100	0,0	149.836,0	503.097,9	100	6,7	503.097,9	100
Öz Kaynak Artışı	86.885,3	590.213,8	100	5,9	100	24,8	14.457,5	130.006,1	100	0,6	130.006,1	100
Hisse Senedi İhraç Primleri	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100
FON KULLANIMLARI	1.464.924,4	2.382.491,2	100	100	100	100	2.226.740,2	5.102.156,6	100	100	5.102.156,6	100
Faaliyetlerde İlgili Kullanımlar	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100
Olağan Zarar	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100
Olağandışı Faaliyetlerde İlgili Kullanımlar	5.662,0	0,0	100	0,4	100	0,0	13.188,0	0,0	100	0,6	0,0	100
Olağan Dışı Zarar	5.662,0	0,0	100	0,4	100	0,0	13.188,0	0,0	100	0,6	0,0	100
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	144.849,4	149.046,6	100	9,9	100	6,3	149.900,7	462.735,8	100	6,7	462.735,8	100
Ödenen Temettümler	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	238.555,9	989.124,3	100	16,3	100	41,5	1.161.005,5	2.196.288,1	100	52,1	2.196.288,1	100
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	1.075.857,2	863.582,1	100	73,4	100	36,2	902.646,0	2.443.132,7	100	40,5	2.443.132,7	100
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	380.738,1	100	0,0	100	16,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100
Öz Kaynak Azalışı	0,0	0,0	100	0,0	100	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100

EK-6. (devam) madencilik ve Taşocakçılığı sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-6. Çizelge 6.3. (devam) madencilik ve Taşocakçılığı sektörü 2009-2011 yılları fon akım tablosu yüzde yöntemiyle analiz tablosu

FON AKIM TABLOSU	(TL)		(%)		(TL)		(%)		(TL)		(%)	
	31.12.2009		GENEL TOP. ORANI		31.12.2010		GRUP TOP. ORANI		31.12.2011		GRUP TOP. ORANI	
	3.079.189,6	2.998.638,0	100,0	97,4	5.084.738,8	100,0	100,0	83,0	7.668.597,2	100,0	100,0	89,4
FON KAYNAKLARI												
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar												
Olağan Kar	1.949.129,4	65,0	63,3	3.392.481,1	80,4	66,7	5.369.869,1	78,3	70,0			
Amortismanlar (+)	790.027,6	26,3	25,7	603.233,9	14,3	11,9	1.319.718,4	19,3	17,2			
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	306.647,9	10,2	10,0	255.404,8	6,1	5,0	395.853,9	5,8	5,2			
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	-47.166,9	-1,6	-1,5	-32.243,8	-0,8	-0,6	-231.370,2	-3,4	-3,0			
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar												
Olağan Dışı Kar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar												
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	785.108,1	15,4	572.918,7	100	7,5			
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	80.481,5	1,6	241.487,4	100	3,1			
Öz Kaynak Artışı	76.833,6	2,5	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Hisse Senedi İhraç Primleri	3.718,0	0,1	0,1	273,3	0,0	0,0	120,0	100	0,0			
FON KULLANIMLARI												
Faaliyetlerde İlgili Kullanımlar												
Olağan Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Olağandışı Faaliyetlerde İlgili Kullanımlar												
Olağan Dışı Zarar	88.988,7	2,9	2,9	70.273,8	1,4	1,4	267.815,0	100	3,5			
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	88.988,7	2,9	2,9	70.273,8	1,4	1,4	267.815,0	100	3,5			
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Ödenen Vergi Ve Benzerleri												
Ödenen Temettümler	340.063,8	10,0	11,0	613.815,4	12,1	12,1	842.602,7	100	11,0			
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar												
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	928.818,9	30,2	30,2	1.682.475,8	33,1	33,1	3.003.618,3	100	39,2			
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	1.683.582,5	54,7	54,7	1.653.590,4	32,5	32,5	2.508.959,1	100	32,7			
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	4.882,1	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Öz Kaynak Azalışı	32.853,7	1,1	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
	0,0	0,0	0,0	1.064.583,3	20,9	20,9	1.045.602,1	100	13,6			

EK-6. (devam) madencilik ve Taşocakçılığı sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-6. Çizelge 6.4. Madencilik ve Taşocakçılığı sektörü 2005-2008 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu

FON AKIM TABLOSU	EĞİLİM YÜZDELERİ							
	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008
FON KAYNAKLARI	1.464.924,4	2.382.491,2	2.226.740,2	5.102.156,6	100	162,6	152,0	348,3
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	789.667,7	1.445.617,4	1.870.555,1	4.125.862,3	100	183,1	236,9	522,5
Olağan Kar	366.045,3	820.484,6	1.000.367,6	3.056.227,9	100	224,1	273,3	834,9
Amortismanlar (+)	321.231,5	462.285,2	752.250,2	933.723,2	100	143,9	234,2	290,7
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	108.182,3	243.296,9	151.765,6	153.647,0	100	224,9	140,3	142,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	-5.791,5	-80.449,3	-33.828,3	-17.735,8	100	1.389,1	584,1	306,2
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	0,0	52.114,7	0,0	76.141,2	100	0,0	0,0	0,0
Olağan Dışı Kar	0,0	52.114,7	0,0	76.141,2	100	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	450.293,8	294.545,2	191.891,5	267.049,1	100	65,4	42,6	59,3
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	138.077,6	0,0	149.836,0	503.097,9	100	0,0	108,5	364,4
Öz Kaynak Artışı	86.885,3	590.213,8	14.457,5	130.006,1	100	679,3	16,6	149,6
Hisse Senedi İhraç Primleri	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
FON KULLANIMLARI	1.464.924,4	2.382.491,2	2.226.740,2	5.102.156,6	100	162,6	152,0	348,3
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Olağan Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	5.662,0	0,0	13.188,0	0,0	100	0,0	232,9	0,0
Olağan Dışı Zarar	5.662,0	0,0	13.188,0	0,0	100	0,0	232,9	0,0
Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	144.849,4	149.046,6	149.900,7	462.735,8	100	102,9	103,5	319,5
Ödenen Temettümler	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	238.555,9	989.124,3	1.161.005,5	2.196.288,1	100	414,6	486,7	920,7
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	1.075.857,2	863.582,1	902.646,0	2.443.132,7	100	80,3	83,9	227,1
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	380.738,1	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0
Öz Kaynak Azalışı	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0

EK-6. (devam) madencilik ve Taşocakçılığı sektörü fon akım tabloları ve analizleri

EK-6. Çizelge 6.4. (devam) madencilik ve Taşocakçılığı sektörü 2009-2001 yılları fon akım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz tablosu

FON AKIM TABLOSU	EĞİLMİYÜZDELERİ									
	31.12.2005	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2005	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2010	31.12.2011
FON KAYNAKLARI	1.464.924,4	3.079.189,6	5.084.738,8	7.668.597,2	100	210,2	347,1	523,5	347,1	523,5
Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	789.667,7	2.998.638,0	4.218.876,0	6.854.071,2	100	379,7	534,3	868,0	534,3	868,0
Olağan Kar	366.045,3	1.949.129,4	3.392.481,1	5.369.869,1	100	532,5	926,8	1.467,0	926,8	1.467,0
Amortismanlar (+)	321.231,5	790.027,6	603.233,9	1.319.718,4	100	245,9	187,8	410,8	187,8	410,8
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)	108.182,3	306.647,9	255.404,8	395.853,9	100	283,5	236,1	365,9	236,1	365,9
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	-5.791,5	-47.166,9	-32.243,8	-231.370,2	100	814,4	556,7	3.995,0	556,7	3.995,0
Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağan Dışı Kar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	450.293,8	0,0	785.108,1	572.918,7	100	0,0	174,4	127,2	174,4	127,2
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar	138.077,6	0,0	80.481,5	241.487,4	100	0,0	58,3	174,9	58,3	174,9
Öz Kaynak Artışı	86.885,3	76.833,6	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hisse Senedi İhraç Primleri	0,0	3.718,0	273,3	120,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
FON KULLANIMLARI	1.464.924,4	3.079.189,6	5.084.738,8	7.668.597,2	100	210,2	347,1	523,5	347,1	523,5
Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağan Zarar	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar	5.662,0	88.988,7	70.273,8	267.815,0	100	1.571,7	1.241,2	4.730,1	1.241,2	4.730,1
Olağan Dışı Zarar	5.662,0	88.988,7	70.273,8	267.815,0	100	1.571,7	1.241,2	4.730,1	1.241,2	4.730,1
Fon Çıkışı Gerekirmeyen Diğer Giderler (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ödenen Vergi Ve Benzerleri	144.849,4	340.063,8	613.815,4	842.602,7	100	234,8	423,8	581,7	423,8	581,7
Ödenen Temettümler	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar	238.555,9	928.818,9	1.682.475,8	3.003.618,3	100	389,4	705,3	1.259,1	705,3	1.259,1
Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar	1.075.857,2	1.683.582,5	1.653.590,4	2.508.959,1	100	156,5	153,7	233,2	153,7	233,2
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	4.882,1	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar	0,0	32.853,7	0,0	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Öz Kaynak Azalışı	0,0	0,0	1.064.583,3	1.045.602,1	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Bozkoç Aslı
 Uyuğu : T.C.
 Doğum yeri : Ödemiş
 Medeni hali : Bekar
 e-mail : basli@rocketmail.com

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi Bankacılık	devam ediyor
Lisans	Anadolu Üniversitesi İktisat	2015
Lisans	Gazi Üniversitesi Muhasebe ve Finansman Öğretmenliği	2011
Yüksek okul	Süleyman Demirel Üniversitesi Bilgisayar Programcılığı	2003

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2004-2005	Ultimate Creations Software	Bilgisayar Programcısı, Analist
2011-2017	Kardeş Mühendislik Müş. İnş. ve Tic. Ltd. Şti.	Muhasebe Müdür Yardımcısı

Yabancı Dil

İngilizce, Japonca

Yayınlar

Bozkoç, A. ve Özbek, C.Y. (2019). "2008 Finans Krizinin İnşaat Sektörü Fon Akım Tablolarına Etkilerinin Analizi". *Bankacılık ve Finansal Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 30-53.

Hobiler

Resim yapmak, aikido yapmak.

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..

